

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADIRLI'DE YAYLACILIK FAALİYETLERİ

Yücel YONCA

Danışman : Prof. Dr. Mehmet TIRAŞ

Yıl :2014, Sayfa: 197 + 17

Jüri : Prof Dr. Mehmet TIRAŞ (Başkan)
Doc. Dr. Ersin Kaya SANDAL (Üye)
Doc. Dr. Memet YETİŞGİN (Üye)

Yaylacılık faaliyetleri sadece Kadirli ve çevresinde her yıl yaklaşık 100 bin insanı doğrudan ilgilendiren sosyo-kültürel bir faaliyet olmasına rağmen, bu güne kadar yöremizde yapılan yaylacılık faaliyetleri hakkında yeteri kadar bilimsel çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalarda ise konuya yüzeysel şekilde değinildiği görülmüş olup, bu eksikliği giderebilmek için ‘Kadirli’de Yaylacılık Faaliyetleri’ konulu araştırmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Çalışma sırasında tüm yaylalar gezilerek yerinde gözlem yapılmıştır. Yaylacılara 23 soruluk anket çalışması uygulanmış, yayla sakinleri ile birebir görüşmeler yapılarak yaylalar hakkında bilgi sahibi olunmaya çalışılmıştır. Ayrıca konu hakkında bölge yaylacılığı üzerine yapılan önceki çalışmalar taranarak, tek tek incelenmiştir. Yaylaların fotoğrafları çekilerek ve arşivleme yapılmıştır. Adana ve Osmaniye Meteoroloji İl Müdürlüklerinden rasat sonuçları alınarak sıcaklık, yağış vb. karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca çalışma sahası ile ilgili fiziki, topografya, toprak, iklim, jeoloji vb. haritaların taraması yapılmış, uydu görüntüleri incelenerek yükselti ve koordinat hesaplamalarında bulunulmuştur.

Araştırma sonucunda 30’u Kadirli ilçesi sınırlarında, 17 tanesi de ilçe sınırları dışında olmak üzere toplam 47 yaylada bölge halkının yaylacılık faaliyetlerinde bulunduğu tespit edilmiştir. Yeryüzü şekilleri ve coğrafi konumları elverişli olan ve eskiden beri bu aktivitelerin merkezi durumunda olan yaylaların hala cazibesini korumaya devam ettiğini görülmekle birlikte, yeni yayla yerleşmelerinin de ortaya çıkarak büyümeye başladığı görülmüştür. Yaylaların

hemen hepsinde başta altyapı olmak üzere, birçok sorunun devam ettiği görülmektedir. Ayrıca yaylalara iniş ve çıkışları belirleyen faktörün ise yaylacıların tarım, hayvancılık veya rekreasyon amacına göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Yaylalarda kullanılan mesken tiplerinin ise, yayladan yaylaya ve yaylacının gelir durumuna göre değişiklik gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Bölge halkının bir gerçeği olan yaylacılık faaliyetlerinin gelişigüzel değil de bir sistem çerçevesinde yapılması için devletin acilen bir yayla kanunu çıkartması gerekmektedir. Ayrıca bu yayla yerleşmelerinin başta kanalizasyon, ulaşım ve temiz içme suyu olmak üzere alt yapı sorunlarının da acilen çözüme kavuşturulması yaylacıların en büyük beklentisidir. Bununla birlikte yaylaların doğa turizmine kazandırılması için çalışmaların bir an önce başlatılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadirli, Yayla, Yaylacı, Savrun, Rekreasyon, Çukurova, Toroslar

**DEPARTMENT OF COGRAFYA
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY**

ABSTRACT

MA THESIS - PROJECT

YAYLACILIK ACTIVITES IN KADIRLI

Yücel YONCA

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet TIRAŞ

Year :2014, Pages: 197 + 17

**Jüri : Prof. Dr. Mehmet TIRAŞ (Chairperson)
Assoc. Prof. Dr. Ersin kaya SANDAL (Member)
Assoc. Prof. Dr. Memet YETİŞGİN (Member)**

Although “Yaylacılık Activities in Kadirli” and its surroundings are socio-cultural practices that directly interests aproximately hundred thousand people every year, it is apparent that enough scientific research about yaylacılık activities in our region has not been done until now. Researches have shown that this subject is mentioned on the surface and to fulfill this deficiency it is necessary to make a research called “Transhumance Practices in Kadirli”.

During this study, all of the highlands are visited and observations are done on the premises. A questionairre including twenty-three questions has been applied and face to face interviews with the residents of highlands were made, so it is tried to gather information about highlands. Furthermore, the previous studies on regional transhumance practices are scanned and they are examined one by one. The photographs of highlands were taken and they are archived. Meteorologic observation results were taken from Meteorological Services of Adana and Osmaniye Provinces and comparisons like temperature, rain drop results, etc. were made. In addition to this, physical, topographic, earth, climate, geological, etc. maps were scanned and coordinate calculations were done by examining satellite images and altitude.

With the result of the research, , it is determined that people of the region are having transhumance practices in forty-seven highlands, thirty of which are in the borders of Kadirli and seventeen of them are out of it. Having suitable

landforms and geographical locations, these highlands, which are in the center of these practices, are still saving their attraction and enlarging as new forms of settlements. It is apparent that in almost every highland many problems, such as mainly infrastructure problems are still continuing. Furthermore, it is determined that the main factor, specifying the returns and arrivals of the highlands' residents, is changing according to their aims such as agriculture, livestock and recreation. It came out that dwelling types change from highland to highland and according to incomes of their residents.

It is needed that the government should hastily legislate a highland law so that the transhumance practices, which is a reality of the community of the region, can be done systematically but not randomly. Additionally, the great expectation of the communities of highlands is the urgent solution of the infrastructure problems such as mainly about sewerage, transportation and clean tap water. In addition to this, studies have to be started immediately to make the highlands as ecotourism places.

Keywords: Kadirli, Plateau, Yaylacı, Savrun, Recreation, ukuroava, Toroslar

ÖNSÖZ

Kadirli ve çevresinde yaşanan yaylacılık faaliyetleri her yıl onbinlerce insanı etkilemesine rağmen konu hakkında yeterli çalışmanın yapılmadı görülmüştür. Bu çalışmamızla bu alanda görülen eksikliğe cevap verebileceğimizi düşünmekteyiz. Bizden önce yapılan çalışmalar bize kaynak teşkil ettiyse, bizim çalışmamızın da sonra yapılacak olan araştırmalara kaynak oluşturacağı kanısındayız.

Çalışma yaptığımız arazinin çok geniş ve çalışma sahası içerisinde yer alan yaylaların sayısının oldukça fazla olması nedeniyle bazı zorluklarla da karşılaştık ve ancak iki yıl gibi uzun bir zaman zarfında çalışmamızı tamamlayabildik. Her şeye rağmen çalışmamız esnasında desteğini ve güler yüzünü bizden esirgemeyen yaylacılar bizi motive ettiler ve araştırmayı da zevkli hale getirdiler.

‘Kadirli’de Yaylacılık Faaliyetleri’ adlı konunun belirlenmesinde ve daha sonraki tez yazım sürecinde her türlü desteğini aldığım değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Tıraş’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmalarımda desteklerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Doç. Dr. Ersin Kaya Sandal ve Yrd. Doç. Dr. Emin Toroğlu’na ayrı ayrı teşekkür ederim.

Çalışmam esnasında bana her türlü yardımı veren ve desteğini hiçbir zaman olsun eksik etmeyen kıymetli eşim Zühal Yonca’ya, her türlü konuda bilgisi ve tecrübesine başvurduğum Kadirli Lisesi Edebiyat Öğretmeni İrfan Can’a ve arazi çalışması yaptığım sırada her zaman yanımda yer alan ve desteklerini esirgemeyen arkadaşlarım Lokman Azim, Kadir Kuşcu, Tolga Çulha, Emin İspir, Ömer Karaömerlioğlu ve Mehmet Avar’a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Yücel YONCA

Osmaniye - 2014

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRANC.....	III
ÖN SÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
GRAFİK LİSTESİ	XI
FOTOĞRAF LİSTESİ	XII
UYDU GÖRÜNTÜLERİ	XVI
1. GİRİŞ	1
2. KOnu İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR	9
3. YAYLA ve YAYLACILIK FAALİYETLERİ	11
3.1. Yayla ve Yaylacılık Kavramı	11
3.2. Yaylacılığı Ortaya Çıkartan Unsurlar	13
3.3. Geçmişten Günümüze Yaylacılık Faaliyetleri	17
4. YAYLALAR ve COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ	21
4.1. İklim	21
4.2. Toprak Türleri	33
4.3. Bitki Örtüsü	37
4.3.1. Bölgenin Vejetasyon Formasyonları.....	37
4.3.2. Yaylalarda Görülen Ağaç Türleri.....	39
4.3.2.1. Karaçam Ormanları.....	40
4.3.2.2. Gökmar Ormanları.....	41
4.3.2.3. Sedir Ormanları.....	43
4.3.2.4. Kayın Ormanları.....	45
4.3.2.5. Ardıç Ormanları.....	46
4.3.2.6. Kızılçam Ormanları.....	48
4.3.2.7. Meşe Ormanları.....	50
4.4. Tarım ve Hayvancılık	51
4.5. Mesken Tipleri	59
4.6. Jeolojik ve Jeomorfolojik Yapı.....	64
4.6.1. Yaylaların Jeolojik Yapısı.....	64

4.6.2. Yaylaların Jeomorfolojik Yapısı.....	64
4.7. Kadirli'nin Başlıca Yaylaları Ve Özellikleri.....	68
4.7.2. Kösepınarı Köyü Yaylaları	68
4.7.2.1.Bağdaş Yaylası.....	68
4.7.2.2.Çatmacık Yaylası.....	74
4.7.2.3.Çay Deresi Yaylası.....	77
4.7.2.4.Topaktaş Yaylası.....	80
4.7.2.5.Nacaklı Yaylası.....	84
4.7.2.6.Gökbüğet Yaylası.....	86
4.7.2.7.Sıyringaç Yaylası.....	89
4.7.2.8.Demircik Bucağı Yaylası.....	92
4.7.2.9.Elmacık Yaylası.....	94
4.7.2.10. Gavur Mağrası Yaylası.....	97
4.7.2.11. Tuvaras Deresi Yaylası.....	100
4.7.3. Değirmendere Köyü Yaylaları.....	103
4.7.3.1.Teknetaş Yaylası.....	103
4.7.3.2.Çardak Yaylası	107
4.7.3.3.Maksutoluğu Yaylası.....	109
4.7.3.4.Köşürge Yaylası.....	113
4.7.3.5.Karaçalı Yaylası	115
4.7.3.6.Ağlıca Yaylası	117
4.7.3.7.Gürlevik Yaylası	119
4.7.3.8.Turna Yaylası.....	122
4.7.3.9.Söğütoluğu Yaylası	125
4.7.3.10. Soğucak Yaylası.....	128
4.7.3.11. Bostanlık Yaylası.....	131
4.7.4. Tahta Köyü Yaylaları.....	134
4.7.4.1. Yanalak Yaylası.....	134
4.7.4.2. İmirhan Yaylası.....	136
4.7.5. Avluk (Koçlu) Köyü Yaylaları.....	139
4.7.5.1. Paşaoğlu Yaylası.....	141
4.7.5.2. Cıllık Yaylası.....	143
4.7.6. Yoğunoluk Köyü Yaylaları.....	145
4.7.6.1. Yoğunoluk (Katıralağı) Yaylası.....	145

4.7.6.2. Kastal Yaylası.....	149
4.7.6.3. Elmalı Kayseri Yaylası	151
4.7.7. Akarca Yaylası.....	153
4.7.7. İlçe Dışı Göç Edilen Yaylalar	159
4.7.7.1. Yirce Yaylası.....	159
4.7.7.2. Göller Yaylası.....	164
4.7.7.3. Ali Paşa Yaylası.....	165
4.7.7.4. Teke Deresi Yaylası.....	167
4.7.7.5. Çelten Yaylası.....	169
4.7.7.6. Hacı Kahya Yaylası.....	170
4.7.7.7. Dokurcun Yaylası.....	171
4.7.7.8. Büğüleyen Yaylası.....	172
4.7.7.9. Savrun Gözü Yaylası.....	173
4.7.7.10. Mazgaç Yaylası.....	174
4.7.7.11. Bey Oluğu Yaylası.....	175
4.7.7.12. Çığsar Yaylası.....	177
4.7.7.13. Çokak Yaylası.....	178
4.7.7.14. Akifiye Yaylası.....	179
4.7.7.15. Altınboğa Yaylası.....	181
4.7.7.16. Kesik Yaylası.....	183
4.7.7.17. Halbur Yaylası.....	184
5. YAYLALARIN BAŞLICA SORUNLARI.....	185
6. SONUÇve TARTIŞMA	191
KAYNAKALAR.....	194
ÖZ GEÇMİŞ	
EKLER	

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1. Kadirli ilçe sınırlarında yer alan yaylalar ve özellikleri	5
Tablo 1.2. Kadirli ilçe sınırları dışarısında yer alan yaylalar ve özellikleri	6
Tablo 4.1. Kadirli'de Maksimum, Minimum ve Ortalama sıcaklık değerleri	23
Tablo 4.2. Yıllık ortalama sıcaklık değerleri	25
Tablo 4.3. Temmuz-Ağustos ayı ortalama sıcaklık değerleri	26
Tablo 4.4. Temmuz-Ağustos'da ortalama sıcaklığın 30 °C'yi geçtiği gün sayısı ...	26
Tablo 4.5. Maksimum Sıcaklık Ortalamaları	28
Tablo 4.6. Aralık-Ocak-Şubat ayları ortalama sıcaklık değerleri	29
Tablo 4.7. Aylık ve yıllık yağış toplamaları ortalaması	29
Tablo 4.8. Bölgede yer alan köylerdeki büyük ve küçükbaş hayvan sayıları	56

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekiller</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. Araştırma sahasının lokasyon haritası	2
Şekil 1.2. Kadirli ilçesi ve çevresinin topografya haritası	3
Şekil 4.1. Türkiye iklim haritası ve Akdeniz yakını dağ iklimi	22
Şekil 4.2. Türkiye’de ortalama sıcaklıkların alansal dağılımı	23
Şekil 4.3. Türkiye toprak haritası ve çalışma sahamızda yer alan toprak türleri	33
Şekil 4.4. Türkiye orman varlığı haritası	38
Şekil 4.5. Türkiye’nin fitocoğrafya bölgeleri	39
Şekil 4.6. Türkiye’de Gökmar ormanlarının dağılışı	42
Şekil 4.7. Türkiye’de Sedir ormanlarının dağılışı	44
Şekil 4.8. Türkiye’de Ardıç ormanlarının dağılışı	46
Şekil 4.9. Türkiye’de Kızılçam ormanlarının dağılışı	49
Şekil 4.10. Osmaniye İli Jeoloji Haritası	65
Şekil 4.11. Kadirli ve çevresinin fiziki haritası	66
Şekil 4.12. Kösepınarı ve Değirmendere köyleri yaylalarının topografya haritası ...	69
Şekil 4.13. Değirmendere köyü ve çevresinin topografya haritası	104
Şekil 4.14. Avluk ve Yoğunluk köyleri ve yaylalarının topografya haritası	140
Şekil 4.15. Akarca yaylası ve çevresinin topografya haritası	154
Şekil 4.16. Andırın ilçesi ile çevresinde yer alan yaylaların fiziki haritası	165

GRAFİK LİSTESİ

<u>Grafik</u>	<u>Sayfa</u>
Grafik 4.1. Kadirli’de ortalama, maksimum ve minumum sıcaklık grafiği	24
Grafik 4.2. Kadirli, Adana, Saimbeyli ve Andırın’da aylık sıcaklık ort.	25
Grafik 4.3. Temmuz-Ağustos ayında 30 °C’yi geçen gün sayısı	26
Grafik 4.4. Kadirli, Adana, Andırın ve Saimbeyli’de Maksimum sıcaklık ort.	28
Grafik 4.5. Kadirli, Adana, Saimbeyli ve Andırın’da aylık yağış ortalaması	30
Grafik 4.6. evre il ve ilçelerde yıllık yağış miktarları	30
Grafik 4.7. Andırın ve Kadirli’de yağışın mevsimlere göre dağılışı	31

FOTOĞRAF LİSTESİ

<u>Fotoğraflar</u>	<u>Sayfa</u>
Foto 3.1. Pazar günü öğle saatlerinde kadirliiden görüntüler	15
Foto 4.1. Adana'da ağustos ayında öğle saatlerinde ölçülen sıcaklık değeri	27
Foto 4.2. Savrun çayından görünümmler	31
Foto 4.3. Bazı yaylalardan puslu hava görüntüleri	32
Foto 4.4. Terra-rossa toprakları	34
Foto 4.5. Alipaşa'da tarım arazisinin 2008-2013 yılları arasındaki değişimi	35
Foto 4.6. Çatmacık ve Soğucak yaylalarında karaçam ağaçları	41
Foto 4.7. Yaylalardan göknar ormanları görüntüsü	42
Foto 4.8. Yaylalardan sedir ormanları görüntüsü	43
Foto 4.9. Yirce Yaylasının kuzeyinde yer alan sahada kayın ormanı	45
Foto 4.10. Ardıç ve andız ağacı görüntüleri	46
Foto 4.11. Akarca yaylasında yer alan kızılçam ormanı	48
Foto 4.12. Akarca yaylasında meşe ağacı	50
Foto 4.13. Buğday tarlası ve samanının çekilmesi	51
Foto 4.14. Yaylacıların hayvanları için kış hazırlığı	52
Foto 4.15. Gavur Mağarası yaylasında yer alan bir kiraz bahçesi	53
Foto 4.16. Yaylalarda yer alan çeşitli meyve bahçeleri	54
Foto 4.17. Akarca yaylasında zeytin bahçeleri	55
Foto 4.18. Alipaşa ve Bağdaş yaylasında sebze bahçeleri	56
Foto 4.19. Yaylalardan küçük ve büyükbaş hayvan görüntüleri	57
Foto 4.20. Çiçeklidere ve Yeşilyayla köylülerine ait at sürüsü	58
Foto 4.21. Bağdaş ve Yirce Yaylasında yer alan arı kovanları	59
Foto 4.22. Mesken yapımında kullanılan malzemeler ve mesken görüntüleri	60
Foto 4.23. Yaylalarında yer alan ahşap mesken ve işyerleri görüntüleri	61
Foto 4.24. Yaylalarda galvaniz sac'dan yapılmış çeşitli yayla evleri	62
Foto 4.25. Çatmacık ve Büyükyoklu yaylalarından çadır görüntüleri	63
Foto 4.26. Karstik arazilerden çeşitli lapy, uvala ve mağara görüntüsü	67
Foto 4.27. Bağdaş ve Tuvaras deresinden vadi görüntüleri	67
Foto 4.28. Bağdaş yaylasından bir görünüm	71
Foto 4.29. Bağdaş Yaylası Koyunağılı mevkiindeki lüks konutlar	72
Foto 4.30. Bağdaş yaylasında puslu bir hava	73

Foto 4.31. Çatmacık yaylasından görünüm	75
Foto 4.32. Çatmacık yaylasında Tahsin Çapar adına yaptırılan su çeşmesi	77
Foto 4.33. Çayderesi (Kınalıgedik) Yaylasından bir görünüm	78
Foto 4.34. Çayderesi yaylasının kuzeydoğusunda yer alan baraj gölü	79
Foto 4.35. Topaktaş Yaylasından bir görünüm	81
Foto 4.36. Topaktaş yaylasında kaderine terk edilen bir mermer ocağı	82
Foto 4.37. Topaktaş yaylasından çeşitli görünümeler	84
Foto 4.38. Nacaklı yaylasından çeşitli görünümeler	85
Foto 4.39. Mehmet-Havva İSPİR hayratı ve nacaklı yaylası evleri	86
Foto 4.40. Gökbüğet yaylasına ismini veren dere ve büğet (su birikintisi)	87
Foto 4.41. Gökbüğet yaylasından mesken ve orman manzaraları	88
Foto 4.42. Kabaktepenin doğusunda meyve ağaçları içinde Sıyringaç yaylası	90
Foto 4.43. Sıyringaç yaylasında yer alan eski ve modern ahşap konutlar	91
Foto 4.44. Demircikbucağı yaylasında bir görünüm	93
Foto 4.45. Demircikbucağı yaylasında baraj gölü kenarında lüks konutlar.....	94
Foto 4.46. Göknar ve Sedir ormanları ile çevrili Elmacık yaylasından görünüm...	96
Foto 4.47. Elmacık yaylasında ocaklık ve orman ağaçları	97
Foto 4.48. Gavur Mağarası yaylasından çeşitli görünümeler	99
Foto 4.49. Tuvaras'da kiraz bahçesi ve yaylacıların hayvanları için kış hazırlığı...	101
Foto 4.50. Tuvaras Deresinde İnce Memed'in vurulduğu yer (Köşger taşı)	102
Foto 4.51. Teknetaş yaylası merkezi ve çevresinden çeşitli görünümeler	106
Foto 4.52. Çardak yaylasından görünümeler	108
Foto 4.53. Çardak yaylasında ormanlık saha ve yayla evi	108
Foto 4.54. Maksutoluğu yayla merkezinden çeşitli görünümeler	110
Foto 4.55. Maksutoluğu yaylasında su deposu	111
Foto 4.56. Maksutoluğunda köylünün hayvanları için yaptığı kış hazırlığı.....	112
Foto 4.57. Köşürge yaylasında etrafı meyve bahçeleri ile çevrili ahşap mesken....	114
Foto 4.58. Köşürge yaylasından bir görünüm	115
Foto 4.59. Karaçalı yaylasından görünümeler ve karaçalı bitkisi	116
Foto 4.60. Ağlıca yaylasından görünümeler	118
Foto 4.61. Gürlevik yaylasından görünümeler	120
Foto 4.62. Gürlevik yayla merkezinden görünümeler	121
Foto 4.63. İslice, Küçük Turna ve Büyük Turna yaylalarından görünümeler	123
Foto 4.64. Uvala sahası olan Turna ovasından bir görünüm	124

Foto 4.65. Büyük Turna'da kesilmiş ve istiflenmiş sedir ve ardıc ağaçları	125
Foto 4.66. Sedir ve ardıc ağaçları içerisinde Söğütöluğu yaylası	126
Foto 4.67. Soğucak yaylasından çeşitli görünümlemler	129
Foto 4.68. Deligöz pınarı ve savrun çayı üzerinde inşa edilen köprü	131
Foto 4.69. Savrun çayı kıyısındaki Bostanlık yaylasından bir görünüm	132
Foto 4.70. Bostanlık yaylasında galvaniz sac'tan yapılmış yayla evleri	133
Foto 4.71. Yanalak (Özkaleler) yaylasından çeşitli görünümlemler	135
Foto 4.72. Yanalak yolu yapım çalışması	136
Foto 4.73. İmirhan yaylasında yer alan ayva bahçesi	138
Foto 4.74. İmirhan yaylasında hidroelektrik santraline su taşıyan kanalları	139
Foto 4.75. Paşaoğlu yayla yolu üzerinde yer alan taş ve mermer ocağı	142
Foto 4.76. Paşaoğlu yayla merkezinden bir görünüm	144
Foto 4.77. Şoförlemler Çeşmesi	147
Foto 4.78. Cıllık yaylasından bir görünüm	148
Foto 4.79. Yoğunoluk yaylası ve mahallerinden görünümlemler	150
Foto 4.80. Osmaniye eski valisi C. Cerrah adına yaptırılan su çeşmesi	150
Foto 4.81. Kastal yaylasından görünümlemler	152
Foto 4.82. Kadirli eski kaymakamı A. R. Ulusoy adına yapılan su çeşmesi	152
Foto 4.83. Elmalı Kayseri yaylasında yer alan meskenlemler	155
Foto 4.84. Elmalı Kayseri yaylasında koyun sürüsü ve tarım arazisi	156
Foto 4.85. Makiliklemler içerisinde yer alan Akarca yaylasında görünüm	157
Foto 4.86. Akarca yaylasında yer alan kızılçam ormanları ve kesim sahası	158
Foto 4.87. Akarca yaylasında yer alan lüks konutlardan çeşitli görünümlemler	160
Foto 4.88. Akarca yaylasında yer alan bir zeytin bahçelemler	161
Foto 4.89. Uvala sahası içerisinde yer alan Yirce yaylasından bir görünüm	162
Foto 4.90. Yirce yaylasında akşam saatlemlerinde yaylacılar su sırası beklerken	166
Foto 4.91. Yirce yaylasının kuzeybatısında yer alan Kayın ormanı sahası	168
Foto 4.92. Akçadağ'ın batısında, Savrun çayı kıyısında Alipaşa yaylası	170
Foto 4.93. Teke Deresi yaylasından bir görünüm	172
Foto 4.94. Sedir ve ardıc ağaçları ile çevrili Çelten yaylasından görünüm	173
Foto 4.95. Dokurcun yaylasında tarihi ahşap meskenlemler ve dut ağaçları	172
Foto 4.96. Büğöleyen (Köksallar) yaylasında kış aylarından bir görünüm	173
Foto 4.97. Savrun vadisi içerisinde yer alan Savrun Gözü yaylası	174
Foto 4.98. Mazgaç yaylası Çiçekyurdu Mahallesinden bir görünüm	175

Foto 4.99. Bey Oluğu yaylasından bir görünüm	176
Foto 4.100. Çokak yayla merkezinin yaz ve kış aylarındaki görüntüsü	178
Foto 4.101. Akifiyenin kuzeyinde yer alan Soğulcak mahallesinden bir görünüm ...	181
Foto 5.1. Yanalak ve Bağdaş yaylası yol genişletme çalışması	187
Foto 5.2. Soğucak ve Elmacık yaylalarında savrun çayı üzerindeki köprüler	187
Foto 5.3. Elmacık ve Yirce yaylasında evsel atıklar	188
Foto 5.4. Yaylacının kuraklığı nedeniyle hayvanlarına traktörlerle su taşınması	189

UYDU GÖRÜNTÜLERİ LİSTESİ

<u>Uydu Görüntüleri</u>	<u>Sayfa</u>
Uydu 4.1. Altınboğa yaylasının 2007-2008-2009 yılları arasındaki değişimi	36
Uydu 4.2. Bağdaş yayla merkezi ve çevresinin uydu görüntüsü	70
Uydu 4.3. Çatmacık yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	74
Uydu 4.4. Çay deresi ve Çatmacık yaylaları uydu görüntüsü	78
Uydu 4.5. Topaktaş, Nacaklı ve Gökbüğyet yaylaları uydu görüntüsü	81
Uydu 4.6. Gökbüğyet yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	87
Uydu 4.7. Sıyrıncağ yaylası uydu görüntüsü	89
Uydu 4.8. Demircikbucağı yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	93
Uydu 4.9. Elmacık yaylası uydu görüntüsü	95
Uydu 4.10. Gavur Mağarası yaylası uydu görüntüsü	98
Uydu 4.11. Tuvaras vadisi içerisinde, Tuvaras Deresi yaylası	100
Uydu 4.12. Yedioluk ovasının kuzeyinde Teknetaş Yaylası	105
Uydu 4.13. Çardak ve Maksutoluğu yaylasının uydu görüntüsü	107
Uydu 4.14. Maksutoluğu yaylasının uydu görüntüsü	111
Uydu 4.15. Selçuk dağının güney yamacında kurulan Köşürge yaylası	113
Uydu 4.16. Karaçalı ve çevresinde yer alan diğer yaylalar	116
Uydu 4.17. Ağlıca yaylası ve çevresinde yer alan diğer yaylalar	118
Uydu 4.18. Gürlevik ile güneyinde yer alan Maksutoluğu ve Çardak yaylaları ...	120
Uydu 4.19. Akçadağ'ın güneyinde yer alan Turna ovası ve yaylası	123
Uydu 4.20. Akçadağ güneyinde yer alan Söğütoluğu yaylası	126
Uydu 4.21. Soğucak, Çelten, Alipaşa ve Teke Deresi yaylaları	128
Uydu 4.22. Bostanlık yaylası ve Savrun çayı çevresi	131
Uydu 4.23. Yanalak yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	135
Uydu 4.24. İmirhan yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	137
Uydu 4.25. Paşaoğlu yaylası ve çevresi	141
Uydu 4.26. Cıllık ve Paşaoğlu yaylaları uydu görüntüsü	143
Uydu 4.27. Yoğunluk (Katıralağı) yaylası	146
Uydu 4.28. Kastal yaylasından bir görünüm	149
Uydu 4.29. Elmalı Kayseri yaylası ve çevresi	151
Uydu 4.30. Akarca yayla merkezinin uydu görüntüsü	153
Uydu 4.31. Uvala sahası içerisinde yer alan Yirce yaylası	160

Uydu 4.32. Adana ili Kozan ilçesi Göller yaylasından bir görünüm	164
Uydu 4.33. Alipaşa yaylası ve Teke Deresi yaylasının uydu görüntüsü	168
Uydu 4.34. Çelten, Soğucak, Bostanlık, Teke Deresi ve Alipaşa yaylaları	169
Uydu 4.35. Savrun çayının iki yamacında kurulmuş olan Hacı Kahya Yaylası	171
Uydu 4.36. Çokak yaylası ve çevresindeki tarım arazilerinin uydu görüntüsü	179
Uydu 4.37. Akifiye yaylasında 2007-2009 tarihi arasında yaşanan değişim	180
Uydu 4.38. Altınboğa yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	182
Uydu 4.39. Kesik yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	183
Uydu 4.40. Halbur yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü	184

1. GİRİŞ

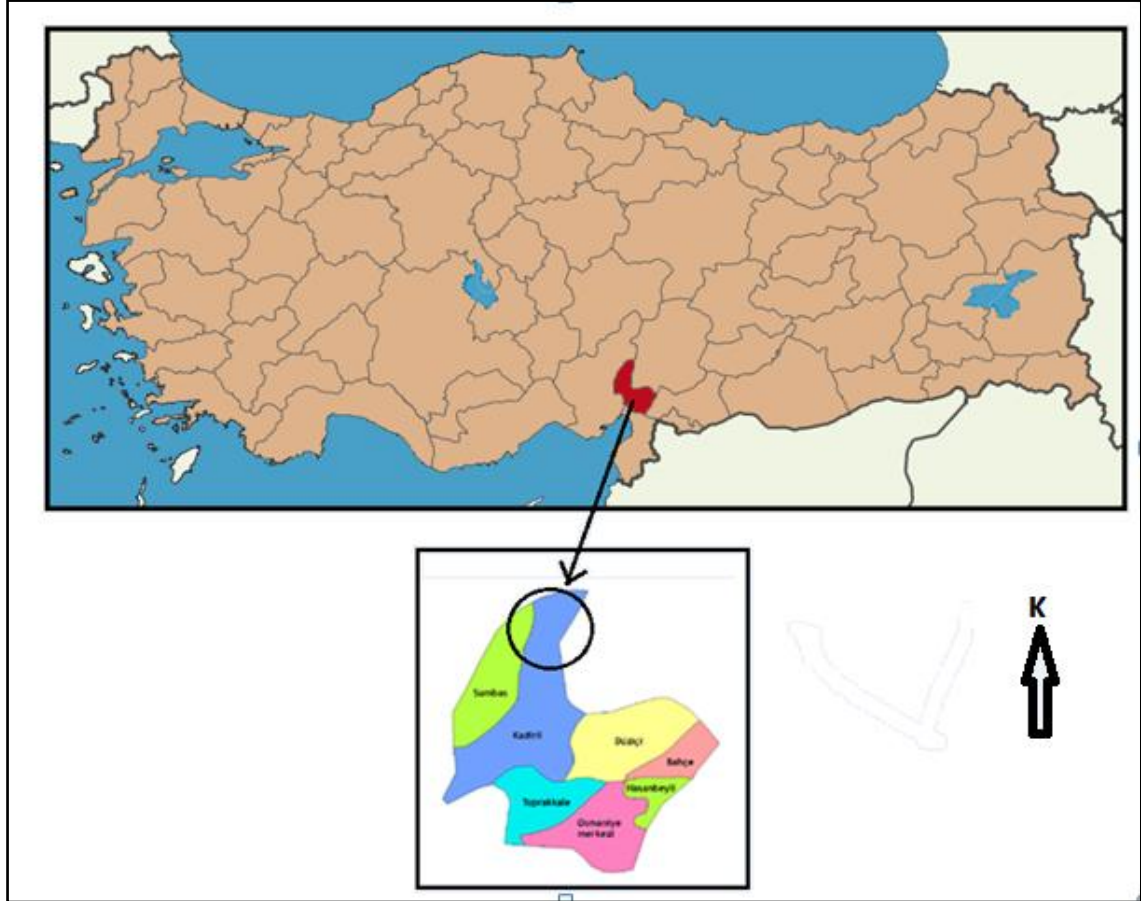
Kadirli şehri ilk kez Yukarı Çukurova’da Flaviapolis adıyla Romalılar tarafından kurulmuştur. Anadolu’ya Türk’lerin hakimiyetinden sonra Kadirli’nin ismi “Kars” olarak kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonraları “Kars-ı Zülkadriyye”, “Kars-ı Maraş”, “Kars Pazarı”, “Pazar” isimleri ile da anılan şehir, 1927 yılında Adana iline bağlanmış, 1928 yılından itibaren de resmi olarak “Kadirli” adı kullanılmaya başlanmıştır (Yurtsever, 1999:1).

Kadirli, Osmaniye ilinin kuzeyinde yer alır ve 1102 km²’lik bir alan kaplar. TÜİK 2011 yılı verilerine göre Kadirli’nin nüfusu köyleri ile birlikte 116.644 kişiden oluşmaktadır. Kadirli ilçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 96 m.’dir. İlçenin güney ve güneybatısını Çukurova’nın alçak arazileri oluştururken, orta ve kuzey kesimlerini Orta Toroslarda yer alan Dibek Dağları oluşturmaktadır. İlçe merkezinden kuzeyde yer alan engebeli sahaya doğru yükselti kademeli olarak da artmaktadır. İlçe merkezinde yaklaşık 100 m. olan ortalama yükseklik, kuzeye doğru 50-60 km’lik bir mesafe içerisinde 2200 m.’ye kadar çıkmaktadır. Ani yükseklik artışı bölgede de farklı yeryüzü şekilleri ve iklim tiplerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Şekil 1.1.).

Yaylalarında içerisinde yer aldığı bölgenin sınırlarını, batıda 2230 m. yüksekliğinde yer alan Gezit dağı, doğuda 2285 m. yüksekliğinde yer alan Akçadağ oluşturur. Ayrıca Tahta köyünün hemen batısından geçen Keşiş suyu Kadirli ile Andırın ilçeleri arasında da sınır oluşturmaktadır. Bununla birlikte Tuvaras deresinin de kuzeyinde kalan sahalarda Andırın ilçe sınırlarında yer alır iken, derenin güneyinde kalan sahalarda ise Kadirli ilçesi Kösepinarı köyü sınırları içerisinde kalmaktadır. Ayrıca bağdaş yaylası da Kadirli ile Sumbas ilçesi sınırını oluşturmaktadır. Yaylanın tam ortasından geçen yolun batısı Sumbas ilçesi Esenli köyü içerisinde, yolun doğusunda kalan saha ise Kadirli ilçesi Kösepinarı köyü sınırları içerisinde yer alır. Bununla birlikte Bağdaş yaylası kesik suyu havzası ile savrun suyu havzasını birbirinden ayıran Su Bölümü Çizgisi durumundadır. Yaylanın güneyinde kalan saha Kesik suyu havzası içerisinde yer alırken, yaylanın kuzey tarafı Savrun çayı havzası içerisinde yer alır (Şekil 1.2.).

Kadirli ve hemen gerisinde yer alan dağlar üzerinde görülen iklim Akdeniz iklimidir. Ancak Kadirli ve çevresinde Akdeniz İklimi hüküm sürerken, dağlık ve engebeli sahada Akdeniz Yakını Dağ İklimi etkilidir. Kadirli ve çevresinde kışın yağışlar yağmur şeklinde iken, yaylaların yer aldığı dağlık sahada yağışlar kar şekline dönüşmektedir. Ayrıca alçak düzlükler üzerinde yer alan Kadirli’de yıllık yağış

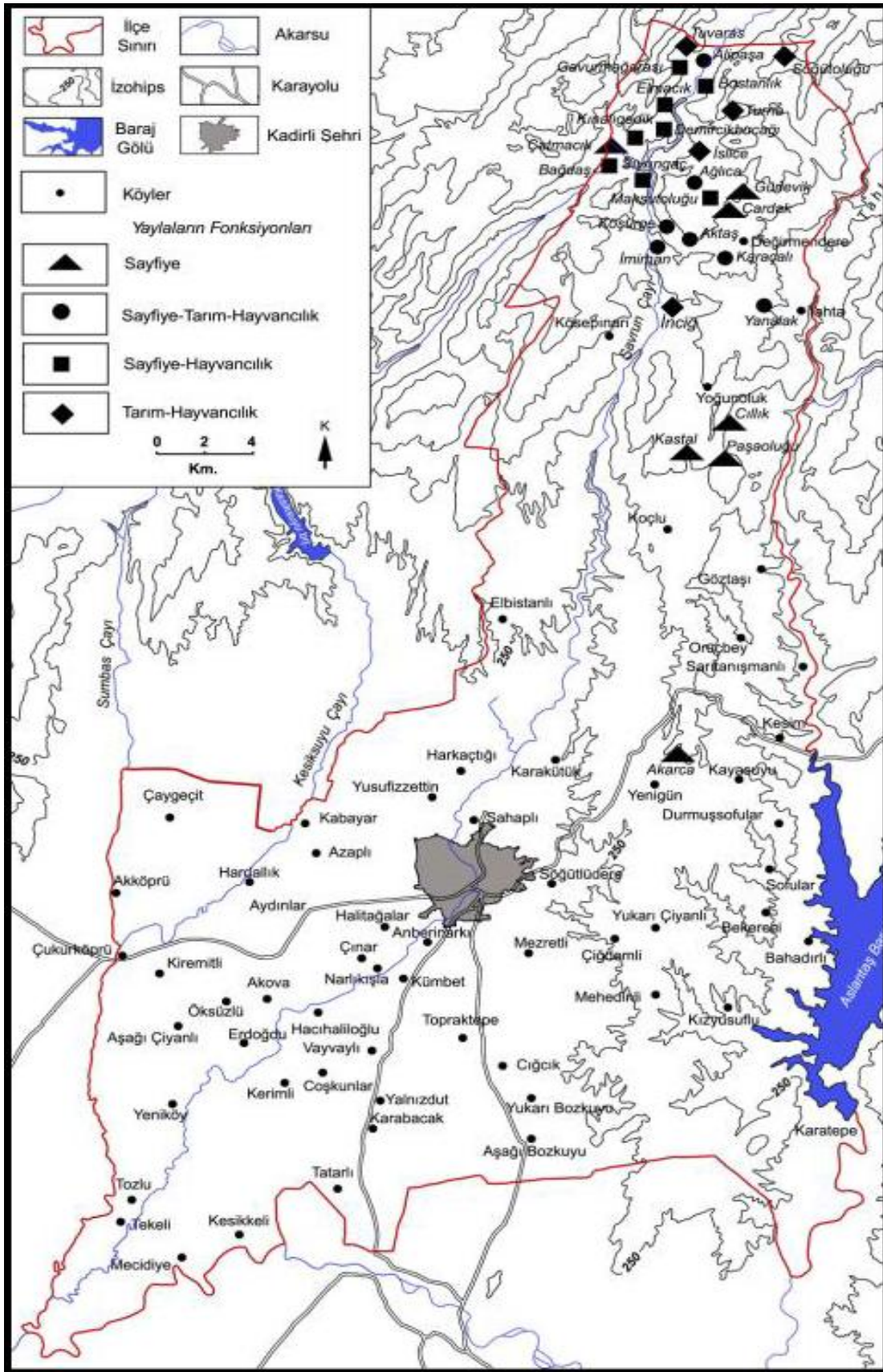
ortalaması 737 mm. iken, bu oran yaylalarda orografik nedenlerden dolayı 1000 mm.'nin üzerine çıkmaktadır. Bununla birlikte Kadirli ve çevresinde hakim bitki örtüsü Maki ve Kızılçam ormanları iken, yaylaların olduğu alanda Köknar, Karaçam, Ardıç ve Sedir ormanlarından oluşmaktadır.

Şekil 1.1. Araştırma sahasının lokasyon haritası

Kadirli ilçe merkezinin güneyini oluşturan sahada alüvyon topraklar ve hafif engebeli, platoluk sahada Terra Rossa toprakları görülürken, yaylaların olduğu yüksek ve engebeli sahalarda Terra Rossa ve Kahverengi orman toprakları yaygındır.

Kadirli ile yüksek dağlık alanlar arasındaki iklim farklılıkları bölgede yaylacılık faaliyetin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yaz aylarında Kadirli ve çevresi nemli ve çok sıcak olurken, halk daha serin olan yaylalara çıkmaktadır. Kış aylarında ise yaylalar karla kaplanmakta ve halk bu kez de daha ılıman bir iklime sahip olan Çukurova'ya inmektedir. Eskiden yalnızca hayvancılıkla uğraşan ailelerin yaptığı bu ritmik yer değiştirme hareketini, günümüzde yöre halkının birçoğu rekreasyonel amaç ile gerçekleştirmektedir. Ayrıca geçmişte çadır, taş veya ahşap olan meskenlerin yerini, günümüzde briket ve prefabrikten yapılan modern ve gösterişli konutlar almıştır.

Şekil 1.2. Kadirli ilçesi ve çevresinin topografya haritası

Kaynak: Üççam Karagel, 2010:39.

Kadirli ile engebeli yaylalık saha arasında iklim koşulları kadar geçim koşulları arasında da farklılıklar söz konusudur. Çukurova ve içerisinde yer alan Kadirli’de temel geçim kaynağını sulu tarım, sanayi ve ticaret oluştururken, yaylalık sahalarda ise başta hayvancılık olmak üzere, kuru tarım, bahçe tarımı ve orman ürünleri oluşturmaktadır.

Dağlık ve engebeli sahada kalan yaylalar günümüzde yalnızca Kadirli ve köylerine ev sahipliği yapmamaktadır. Başta Adana, Osmaniye, Ceyhan ve Sumbas olmak üzere civar il ve ilçelerden bölgede bulunan yaylalara yoğun bir talep durumu söz konusudur. Burada etkili olan faktörlerin başında ise, Kadirli’nin yaylalarında yer alan arsa fiyatlarının özellikle Adana’nın ve Mersin’in kuzeyinde yer alan Tekir, Çamlıyayla gibi yaylalara oranla çok daha uygun olması ve yaylaların eşsiz doğal güzellikleridir.

Araştırma sahamız içerisinde 30’u Kadirli ilçe sınırlarında olmak üzere toplam 47 yaylada Kadirli halkının yaylacılık faaliyetlerinde bulunduğu tespit edilmiştir. Yaylaların özellikle Kösepinarı köyü ve Değirmendere köyü sınırları içerisinde kalan engebeli ve yüksek alanlarda yoğunluk kazandığını görmekteyiz. Bununla birlikte eskiden beri kullanılan yaylaların hala önemlerini koruduklarını, ancak eski yayla yerleşmelerinde yaşanan arsa yetersizliği ve mevcut arsaların da fiyatlarının yüksek olmasından dolayı yeni yayla yerleşkelerinin ortaya çıktığı ve büyümeye başladığı görülmüştür. Her şeye rağmen Kadirli’ye günlük gidiş-dönüş mesafesinde yer alan yaylalar ile kısmen altyapı sorununu çözmüş ve her türlü ihtiyaca cevap verebilen yaylalara olan talebin fazla olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1.1.).

Araştırma sonucunda Kadirli ilçesi ve çevresinde yaylacılığı ortaya çıkaran unsurların yüksek sıcaklıklar ve nem, geçmişten gelen göçebe Türk Kültürü, çeltik tarımı ile sivrisineklerden dolayı sıtma hastalığının artması, son yıllarda ramazan ayının yaz aylarına denk gelmesi, halkın refah seviyesinde meydana gelen ilerlemeler, sosyo-kültürel değişim, ulaşım imkanlarının iyileşmesi olarak gösterilebilir.

Elbette Kadirli’deki yaylacılık faaliyetleri Kadirli ilçesi ile sınırlı kalmamaktadır. Günümüzde özellikle de Andırın sınırları içerisinde kalan Kesik, Çığışar, Çokak, Akifiye, Altınboğa, Alipaşa, Hacı Kahya, Büğüleyen, Bey Oluğu, Savrun Gözü ve Mazgaç gibi yaylalar Kadirli’liler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır (Tablo 1.2.). Bu yaylaların çok eskiden beri Kadirli halkı tarafından kullanıldığı da bilinmektedir. Hayvancılıkla uğraşan aileler eskiden beri Çukurova ile bu yayla sahaları arasında ritmik olarak yer değiştirmiştir. Hatta Andırın Kahramanmaraş’a bağlı bir ilçe (1946) oluncaya kadar geçen dönemde Andırın’ın kuzeyinde yer alan bazı köy ve yaylaların yer aldığı toprakların Kadirli ilçesi sınırlarında yer aldığı ve Ceyhan Tapu

defterine kayıtlı olduğu söylenmektedir. Kadirli’de yaşayan birçok yaylacının da özellikle savrun vadisi havzası içerisinde kalan sahada (Alipaşa yaylasından, Çığışar ve Mazgaç yaylasına kadar) tapulu arazilerinin olması da bu görüşü doğrular niteliktedir (İ. Can, Görüşme, 01 Ocak 2014).

Tablo 1.1. Osmaniye ili Kadirli ilçesi sınırları içerisinde yer alan yaylalar ve özellikleri

Yayla Adı	Kadirliye Uzaklığı (Km)	Yükseltisi (Metre)	Mesken Sayısı (Çadır Dahil)	Nüfusu	Koordinatları
Bağdaş	44	1350	360	2230	37° 39' 45" K - 36° 09' 21" D
Çatmalı	45	1315	100	620	37° 40' 02" K - 36° 09' 49" D
Çay Deresi	46	1255	23	145	37° 40' 08" K - 36° 10' 23" D
Topaktaş	34	1190	35	220	37° 38' 05" K - 36° 09' 24" D
Nacaklı	36	1155	28	175	37° 37' 21" K - 36° 08' 58" D
Gökbüget	38	1190	18	110	37° 38' 41" K - 36° 09' 36" D
Sıyringaç	40	1285	85	530	37° 39' 28" K - 36° 10' 21" D
Demircik Buc.	48	1255	14	90	37° 40' 42" K - 36° 10' 57" D
Elmacık	50	1370	150	930	37° 39' 45" K - 36° 09' 21" D
GavurMağarası	52	1350	65	400	37° 42' 44" K - 36° 12' 17" D
Bostanlık	54	1325	90	560	37° 41' 12" K - 36° 13' 02" D
Soğucak	55	1420	82	510	37° 43' 25" K - 36° 13' 51" D
Tuvaras	57	1390	22	135	37° 44' 17" K - 36° 13' 19" D
Söğütoluğu	60	1660	17	105	37° 42' 57" K - 36° 14' 21" D
Akarca	12	590	550	3410	37° 27' 10" K - 36° 11' 36" D
Paşaoğlu	24	720	40	250	37° 32' 07" K - 36° 11' 13" D
Cıllık	25	910	25	155	37° 31' 52" K - 36° 11' 49" D
Kastal	27	820	80	496	37° 33' 05" K - 36° 12' 17" D
Yoğunluk	28	910	500	3500	37° 34' 17" K - 36° 12' 33" D
ElmalıKayseri	29	940	70	435	37° 34' 12" K - 36° 11' 44" D
Yanalak	36	1185	50	310	37° 36' 23" K - 36° 13' 19" D
Karaçalı	40	1260	45	280	37° 37' 44" K - 36° 12' 44" D
İmirhan	42	1210	40	250	37° 38' 02" K - 36° 11' 16" D
Teknetaş	42	1290	50	310	37° 38' 31" K - 36° 13' 26" D
Çardak	43	1370	375	2325	37° 38' 59" K - 36° 13' 18" D
Maksutoluğu	44	1460	600	3720	37° 38' 54" K - 36° 12' 54" D
Gürlevik	46	1500	21	130	37° 39' 16" K - 36° 13' 07" D
Köşürge	46	1450	40	250	37° 38' 14" K - 36° 11' 53" D
Ağlıca	48	1590	20	124	37° 39' 34" K - 36° 12' 40" D
Turna	51	1480	22	140	37° 41' 26" K - 36° 12' 50" D

Kaynak: Yaylaların yükselti değerleri ve koordinatları earth.google.com (15.11.2013) adresinden alınmıştır. Mesken sayıları yerinde gözlem yapılarak, yaylaların Kadirliye olan uzaklıkları ise otomobille ölçülerek, nüfusu da yapılan anket sonuçlarına göre tespit edilmiştir

Tablo 1.2. Kadirli ilçe sınırları dışında kalan yaylalar ve özellikleri

Yaylanın Adı	Kadirliye Uzaklığı (Km)	Yükseltisi (Metre)	Mesken Sayısı (Çadır Dahil)	Nüfusu	Koordinatları
Göller	60	1490	1050	6500	37° 41' 44" K - 36° 06' 17" D
Yirce	53	1705	125	775	37° 40' 43" K - 36° 08' 19" D
Alipaşa	56	1340	80	495	37° 43' 55" K - 36° 13' 56" D
Tekederesi	57	1340	40	250	37° 43' 46" K - 36° 13' 57" D
Çelten	58	1470	15	95	37° 43' 33" K - 36° 14' 55" D
Hacıkahya	58	1360	45	280	37° 44' 09" K - 36° 14' 36" D
Dokurcun	59	1430	10	65	37° 44' 11" K - 36° 15' 02" D
Bügüleyen	60	1400	40	250	37° 44' 55" K - 36° 15' 39" D
Beyoluğu	64	1420	85	527	37° 45' 37" K - 36° 17' 02" D
Savrunğözü	65	1440	130	806	37° 46' 47" K - 36° 16' 39" D
Mazgaç	70	1700	200	1040	37° 49' 27" K - 36° 18' 47" D
Çığsar	68	1540	250	1550	37° 46' 38" K - 36° 18' 38" D
Çokak	76	1240	291	1800	37° 44' 15" K - 36° 19' 42" D
Akifiye	69	1185	450	2790	37° 41' 49" K - 36° 20' 55" D
Altınboğa	63	1120	250	1550	37° 37' 41" K - 36° 20' 55" D
Kesik	60	1100	210	1300	37° 36' 33" K - 36° 20' 54" D
Halbur	73	1450	75	465	37° 39' 40" K - 36° 26' 40" D

Kaynak: Yaylaların yükselti değerleri ve koordinatları earth.google.com (15.11.2013) adresinden alınmıştır. Mesken sayıları yerinde gözlem yapılarak, yaylaların Kadirliye olan uzaklıkları ise otomobille ölçülerek, nüfusu da yapılan anket sonuçlarına göre tespit edilmiştir

Yaylalara olan bu talep artışına rağmen yaylaların da alt yapı sorunlarını çözüme kavuşturduklarını söylemek mümkün değildir. Ne yazık ki birçok yaylada başta temiz içme suyu, kanalizasyon, ulaşım, iletişim gibi sorunlar hala çözümlenememiştir. Bununla birlikte henüz elektriği dahi olamayan yaylalar bulunmaktadır. Her geçen gün yaylalara olan bu talep artışı karşısında yaylaların alt yapısı yetersiz kalmaktadır.

Çalışma sırasında tüm yaylalar tek tek gezilerek yerinde gözlem yapılmış, yayla sakinleri ile birebir görüşmeler yapılarak yaylaların özellikleri hakkında bilgi toplanmış ve yaylaların fotoğrafları çekilerek bir arşiv oluşturulmuştur. Yaylalar ve özellikleri diğer yaylalar ile karşılaştırılmış, eksiklikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Meteoroloji il müdürlüklerinden rasat sonuçları alınmış, çalışma sahamız içerisinde yer alan yayalarda herhangi bir meteoroloji istasyonu yer almadığı için, aynı yükseklik ve morfolojik özelliklere sahip Andırın, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçeleri ile karşılaştırmalarda ve çıkarımlarda bulunulmuştur.

Ayrıca yaylalarda 23 soruluk bir anket çalışması uygulanmıştır. Türkiye’de ve çalışma sahamız olan yaylalar üzerine yapılan önceki çalışmalar araştırılmış ve incelenmiştir. Geçmiş araştırmalar ile günümüzde yapılan yaylacılık faaliyetleri arasındaki farklar ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylaların topografya, toprak, iklim, fiziki, jeoloji vb. haritaların taraması yapılmış, topografya haritası üzerinde tüm yayla yerleşkeleri gösterilmeye çalışılmıştır.

Türkiye’de yayla ve yaylacılık üzerine birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen, bizim çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalar üzerine fazla bir araştırma yapılmış değildir. Biz bu çalışma ile bizden önce yapılmış olan araştırmalara katkıda bulunmuş, eksiklikleri de gidermiş olacağımız düşüncesindeyiz. Bununla birlikte bizden sonra yapılacak olan araştırmalara ise kaynak teşkil edeceği düşüncesindeyiz.

“Kadirli’de Yaylacılık Faaliyetleri” adlı bu tez çalışmamız 7 ana bölümden oluşmaktadır;

Birinci bölümde giriş yer almaktadır ve çalışmanın kapsamı, yöntemi ve önemi ve sınırlılıkları tespit edilmiştir.

İkinci bölümde ise konu hakkında önceden yapılmış olan çalışmalar hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde yayla ve yaylacılık kavramları ile yaylacılığı ortaya çıkartan unsurlar ve geçmişten günümüze kadar yapılan yaylacılık faaliyetlerine değinilmiştir. Yaylacılık üzerine araştırmalar tespit edilmiş ve yaylacılığın sebepleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde ise yaylalarda görülen iklim, toprak, bitki örtüsü, tarım ve hayvancılık, mesken tipleri ile jeolojik ve jeomorfolojik yapı incelenmiştir. İklim incelemesi sırasında Adana ve Osmaniye Meteoroloji İl Müdürlüklerinden alınan rasat verileri çerçevesinde tablolar ve grafikler oluşturulmuş, karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca iklim haritalarından yararlanılmıştır. Bununla birlikte toprak yapısı, bitki örtüsü, tarımsal ve hayvancılık faaliyetleri, mesken tipleri ve geçmişten günümüze kadar geçirdiği değişim ile Osmaniye ili jeolojik ve jeomorfolojik yapısı tespit edilmiştir. Yaylalarda yer alan meskenler incelenmiş ve özellikleri ortaya konulmuştur. Topografya ve iklim haritaları kullanılmış olup, topografya haritası üzerinde yaylalar gösterilmiştir.

Beşinci bölüm olan ana bölümde ise, Kadirli ilçe sınırları içerisinde kalan 30 adet yayla ile Kadirli halkının yoğun olarak kullandığı ve ilçe sınırları dışarısında kalan 17 adet yayla tespit edilerek bu yaylalar incelenmiş ve bu yaylaların özellikleri

hakkında bilgiler verilmiştir. Kadirli ilçe sınırlarında kalan yaylaların en yoğun olduğu köylerin Kösepınarı ve Değirmendere köyleri olduğu, bunların yanı sıra Tahta, Avluk, Yoğunoluk ve Karakütük köyleri sınırlarında da yaylaların yer aldığı tespit edilmiştir. Yaylalarda yerinde gözlem yapılmış, Kadirli ilçe merkezine olan uzaklıkları ve hane sayıları tespit edilmiştir. Ayrıca earth.google.com adlı internet sitesinden yaylaların yükseklikleri ve koordinatları tespit edilmiştir.

Altıncı bölümde yaylaların başlıca sorunlarına ve çözüm önerilerine değinilmiştir. Yaylaların başlıca sorunlarını ulaşım, iletişim, tapu, elektrik, kanalizasyon, içme suyu, evsel atıkların depolanması ve diğer sorunları şeklinde incelenmiştir.

Yedinci ve son bölümde ise sonuç ve tartışma kısmı yer almıştır.

2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR

Aslında yayla ve yaylacılık faaliyetleri üzerinde birçok çalışma yapılmış olmakla birlikte, ne yazık ki bizim çalışma sahamız olan Kadirli ve çevresindeki yaylalar hakkında fazla bir çalışma bulunmamaktadır. Eldeki sınırlı kaynaklar çerçevesinde bölge hakkında yapılan araştırmalar tespit edilerek incelenmiş ve bu araştırmalardan en iyi şekilde faydalanılmaya çalışılmıştır.

1977 yılında Mecdi EMİROĞLU tarafından hazırlanan ‘Bolu’da Yaylalar ve Yaylacılık’ adlı çalışmasında, yaylacılık kavramı, yaylaların fiziksel ve beşeri özellikleri, yaylaların dağılışı ve yaylacılık, yaylalarda ekonomik hayat, yaylaların sorunları ve çözüm önerileri verilmiştir.

1984 yılında Cezmi SEVGİ’nin Ege Coğrafya Dergisinde yayımlanan ‘Adana İlinin Kuzeydoğu Kesiminde Yaylacılık’ adlı makalesinde Kozan, Feke, Saimbeyli, Ceyhan ve Osmaniye ilçelerinin yaylaları incelenmiştir. Makalede yayla tipleri, yaylada kalış ve dönüş süreleri, yayla seçimini belirleyen faktörler ve öne çıkan yaylalar hakkında bilgi verilmiştir.

1999 yılında Yrd. Doç. Dr. Zeki KODAY tarafından hazırlanan ve Türk Coğrafya Dergisinin 34. Sayısında yayınlanan ‘Akarca Yaylası’ adlı makaleden istifade edilmiştir.

Yine Yrd. Doç. Dr. Halil KOCA’nın 1995 yılında yayımlanan Mersin iline bağlı bir yayla yerleşkesi olan ‘Gözne’de Yayla Turizmi’ adlı makalesinden, bizim çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalarında ortak özelliklerini yansıtmamasından dolayı faydalanılmıştır. Araştırmada Akdeniz Bölgesinin, Adana Bölümünde yer alan İçel iline bağlı bir yayla yerleşkesi olan ve günümüzde aynı zamanda bir belde olan ‘Gözne’ hakkında bilgiler verilmiştir.

1999 yılında Cezmi YURTSEVER tarafından hazırlanan ‘Kadirli’nin Tarihi’ adlı çalışmasından, Kadirli’nin tarihi hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

2000 yılında Kadirli Belediyesinin bir çalışması olan ‘Kadirli 2000’ eserinde Kadirli’nin yaylaları, yaylacılık geleneği ve yaylacılığı ortaya çıkartan unsurlar hakkında bilgiler verilmektedir.

2008 yılında, Yrd. Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL tarafından hazırlanan ve Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü tarafından hazırlanan DOA Dergisi’nde yayınlanan ‘Çukurovanın Kuzeyinde Sayfiye Yaylacılığı: Analitik Bir Bakış’ adlı makalesinden faydalanılmıştır.

2008 yılında Dr. Emin TOROĞLU ile Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ tarafından ‘Andırın İlçesinde Sayfiye Yaylaları’ adı ile Doğu Coğrafya Dergisinde yayınlanan makaleden, İl Dışı Göç Edilen Yaylalar başlığında yararlanılmıştır. Çalışmada Andırın ilçesinde yer alan yaylaların doğal şartları, ilçede yer alan yaylaların özellikleri, mesken tipleri ile yaylaların sorunları ve çözüm önerileri verilmiştir.

2008 yılında, Tahsin TAPUR, tarafından hazırlanan Taşeli Platosunda, Karaman ili Sarıveliler ilçesine bağlı bir yayla yerleşkesi olan ‘Barcın Yaylası’ adı ile yayımlanan makalesinden yararlanılmıştır. Barcın yaylası da tıpkı bizim çalışma sahamızda yer alan yaylalar gibi toros dağlarında, karstik bir arazi üzerinde yer almaktadır.

2008 yılında Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL tarafından hazırlanan ‘Kadirli İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası’ adlı doktora tezinden faydalanılmıştır. Çalışmada Kadirli ilçesinin beşeri ve fiziki özellikleri hakkında bilgiler verilmiş olup, biz çalışma sahamızda yer alan yayla ve yayla yerleşmeleri ile alakalı alanları inceledik.

2009 yılında Mehmet TIRAŞ tarafından hazırlanan ‘Yarpuz Çayı Havzasında Yayla Yerleşmeleri’ adlı çalışmasında Osmaniye ilinin doğusunda yer alan Yarpuz Çayı Havzasında yer alan yayla yerleşmeleri hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmada bölgenin fiziki ve beşeri özellikleri, konut tipleri ve sorunları ortaya konulmuştur.

2010 yılında, Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL tarafından yayımlanan ‘Kadirli İlçesinde Yaylacılık Faaliyetleri’ adlı makalesinden önemli ölçüde faydalanılmıştır. Çalışmada yayla ve yaylacılık, Kadirli ilçesinde yer alan yayla yerleşmeleri, yaylalardaki ekonomik faaliyetler, yayla meskenleri ve yaylacıların sorunlarına değinilmiştir.

2011 yılında Dr. Nusret Koca’ya ait olan ve Pegem Akademi yayınlarından çıkan ‘Doğal ve Sosya-Ekonomik Özellikleri Açısından Osmaniye Yaylaları’ adlı kitaptan önemli ölçüde faydalanılmıştır. Çalışma günümüze kadar yapılan en son çalışma özelliği göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu çalışmada Kadirli ilçesinde yer alan yaylalar, özellikleri, mesken tipleri, yaylaların sorunları ve çözüm önerileri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler ışığında bizde yapmış olduğumuz çalışmayı kıyaslama ve mevcut değişimi ortaya koyma adına fayda sağlamış bulunmaktayız.

2012 yılında Kadirli Belediyesi tarafından hazırlanan ‘Geçmişten Geleceğe Kadirli’ adlı çalışmada Kadirli’nin yaylaları, yaylacılık faaliyetleri, yaylacılığı ortaya çıkartan unsurlar, mesken tipleri ve yaylaların sorunları ortaya konmuştur.

3. YAYLA ve YAYLACILIK FAALİYETLERİ

3.1. Yayla ve Yaylacılık Kavramı

28 Şubat 1998 tarihli ve 4342 sayılı Resmi Gazete’de yer alan Mera Kanunu’na göre; “Yaylak: çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri’, ‘Mera yaylak ve kışlakların kullanma hakkı bir veya birden çok köy veya belediyeye aittir. Bu yerler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Mera, yaylak ve kışlaklar özel mülkiyete geçirilemez, amacı dışında kullanılamaz, sınırları daraltılamaz. Ancak, kullanım hakkı kiralanabilir. Kiralama ilkeleri yönetmelikle belirlenir.” şeklinde ifade edilmiştir (05.12.2013, Resmigazete.gov.tr).

“Değişik anlamlara gelen yayla sözcüğü, hem fiziki hem de beşeri coğrafya terimidir. Fiziki coğrafya terimi olarak yayla (Plato), akarsularla derin bir şekilde yarılmış yüksek veya yüksekçe düzlüklerdir. Beşeri coğrafya terimi olarak ise, yazın çıkıp yerleşilen yüksek ve serin yer, bir geçici yerleşme şekli, yaz mevsimi boyunca ahır hayvanlarını beslemek ve bazılarında tarım yapmak için yararlanılan ekonomik faaliyeti ifade eder” (Doğanay, 1997:273).

“Türkiye’de yayla kelimesi, yazın çıkılıp oturulan serin yerler, dağların üzerindeki yazlık oturma alanları veya yazlık meralar anlamına gelir. Yayla, çok değişik amaçlarla kullanılan ve ancak yine de ortak özellikler taşıyan yazlık bir ikametgah, bir mera alanıdır. Bu bakımdan yayla yazın belirli bir süre içinde hayvan otlatmak, azda olsa ziraat yapmak ve bazen dinlenmek için çıkılan yerdir. Burası çok zaman köyün ortak mülküdür. Başka bir anlatımla yazları sürüleri ile beraber yaylaya çıkan, orada yazın sıcak aylarını geçirip, davarlarını yaydıktan sonra yine aşağılara inen çiftçi ve davarı olarak geçinenlere yaylacı, bu faaliyete de yaylacılık denir. Yaylacılık aynı zaman da mevsimlik bir harekettir” (Zaman, 2010:118).

“Yayla, yerleşme coğrafyası terimi olarak çoğu kez geçici bir yerleşme yerini anlatır. Yaylalar yaz mevsiminde en sıcak aylarda çıkılan ve geçici olarak yerleşik hale getirilen mahallerdir. Yaylalar genellikle geçici bir yerleşme yeri olmaları yanında, insanların bir süre ekonomik faaliyette bulundukları mahallerdir. Yaylalar, göçebelerin, yarı göçebelerin, yaylacı ve yarı yaylacıların geçim alanları olmalarından başka, kasaba ve kent halkının da, çeşitli yönlerden ilgilendikleri alanlardır” (Emiroğlu, 1977:17).

“Kullanım şekillerine göre yaylalar; Sadece hayvancılık amacıyla kullanılan yaylalar, tatil ve dinlenme amacıyla kullanılan yaylalar, hem tatil hem de dinlenme amacıyla kullanılan yaylalar olarak üç grupta toplanabilir” (Şahin, 2010:118).

“Türkiye’nin yazı sıcak geçen bölgelerinde görülen ve nüfus artışı, tarım ve sanayideki gelişmeler, gelir düzeyi ve yaşam standartlarındaki artış gibi nedenlerle günümüzde oldukça yaygınlaşan ve özellikle kentsel nüfus tarafından çıkılan yerlerde bulunmaktadır. Buralara da yayla denmektedir. Ancak yazın sıcaklıktan kaçıp serinlemek amacıyla çıkılan bu tür yazlık yerleşim yerleri yani sayfiye yerleri özelliğine sahip yaylalardır” (Sarı, 2013:244).

“Yayla, yazın insanların ve hayvanların çekilebileceği iyi iklimli bir yerdir. Burada iklim kelimesi ile anlatılmak istenen sakin olmayan hareketli bir hava, serin su, sulak mera’dır. Şehirli yazın şehir dışındaki bahçeli evine yahut da dağdaki yazlığına hava değişimi için gider. Sürüsü için dağ meralarını arayan gezgin çoban da yaylaya çekilir. Bunlardan başka, hayvan sahiplerinin yazın sürüleriyle birlikte vakit geçirdikleri kışlık köye yakın yer de yayladır” (Alagöz, 1993:3).

“Yaylacılık, nomadlar, dağ ve orman köylüleri için kaçınılmaz bir ekonomik faaliyetir. Ova köylüleri ve kentliler için ise yaylacılık, ovanın yaz sıcaklığından kaçma faaliyetidir” (Sevgi, 1984:177).

“Yaylalar, sadece ekonomik ve doğal özelliklerin ortaya çıkardığı yerler yanında, toplumsal ve kültürel bir faaliyet alanı olarak da önem taşımaktadır. Şöyle ki, yöre insanının geleneklerinden olan yaylaya çıkmak, yayla evini şenlendirmek, yayla şenlikleri düzenlemek insanların çok eski tarihten beri devam ettirdikleri geleneklerdir” (Aydınözü ve Solmaz, 2003:61).

Genel bir deyişle yayla daha çok hayvancılık faaliyeti ile ilgili olarak köyün ikinci bir geçim veya katkı sağlayan faaliyet alanıdır. Dolayısıyla hayvancılık söz konusu olduğu için yaylaların önemli bir kısmı orman içinde veya orman yakınında yer almaktadır. Ormanların henüz yasalarla kontrol edilmediği ve ormanlardan kolaylıkla yararlanılabildiği dönemlerde kurulan bu geçici yerleşmelerin köy tüzel kişiliğinin malı olmalarına karşılık ormanı kullanmaları yasalarla önemli ölçüde kısıtlanmıştır. Değişen zaman ve ihtiyaçlarla birlikte şehirleşmenin de etkisiyle yaylacılık faaliyetinin hayvancılığa bağlı ekonomik önemi gittikçe azalmıştır (Oral, 2010:16).

3.2. Yaylacılığı Ortaya Çıkaran Unsurlar

Kadirli ilçesi Akdeniz Bölgesinin Adana Bölümü içerisinde, Doğu Akdeniz'in ve Osmaniye ilinin kuzeyinde yer almaktadır. Kadirli yer yüzü şekilleri bakımından kendi içerisinde farklılıklar gösteren bir morfolojik yapıya sahiptir.

İlçenin güney kısmı oluşturan sahada Çukurova'nın kuzey kesimleri içerisinde yer alırken, ilçenin kuzeyi toros dağ sistemi içerisinde Orta Toroslar olarak adlandırılan alanda, Dibek Dağları üzerinde yer alır. Kadirli ilçe merkezinden itibaren kuzeye doğru kısa mesafelerde artan yükseklikler yer yer 2000 m.'nin üzerine çıkmaktadır. Zaten yaylacılık faaliyetleride bu yüksek dağlar üzerinde yer alan vadi tabanlarında veya yamaçlarda yoğunluk kazanmıştır.

Aslında yaylacılık göçebe Türk kültürünün bir parçasıdır. Bilindiği gibi 20 yüzyıla gelince kadar geçen denemde Türklerin temel geçim kaynağı hayvancılıktı. Anadolu'yu bile Türk'lerin yurt edinmesinde esas faktörde buydu zaten; hayvanlara yeni otlak alanları yaratma düşüncesi. Osmanlı Devletinde de azınlık olan toplumlar yerleşik hayata geçmiş ve ticaret ile uğraşırken, Türk'ler temel geçim kaynakları olan hayvancılık sebebiyle göçebe hayatı tercih etmişlerdir. Bu göçebe yaşam 1950'li yıllara kadar da yoğun olarak sürmüştür. Günümüzde özellikle batı ve orta toros dağlarında bu göçebe Yörük kültürü hala devam ettiren yörük aşiretlerini de görmek mümkündür.

Bugün de yöre halkının yaylacılık faaliyeti üzerinde yaz döneminde Çukurova'da etkili olan iklim şartlarının büyük etkisi olduğu bir gerçektir. Kadirli'nin kuzeyinin dağlarla çevrili olması da yaylacılık üzerinde etkili olmuştur. Özellikle günümüzde Kadirli'ye yakın ve ulaşımı kolay olan yaylalar daha fazla tercih edilmektedir. Bu nedenle Kadirli'ye günübirlik gidiş-dönüş mesafesinde olan yaylaların diğer yaylalara oranla daha hızlı bir gelişme gösterdiğini söyleyebiliriz (N. Koca, 2011:21).

TÜİK 2011 yılı verilerine göre Kadirli ilçesi 82.110'u ilçe merkezinde olmak üzere toplam 116.644 kişilik bir nüfusa sahiptir. Ayrıca yine TÜİK verilerine göre Kadirli'ye çok yakın olan Sumbas ilçesinin de toplam nüfusu 15.463'tür. Aslında buralarda yaylaya çıkanları yalnızca Kadirli veya Sumbas ilçeleri sakinleri olarak da görmek yanlış olur. Çünkü yapılan araştırma sonucunda özelliklede savrun çayı havzasında yer alan yaylacıların yaklaşık 1/4'ünün Adana ili ve çevresinden gelen yaylacıların oluşturduğunu söyleyebiliriz. Adanalı yayla sakinlerinin burayı tercih

etmelerindeki en önemli sebep ise, burada yer alan arsa fiyatlarının Tekir yaylası gibi önemli yaylalara nazaran çok düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Göçebe kültürümüzde Toros Dağlarının etekleri yazlak, tepelik araziler güzlek, Çukurova ise kışlak olarak kullanılmıştır. Anavarza'dan Mazgaç'a, Meyremçil ve Binboğa dağlarına uzanan göç güzergahları vardır. Sazlık, büklük ve bataklık olan eski Çukurova, yazları çok sıcak olur, geceleri üvez (sivrisinek), gündüzleri karasinek insanlara gündüzlük vermezmiş. Yerli halk yaylaya gelenleri "yaylacı" sözüyle ifade eder. Yaylaya göçemeyenlere ise "Turaç gibi sahilde kalmış" gözüyle bakılır. Çukurova'da yayla mevsimi mayıs ayı ortalarında eylül ayı sonlarında görülen ve yerli halkın "Avşar kaçırın" diye ifade ettiği sıcaklar, Dadaloğlu'nun:

"Kalktı göç eyledi Avşar elleri

Ağır ağır giden eller bizimdir

Arap atlar yakın eyler ırağı

Yüce dağdan aşan yollar bizimdir" dizeleri ile dile getirildiği, Avşar aşiret göçünü hatırlatır (Akyiğit ve Can, 2000:140).

Bizim çalışma sahamız olan yaylalarda ise yaylacılık kültürünün temelini de bu 'Yörük Kültürü' oluşturmaktadır. Ancak geçmişten günümüze gelinceye kadar bu yaylacılık kültüründe de önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Eskiden hayvancılık amaçlı gidilen yaylalara günümüzde pek rastlanmamaktadır. Zaten yayla sakinlerine ve mesken tiplerine de bakıldığı takdirde bu değişim çok rahatlıkla görülebilir. Yaylacıların büyük çoğunluğunu emekliler, çocuklar, kadınlar ve yıllık izinlerini kullanan devlet memurları oluşturmaktadır. Ayrıca meskenler de eskisi gibi kıl veya bez çadırdan değil, kalıcı bina şeklindedir. Hatta çadırdan bile kıl çadırın yerini artık naylon çadırlar almıştır. Bununla birlikte eskiden at ile gidilen yaylaların yerini, zamanla traktör ve günümüzde de otomobil gibi ulaşım araçlarına bırakmıştır.

Özellikle Çukurova'da çeltik ve pamuk tarımının başlaması burada sivrisinek ve beyazsineğin de artmasına neden olmuştur. Sivrisinek bölge halkı üzerinde sıtma hastalığına sebep olmuştur. Son yıllarda buna birde ramazan ayının yaz aylarına denk gelmesi de eklenince halk tek çareyi yaylalara göç etmekte bulmuştur ve özellikle de hafta sonları Kadirli adeta boşalmaktadır (Foto 3.1.).

"Akdeniz Bölgesinde Toros dağlarının geniş bir alan kaplaması, yükseltinin yol açtığı bitki örtüsü farklılıkları bu bölgede günümüzde de yoğun bir yaylacılık faaliyetinin sürdürülmesine yol açmıştır. Yöre halkı bu yaylaları sayfiye amaçlı kullanmaktadır. Önceleri hayvancılık ve ziraat amaçlı kullanılan bu yaylalar geçmişten

günümüze geçirmiş oldukları fonksiyonel değişimle bugün tamamen sayfiye ve devamlı oturma amaçlı kullanılmaktadır. Bu fonksiyonel değişim üzerinde etkili olan faktörler hiç şüphesiz ki, göçebe yörüklerin yerleşik hayata geçmesi, kıyı kesimindeki tarım alanlarının daha iyi değerlendirilir hale gelmesiyle birlikte insanların gelirlerinin artması, kıyı kesiminin bunaltıcı sıcak ve nemli havasının olumsuz tesirinden kurtulma çabaları, insanların bu alanları rekreasyon amacıyla kullanmaya zorlaması, yaylada ziraat faaliyetlerini yürütmenin; gelişen teknoloji ve entansif tarım metotlarıyla birlikte ova tarımından daha güç ve caydırıcı olmasıdır” (Üçeçem Karagel, 2008:186).

Foto 3.1. 21.07.2013 Pazar günü saat 12:30’da Kadirli’nin en kalabalık caddeleri olan Hükümet Caddesi (a-b) ve Uzun Çarşı Caddesinden(c-d) bir görünüm

“Çukurova çevresinde geleneksel bir yaşam tarzı olarak eskiden beri mevcut olan yaylacılık, son yüzyıl içerisinde kendine özgü bir değişim süreci getirmiş ve hayvancılık amaçlı yapılan yaylacılık, dinlenme amaçlı sayfiye yaylacılığına dönüşmüştür” (Toroğlu ve Gürbüz, 2008:282).

“Çukurova ile en alt yükselti basamağında yer alan sayfiye yaylası arasında 3-4 °C’lik bir sıcaklık farkı ortaya çıkmaktadır. Çukurova yerleşmelerinde yaz mevsiminde hissedilen yüksek sıcaklık değerleri buradaki insanlar için itici bir özellik oluştururken, bu değerlerin daha düşük olduğu çevredeki yayla alanları ise çekici bir özellik göstermektedir” (Sandal, 2008:7).

“Akdeniz bölgesindeki yaylalarda eski göçebe yaşam ve hayvancılık şeklinde olan yaylalar kıyı şehirlerinde yaşayanların bunaltıcı sıcak ve nemden kurtulma yerleri haline getirmiştir” (Tapur, 2008:34).

“Bu yöredeki yaylacılık faaliyetlerinin yapılış amacı diğer yörelerdeki gibi sadece hayvancılık ekonomisine dayalı yaylacılık değildir. Çukurova’nın aşırı nemli ve sıcak havası, insanların yaşama konforunu düşürmekte bu bunaltıcı havaya sivrisineklerin neden olduğu sıtma hastalığı da eklendiğinde insanlar için yaylalara çıkma kaçınılmaz olmuştur” (N. Koca, 2011:1).

Bunlara ek olarak elbette ki son dönemlerde halkın soysa ekonomik yapısında meydana gelen ilerlemeyi de eklememiz gerekir. Eskiden lüks olarak görülen yayla evleri, günümüzde ihtiyaç olarak ifade edilmektedir. Eksiden çok zor şartlarda yapılan ulaşım, günümüzde hemen her evde yer alan otomobiller ile asfalt ve geniş yayla yolları sayesinde artık çok kolaylaşmıştır. Bölgede artık yaylacılık bir lüks değil, ihtiyaç haline dönüşmüştür.

“İnsanın; yoğun çalışma yükü, sıkıcı hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi ve grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir” (Özdemir, 2010:306).

Günümüzde yaylacılık faaliyetleri neredeyse tamamen rekreasyon tipi yaylacılığa dönmüştür. Ancak geçmiş yıllara oranla da yaylalara olan talepteki artışı da ifade etmekte fayda vardır. Bu artıştaki en büyük faktöründe Çukurova’da yaz aylarının oldukça sıcak geçmesi ve bunaltıcı nemin etkisi olduğunu belirtmeliyiz.

Bununla birlikte eskiden Çukurova’da yaylaya çıkmadan önce yapılan hazırlık çalışmaları aylar öncesinden başlardı. Özellikle yaylada tüketmek üzere yufka ekmek yapılır, bal, pekmez, lokum ve sucuk gibi şekerli ürünler alınırdı. Ancak ne yazık ki günümüzde hemen her yaylada fırın yer almakta, ayrıca her yaylada bakkal bulunmaktadır ve bu kültürde artık yavaş yavaş yok olmaktadır.

Sonuç olarak bölgemizde yer alan yaylacılık faaliyetini ortaya çıkaran unsurları ise şu şekilde sıralayabiliriz,

- 1-Eskiden beri süregelen göçebeliğe dayalı Türk Kültürü
- 2-Yüksek sıcaklıklar ve nem’in bunaltıcı etkisi
- 3-Hayvanlara yeni ve geniş otlak alanları yaratma düşüncesi
- 4-Çukurova’da çeltik ile birlikte sivrisinek ve sıtma hastalığının artması
- 5- Tarımda makineleşme ve entansif tarımın gelişmesi
- 6- Yaylalarda yer alan tarım alanlarını işleme düşüncesi
- 7-Halkın soyso-ekonomik yapısındaki ilerlemeler
- 8-Ulaşım araçlarının gelişmesi, yol yapım ve genişletme faaliyetleri

3.3. Geçmişten Günümüze Yaylacılık

Geçmişten günümüze yaylacılık faaliyetlerinde önemli değişiklikler yaşanmıştır ve hala yaşanmaya da devam etmektedir. Göçebe Türk kültürünün bir parçası olan ve hayvancılık amaçlı olarak yapılan yaylacılık faaliyetlerinin yerini sayfiye amaçlı olarak yapılan yaylacılık faaliyetleri almıştır.

Kendine has coğrafya ve iklime sahip olan Türkiye’nin zengin yaşam kültürü içerisinde yayla yaşantısı önemli bir yer tutar. Geçmiş tarihlerdeki Çin yazıtlarında ‘atları ve yüksek tekerlekli arabaları ile suları ve otlakları takip ederek yaşayan’ millet olarak tanımlanan Türkler, Anadolu coğrafyasında yerleşik hayata geçtikten sonra geleneksel yaşam tarzını yaşamaya başlamıştır. Anadolu’nun kıyılarından içlere, batıdan doğuya doğru yükseklik artışının olması morfolojik, topografik, doğal bitki örtüsü ve iklim şartları açısından farklılık göstermesi yaylacılık hareketlerine elverişli bir ortam sunar (Subaşı, 2004:2).

Osmanlılar döneminde tarihsel belgeler, fermanlar devletin göçebeleri yerleştirme politikası gütmesi, giderek nüfusun artması, düzlüklerde, çukur alanlarda tarım hayatının gelişmesi ve nihayet cumhuriyetle çizilen hudutlarla hareketlerinin kısıtlanması, göç yollarının tıkanması göçebelerin yerleşik hayata geçmelerini

çabuklaştırmıştır. Yerleşik hayata geçen göçebelerin, başlangıçta geçiş dönemi içinde önce yarı göçebe bir hayat geçirdikleri ve sonunda yaylacılıkla iktifa ettikleri görülür. Göçebeliğin temelli bir yerleşik hayata doğru gelişmesinde yarı göçebelik ve yaylacılığın her zaman birbirini izleyen süreçler olduğu düşünülmemelidir. Günümüzde göçebeler Güneydoğu Anadolu'ya ve Toros'lara çekilmişlerdir. Bunların sayıca giderek azaldıkları izlenilmektedir (Emiroğlu, 1977:27).

Bu dönem içerisinde kıl çadırların yerini, bez ve naylon çadırlar ve hatta günümüzde neredeyse tamamen betonarme veya prefabrik evler almıştır. Yine bu dönem içerisinde yaylalara eskiden hayvanları ile çıkan aileler ulaşım aracı olarak at ve eşek gibi yük hayvanlarından yararlanmakta ve yaylalara ancak birkaç günde çıkmaktayken, günümüzde gelişen ulaşım araçları ile birkaç saatte yaylaya çıkılmaktadır. Önceleri yaylaya yapılacak olan göç hazırlığı birkaç ay öncesinden başlarken, günümüzde yaylacılar zaten yaylada hazır olan evlerine yalnızca market alışverişi yaparak birkaç saat içerisinde hazır hale gelmektedirler.

Karadeniz bölgesinde de yaylacılık yörenin en önemli geleneksel soysa-ekonomik etkinliklerindendir. Bununla yeryüzü şekilleri ve iklim koşulları arasında çok sıkı bir bağlantı vardır. Çevrede yükseltinin kısa mesafede artması nedeniyle karın yerden farklı zamanlarda kalkması yaylacılığı doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, özellikle kuzeye bakan yamaçlarda, aynı köye ait birden fazla mezra ve yayla, farklı yükselti basamaklarında konumlanmıştır (Tunçel vd., 2004:60).

Bu sosyal ekonomik faaliyet, yani yaylacılık ekonomisi ve yaylacılık gelenekleri, bugünkü Anadolu Türklerine, Orta Asya Türk devletleri toplularından miras kalmıştır. Bu nedenle faaliyetin tarihi kökleri, Doğu ve Batı Türkistan'a dayanır. Nitekim yayla terimi, Orhun yazıtlarında yaylag terimi ile ifade edilmiştir (Doğanay, 1997:274).

Anadolu'da yaylacılık faaliyetleri çok eskilere ve hatta Orta Asya göçebe aşiretlerinin yaşam tarzlarına dayanmaktadır. Ancak hayvancılığa dayalı konargöçer yaylacılık faaliyetinde, Osmanlı döneminde (16-17. yy'dan sonra) ve Cumhuriyetten sonra yerleşik hayata geçme çalışmaları başlamış ve büyük ölçüde de bu konuda başarılı olunmuştur. Özellikle 1950'li yıllardan itibaren ulaşım ve eğitim hizmetlerinin artmasıyla sanayileşme ve kentleşmedeki gelişmeler yaylacılığı da etkilemiş ve bunun sonucunda yaylalarda önemli ölçüde fonksiyonel değişiklikler ortaya çıkmıştır (Tapur, 2008:34).

Kadirli ilçesindeki yayla alanlarında, insanların serin yerde bulunma ve dinlenme amacıyla yaylaya çıktıkları sayfiye yaylacılığı ilk sırada yer alırken, tarımsal faaliyetler ikinci sırada, hayvancılık amacı ise üçüncü sırada yer almaktadır. Yayla alanları yarı göçebeler ile hayvancılık ile uğraşan köylülerin ekonomik faaliyet alanı iken günümüzde bu durum tamamen değişmiş durumdadır. Bunun en önemli sebebi yöredeki yayla alanlarında hayvanların orman alanlarına zarar vermesinden dolayı Orman İşletme Müdürlüğü'nün bölgedeki hayvancılık faaliyetlerini sınırlandırmasıdır (Üçeçam, 2010:33).

Türk Kültürü'nde ve Türkiye'de yaylalara çıkmak, yüzyıllardan beri gelenek haline gelmiştir. Geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin halen devam ettiği yerlerde, yaylacılığın sayfiye anlamı ikinci planda kalmakta ve bölge halkı arasında yaylalara çıkmak doğal ve ekonomik niteliklerinin yanında bir de kültürel ve sosyal özellikleri barındırmaktadır. Geleneksel yaylacılık anlayışında yaylalar, hayvanları otlatmak ve tarım yapmak amacıyla gidilen, köyden ayrı fakat köye sosyo-ekonomik olarak bağlı, geçici yerleşim yerleridir. Günümüz yaylacılık anlayışı ise geleneksel yaylacılık anlayışından farklı özelliklere sahip olarak doğal beslenme, farklı iklim, gürültü ve diğer kirliliklerden uzak olma, eğlenme ve dinlenme amaçlı gidilen yerlerdir. Dolayısıyla geleneksel yaylacılık anlayışından yayla turizmi anlayışına geçişte gerek konut, gerek beslenme gerekse de yaylanın kullanım amacı açısından meydana gelen değişim ve dönüşümler söz konusudur (Oral, 2010:6).

Bilindiği gibi ülkemizde hayvancılık amaçlı yayla faaliyeti, çok eski tarihlere dayanmakta ve göçebe aşiretlerin kışlaklar ile yaylalar arasındaki faaliyetlerini ihtiva etmektedir. Aynı zamanda göçebe aşiretlerin de yaşam tarzını oluşturan bu faaliyet şekli, az da olsa günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Ancak 16. ve 17. yüzyıllarda başlayan ve sonuçlarının Cumhuriyet döneminde alınabildiği konar-göçer aşiretlerin yerleşik hayata geçirilmesinin önemli bir sonucu da, hayvancılık amaçlı yaylacılık faaliyetindeki fonksiyon değişmesidir. Bu değişikliklerden biri, hayvancılık amaçlı yaylacılığın artık devamlı bir yerleşme ile geçici yerleşmeler olan yaylalar arasında yapılmaya başlanmasıdır. Bir diğer değişiklik de, yaylacılık faaliyetinde meydana gelen fonksiyon değişmesine bağlı olarak yeni bir yaylacılık faaliyetinin, rekreasyonel veya dinlenme amaçlı yaylacılığın (yayla turizminin) ortaya çıkmasıdır (H. Koca, 1995: 282).

“Akdeniz Bölgesinde yaylacılık faaliyetlerini uygulanış bakımından üç tipe ayırabiliriz;

1-Tamamen rekreasyonel amaçlı faaliyetler,

2-Kırsal kesim köy yerleşmelerine ait yaylacılık faaliyeti. Çıkış ve dönüş devreler ritmik olarak cereyan eder. Toros sistemi dağları üzerinde bulunan bu yaylalarda, yer yer meskenler sabit olmasına rağmen, büyük çoğunluğu kıl çadırıdır.

3-Göçebe Yörüklerin yaylacılık faaliyetleri” (Doğanay, 1977:277).

“Başlangıçta hayvancılık amaçlı yapılan yaylacılık faaliyeti, Çukurova’da tarım faaliyetlerinin yoğunlaşmasına bağlı olarak şehir ve kır yerleşmelerinde nüfusun artmasıyla beraber 1980’li yıllardan sonra dönüşüm geçirerek sayfiye amaçlı olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu dönüşüm sahada geçici bir yerleşme şekli olan yaylalar ile bazı daimi kırsal yerleşmelerde fonksiyonel değişime neden olmuştur” (Toroğlu-Gürbüz, 2008:282).

4. YAYLALAR ve COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

4.1. İklim

Akdeniz ikliminin en belirgin özelliği “yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı” olmasıdır. Yıllık ortalama en yüksek sıcaklıklar Akdeniz kıyılarında ölçülmüştür. Yıllık ortalama sıcaklık Doğu Akdeniz kıyılarında 20 °C’ye kadar ulaşır. Akdeniz İklimi, çalışma sahamızda yer alan yaylalardan yalnızca Akarca yaylasında görülen iklim tipi olup, kar ve don olayları nadiren gözlenir. Ocak ayı ortalama sıcaklığı 8-10 °C arasında değişir. Temmuz ayı sıcaklıkları ise yüksek (27-28 °C) olup, en yağışlı mevsim kıştır. Yaz ayları yağışın çok az bir miktarını alır ve bunun yıllık yağış toplamı içindeki oranı % 2’den azdır. Yıllık toplam yağış 1000 mm civarındadır (MGM, 01.04.2013, www.mgm.gov.tr).

Akdeniz iklimi, Asıl akdeniz iklimi, Akdeniz yakını dağ iklimi ve Marmara iklimi şeklinde üç ana tipe ayrılır. Kadirli ilçe merkezi ve çevresinde görülen iklim tipi Asıl akdeniz iklimi iken, yüksek yaylalarda görülen iklim tipi ise *Akdeniz yakını dağ iklimidir*. Güney Anadolu kıyıları boyunca uzanan ve yüksekliği kıyıdan itibaren 800 m. ye yükselebilen ve bulunduğu yeryüzü şekillerine göre yer yer daralıp genişleyen kıyı boyunun yazları sıcak, kışları ılıman asıl akdeniz iklim bölgesinin hemen gerisinde dik yamaçlı yüksek dağlar uzanır (yerine göre 2000-3000 m ve daha yüksek) bu dağlar İç Anadolu’nun 1000-1200 m. yüksekliğindeki düzlüklerine doğru da çoğunca dik yamaçlarla iner. İşte, bu iki çukur yer (Akdeniz kıyı boyu alçak düzlükleri, İç Anadolu düzlükleri alanı) arasındaki yüksek dağlık yerler, buralardan farklı iklim özelliği gösterir. (Şekil 4.1.) Çalışma sahamızdaki yaylalarda burada yer alan dağlar üzerindedir ve hemen hepsi Akdeniz’e dönük olduğundan, aynı etkiler altında bulunur ve kışın bol yağış alırlar. Ancak bu yağışlar daha ziyade kar halinde olur. Bu dağlar Doğu Karadeniz Bölgesi dışında memleketimizin en bol yağışlı yerleridir (İzbirak, 1996:327).

Kadirli ilçesi Asıl akdeniz ikliminin etkisi altında yer alırken, çalışma sahamız olan yaylaların neredeyse tamamında ise, yükseltinin artması ve denizden uzaklaşılmasının bir sonucu olarak Akdeniz yakını dağ ikliminin etkisi görülür. Bununla birlikte yükselti arttıkça ve denizden uzaklaştıkça da yer yer Karasal iklimin etkilerini de görmek mümkündür. Asıl Akdeniz İklimi ile Karasal İklim arasında geçiş kuşağı oluşturmaktadır. Hiç kuşkusuz ki bölgede yer alan yaylalarda, sıcaklık ve yağış ortalaması bakımından da karasal iklime oranla daha sıcak, daha nemli ve de çok daha gür bir bitki örtüsü görülürken, Akdeniz iklimine oranla ise yaz ayları çok daha serin, kış ayları ise çok daha soğuk ve kar yağışlı geçmektedir.

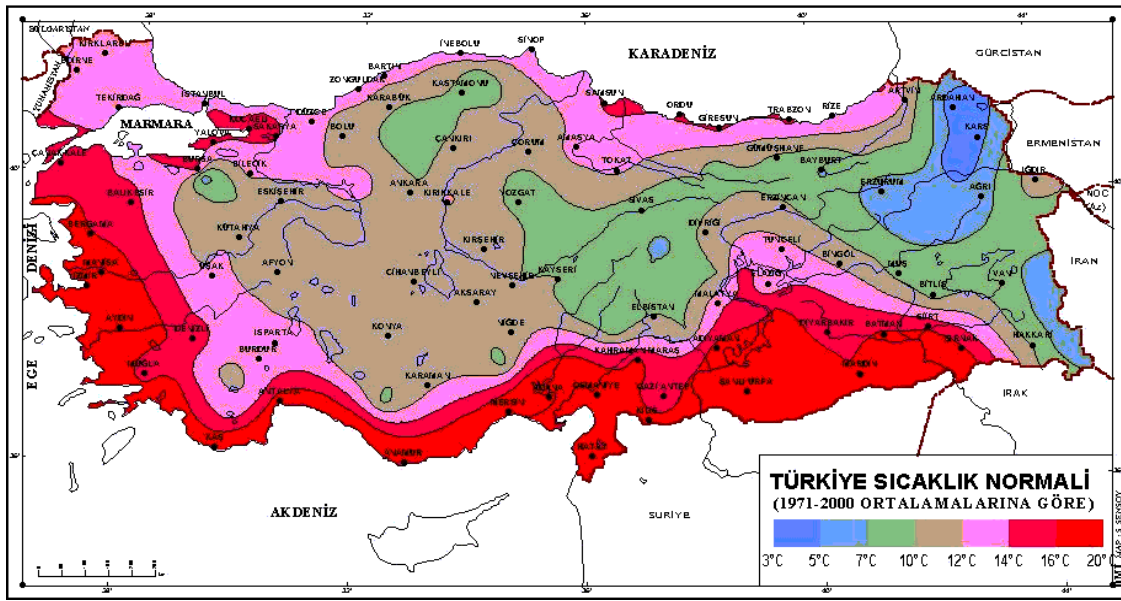
Şekil 4.1. Türkiye iklim haritası ve bölgede yer alan Akdeniz yakını dağ iklimi
Kaynak: Prof. Dr. Reşat İzbirak, Türkiye 1, 1996.

Çalışma sahamız olan yaylalarda kış ayları oldukça sert ve kar yağışlı, yazları ise serin geçmektedir. Kış ayları karasal iklime göre daha nemli olup, kar yağışlı geçmektedir, yaz ayları ise karasal iklim gibi serin geçmekle birlikte daha nemlidir. Nitekim karasal iklimin bozkır olan bitki örtüsünün yerini burada her dem yeşil kalan kalan iğne yapraklı ormanlar almaktadır. Akdeniz iklimine göre ise, kış ayları oldukça uzun, sert ve kar yağışlı geçmekte, yaz ayları daha serin ve yağışlı geçmektedir. Kış aylarında Akdeniz iklimindeki yağmur burada yerini kar yağışlarına bırakmaktadır.

Yaylarda görülen yağış türü çoğunlukla yamaç (orografik) yağışlardır. Akdeniz üzerinden hareket eden hava kütleleri kuzeye doğru Toros dağları boyunca yükselir ve çalışma sahamız olan yaylalara bol yağış bırakır. Nitekim bu yağış ortalaması Saimbeyli’de 883 mm iken, Andırında 1268 mm’ye çıkmaktadır. Bu yağışlar yaz aylarında ve baharda yağmur, kışın ise bazen yağmur, çoğu kez de kar yağışı şeklinde olmaktadır.

Kadirli merkezde ise yazlar oldukça sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir (Şekil 4.2.). Nitekim yaz aylarında Kadirli’de ortalama sıcaklık Temmuz, Ağustos aylarında 29 °C dolaylarında, nem ise % 60’ın üzerindedir. Temmuz-Ağustos aylarında yağış aylık 20 mm’nin altına kadar düşmekte ve maksimum günlük sıcaklık ortalaması 35 °C’ye kadar çıkmaktadır (Grafik 4.1.) (Tablo 4.1.). Zaten yaylalara olan talebin artmasındaki esas faktörde bu yüksek sıcaklıklar ve bunaltıcı nemin etkisidir.

Araştırma sahasının kuzey ve doğusundaki yüksek birimler ile sahanın batısı ve güneyini oluşturan Kadirli Ovası, iklim özellikleri bakımından kısa mesafelerde önemli değişikliklere neden olmaktadır. Araştırma sahası içinde yer alan Orta Toroslar'a ait birimlerde yükselti yer yer 2000 metreyi aştığından, kıyı ile iç bölgeler arasında adeta bir duvar gibi set oluşturmaktadır. Dolayısıyla sahanın sıcaklık, yağış, basınç ve rüzgârlar gibi iklim elemanları üzerinde önemli yerel etkilere neden olmaktadır. Örneğin, ova ünitesi ile dağlık ünite arasındaki sıcaklık ve yağış değerlerinde görülen farklılıkların en büyük nedeni yeryüzü şekilleridir (Üççam Karagel, 2008:27).

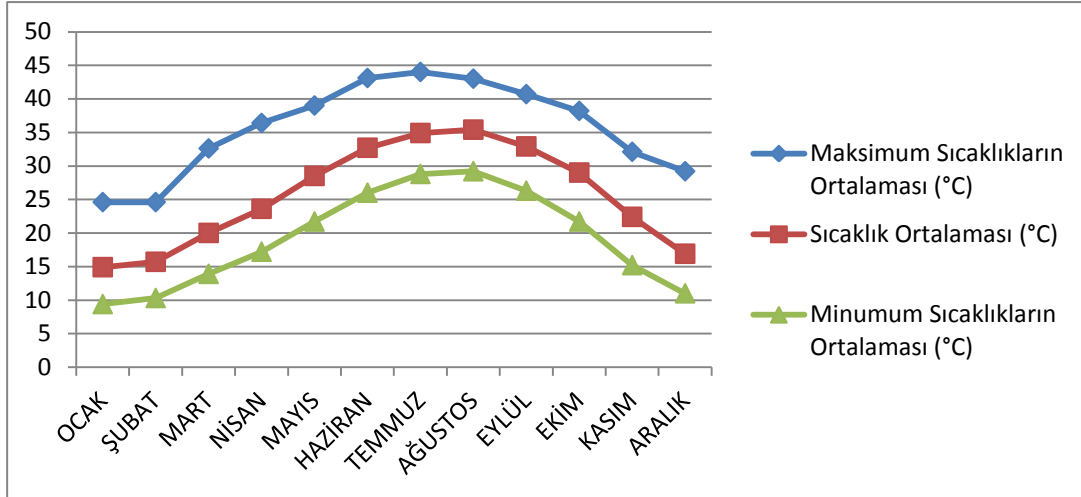
Şekil 4.2. Türkiye’de ortalama sıcaklıkların alansal dağılımı

Kaynak: <http://www.meteor.gov.tr/FILES/iklim/klimatoloji2.pdf> (02.04.2014).

Tablo 4.1. Kadirli’de maksimum, minimum ve ortalama sıcaklık değerleri

	Rasat S. (Yıl)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ortalama													
Sıcaklık(°C)	14	9,4	10,3	13,9	17,2	21,7	26,0	28,8	29,2	26,3	21,7	15,2	11,0
Maksimum													
Sıcaklık	14	14,9	15,7	20,0	23,6	28,5	32,7	34,9	35,4	32,9	29,0	22,4	16,9
Ortalaması													
Minumum													
Sıcaklık	14	5,1	6,0	9,0	12,1	15,9	20,1	23,5	24,3	21,1	16,3	9,9	6,5
Ortalaması													

Kaynak: MGM, 1998-2011 yılları arası Kadirli Rasat Değerleri (10.02.2013).

Grafik 4.1. Kadirli’de ortalama, maksimum ve minumum sıcaklık grafiği
Kaynak: MGM, 1998-2011 yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

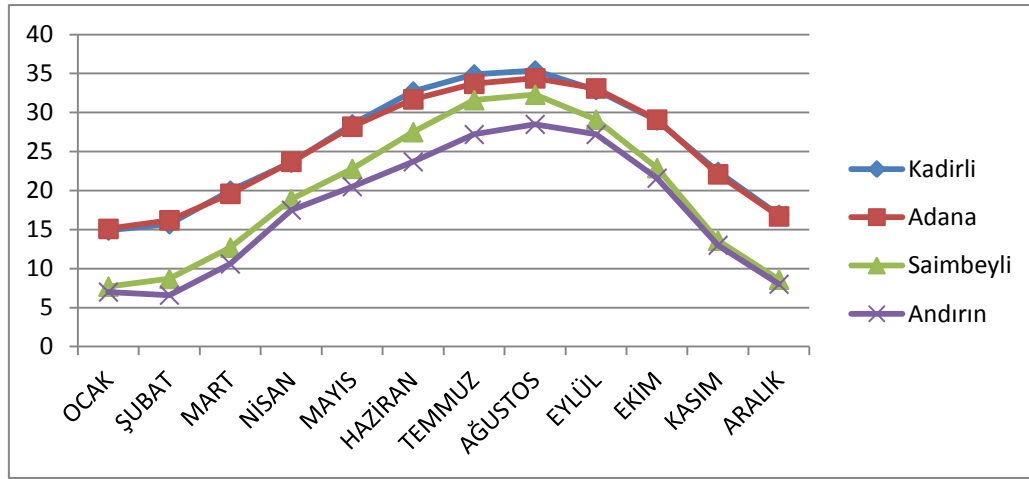
Osmaniye ilinde sıcaklık dağılımına bakıldığında, ilk göze çarpan sıcaklığın yükseltiye bağlı olarak değişiklik göstermesidir. İl içerisinde en yüksek sıcaklık ortalamaları 100 m ortalama yükseltiye sahip olan Kadirli ilçe merkezinde görülmekte olup, yaylalık sahalara doğru sıcaklık ortalaması da düşmektedir. Yayla mevsimi olan yaz aylarında büyük yerleşim yerlerindeki sıcaklık ortalamaları 25 °C’nin üzerine çıkmakta, hatta 30 °C’ye yaklaşmaktayken, yaylalık sahalarda bu oran oldukça düşüktür (N. Koca, 2011:13).

Çalışma sahamız olan yaylalarda devlet meteoroloji istasyonları bulunmamaktadır. Bu yüzden de kesin meteorolojik sonuçlara ulaşmamamız da mümkün değildir. Ancak çalışma sahamız ile yaklaşık aynı yükseltilerde yer alan ve aynı iklim özelliklerini yansıtan Kahramanmaraş ili Andırın ilçesi ile Adana ili Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçeleri yer almaktadır. Andırın 37° 35' kuzey enlemleri ile 36°21' doğu boylamlarında olup ortalama 1250 m yüksekliğinde iken, Saimbeyli 37° 59' kuzey enlemleri ile 36°13' doğu boylamlarında ve 1100 m yüksekliğinde, Tufanbeyli ise 38° 16' kuzey enlemleri ile 36°13' doğu boylamlarında ve 1350 m yüksekliğinde yer almaktadır. Çalışma sahamızda olan yaylalar ise yaklaşık olarak bu ilçeler ile aynı yüksekliklerde ve aynı enlemlerde yer almaktadır. Zaten çalışma sahamızın doğusunda Kahramanmaraş ili Andırın ilçesi yer alır iken, batısında da Adana’nın Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçeleri yer almaktadır. Sonuç olarak da bu ilçelerde yapılan meteorolojik ölçümler bize çalışma sahamızın iklimi hakkında da fikir vermektedir.

Meteorolji Genel Müdürlüğünün verilerine göre, Türkiye’de yıllık sıcaklık ortalaması 12.81 °C iken, Kadirli’de yıllık sıcaklık ortalaması 19,22 °C, Adana’da 19,11°C

ve Osmaniye’de 18,24 °C ’dir. Bu oran Andırın’da 12,6 °C, Saimbeyli’de 12.8 °C ve Tufanbey’lide ise 9,95 C’dir. Adana, Osmaniye ve Kadirli’de yıllık ortalama sıcaklıkların Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir (Grafik 4.2.).

Diğer yandan Andırın ve Saimbeyli’deki ortalama sıcaklıklar Türkiye ortalamasına oldukça yakın değerlerde iken, Tufanbey’lideki ortalama sıcaklıkların 9,95 °C ile Türkiye ortalamasının oldukça altında kaldığı görülmektedir. Çalışma sahamız olan yaylalarda da yıllık sıcaklık ortalamasının Andırın ve Saimbeyli ilçeleri sıcaklık ortalamalarına oldukça yakın bir değerde, hatta yükselti farkından dolayı biraz daha düşük çıkacağını da tahmin etmekteyiz (Tablo 4.2.).

Grafik 4.2. Kadirli, Adana, Saimbeyli ve Andırın’da aylık sıcaklık ortalamaları (°C)

Tablo 4.2. Aylık ortalama sıcaklık değerleri (°C)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Hazira	Temmm	Ağusto	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Türkiye	1,9	2,9	6,4	11,7	16,4	20,7	23,9	23,5	19,7	14,3	8,3	4,1
Adana	9,6	10,5	13,6	17,6	21,8	25,7	28,2	28,5	26,1	21,6	15,3	10,9
Osmaniye	8,4	9,6	12,5	16,8	21,0	25,2	27,9	28,4	25,3	20,5	13,7	9,6
Kadirli	9,4	10,3	13,9	17,2	21,7	26,0	28,8	29,2	26,3	21,7	15,2	11,0
Andırın	3,3	2,8	6,2	12,2	15,3	18,5	21,8	22,3	20,9	15,8	8,5	4,2
Saimbeyli	2,0	2,8	6,4	12,3	15,8	20,2	24,3	24,4	20,5	14,7	7,2	3,5
Tufanbeyli	-2,8	-1,7	3,7	9,2	13,2	18,2	22,4	22,8	18,0	12,2	5,0	-0,7

Kaynak: MGM, Türkiye, Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

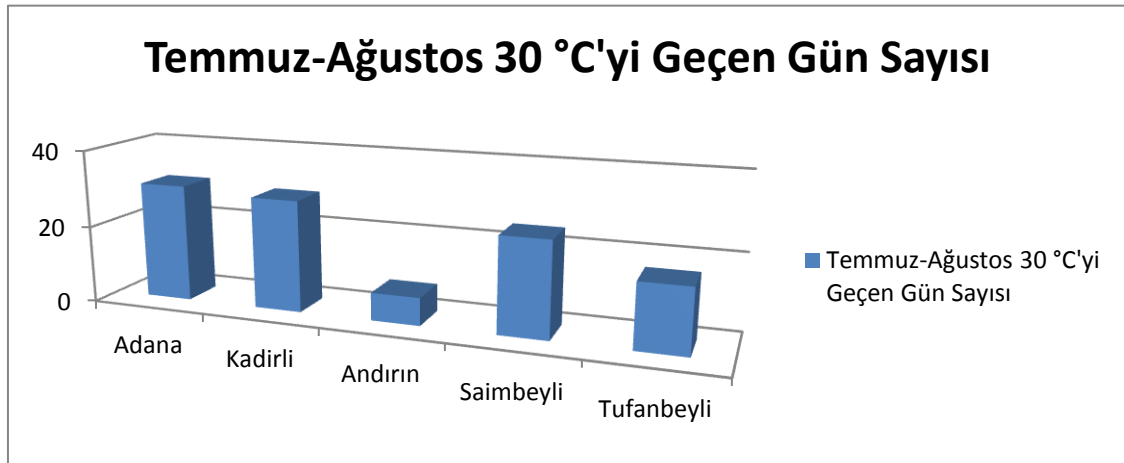
Tablo 4.3. Temmuz-Ağustos ayı ortalama sıcaklık değerleri

	Kadirli	Osmaniye	Adana	Andırın	Saimbeyli	Tufanbeyli	Türkiye
Temmuz-Ağustos Sıcaklık Ort. (°C)	29	28,4	29,1	22,05	24,4	22,6	23,6

Kaynak: MGM, Türkiye, Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

Temmuz-ağustos ayı ortalama sıcaklığı Türkiye genelinde 23,6 °C iken, bu oran Kadirli’de 29°C, Adana’da 28,4 °C ve Osmaniye’de 29,1 °C’ ile Türkiye ortamasının oldukça üzerindedir. Aynı ayların ortalamaları Andırın’da 22,05 °C, Saimbeyli’de 24,4 ve Tufanbeyli’de 22,6 °C Türkiye ortalamasına oldukça yakındır (Tablo 4.3.).

Bununla birlikte yaylalara çıkılan dönem olan temmuz-ağustos aylarında maksimum sıcaklığın 30 °C’yi geçtiği gün ortalaması, Kadirli’de 29 ve Adana’da 30,5 gündür (Grafik 4.3.). Bu aylarda Adana ve Kadirli’de 30 °C’nin altında gün neredeyse bulunmamaktadır.(Foto 4.1.) Oysa ki bu aylarda Saimbeyli’de 24,7 gün, Tufanbeyli’de 16,7 gün Andırın’da ise 7,2 gün ortalama sıcaklıklar 30°C’yi geçmektedir (Tablo 4.4.).

Grafik 4.3. Temmuz-Ağustos ayında 30 °C’yi geçen gün sayısı

Tablo 4.4. Temmuz-Ağustos aylarında ortalama sıcaklığın 30 °C’yi geçtiği gün sayısı

	Kadirli	Adana	Andırın	Saimbeyli	Tufanbeyli
Temmuz- Ağustos 30°C’yi geçen gün sayısı	29	30,5	7,2	24,7	16,7

Kaynak: MGM Adana, Kadirli, Andırın, Saimbeyli ve Tufanbeyli rasat değerleri.

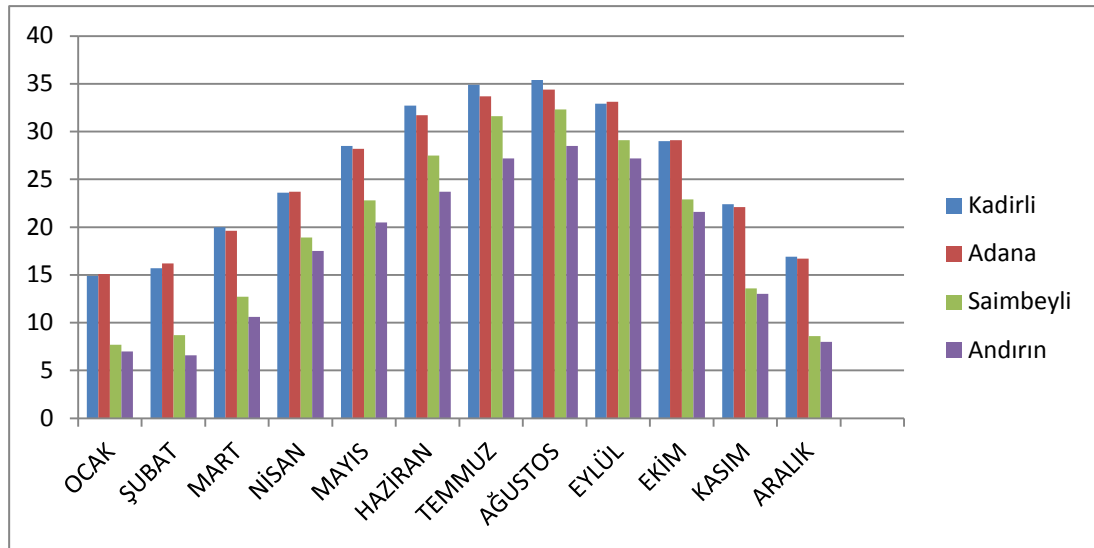
Foto 4.1. Kadirli'ye yalnızca 96 km uzaklıkta yer alan, Adana ili Mahfesiğmaz mahallesinde, ağustos ayında öğle saatlerinde ölçülen sıcaklık değeri

Maksimum sıcaklık ortalamalarını incelediğimiz zaman, Adana, Osmaniye ve Kadirli'de ki maksimum sıcaklık ortalamalarının Andırın, Saimbeyli ve Tufanbeyli'den 5-6 °C daha yüksek olduğu görülür. Elbette burada en önemli faktör yükselti faktörüdür. Andırın, Saimbeyli ve Tufanbeyli'de yükseltisi oldukça fazla olup, sıcaklık değerlerinde de azalma yaşanmaktadır. Özellikle yaylacılık mevsimi olan yaz mevsimindeki temmuz-ağustos aylarında maksimum sıcaklık ortalamalarının Adana, Osmaniye ve Kadirli'de 33,5°C ile 35,4°C arasında değişirken, Andırın, Saimbeyli ve Tufanbeyli' de ancak 27,2 ile 32,3 arasında değiştiğini görmekteyiz (Grafik 4.4.). Ayrıca şunuda belirtmemiz gerekir ki Temmuz ayında 34,9 ve ağustos ayında 35,4 °C ile bölgede en yüksek sıcaklıkların Kadirli'de yaşandığı görülmektedir (Tablo 4.5.).

Tablo 4.5. Maksimum Sıcaklık Ortalamaları (°C)

Maksimum Sıcaklık Ort. (°C)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Adana	15,1	16,2	19,6	23,7	28,2	31,7	33,7	34,4	33,1	29,1	22,1	16,7
Osmaniye	14,5	15,6	18,7	23,2	27,5	31,4	33,5	34,2	32,0	28,0	21,1	15,8
Kadirli	14,9	15,7	20,0	23,6	28,5	32,7	34,9	35,4	32,9	29,0	22,4	16,9
Andırın	7,0	6,6	10,6	17,5	20,5	23,7	27,2	28,5	27,2	21,6	13,0	8,0
Saimbeyli	7,7	8,7	12,7	18,9	22,8	27,5	31,6	32,3	29,1	22,9	13,6	8,6
Tufanbeyli	2,1	3,2	8,7	14,9	19,4	24,9	29,5	30,5	25,9	19,4	18,8	4,1

Kaynak: MGM, Türkiye, Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

Grafik 4.4. Kadirli, Adana, Andırın ve Saimbeyli’de Maksimum sıcaklık ortalaması

Ayrıca aralık-ocak-şubat aylarında Türkiye’de ortalama sıcaklık 3°C iken, Kadirli’de 10,2 °C, Adana’da 10,3 °C ve Osmaniye’de 9,2 °C ile Türkiye ortalamasının üzerinde yer alırken, Andırın’da aralık-ocak-şubat aylarındaki ortalama sıcaklık 3,4°C, Saimbeyli’de 2,7 °C ile Türkiye ortalamasına oldukça yakın ve Tufanbeyli’de ise -1,7 °C ile Türkiye ortalamasının oldukça altında yer almaktadır. Adana, Osmaniye ve Kadirli’deki sıcaklık ortalamalarının yüksek olmasında elbette ki hem Akdenize yakın olması yani nemlilik faktörü, hem de yükseltilerinin az olmasından kaynaklanır.

Tufanbeyli’de ise oldukça düşük olmasındaki faktör ise 1350 m ile en yüksekte yer alması ve denizden uzaklaşmasından kaynaklanamaktadır (Tablo 4.6.).

Tablo 4.6. Aralık-Ocak-Şubat ayları ortalama sıcaklık değerleri

	Kadirli	Osmaniye	Adana	Andırın	Saimbeyli	Tufanbeyli	Türkiye
Aralık-Ocak- Şubat Sıcaklık	10,2	9,2	10,3	3,4	2,7	-1,7	3
Ort. (°C)							

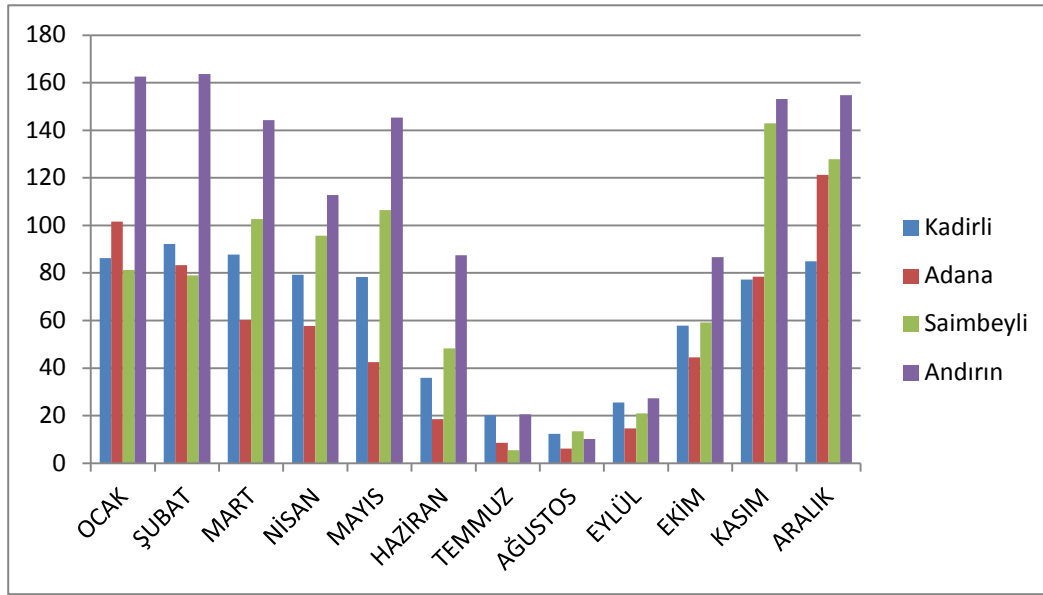
Kaynak: MGM, Türkiye, Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

Türkiye’de yıllık toplam yağış ortalaması 642,8 mm iken, bu oran Kadirli’de 737,6 mm, Adana’da 637 mm ve Osmaniye’de de 811 mm’dir. Bu değerler Andırın’ın 1268 mm’ye çıkarken, Saimbeyli’de 883,2 mm’dir. Tufanbeyli’de ise yıllık yağış ortalaması 524,5 mm’ye düşmektedir. (Grafik 4.5. ve 4.6.) Burada en dikkat çekici özellik, daha kuzeyde ve yüksekte yer alan Tufanbeyli’nin yağış ortalamasının daha düşük olduğudur (Tablo 4.7.). Andırın ile Saimbeylinin ise hemen toros dağlarının daha güneye bakan yamaçlarında, hakim rüzgar yönünde ve denizellik etkisinin daha belirgin hissedilmesi nedeniyle yüksek yağış değerlerine sahip olduğudur.

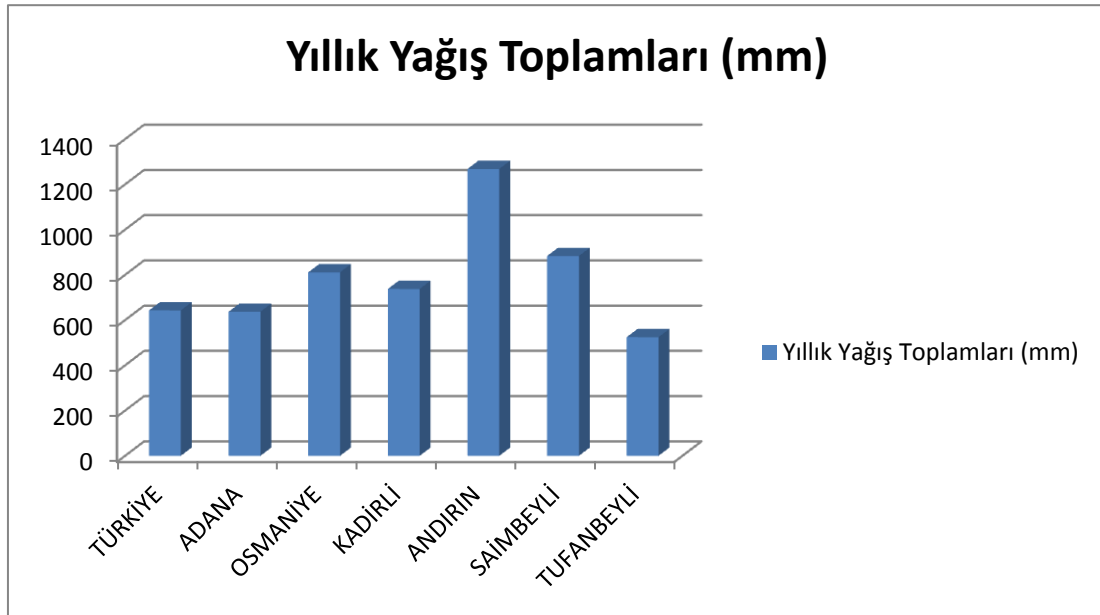
Tablo 4.7. Aylık ve Yıllık yağış toplamaları ortalaması

Yağış Ortalaması (mm)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Türkiye	77,6	71,2	64,4	60,0	48,3	32,6	18,9	18,2	27,6	59,7	75,3	88,8	642,8
Adana	105	84,2	60,1	56,9	43,4	18,5	8,7	6,0	14,3	44,9	79,6	125,3	637
Osmaniye	95,9	107,5	119,9	86,8	72,6	38,7	17,3	13,0	33,6	78,1	110,5	104,5	811
Kadirli	86,3	92,2	87,7	79,3	78,3	35,9	20,2	12,4	25,5	57,9	77,2	84,9	737
Andırın	162	163,7	144,2	112,7	145,4	87,5	20,6	10,2	27,3	86,6	153,2	154,7	1268
Saimbeyli	81,3	79	102,7	95,7	106,4	48,3	5,5	13,4	21	59,2	142,9	127,8	883
Tufanbeyli	56,5	53,6	62,2	56,4	56,8	23,3	8,1	4,7	14,1	43,7	74,3	71	524

Kaynak: MGM, Türkiye, Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

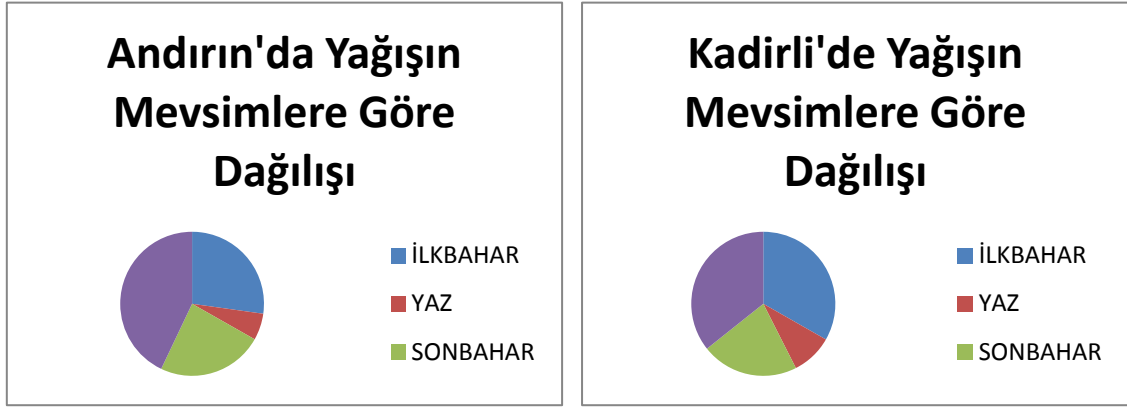

Grafik 4.5. Kadirli, Adana, Saimbeyli ve Andırın'da aylık yağış ortalaması (mm)

Grafik 4.6. MGM verilerine göre Türkiye ortalaması ve Adana (1970-2012), Osmaniye (1970-2011), Kadirli (1998-2011), Andırın (1984-1994), Saimbeyli (1986-1995) ve Tufanbeyli(1986-2010) yılları arası rasat değerleri (10.02.2013).

Kadirli ile Andırın'a düşen yağışları mevsimlere göre değerlendirdiğimiz zaman, Kadirliye düşen yağışların büyük çoğunluğunun kış ve ilkbahar aylarında düştüğünü görmekteyiz. Diğer yandan Andırın'da ise yağışın büyük çoğunluğunun kış aylarında düştüğünü, bunu da ilkbaharın takip ettiğini görürüz. Her iki ilçede de ortak nokta ise yaz aylarında yağışın oranının oldukça düşük olmasıdır (Grafik 4.7.).

Grafik 4.7. MGM, Kadirli (1998-2011) ile Andırın (1984-1994) ilçeleri rasat değerlerine göre yağışın mevsimlere göre dağılışı (10.02.2013).

Bölgenin hiç kuşkusuz ki en önemli akarsuyu Savrun çayıdır. Ceyhan nehrinin de önemli kollarından biri olan Savrun çayı, Köpekgüney ve Mazgaç dağı Akgedik mevkilliklerinden doğar ve toplam uzunluğu 83 km'dir. Debisi 8.08 m³/sn'dir (Osmaniye Valiliği, 2005:76). Savrun çayının il sınırları içerisinde ki uzunluğu ise 65 km'dir. (Foto 4.2.) Kadirli ilçe merkezini de ikiye ayırarak güneye doğru ilerleyen savrun çayı, karma rejimli bir akarsudur. Kış aylarında yağmur suları ile beslenen savrun çayı, ilkbahar ve yaz başlarında kar erimeleri, yaz aylarında ve sonbaharda ise karstik kaynaklarla beslenir. Savrun çayındaki ilkbaharda kabarma en fazla olup, kar sularından ileri gelmektedir (İzbırak, 1978:65).

Çukurova'ya gelinceye kadar aldığı kollarla iyice büyümüş olan Ceyhan nehrine, bol su taşıyan savrun çayı Kadirli'nin Mecidiye köyünde Ceyhan nehri ile birleşir. Savrun çayının yaz mevsiminde hem yaylalarda, hem de Çukurova'da yapılan tarla sulamaları nedeniyle debisi iyice azalmaktadır (İzbırak, 1996:183).

Foto 4.2. Elmacık ve Bostanlık yaylalarından geçen savrun çayından görünüm

Yoğunlaşma yere dokunan hava katmanlarında olduğu zaman buna “sis” denir. Sis genellikle durgun ve kararlı olan hava kütleleri içindeki yoğunlaşmış su taneciklerinin asılı bir biçimde kaldığı bir ortamdır. Sis yoğunlaşmış su taneciklerinin miktarı ve iriliği oranında uzakları görmeye engel olur. Fakat dağılmış (difüzyon) ışık, dolayısıyla sis beyaz ve aydınlıktır. Pus ve sis beyazdır ve deride ıslaklık hissi uyandırır. Uluslar arası ölçülere göre; Havada yoğunlaşmış su tanecikleri çok ufak ve dağınık ise, havada hafif bulanıklık olur ki, buna **pus** denir. Pus oluşumu bağıl nem oranının % 90 dolayında olduğu zaman başlayabilir. Pus 2 km kadar olan yerlerin görülmesine olanak verir ve genellikle dumanla karışıkır. Su tanecikleri yeter ölçüde irileşip, sıklaşarak görüş 1 km’den aşağıya düşünce, bu örtüye sis denir (Erol, 1993:189).

Yamaç sisleri, arazinin tedricen yükseldiği sahalarda meydana gelir. Yamaç boyunca yükselen hava kütlesi, soğur ve bazı hallerde bu suretle işba noktasına erişerek sis teşekkül eder (Erinç, 1996:130).

Başta Bağdaş’ta olmak üzere birçok yaylamızda da sis ve pus görülmektedir. Yaylalarda görülen bu olay halk arasında genellikle “pus” olarak adlandırılır. Bağdaş yaylasında da yaz aylarında hemen her gün görülen bu olay pus olarak bilinmekle birlikte, aslında çoğu kez sis’tir. Çünkü zaman zaman görüş mesafesi 50m’nin altına kadar düşmektedir. Burada görülen sis, Orografik Sis (Yamaç Sisi) sınıfına dahil edilir. Çukurova boyunca güneyden kuzeye doğru yükselen sıcak ve nemli hava kütleleri yavaş yavaş yükselip, soğumakta ve Bağdaş’ta sise dönüşmektedir. Bağdaş’ta genellikle sabah saat 7:00 ile öğleden sonra da 18:00 saatleri arasında görülmekte ve görüş mesafesini birkaç metreye kadar düşürmektedir. Zaman zaman da bu sis kütlesi Savrun Çayı vadisi boyunca kuzeye doğru yükselerek ilerlemektedir (Foto 4.3.).

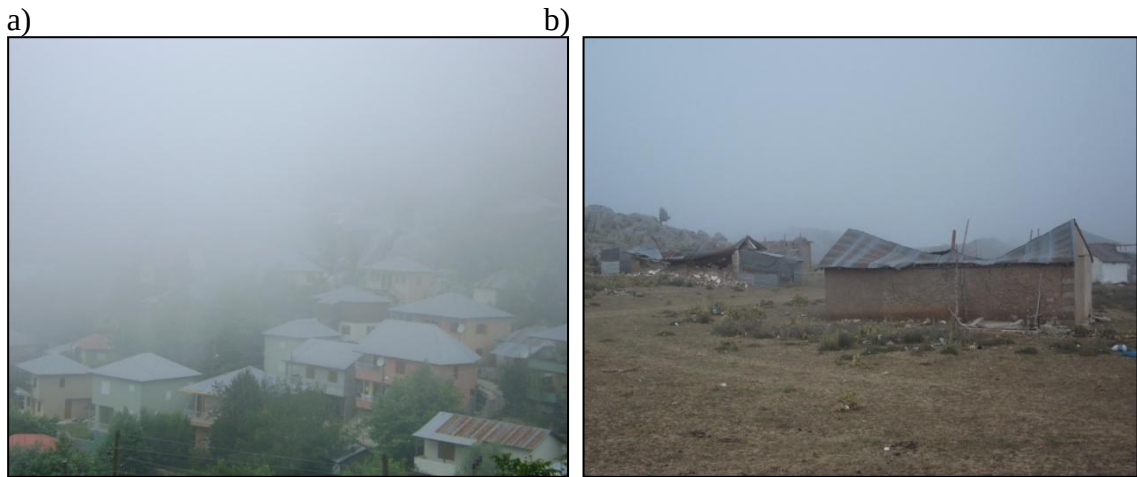

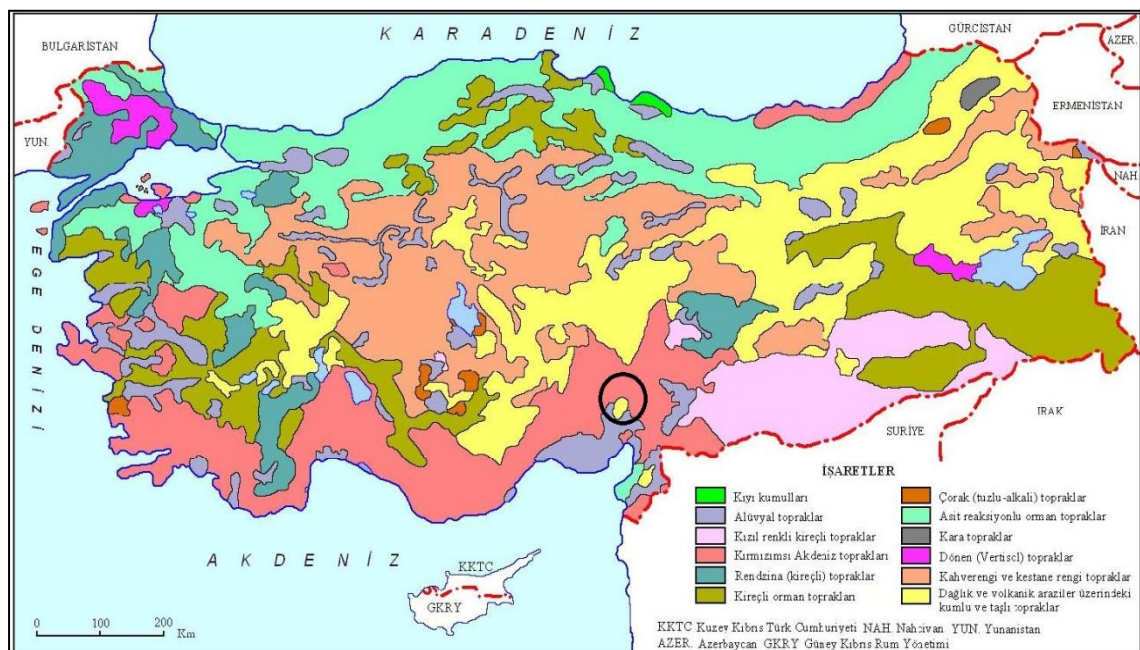
Foto 4.3. Bağdaş (a) ve Yirce (b) yaylalarında puslu bir hava görüntüsü

4.2. Toprak Türleri

Akdeniz iklim Bölgesinin hakim toprak türü Kırmızı Topraklar olarak da bilinen Terra Rossa’lardır. Terra Rossalara kalkerli araziler üzerinde oluşan topraklardır. Toprağa kırmızı rengi veren ise bünyesinde bulunan demiroksit oranının fazla olmasıdır.Çalışma sahamız olan yaylalarda da kalkerli kayaların yaygın olmasından dolayı da hakim toprak türü Terra Rossa’lardır (Foto 4.4).

Terra Rossa'ların yanısıra yaylalarda en sık görülen toprak türleri Kahverengi Orman, Kolüvyal ve Litosollerdir. Yaylalarda yağışın bol olduğu lanlarda görülen Kahverengi Orman Toprakları humus bakımından da oldukça zengindir.

Eğimli arazilerde ve bitki örtüsünün zayıfladığı alanlarda kolüvyal toprak tipleri de görülmektedir. Kolüvyal topraklar yamaç eğimi doğrultusunda aşınarak taşınan toprağın eğimin azaldığı yerde birikmesi sonucunda oluşmaktadır. Çalışma sahamız olan yaylalarda da eğim oldukça fazla olduğundan sık görülen bir toprak türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kolüvyal topraklar eğimin oranına ve erozyonun şiddetine göre ince ve kalın taneli şekilde birbirinden ayrılmaktadır. Ayrıca kolüvyal toprakların taşınmasından geriye daha kalın taneli taşlık alanlar kalır ki bu toprak örtüsüne de Litosol (Taşlı) topraklar adı verilir (Şekil 4.3.).

Şekil 4.3. Türkiye toprak haritası ve çalışma sahamızda yer alan toprak türleri

Kaynak: <http://www.cografyamiz.com/turkiyedeki-toprak-tipleri.html> (02.05.2014).

Bölgenin iklimatik toprak tipi Alfisol ordosuna dahil olan kırmızı renkli Akdeniz topraklarıdır. Nitekim sıcaklık şartlarının yüksek olması, toprakta oksidasyonu artırdığı için kırmızı renkli topraklar oluşmuştur. Ancak bu topraklar su ve hava dolaşımının iyi olduğu çatlaklı yapı gösteren karstik arazilerde yaygındır. Sıcaklık yüksek olduğu için toprakta organik madde miktarı da düşüktür; ancak yüksek kısımlara doğru artan yağış ve azalan sıcaklık şartlarına bağlı olarak topraktaki organik madde miktarı da artar. Bu nedenle de topraklar, kırmızımsı kahverengine dönüşür. Topraklar genel olarak killi bünyede olup nötr ve hafif alkali reaksiyon gösterir (Atalay, 1994:183).

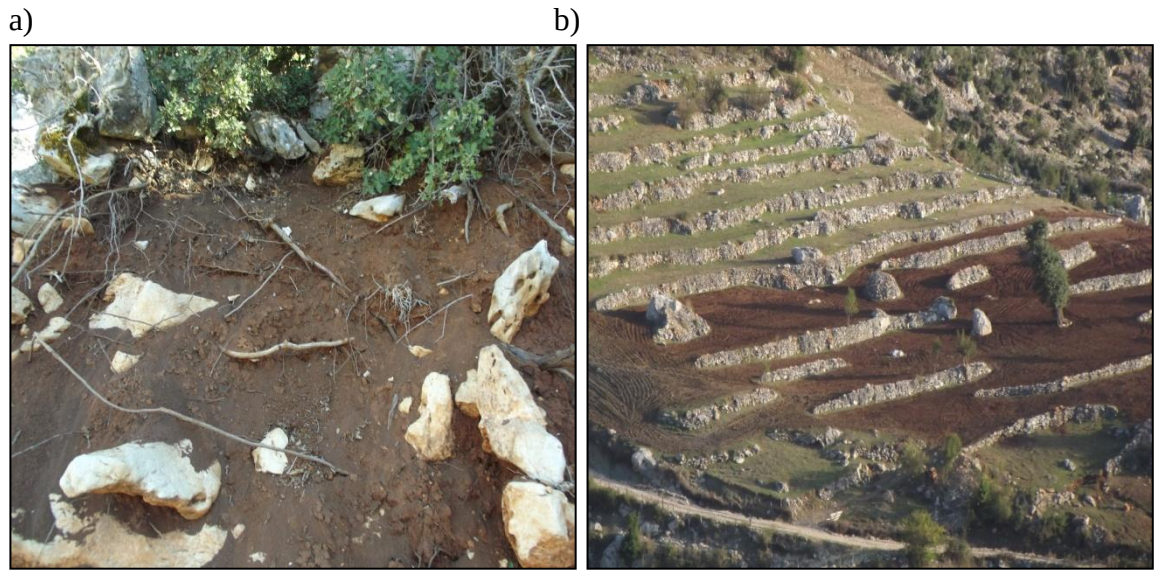

Foto 4.4. a) Karaçalı yaylasında kırmızı renkli terra rossa'lar b)Bağdaş yaylasının güneyinde yer alan vadide taraça halindeki tarım arazisi ve terra rossa toprakları

Araştırma sahasında görülen farklı özellikteki toprak türlerinden birisi de bölgenin karakteristiği olarak tanımlanan kırmızı Akdeniz topraklarıdır. Bu topraklar ilçe merkezine göre ilçenin kuzeydoğusundaki yüksek ve engebeli sahada Tahta suyu ile keşiş derelerinin birleştiği kavşaktan batıya doğru Tahta, Yoğunoluk, Koçlu ve Göztaş köyleri arasındaki sahada görülmektedir (Üççam Karagel, 2008:45).

Terra-rossaların A horizonu kırmızımsı, koyu kırmızımsı ve sarımsı kırmızımsı renktedir. Dolin, uvala ve polye gibi karstik çukurlukların tabanında oluşmuş bu topraklar karstik yörelerin başlıca tarım alanlarıdır. Terra-rossaların rengi oksitlenme sonucu ortaya çıkmıştır. Bu topraklar killi topraklardır. Çünkü kalkerin bünyesinde bulunan kalsiyum karbonat (CaCO_3) sularla yıkanmış ve geriye kil kalmıştır (Ünal, 2011:16).

Araştırma sahasında en geniş alanlara yayılmış olarak görülen toprak türü kahverengi orman topraklarıdır. Bu topraklar Kadirli ovasının Toroslara yamandığı, araştırma sahasının doğu, kuzey ve kuzeydoğu kesimlerindeki dağlık sahalarda oldukça yaygındır. Yükselti, engebe ve eğimin fazla olduğu sahalarda gelişmiş bulunan bu topraklarda şiddetli erozyona karşı fazla bir önlem alınamamaktadır. Kahverengi orman toprakları, yıllık ortalama yağış tutarının 850-1200 mm arasında değiştiği, doğal bitki örtüsünün yaygın olarak makiler ve kızılçam topluluklarından ibaret olduğu sahalarda gelişme göstermişlerdir (Üçeçam Karagel, 2008:46).

Dağlık sahalarda eğimli yamaçlar boyunca ufalanan malzemenin dağların eteklerinde birikmesi ile oluşan topraklara Kolüvyal topraklar adı verilir. Özellikle bitki örtüsünden yoksun yamaçlarda çözülen malzeme yağmur ve sel suları tarafından taşınarak etekte biriktirilir (MEB Coğrafya 10, 250:44).

Araştırma sahasında eğim değerlerinin yüksek olduğu dağlık ve tepelik araziler toprak örtüsünün çok ince ya da hemen hemen hiç olmadığı alanlardır. Bu alanlarda, azonal alt toprak gruplarından litosollere yaygın olarak rastlanır. Araştırma sahasının kuzey ve kuzeydoğusundaki Kösepınarı ve Değirmendere köylerinin kuzeyindeki dağ ve tepelik alanlarda görülmektedir (Üçeçam Karagel, 2008:46).

Yayla topraklarının en büyük sorunu erozyon ve tarım alanlarına yapılan konutlardır. Bölgede eğimin fazla olmasından dolayı şiddetli bir erozyon etkisi bulunmaktadır. Verimli tarım alanları sel suları tarafından savrun vadisine doğru taşınmaktadır. Ayrıca savrun vadisi kıyısında yer alan verimli ve geniş tarım alanları bir bir arsaya dönüştürülmekte ve buralara konutlar inşa edilmektedir. Tarım alanlarından fazla gelir edemeyen yayla sakinleri ellerinde bulunan tarlaları parselleyerek arsa şekline dönüştürerek satmaktadırlar (Foto 4.5.) (Uydu 4.1.).

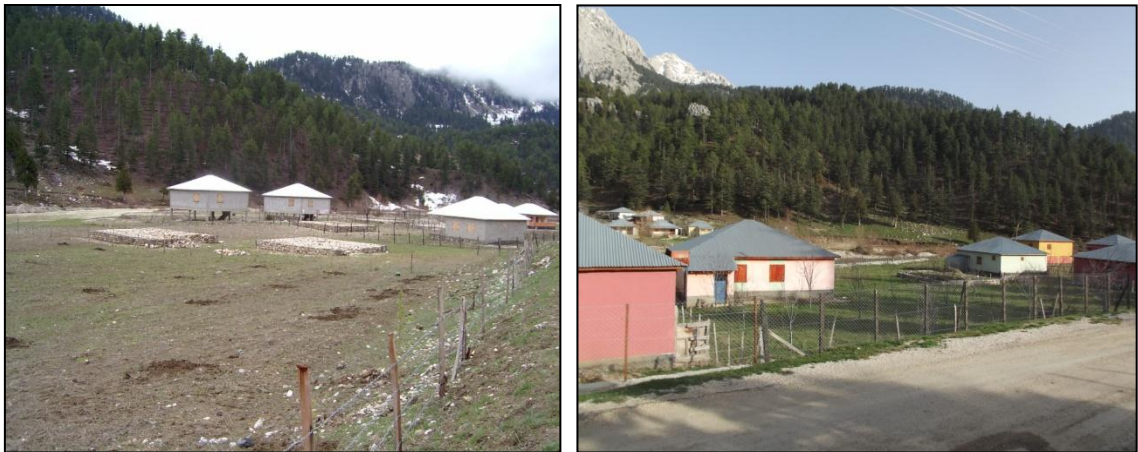

Foto 4.5. Alipaşa yaylasında bir tarım arazisinin 2008-2013 yılları arasındaki değişimi

a) 22.06.2007

b) 19.05.2008

c) 10.07.2009

Uydu 4.1. Altınboğa yaylasının batısında ovalık sahada yer alan Ağgedik mevkiinin 2007 -2008- 2009 yılları arasındaki değişimi (18.02.2014) (earth.google.com).

4.3. Bitki Örtüsü

Çalışma sahamız olan yaylalar Osmaniye ilinin Kadirli ilçesinin kuzey kesimlerinde akarca, Paşaoluğu ve Kastal yaylaları hariç 900 m'nin üzerinde yer alır. Yükseklik yer yer 2200 metrenin üzerine kadar çıkmaktadır. Bu yükseklik farkından dolayı iklim şartları da oldukça farklılıklar göstermektedir. Bunun bir sonucu olarak da çok farklı bitki topluluklarına rastlamaktayız. Çünkü kısa mesafeler içinde aniden yükseklik değişmesi, nemlilik ve sıcaklık değerlerinin değişimi, toprak türlerindeki farklılıklar ve bakı durumu bitki örtüsünde de çeşitliliği beraberinde getirmiştir.

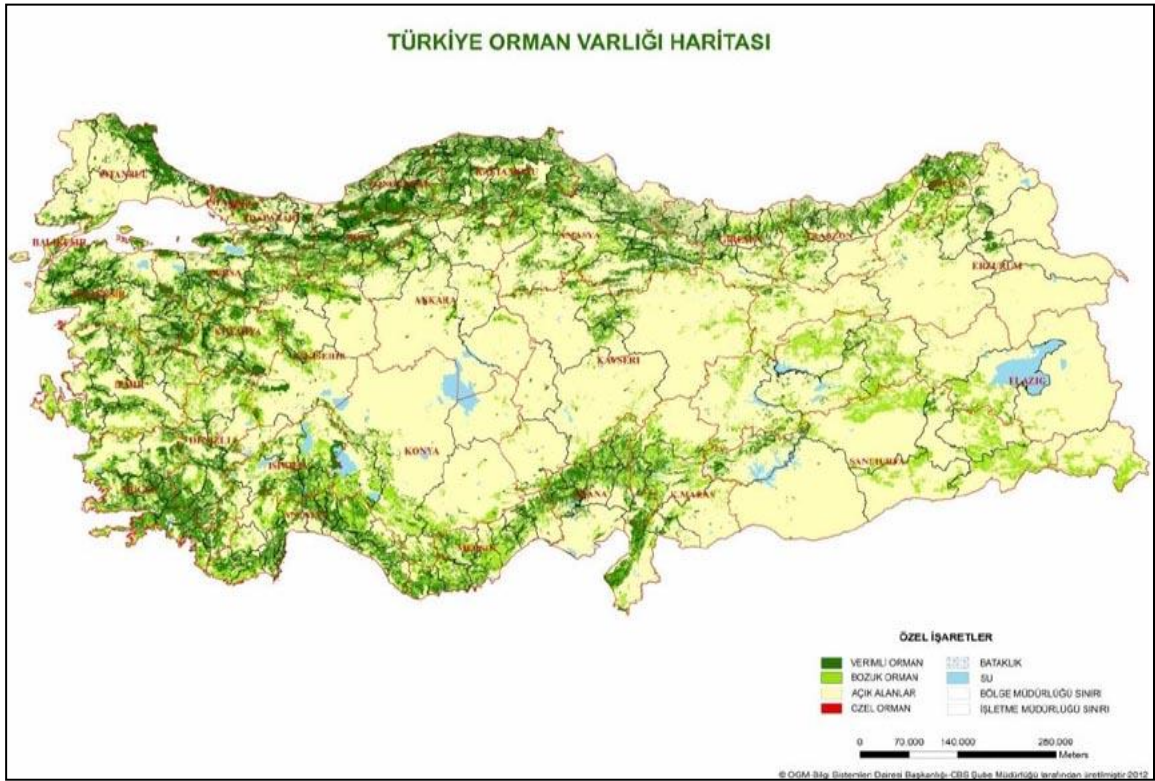
Bölgede 750 m. ile 1000 m. kadar olan sahalarda kızılçam ormanları ile kızılçam ormanlarının tahribatı sonucunda oluşan makiler yer almaktadır. 1000 metrenin üstünde yer alan yaylalık sahalarda ise yükseldikçe düşen sıcaklık ve artan yağış değerleriyle birlikte kızılçamların yerini karaçam (*Pinus nigra*), köknar (*Abies*), sedir (*Cedrus libani*) ve kayınların (*Fagus orientalis*) oluşturduğu yarı nemli karışık ormanlar almaktadır. Yüksek ve engebeli dağlık ve tepelikler sahası bütünüyle orman sahası içerisinde kalmaktadır (Üçeçam Karagel, 2008:48).

4.3.1. Bölgenin Vejetasyon Formasyonları

Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesine giren sahaların karakteristik iklimi Akdeniz İklimi olup, yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı geçmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 12-20 °C arasında değişirken bu değer çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalarımız da ise 20 °C civarındadır. Yüksek dağlık alanların dışında kalan kısımlarda ocak ayı ortalama sıcaklığı daima 0 °C'nin üzerinde yer almaktadır. Yaz döneminde temmuz ve ağustos ayı sıcaklıkları 25°C'nin üzerinde olup, bu aylarda günlük en yüksek sıcaklık 40 °C'ye yaklaşır. Yıllık ortalama yağış 600-1200 mm arasında değişmektedir. Akdeniz kıyılarında ve Toros dağlarının güneye bakan yamaçların yağış ortalaması 1000 mm'nin üzerindedir (Atalay, 1994:183).

2000 metrelerde görülen tek tek ağaçlar, adeta bu metrelerden sonra ormanlara rastlanmayacağının işaretçileri gibidir. Dolayısıyla orman üst sınırını genel olarak 2000 metre izohipsi belirlemektedir. Bu kuşaktaki orman formasyonu yaygın olarak halk arasında “mezda” olarak bilinen köknar (*Abies*), karaçam (*Pinus nigra*) ve sedir (*Cedrus libani*) gibi ağaç türlerinden meydana gelirken arada fıstık çamlarına (*Pinus pinea*) da rastlanır (Şekil 4.4.). Ayrıca araştırma sahasının kuzeyi ve kuzeydoğusundaki yüksek ve

engebeli sahada Pleyistosen içindeki buzul devrelerinde Karadeniz iklimine has şartların oluşmasına bağlı olarak şimşir (*Buxus longifolia*) ve halk arasında “bangras” olarak adlandırılan kayın (*Fagus orientalis*) gibi relikt türlere rastlanmıştır (Üçeçam Karagel, 2008:50).

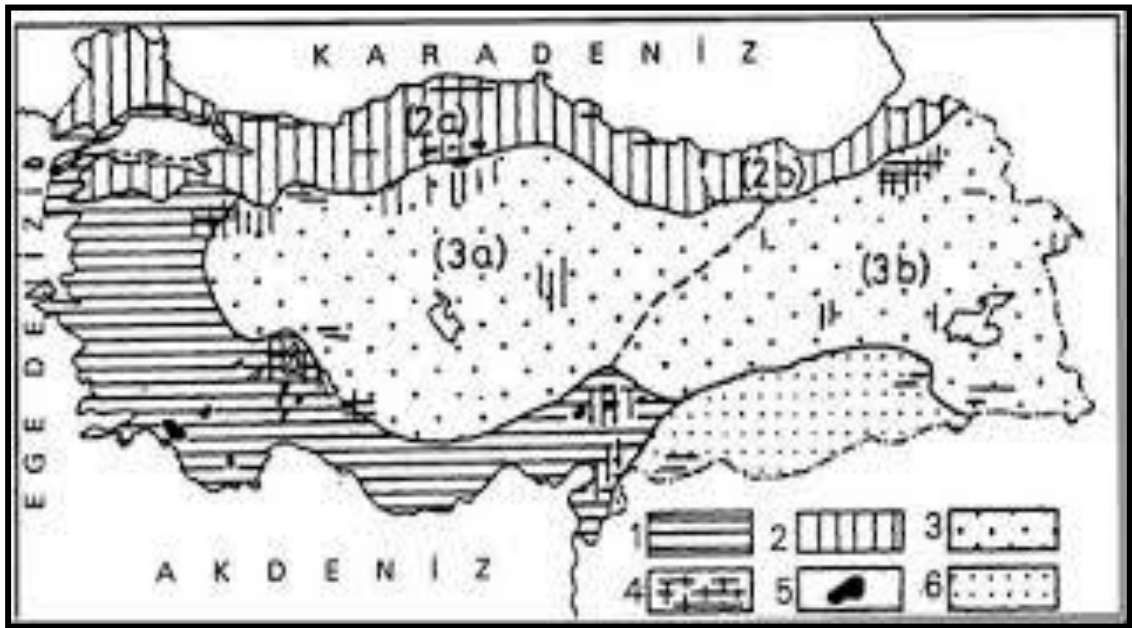
Şekil 4.4. Türkiye orman varlığı haritası

Kaynak: www.orman.gov.tr (10.05.2014).

2000 m. üzerinde yer alan sahalarda orman örtüsü artık iyice zayıflamış ve yerini supalpin çayır kuşağına bırakmıştır. Bu kuşak, söz konusu dağların güneye bakan yamaçlarında geniş alanlar kaplar. Karaçam ormanlarının tahribi sonucunda ortaya çıkmış antropojen stepler ise bu kuşağın hemen altında yer almıştır. Eğim nispeten azaldığı bu kesimler günümüzde yayla ve mera alanları olarak değerlendirilmektedir. Çayır kuşağındaki ot topluluklarını meydana getiren başlıca türler; çayır otları, sütleğen, sığırkuyruğu, geven, kekik, alev otu, defne, korunga ve damgöçüren'dir (Üçeçam Karagel, 2008:51).

4.3.2. Yaylalarda Görülen Ağaç Türleri

Akdeniz iklim şartlarının hüküm sürdüğü Torosların güneye bakan kesimleri Akdeniz; Akdeniz ardı alanlar Akdeniz İran-Turan geçiş; İç Anadolu'ya bakan kesimler ise İran-Turan fitocoğrafya bölgesine dahil edilebilir (Şekil 4.5.). Yaylalar ise genellikle dağların güney yamaçlarında yer almakta olup Akdeniz'e dönüktür ve bölgede kurakçıl, çoğunluğu her dem yeşil, kalın, parlak ve bunların oluşturduğu bitki toplulukları yer alır. Bu farklı flora bölgelerinde değişik bitki tür ve topluluklarının oluşturduğu otsu, çalı ve orman bitkileri veya vejetasyon formasyonları bulunur. Bu bölgedeki vejetasyon Asıl Akdeniz ve Akdeniz Dağ kuşağı şeklinde iki alt gruba ayrılabilir. Asıl Akdeniz kuşağı vejetasyon formasyonu başta Akarca yaylası çevresinde görülürken, diğer tüm yaylalarımız ise Akdeniz dağ kuşağı içerisinde yer alır (Atalay, 1994:119).

Şekil 4.5. Türkiye'nin fitocoğrafya bölgeleri, 1-Akdeniz, 2-Avrupa-Sibirya (2a-Öksin, 2b-Kolşik), 3- İran-Turan (3a-İç Anadolu, 3b-Doğu Anadolu), 4-Önemli Relik topluluk alanları, 5-Endemiklerin yaygın olduğu alanlar, 6-Mezopotamya alt bölgesi
Kaynak: (Atalay, 1994,113)

Akdeniz Bölgesinde 1000 – 1200 metrenin üzerinde sıcaklık ve ışık istekleri fazla olan Kızılçam (*Pinus brutia*), daha yükseklerde ise Karaçam'ın (*Pinus nigra*) yanında Sedir (*Cedrus libani*) ve Gökmar (*Abies cilicica*) ormanlarına geçilir. Akdeniz alt kuşağında ise kızılçam ormanlarının tahribi ile gelen her dem yeşil ve yayvan yapraklı maki (çalı) toplulukları görülür. Toroslarda daha ziyade karaçam'ın yerini sedir

(*Cedrus libani*) ve Toros Göknarı (*Abies Cilicica*) almaktadır. Ayrıca doğal olarak yetişen servi (*Cepressus sempervirens*) ve Toros Ardıcı veya Andız (*Juniperus drupacea*) da çalışma sahamız olan yaylalarda yer almaktadır (Atalay, 1994:120).

Kadirli ve çevresinde ormanlık sahaların yayıldığı alanlar 100 m.'den başlayıp, 1900 rakıma kadar çıkmaktadır. Genellikle 100 m. ile 400 m. arasında Maki Florası ile birlikte Kızılçam doğal ve dikim sahaları, 400-700 m. rakım arasındaki Akarca ve Paşaoğlu yaylası arasında kalan sahada Kızılçam yayılımı, 600-1000 m. rakımlarda Yoğunluk ve çevre yaylalarda baltalık şeklinde Meşe, Gürgen vb. yapraklı yayılımı ve 1000 m.'nin üzerinde ki yaylalarda Karaçam, Sedir, Göknar veya Ardıç karışık ormanları yayılım göstermektedir (Osmaniye Valiliği, 2005:98).

4.3.2.1. Karaçam (*Pinus Nigra*) Ormanları

Çalışma sahamız olan yaylalarda 1000 m.'nin üzerinde yer alan alanlarda en sık rastlanan ağaç türlerinden biri olan karaçam, sedir ve göknar ormanları ile birlikte yaylaların çevresini sarmaktadır (Foto 4.6.).

Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesinin dağ kuşağında ve Akdeniz ile İran-Turan step kuşağında yer alan Karaçam çok geniş bir yayılma alanının sahiptir. Toroslar üzerinde yer alan yaylalarımızda da çok yaygın olarak görülen bir ağaç türüdür (Atalay, 1994:122).

Doğal yetiştirme ortamı olarak Kıbrıs, Kırım, Batı Kafkasya, Balkanlar, Güney Karpatlar ve Suriye'nin batısı olan karaçam ormanları, en geniş yayılımını ülkemizde yapar ve çalışma sahamız olan yaylalarda da oldukça yaygındır. Türkiye'de genel orman alanının % 9'unu kapsayan karaçam ormanları, Anadolu'da 30 metreye kadar boylanabilen, 1 metre çap yapabilen birinci sınıf orman ağacıdır (Mataracı, 2004:248).

Toros dağlarında ve çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalarda 1200-2000 m arasında bulunan karaçam, Anadolu'da da oldukça geniş bir yayılma alanı gösterir ve değişik ortamlarda yetişebilir (nemli, yarı nemli ve yarı kurak). Karaçam ormanları, Toros dağlarında daha ziyade derin topraklı sahalarda, flişler, gevşek kumlu marn ve yamaç depoları ile şistlerden oluşan alanlarda iyi gelişme gösterir. Karaçam ormanları orta toroslarda yer alan Andırın çevresinde oldukça yaygındır. Karaçamların sedirlere nazaran daha iç kısımlarda yer aldığı görülür. Torosların Akdeniz'e bakan yağışın ve sıcaklığın daha fazla olduğu alanlarda sedirler daha geniş yayılma alanı gösterirken, iç kısımlara doğru nispeten yağışın ve sıcaklığın düştüğü alanlarda karaçam ormanları yer alır. Karaçamlar; sedir, göknar ve meşelerle de karışık orman kurar (Atalay, 1994:209).

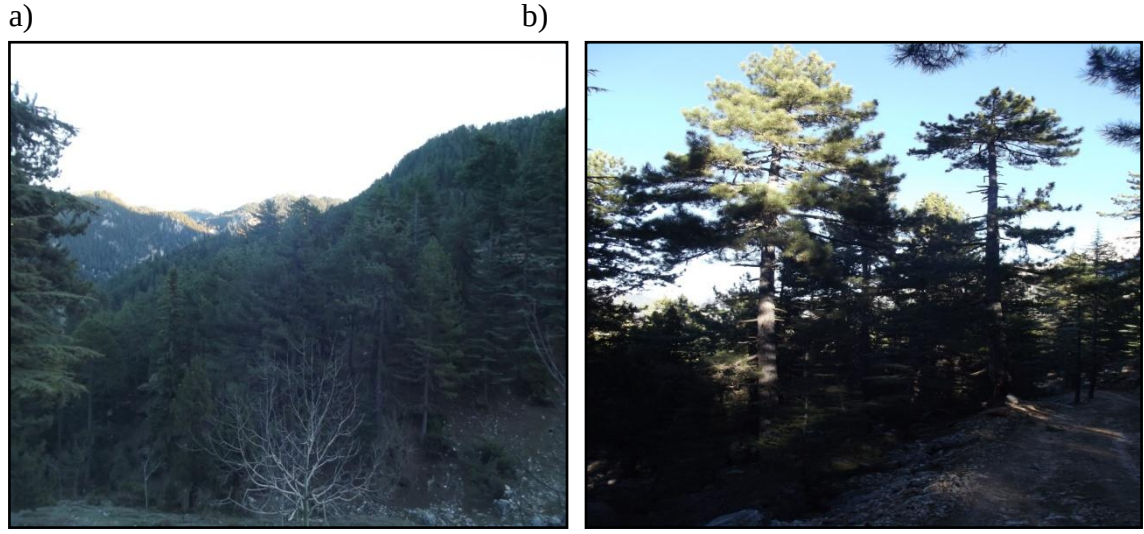

Foto 4.6. Çatmacık (a) ve Soğucak (b) yaylalarında karaçam ağaçları

4.3.2.2. Gökmar (Abies cilicica) Ormanları

Gökmar (Abies cilicica) yöre halkı arasında Mezda ağacı olarak bilinmektedir ve en sık rastlanan ağaç türlerinden birisidir. Bağdaş yaylasından başlayarak kuzeye doğru uzanan sahada Savrun vadisi ve yamaçlarında en sık görülen ağaç türlerinin başında gelmektedir (Foto 4.7.).

Toros Gökmarı, Toros dağları üzerinde yer alan yaylalarda, kuzeye bakan yamaçlarda saf ormanlar kurar. Torosların üst kısımlarında ve güneye bakan yamaçlarında sedir ve karaçam ormanları ile karışık bir haldedir. Bu sahalarda yer yer saf olarak görülen Gökmar toplulukları, sedir ve karaçam ağaçlarının kesildiği sahalarda ortaya çıkar. Doğrudan güneş radyasyonu istemediği için böyle sahalardaki gökmarlar, kızarmış durumdadır (Atalay, 1994:125).

Orta toroslar üzerinde yer alan yaylalarımızda ve Andırın'da (Kahramanmaraş) sık görülen gökmarlar, kuzey yamaçlarda 1150-1200 m'den başlarken, güneye bakan yamaçlarda ise, 1450-1550 m'den itibaren görülür ve 2000 m'yi bulan ormanın üst sınırına kadar çıkar (Şekil 4.6.). Çoğunlukla 1200-1800 m yükseklikleri arasında bulunan, gökmarlar nadiren saf, çoğu kez ise sedir ve karaçamlar ile karışım yapmaktadır. Gökmarların alt seviyelerinde kızılçam, üst seviyelerinde ise karaçam ve sedirler yer alır. Başka bir anlatımla Toros Gökmarı (Abies cilicica), ormanların dolgu ağacı olarak da dikkate alınabilir. Kerestesi ve odunu pek makbul sayılmayan gökmar, kırsal yerleşme merkezlerinin çevresinde ve yakın civarında yer alan yaylacılar tarafından özellikle de keçi yetiştiricileri için hayvanlara yem temin edilmesi nedeniyle

devamlı olarak budanmaktadır. Bu durumdan olumsuz etkilen göknar ağaçlarının budanması ve araziye keçi sokulması da Orman İşletme Müdürlükleri tarafından yasaklanmış durumdadır (Atalay, 1994:210).

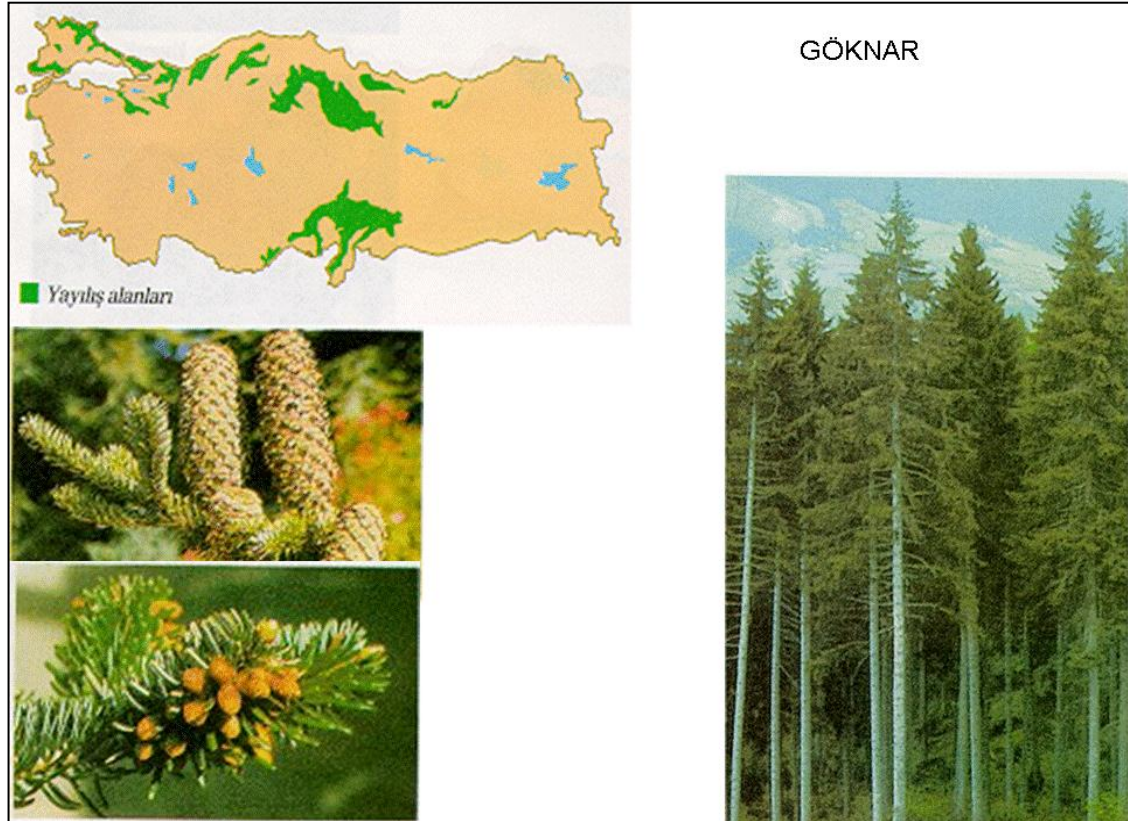
a)

b)

Foto 4.7.a)Bağdaş yaylasında, Kabaktepenin güneye bakan yamaçlarında yer alan göknar ormanları b) Maksutoluğu yaylasının kuzeybatısında sedir ve göknar ormanları

Şekil 4.6. Türkiye’de Gökmar ormanlarının dağılışı.

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü (www.2.ogm.gov.tr/agaclarimiz) (04.03.2014).

4.3.2.3. Sedir (Cedrus Libani) Ormanları

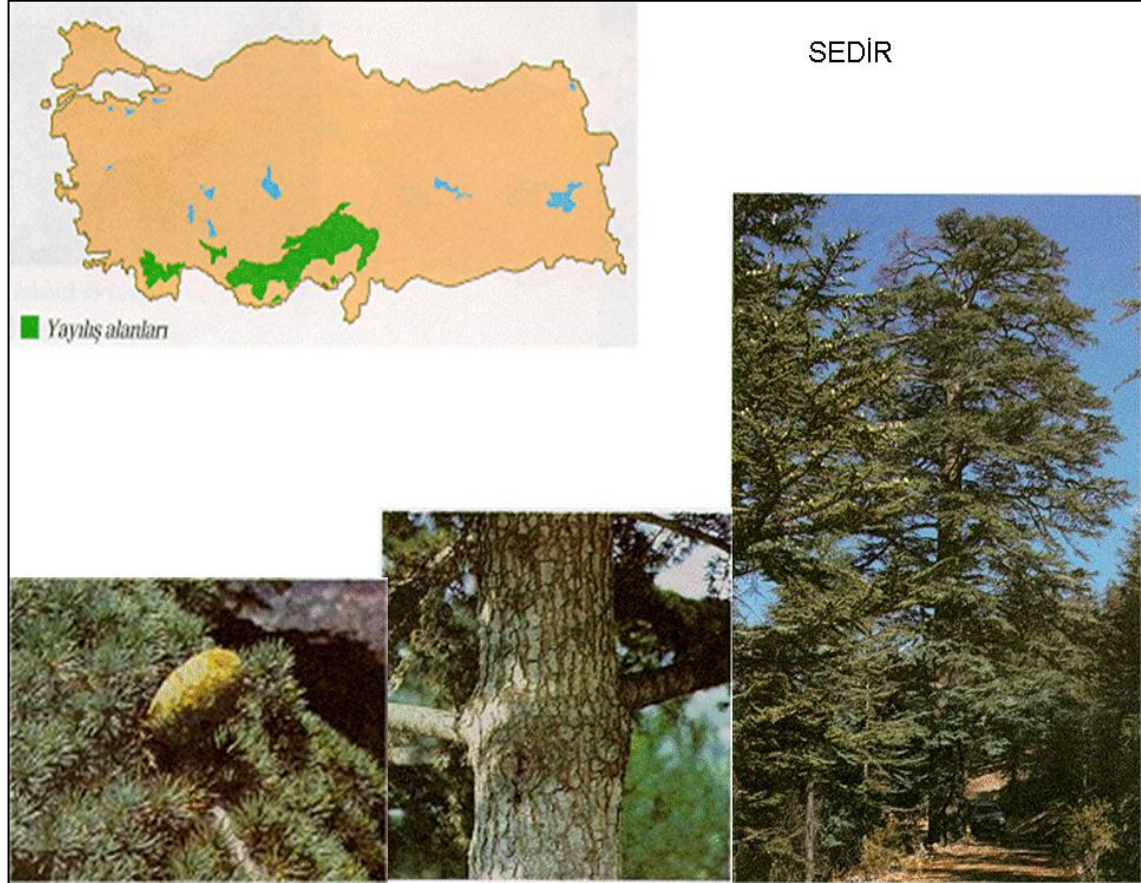
Sedir ağacı yöre halkı arsında **Kamalak** veya **Katran** ağacı olarak bilinir ve özellikle yaylaların yüksek kesimlerinde, göknar ormanlarının üst sınırından sonra en sık görülen ağaç türlerinden biridir (Foto 4.8.).

Foto 4.8 Ağlıca(a), Bostanlık(b), Turna(c) ve Maksutoluğu'nda (d) sedir ormanları

Akdeniz dağ kuşağının en önemli orman ağacı olan **sedir** (*Cedrus libani*), sadece kireçtaşı üzerinde değil, peridotit-serpantin, kuvarsit, killi şist, marn, andezit, fliş dahil her türlü ana materyal üzerinde yetişir. Vejetasyon döneminde nemli ve serin hava istediğinden dolayı, Toros dağlarında güneye bakan yamaçlarında egemendir. Çalışma sahamız gibi kışın bol miktarda kar yağışı alan sahalarda yetişir ve İç Anadolu steplerinin kenarlarına kadar sokulur (Şekil 4.7.). Ancak optimum yetişme alanı, yıllık ortalama sıcaklığın 6-8 °C (kış dönemi sıcaklığı 0 C'nin altında, yazın ise 15-20°C

dolayında) ve kar yağışının fazla olduğu Akdeniz ardındaki sahalarda, yani toros dağlarının iç bölgeleridir. Yükseklik açısından Akdeniz’e bakan yamaçlarda 800/1000 m.’den başlar ve 1800/2000 m.’ye kadar çıkar. Akdeniz ardında ise 1400/1550 m.’den itibaren başlar ve 2000/2100 m.’ye kadar yayılış gösterir (Atalay, 1994:124).

Şekil 4.7. Türkiye’de Sedir ormanlarının dağılış haritası

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü (www.2.ogm.gov.tr/agaclarimiz) (04.03.2014).

Genel yayılışını ülkemizde Toros Dağları üzerinde 1200-2000 metreler arasında yapar. Her dem yeşil, iğne yaprakları koyu yeşil renkte, sert, sivri ve batıcıdır (Mataracı, 2004:88).

Sedirler Akdeniz dağ ikliminde ana kayaya bağlı bir ağaç olduğu belirtilmiş ise de, son yapılan araştırmalarda bu ağacın her türlü ana materyal (kireçtaşı, ofiyolit, kuvarsit, şist, fliš) üzerinde yetiştiği ve yaz döneminde nemli rüzgar alan yamaçları tercih ettiği, sis ve aşırı nemden kaçtığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca sedir’in Torosların yüksek ve fazla miktarda kar yağışı alan sahalarda en iyi yetişme ortamına ulaştığı tespit edilmiştir. Nitekim sedir, Akdeniz dağ kuşağında, Akdeniz’e bakan güney yamaçlarda, Akdeniz ardındaki alanlarda geniş sahaları kaplamaktadır (Atalay, 1994:211).

4.3.2.4. Kayın (*Fagus orientalis*) Ormanları

Halk arasında baǵnaz veya bangraz ağacı olarak da bilinmekte olan kayın ormanlarına, çalışma sahamızın kuzeybatısında ve Osmaniye ili, Sumbas İlçesi sınırlarında yer alan Yirce yaylasının kuzeydoğusunda ve “Bangraz Oluğu” olarak adlandırılan alanda rastlanmaktadır. Bu bölge için endemik bir türdür. 1600-1800 m yükseltilerde yer alan kayın ormanları yaylanın kuzey yamaçlarında, bakı faktörü ve nemliliğinde etkisi ile nispeten daha serin olan alanlarda yer almaktadır (Foto 4.9.).

Doğu kayını kışın yaprağını döken birinci sınıf orman ağacı olup, 30-40 m.’ye kadar boylan, 2 metre çap yapabilir. Doğu Kayınının en belirgin özelliği gri renkli, son derece düzgün pürüzsüz gövde kabuğunun hiç çatlamadan, dökülmeden uzun yıllar üzerinde kalmasıdır (Mataracı, 2004:156).

Akdeniz Bölgesinde Kayın (*Fagus orientalis*) ormanlarına; Osmaniye’nin Zorkun yaylası, Kahramanmaraş-Andırın çevresinde ve çalışma sahamız içinde yer alan Elmacık yaylasının güneybatı kemsinde ki alanda da küçük topluluklar halinde rastlanır. Akdeniz bölgesindeki dağlarda yer alan kayın ormanlarının Karadeniz bitki coğrafyası bölgesinin bir parçası (anklav) olarak kabul edilir (Atalay, 1994:215).

Foto 4.9. Yirce Yaylasının kuzeyinde yer alan sahada kayın ormanı

4.3.2.5. Ardiç (*Juniperus excelsa*, *Juniperus foetidissima*) Ormanları

Çalışma sahamız olan yaylaların özellikle de yüksek kesimlerinde, orman örtüsünün zayıfladığı alanlar ile yer yer de göknar, karaçam ve sedir ormanları ile iç içe veya sınır oluşturacak şekilde bulunur. Bölgede yer alan yaylalarda Kokulu ardiç ve Boylu ardiç ile Andız olarak bilinen ardiç türleri yer alır (Şekil 4.8.).

Kokulu ardiç ülkemizde 600-2000 m yükseklikleri arasında yaygın olarak görülür. Kurak ve fakir topraklar üzerinde yayılış gösterirken, ışık isteği fazla olup, su ve toprak isteği oldukça azdır. Boylu ardiç ise 1500-2000 m yüksekliklerinde yayılma gösterir. Dağlık, kayalık ve taşlı kalkerli araziler üzerinde yer alır. Toprak isteği son derece az olup, kalkerli kayalıklar üzerinde rahatlıkla yetişebilir. Andız ağacı ise, 10-15 m boyunda olup, ardiç türünün alt seksiyonudur. Çalışma sahamızda 800-1700 m yükseklikleri arasında sıkça görülür. Halk arasında pıtık ağacı olarak da bilinir ve meyvesinden “andız pekmezi” ve tohumundan “andız tespihi” yapılır. Özellikle toprak örtüsünün zayıfladığı karstik arazide kayalıklar üzerinde oldukça sık olarak görülmektedir (Foto 4.10.).

Şekil 4.8. Türkiye’de Ardiç ormanlarının dağılışı

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü (www.2.ogm.gov.tr/agaclarimiz) (04.03.2014).

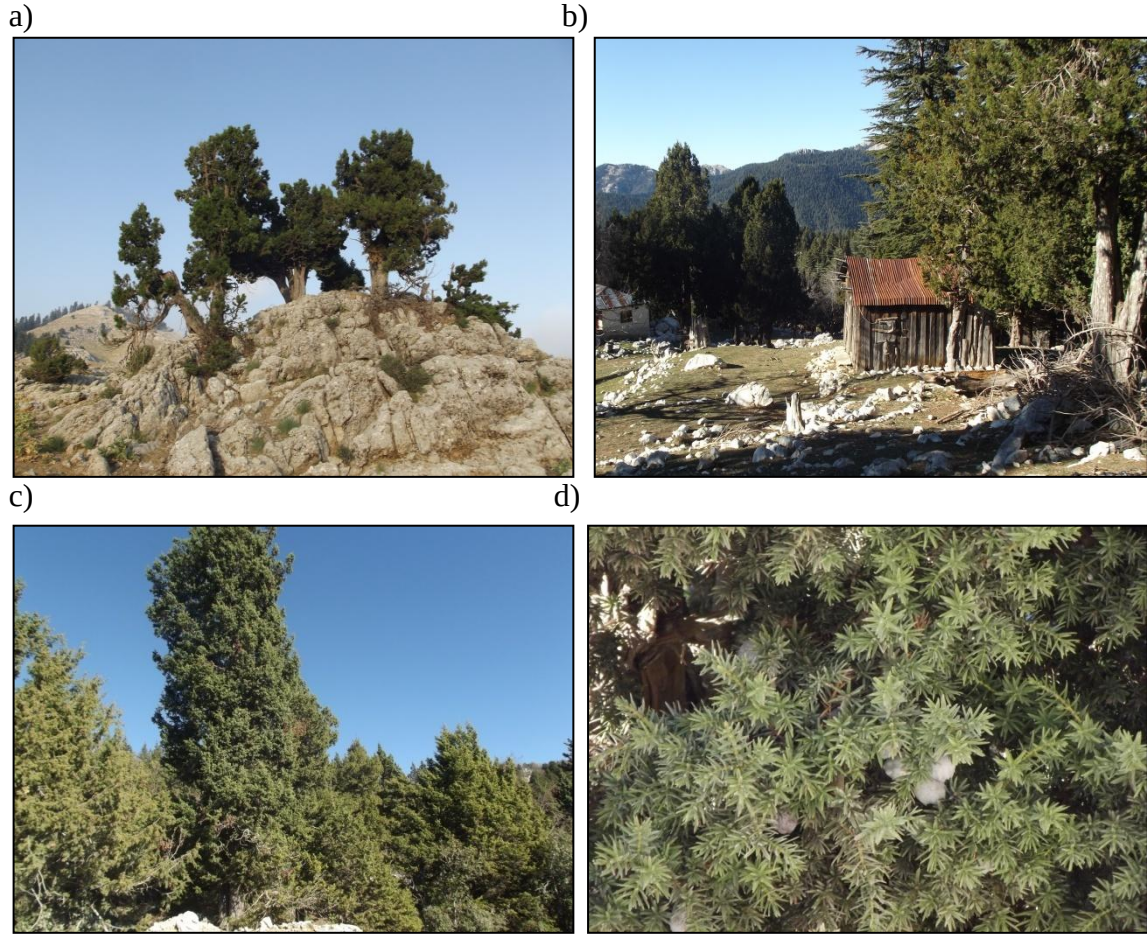

Foto 4.10. Yirce (a) ve Ağlica (b) yaylasında karstik arazi üzerinde yer alan Ardıç topluluğu, Karaçalı yaylasında andız ağacı (c) ve meyvesi (d)

Ülkemizde Doğu Karadeniz hariç bütün Anadolu'da kuru ve taşlı yamaçlarda tek tek ya da toplu halde görülür. Orman tahribatından sonra orman toprağını en son terk eden ağaç türü ardıçtır. Çalışma sahamızda genellikle boylu ardıç yer almaktadır ve 15-20 metreye kadar boylanabilen, 30-50 cm gövde çapı yapabilen bir ağaç türüdür (Mataracı, 2004:192).

Toros dağlarında genel olarak, *Juniperus excelsa* (boylu ardıç) ve *Juniperus foetidissima* (kokulu ardıç) orman oluşturmaktadır. Bu ardıç türleri, 80 yaşına kadar iyi boylanmakta olup kerestesi ve odunu çok makbul ve kıymetlidir. Yaylalarda yer alan ardıç toplulukları özellikle ormanların tahrip edildikleri alanlarda sekonder bir topluluk halinde gelişme gösterir. Yaylaların yüksek kesimlerinde ise yer alan ve orman örtüsünün zayıfladığı alanlar ile çayır alanına geçişte kuşak oluştururlar. Gerçekten de toros dağlarındaki yaylalar ve yüksek kesimlerde daha ziyade yaygın olarak bozuk ardıç topluluklarına rastlanır (Atalay, 1994:213).

4.3.2.6. Kızılçam Ormanları:

Araştırma sahamız içerisinde yükseltisi en az olan (550-600m.) Akarca yaylasında en sık görülen orman türü kızılçam ormanlarıdır (Foto 4.11.). Burada yer alan kızılçam ormanları maki bitki toplulukları ile karışık haldedir. Akarca ve çevresinde kızılçam ormanlarının tahrip edildiği alanlarda ise maki bitki örtüsü hakim tür olarak gelişmiştir.

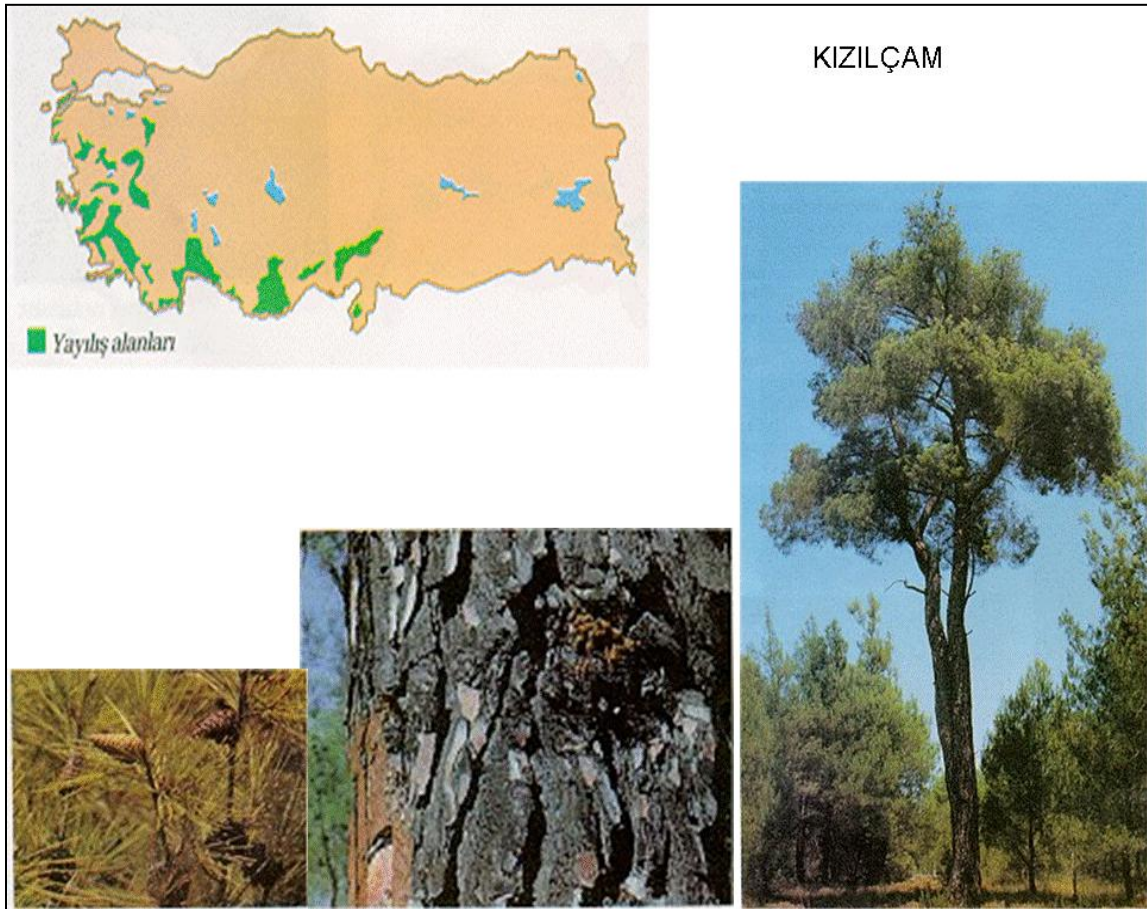
Kızılçam ormanlarının en yoğun şekilde görüldüğü Akarca yaylasında 2009 ve 2010 yıllarında meydana gelen yoğun ve iri taneli dolu yağışı meydana gelmiştir. Yağış o kadar fazla olmuştur ki; Kadirli-Andırın karayolu trafiğe kapanmış ve karayolları ekipleri grayderlerle yolları açmak zorunda kalmıştır. Yağış sonrasında ağaçların tepe kısmındaki ince kabuklu, narin bölgeler zarar görmüştür. Yetkililerin ifade ettiğine göre, buralara yerleşen zararlı böcekler ağaca zarar vererek, kızılçamların kurumasına neden olmuştur. Sonuçta zarar gören ağaçların büyük bir kısmı kurumuş, kuruyan ağaçlar ise Kadirli Orman İşletme Müdürlüğü tarafından kesilerek yerlerine yenileri dikilmiştir.

Foto 4.11. Akarca yaylasında yer alan kızılçam ormanı

Ülkemizde en prodüktif ve yaygın kızılçam ormanları, Akdeniz Bölgesindedir. Bu bölgedeki kızılçam ormanları, Ege Bölgesinden farklı olarak Toros dağlarının güneye bakan yamaçları boyunca yer yer 1000 m'nin üzerine kadar çıkarlar. Çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalarda ise özellikle Akarca ile Yoğunoluk yaylası arasında kalan sahada makilerle birlikte en sık görülen ağaç türüdür (Şekil 4.9.). Akdeniz dağ kuşağındaki ormanların alt seviyelerinde de özellikle göknar ağacı ile karışım yaparlar. Toros dağları boyunca 1500 m'ye kadar yükselebilen kızılçam ormanlarında çalı formunda olan tesbih, akçekesme, mersin, yabani zeytin, kermez meşesi, sandal, koca yemiş, keçiboynuzu, menengiç yer alır (Atalay, 1994:203).

Genel olarak Akdeniz iklim şartlarına göre nemli olan sahalarda marn, fliš, yumuşak killi şistler ve hatta karstik alanlarda besin maddeleri yönünden zengin, kök yayılışının iyi olduğu sahalarda düzgün gövdeli olan kızılçamlar baskındır (Atalay, 1994:203).

Şekil 4.9. Türkiye’de Kızılçam ormanlarının dağılışı

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü (www.2.ogm.gov.tr/agaclarimiz) (04.03.2014).

4.3.2.7. Meşe (Quercus libani, infectoria, cerris) Ormanları:

Toros dağ kuşağında geniş yayılış alanı gösteren meşe ormanları çalışma sahamız içerisinde de yer almaktadır. Özellikle akarca yaylasından başlayıp, Yoğunoluk yaylasına kadar uzanan saha ile Sumbas ilçesi Yeşilyayla Köyü ve Çiçeklidere Köyü ile Bağdaş yaylası arasında kalan sahada oldukça sık rastlanan bir ağaç türüdür (Foto 4.12.).

Toros dağlarında genel olarak Asıl Akdeniz ile Akdeniz Dağ kuşağı arasındaki geçiş kuşağındaki 800-1200 metre civarında meşe ve ardıcılardan oluşan bir kuşak bulunur. Bu kuşaktaki meşe türleri önemli ölçüde değişme gösterir. Meşeler, genellikle nemli ortamlarda, mükemmel bir gelişme gösterir. Nitekim bölgenin iklimi meşe ağaçlarının gelimine son derece müsaittir. Çünkü bölgenin oldukça bol yağış alması ve uygun sıcaklık şartlarının bulunması burada yer alan meşe ağaçlarının da oldukça boylu olmasına neden olmuştur (Atalay, 1994:213).

Foto 4.12. Akarca yaylasında etrafı makiliklerle çevrili, yaz aylarında altında meyve ve sebze satmak için çardak (hayma) kurulmuş olan bir meşe ağacı

4.4. Tarım ve Hayvancılık

Yaylacılık faaliyeti son dönemlerde her ne kadar da sıcak ve nemli havadan kaçmak için yapılıyor olsa da, aslında bu topraklarda yüz yıllar boyunca tarım ve hayvancılık için yapılmaktadır. Bilindiği gibi göçebe yaşam Türk kültürünün bir parçası durumundayken, son yüz yıl içerisinde yerleşik hayata geçilmiştir. Göçebe olarak yaşayan halkın da temel geçim kaynağı tabii ki hayvancılıktı.

Daha 1970’li yıllara kadar yaylalara çıkan bölge halkının hemen tamamı hayvancılık ve tarım amaçlı olarak yaylalara göç etmekteydiler. Elbette günümüzde yaylacıların büyük bir çoğunluğunu sayfiye amaçlı olarak yaylalara çıkanlar oluşturmaktadır. Ancak her şeye rağmen günümüzde bile yaylaya tarım alanlarını işlemek ve hayvanlarını otlatmak için çıkanların oranı da az değildir (Foto 4.13.).

Foto 4.13. Gavur Mağarası Yaylasında yer alan buğday tarlası (a), buğdayın orak ile biçilmiş ve çekilmesi için yığın yapılmış hali(b) ve samanın traktör römorkuna (Çeten) yüklenmesi(c), Çiçeklidere köyünde patos’la buğday çekilmekte ve samanı depoya (Samanlık) boşaltılmakta(d)

Yaylalardaki iklim şartları aslında tarla tarımına pek de uygun değildir. Özellikle kışların sert, kar yağışlı ve uzun olması tarımı faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Tarımda daha ziyade tahıl yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Yükseltisi 900 -1400 m aralığında olan tarlalara genel olarak buğday ekilirken, daha yüksek kesimlerde yar alan arazilere ise arpa ve çavdar ekilmektedir. Halkın bu ürünleri tercih etmesindeki diğer bir unsurda elbette hayvancılıktır. Buğday, arpa ve çavdarın samanından faydalanılmaktadır. Ayrıca bölge yağışlı olduğu için gür ot toplulukları oluşmaktadır. Bu otlar yaylacılar tarafından biçilerek, yerden yüksek olan ot haymalarının üzerinde biriktirilir ve kurutulur, böylece hayvanlara kış ayları için hazırlık yapılır. Ayrıca köyde sürekli yaşayanlar yaylalık saha ve çevresinde samanın yetersiz olmasından dolayı Çukurova'dan kış ayları için traktörlerle saman getirirler (Foto 4.14.).

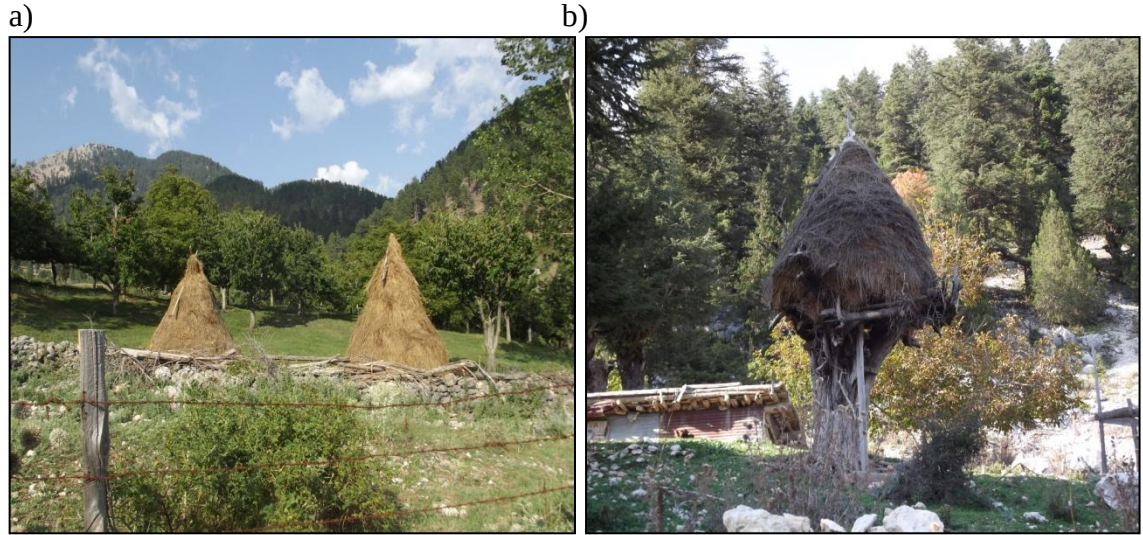

Foto 4.14. Tuvaras deresi (a) ve Maksutoluğu (b) yaylasında yaylacıların hayvanları için kış hazırlığı

Tahıl tarımından sonrada yaylalarda yer alan tarım arazilerinde sebze tarımı da yapılmaktadır. Özellikle yeşil fasulye, domates, biber, patlıcan, salatalık ve kabak yetiştirilmektedir. Evlerin bahçelerinde de maydanoz, yeşil soğan, sarımsak, turp, tere, nane ve dereotu gibi yeşillikler yetiştirilmektedir.

Bölgede yer alan birçok yaylada tarla tarımının yerini bahçe tarımı almaya başlamıştır. Özellikle de kiraz yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır (Foto 4.15.). Son yıllarda özelliklede Savrun vadisi boyunca uzanan yaylalarda yer alan kiraz bahçelerinin meyvesi büyük rağbet görmekle birlikte, yayla sakinleri içinde önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir. Yaylacılar daha mayıs içerisinde özellikle de hafta sonları yaylaya

çıkarak bahçelerinin bakını yapmaktadırlar. Birçok yaylacı tüm yayla masraflarını bu kiraz bahçelerinden çıkartırken, daha profesyonel olarak bu tarımı yapanlar büyük paralar da kazanmaktadırlar. Mahsulün büyük çoğunluğu da yurt dışına ihraç edilmektedir. Kiraz bahçelerine daha çok Elmacık, Gavur Mağarası, Bostanlık ve Alipaşa yaylaları ile bu yaylaların kuzeyinde yar alan ve Kadirli sınırları dışında kalan yaylalarda, özelliklede Savrun Gözü yaylası ile Çığışar yaylasında rastlanmaktadır.

Foto 4.15. Gavur Mağarası yaylasında yer alan bir kiraz bahçesi

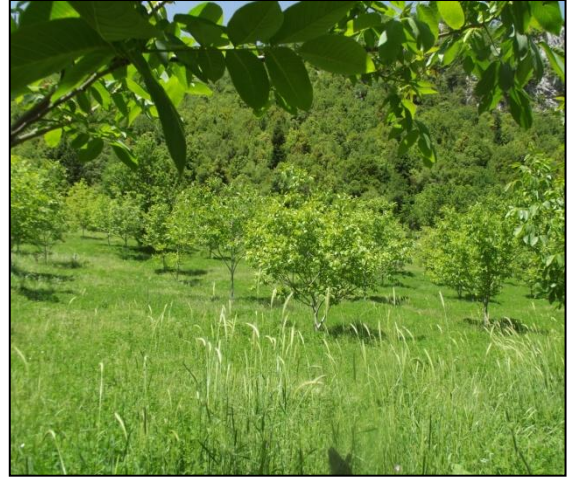
Çilek'te bölge yaylacıları için önemli bir yere sahiptir. Mayıs ayı içerisinde meyve vermeye başlayan çilek yaylacılar tarafından kasalara yerleştirilip, Kadirli'ye getirilmekte ve piyasaya sürülmektedir. Rengi ve kokusu sayesinde oldukça önemli bir pazara sahiptir ve halk arsında da organik ve doğal olması bakımından da büyük rağbet görmektedir. Ekonomik amaçlı olarak başta özellikle de Topaktaş, Nacaklı, Gökbüğet ve Elmacık yaylalarında çilek tarımı yapılmaktadır. Çilek bahçelerin bakımı ve meyvesinin toplanması oldukça zahmetli ve zordur. Ancak yaylacılar en azından yayla masraflarını çıkartmak içinde olsa çilek tarımı ile uğraşmaktır. Bunun yanı sıra hemen her evin bahçesinde de çilek meyvesi bulunmaktadır. Özellikle halk arasında yediveren adla anılan tür tercih edilmektedir. Çünkü bu tür yaz boyunca meyve vermeye devam etmektedir.

Bahçe tarımında kiraz ve çileğin yanı sıra ceviz bahçeleri de dikkat çekici bir yoğunluk arz etmektedir. Ceviz ağaçları bölgenin iklimine da oldukça elverişlidir ve kiraza oranla depolama avantajına da sahip bir üründür. Yaylalarda ayrıca ayva, elma ve erik bahçelerine de rastlamak mümkündür (Foto 4.16.). Yine hemen her evin bahçesinde bir ayva, erik ve ya kaysı ağacını görmemiz mümkündür. Ayrıca son dönemlerde en fazla rağbet gören meyvelerden biride ahududu'dur. Birçok evin bahçesinde bu meyveye rastlamaktayız. Yaylacılar bu meyveyi hem günlük olarak tüketmekte, hem de meyvesinden kışlık reçellerini yapmaktadırlar.

a)

b)

c)

d)

Foto 4.16. a) İmirhan yaylasında yer alan ayva bahçesi b)Topaktaş yaylasında ceviz bahçesi c) Gavur mağarasında kiraz bahçesi d) Bostanlık yaylası kiraz bahçesi

Yükseltisi ortalama 600 m. ile en az olan akarca yaylasında ise bahçe tarımı diğer yaylalardan oldukça farklıdır. Burada bahçecilikte ön plana çıkan ürün, Akdeniz iklimine uyum sağlamış olan zeytin ağacıdır. Makilik alanların içerisinde ki parçalı arazilerde zeytin bahçeleri oldukça sık görülmektedir (Foto 4.17.).

Profesyonel anlamda yapılan bu bahçe tarımının yanı sıra hemen her evin bahçesinde de çeşitli meyve ağaçlarına rastlamak mümkündür. Evlerin bahçelerinde de yine kiraz ve ceviz ağaçları yoğunluk oluşturmakla birlikte, vişne, ayva, erik ve türleri, kayısı, elma ve hatta fındık ağacı bile yer almaktadır.

Foto 4.17. Akarca yaylasında makilik ve kızılçam ormanları arasında zeytin bahçeleri

Ayrıca hemen her evin bahçesinde de ailelerin kendi tüketimlerini karşılayabilecek kadar domates, biber, salatalık, kabak, maydanoz, tere, yeşil soğan, sarımsak ve yeşil fasulye ekimi yapılmaktadır. Ürünün fazlası da konserve yapılarak kışa hazırlık oluşturmaktadır (Foto 4.18.).

Tarla tarımının en büyük problemi ise tarım arazilerinin üzerine yapılan konutlardır. Özellikle de savrun vadisi üzerinde yer alan yaylaların büyük çoğunluğu bu verimli tarım arazileri üzerine kurulmuştur. Ayrıca tarım alanları ve bahçeler arsaların yüksek fiyatlara satılmasından dolayı, arsaya dönüştürülüp satılmaktadır.

Sayfiye, tarım ve hayvancılık amacı ile kullanılan yaylalara gidiş ve dönüş tarihleri ile burada kalma süreleri de farklılık göstermektedir. Hayvancılıkla uğraşan ailelerin yaylacılık aktivitesine katılmasındaki temel amaç hayvanlara ot bulma gayesi olduğu için ovada sıcaklıkların başladığı nisan ayı ortaları ilk hareketi oluşturmakta ve yaylada kalış süresi de değişmektedir. Bio-klimatik koşullar bunların belirli yerlerde konaklama süresini etkileyen önemli faktörlerdir (Üçeçam-Karagel, 2010:36).

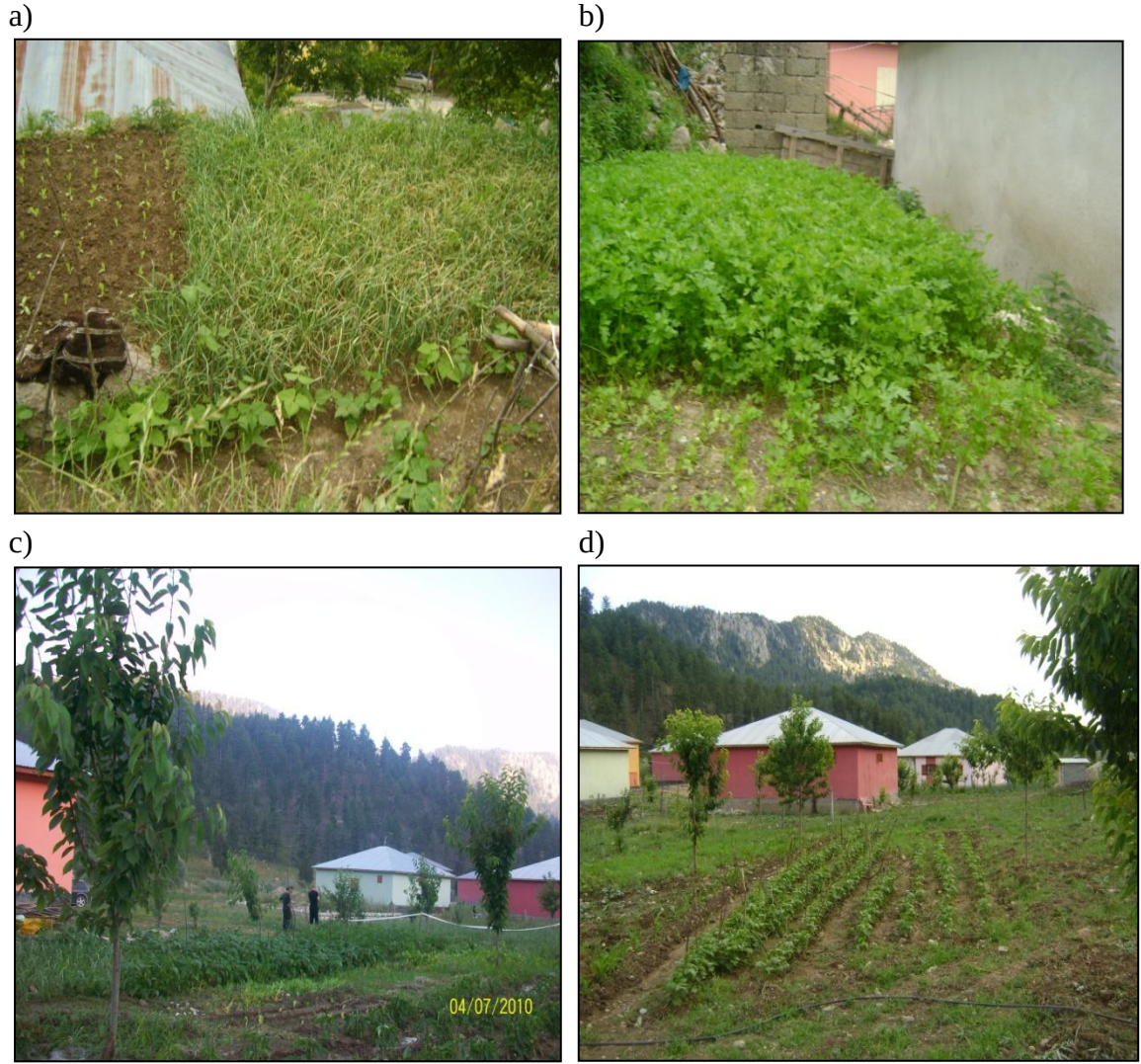

Foto 4.18. Bağdaş yaylasında sarımsak, soğan ve marul bahçesi(a) ve maydanoz bahçesi(b), Alipaşa yaylasında domates, biber bahçesi(c) ve yeşil fasulye bahçesi(d)

Şehir merkezinden değil de köylerden yaylaya çıkanların büyük kısmı hayvancılık ile uğraşmaktadır. Yaylalarda hem büyükbaş (sığır), hem de küçükbaş (keçi-koyun) hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır (Foto 4.19) (Tablo 4.8.).

Tablo 4.8. Köylerde yer alan büyük ve küçükbaş hayvan sayıları

Köy Adı	Büyükbaş		Küçükbaş Hayvancılık	
	Hayvan Sayısı	Koyun Sayısı	Keçi sayısı	Yapan Aile Sayısı
Kösepinarı	943	1651	3566	45
Değirmendere	714	1404	2143	58
Avluk (Koçlu)	1163	1925	3930	42
Tahta	590	2017	1195	54
Yoğunluk	1371	4470	4660	129

Kaynak: Kadirli Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2014 verileri

Özellikle de yirce yaylası, turna, gezit, toklu ve akçadağ'ın sırtları ve eteklerinde hayvancılık yapan aileler fazladır. Burada hayvancılık yapan ailelerin en büyük sorunları ise hayvanların orman alanlarına girmesi nedeniyle Orman İşletme Müdürlüğü'nün bunu yasaklaması ve tel örgü ile ormanlık alanların çevrilmesidir. Ayrıca hayvancılıkla uğraşan ailelerin yerleştiği alanlar genellikle dağların zirvelerindedir ve buralarda da yaz aylarında su sıkıntısı yaşanmaktadır. Çünkü bölge karstik araziye sahiptir ve yaz sonlarına doğru kuraklığın da etkisi ile su sıkıntısı yaşanmaktadır. Bununla birlikte başta Tuvaras deresi, Çay deresi ve Gavur Mağarası yaylası olmak üzere hemen yaylada yaylacıların ihtiyaçlarını karşılamak üzere büyükbaş hayvan besleyen ailelere rastlamaktayız. Hayvancılık yapan aileler yaylacıların süt, yoğurt, peynir, tereyağı ve çökelek gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Özellikle de ağustos ayı ortasından itibaren süt sıkıntısı çekilmektedir. Bunda etkili olan faktör ise hem hayvanların süt verimliliğinin düşmesi hem de bu ayda elde edilen sütlerin tarhana yapımı için yoğurt haline getirilerek satılmasından kaynaklanır. Yaylacılar kışlık tarhanalarını ağustos ayı içerisinde yaylada yaparak dönmektedirler.

Foto 4.19. a) Büyük Toklu'da keçi barınağı b) Kızılömerli köyüne dönen koyun c) Gavur mağarası yaylasında büyükbaş hayvan sürüsü d) Yirce yaylasında keçi ve koyun sürüleri

Hayvancılık amaçlı yaylacılığın sürdürüldüğü yayların en belirgin özelliği bunların fonksiyonel değişim sürecinde en fazla etkilenen yayla grubu olmalarıdır. Yakın bir geçmişe kadar temel işlevi hayvancılık olan pek çok yayla, günümüzde bu özelliğini yitirerek sayfiye amaçlı kullanıma sahne olmuşlardır. Özellikle de kırsal yerleşmeler tarafından kullanılan sayfiye yaylalarında, hayvancılık amaçlı yaylacılığın izlerini hala gözlemek mümkündür. Temel yaylacılık amaçları serinlemek ve dinlenmek olmasına karşın kırsal yerleşmelerin kullandığı sayfiye yaylalarında birçok yaylacı ailenin birkaç tane küçükbaş hayvan beslediği gözlemlenmiştir (Sarı, 2013:246).

Eskiden hayvancılık yapan ailelerin temel ulaşım aracı olan at ve eşekler günümüzde değişen ve gelişen ulaşım araçları nedeniyle yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Yalnızca ulaşımında değil yük ve tarlaların sürülmesinde de kullanılan bu hayvanların yerini günümüzde traktörler ve kamyonetler almıştır. Hayvancılık yapan aileler bile artık neredeyse bu hayvanları beslemektedir. Daha 30 yıl öncesine kadar bölgedeki yaylalarda yıldı atları dolaşırken, günümüzde bu hayvanlara pek rastlanmamaktadır (Foto 4.20.).

Foto 4.20. Çayderesi yaylasında, Çiçeklidere ve Yeşilyayla köylülerine ait at sürüsü

Arıcılık faaliyetleri de yaylalarda önemli bir yere sahiptir. Hemen her yaylanın çevresinde arı kovanlarına ve arıcıların çadır ve barakalarına rastlamak mümkündür. Son yıllarda bal üzerine oynan oyunlardan sonra halk bildiği ve gördüğü balı almaktadır ve buradaki arıcıların ürettikleri balın hemen tamamını yaylacılara satmaktadırlar. Bal fiyatlarının kilosu kalitesine ve türüne bağlı olmak üzere 20 ila 50 Türk Lirası arasında değişmektedir (Foto 4.21.).

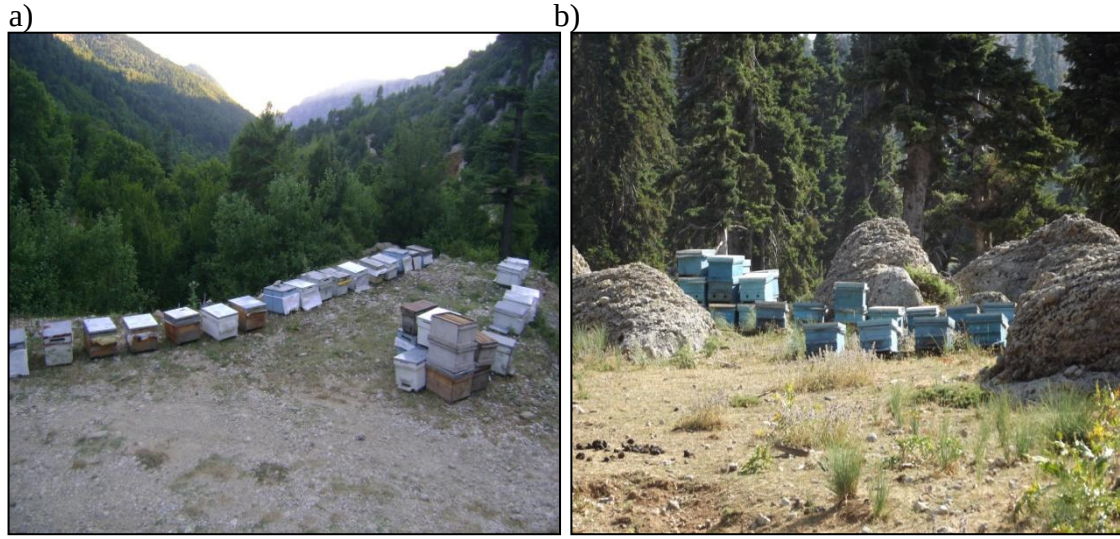

Foto 4.21. a) Bağdaş yaylasında (a) ve Yırce Yaylasında (b) yer alan arı kovanları

Arıcılığın yanı sıra hemen birçok yaylacı evlerin bahçelerinde kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar kümes hayvanı da yetiştirmektedirler. Başta tavuk olmak üzere ördek ve kaz yetiştiren aileler de vardır. Özellikle de köyden yaylaya göç eden aileler de bu faaliyet daha yoğun bir şekilde görülmektedir. Çok sık olmamakla birlikte bazı aileler ihtiyaç fazlası olan yumurtaları ve yetiştirdikleri hayvanları yaylacılara satarak aile bütçesine de katkıda bulunmaktadır.

4.5. Mesken Tipleri

Yerleşmelerin yapısını oluşturan en küçük elaman meskendir. Mesken (Barınak-Konut) en ilkel bir rüzgarlık, çardak, mağara, çadır, mavna veya basit bir kulübe olabileceği gibi bir çiftlik veya gökdelen de olabilir. Meskenler insanların bir çok ihtiyacına cevap vermektedir. Uykudan korunmaya, topladığı ürünü depolamadan ve hayvanlar için barınağa kadar bir çok ihtiyaca cevap vermektedir. Meskenlerde kullanılan malzeme, iklim koşulları ve topoğrafya meskenlerin içerisinde bulunduğu coğrafyaya göre değişiklik göstermektedir (Tolun-Denker, 1977:60).

Yaylalarda yer alan mesken tipleri halkın sosya ekonomik özelliklerine, yaylanın tarihi geçmişi ile yaylacılığın şekline göre değişmektedir. Çalışma sahamızda genellikle ahşap ve taş bol olduğu için, özellikle de eski yapı evlerde oldukça sık kullanılmışlardır. Günümüzde ise yaylacılıkta meydana gelen değişim gibi meskenlerde kullanılan malzemelerde de değişiklik olup, taş ve ahşap evlerin yerini briket ve prefabrik evler almıştır.

Akdeniz bölgesinde eskiden beri ev yapımında taş kullanılmaktadır. Bununla birlikte Akdeniz Bölgesinde taş evlerin yanında toprak ve ormanlık bölgelerde de ahşap evler önemli yer tutar. Türkiye’de yüksek yaylalar ve dağlardaki köylerin çoğunda taş meskenler hakimdir. Taşın kullanıldığı meskenlerde eğer taş üzerine taş kullanılarak yapılıyorsa evler tek katlı, toprak veya ahşap gibi yardımcı bir malzeme kullanılıyorsa evler çok katlı olabilmektedir. taş ve ahşap meskenler iklim koşullarına daha dirençlidirler ve bu yüzden de çok katlı olabilmektedirler (Tolun-Denker, 1977:122).

Eski yayla yerleşkesi olan alanlarda mesken tipleri genellikle taş ve ahşap şeklinde iken, yeni yerleşime açılmış olan yaylalarda ise daha ziyade modern görünümlü, ya prefabrik yapılar ya da taş temelli, gövdesi briketten ve çatısı galvaniz sactan oluşan meskenler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca Akarca yaylası hariç diğer tüm yaylalarda kış ayları kar yağışlı geçtiği için evlerin çatıları eğimli bir şekilde olup, galvaniz sac tercih edilmiştir (Foto 4.22.).

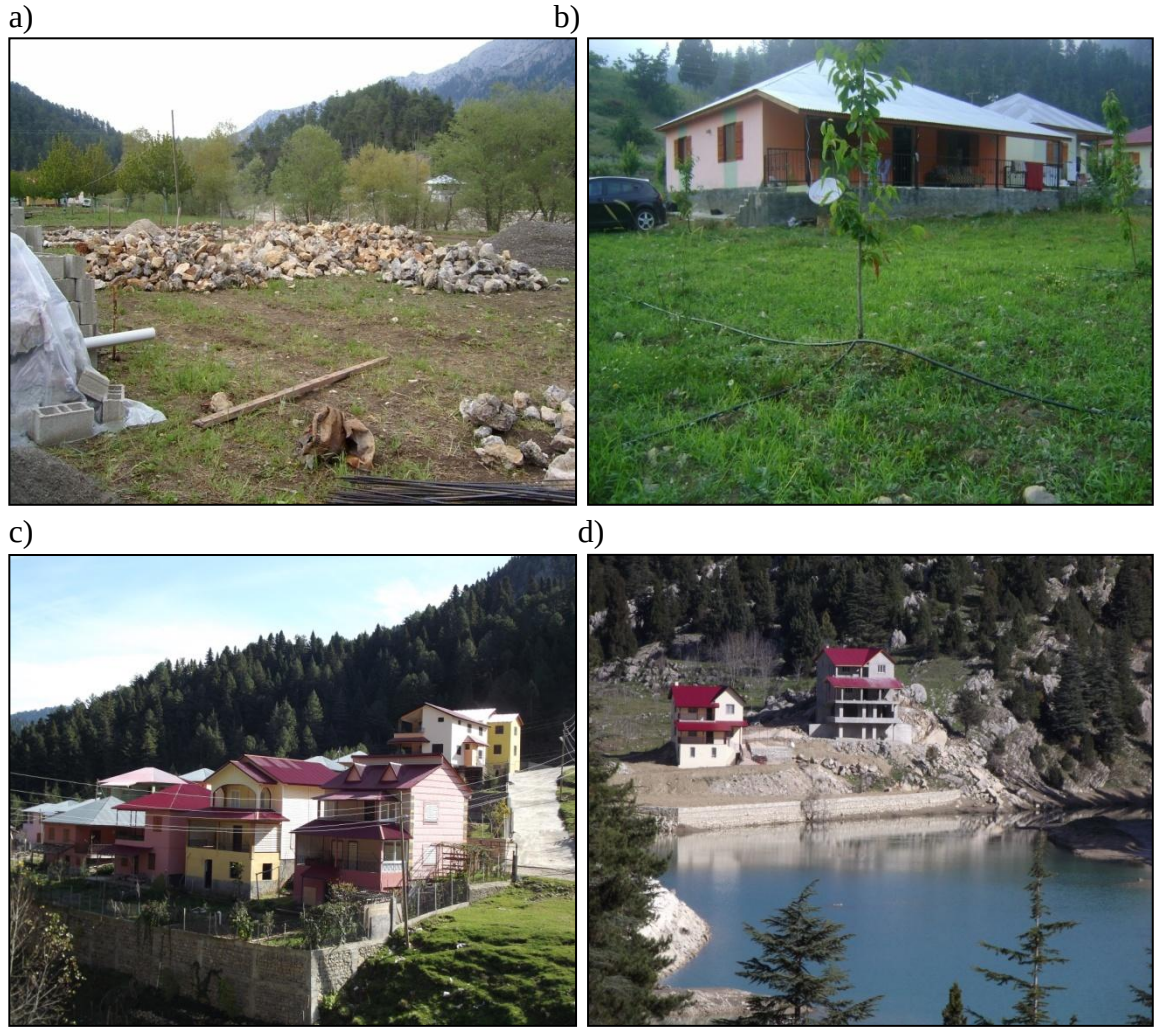

Foto 4.22. a-b) Alipaşa yaylasında ev yapım malzemeleri, c) Bağdaş yaylası Koyunağılı mevkiinde prefabrik konutlar, d) Demircik Bucağı yaylasında modern konutlar

En eski yayla yerleşkesi durumunda olan başta Maksutoluğu ve Bağdaş yaylalarında ise modern konutların yanı sıra çok eski yapıda olan ve gövdesi taş veya ahşaptan oluşan konutlara da rastlamak mümkündür. Yine bu konutlarında çatısı galvaniz sacdan oluşmaktadır (Foto 4.23).

Ahşap evlerin kendine mahsus avantaj ve dezavantajları vardır. Ahşap meskenlerin başlıca avantajları ise; sıcaklık ve nemi izole ederler. Başka bir ifade ile dış ortamın nem ve sıcaklığını iç mekanlara pek geçirmezler. İç mekanın sıcaklığını da kısa zamanda dış ortama aktarmazlar. Bu nedenle insan sağlığı için uygun yaşama ortamları oluştururlar. Depreme dayanıklıdır. Ahşaba şekil vermek kolay olduğu için çok katlı inşa edilebilirler. Bununla birlikte neme ve suya dayanıksız olmaları ve ormanın tahrip edilmesi de olumsuz yanlarıdır (Zaman, 2010:127).

Foto 4.23. Köşürge (a), Bağdaş (b), Sıyrıncaç (c) ve Gökbüğet (d) yaylalarında yer alan ahşap mesken ve işyerleri

Yayla yerleşmelerinde iki farklı konut tipi görülür. Bunlar da basit konut tipleri ve çağdaş konut şeklinde ifade edilebilirler. Basit konut tipleri yayla yerleşmelerinde hakimdir. Bu meskenler hemen hemen bütünüyle ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Sadece çatı örtü malzemesi ya kiremittir, ya da çinkodur. Evi dört direk (çatal) taşır. Alt kısım 1-2 m. yüksekliktedir. Burası genellikle mutfak ve kiler olarak kullanılır. İkinci kat ise tahtalar ile çevrilmiş bir veya iki odadan ibarettir. Odanın önünde bir sofa (Balkon) bulunur (Tıraş, 2009:25).

Ekonomik durumları kötü olan bazı yayla sakinleri ise fiyatı 10 bin lira civarında olan gövdesi ile çatısı galvaniz sacdan olan yapıları tercih etmektedirler. Bu tür konutların en büyük avantajı, hem fiyatının oldukça cazip, hem de çok kısa bir sürede kullanıma hazır hale getirilebilmesidir. Ancak tür yapıların içerisi gündüzleri oldukça sıcak olurken, geceleri de daha soğuk olmaktadır (Foto 4.24.).

Foto 4.24. a) Bostanlık b) Köşürge c) Elmacık d) Çatmacık yaylalarında galvaniz sacdan yapılmış yayla evleri

Yayla konutları hemen her yaylada farklı yapı tarzında inşa edilmiştir. Yaylacı nüfus, kırsal kesim yaylalarının aksine, birbirinden farklı yerleşmelerden gelmiş, çoğunlukla yaylada birbirleri ile tanışmışlardır. Bu grup yaylalarda şenlik, festival ve benzeri etkinliklere de nadiren rastlanır (Sarı, 2013:250).

Hayvancılık ile uğraşan ve orman kenarına yerleşen aileler ise çadır kurmayı tercih etmektedirler. Çünkü bu aileler devamlı olarak hayvan sürüleri ile birlikte hareket ettikleri için portatif, kolay sökülüp kurulabilme imkanı olan çadırı tercih etmektedirler. Ancak bu göçebe yaylacılar eskiden kıl çadırı tercih ederken, günümüzde ya bez ya da naylon çadırları tercih etmektedirler. Genellikle çadırların hemen önünde ise çardak (hayma) kurulu olup, yaylacılar gündüzleri burada otururlar. Ayrıca yayla sakinleri tuvaletleri de evden 20-30 m. kadar uzağa, bir çukur kazarak ve üzerini de naylon branda ile çevirirler (Foto 4.25.).

Foto 4.25. a) Çatmacık yaylasında kırk pınar mevkiinde naylon çadırlar b-c-d) Gezit dağında, Büyük toklu yaylasında hayvancı çadırları ve çadırın iç görünümü

4.6. Jeolojik Ve Jeomorfolojik Yapı

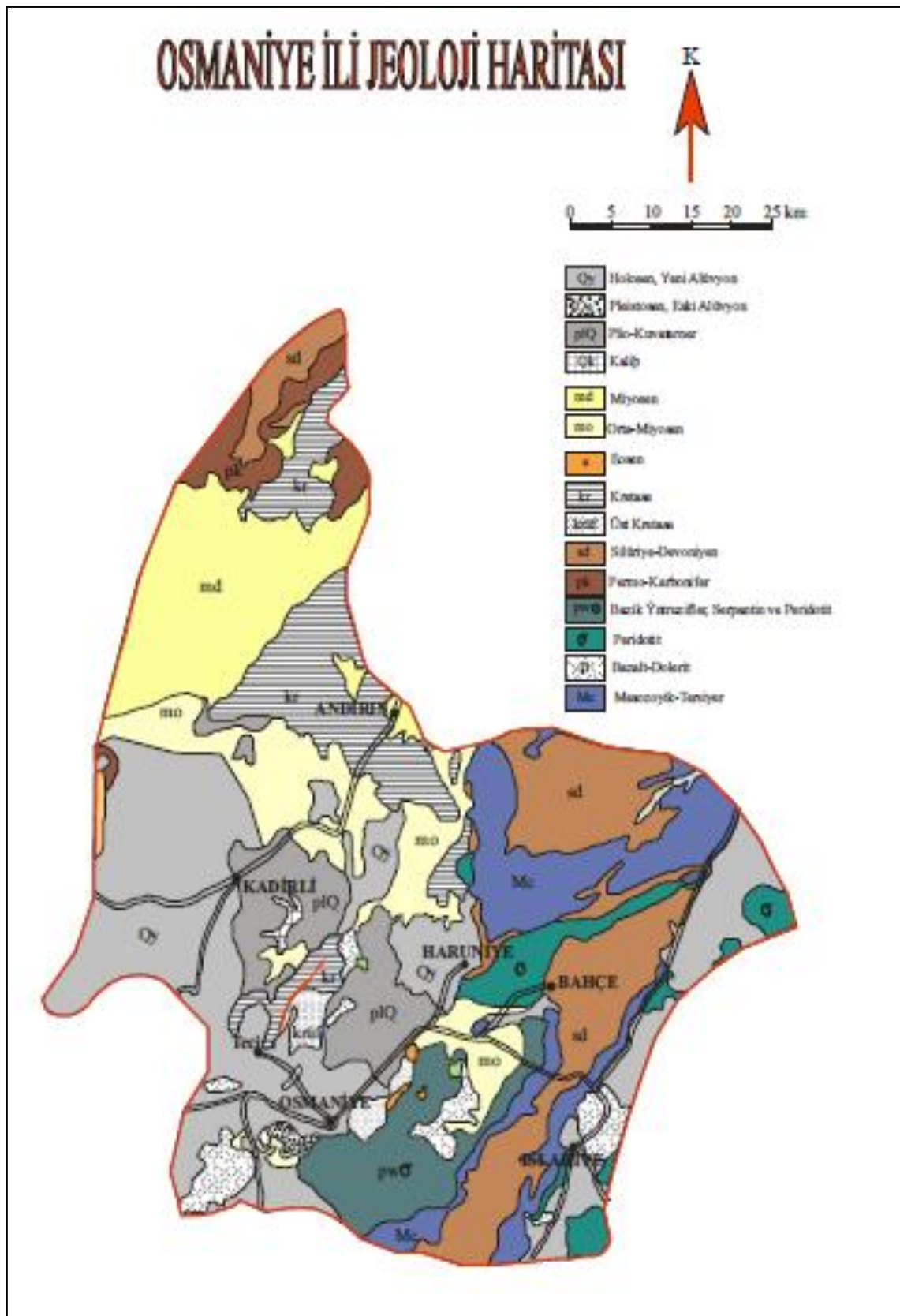
Çalışma alanı, Doğu Toroslar'ın batı kesiminde yer alan, Osmaniye ilinin kuzeyde yer alan dağlık bölgesini kapsar. Bölgede stratigrafi, kayatürü, metamorfizma ve yapısal özellikleri açısından birbirinden farklı kaya birimleri yer alır. Farklı havza koşullarında oluşmuş, her biri farklı özellikler sunan kaya birimleri Misis-Andırın baseninden oluşur. Birbirleriyle tektonik ilişkili olan bu kaya birimi toplulukları Kambriyen-Kuvaterner zamanlarında oluşumunu tamamlamıştır. Yine bu zaman dilimi içinde bölgede değişik tektonik olaylar (kıvrımlar, faylar) gelişmiştir (www.mta.gov.tr).

4.6.1. Yaylaların Jeolojik Yapısı

İnceleme alanı Toros kuşağında, Yumurtalık Fayı ile Amanos dağları arasında yer almaktadır. Bu sınırlar içerisinde kalan Osmaniye ili ve çevresinin stratigrafisi Alt Paleozoikten başlayıp, Üst Kreatese, Eosen, Miyosen ve Pliyo-Kuvaternere kadar devam eden bir istif sunmaktadır. Doğuda Amanos dağlarından başlayarak batıya doğru Alt Paleozoikten, Üst Kreatese ye kadar devamlı sayılabilecek bir istif sunmaktadır. İnceleme alanında Üst Kreatese de ofiyolit üzerlemesi bulunmakta ve yer yerde Eosen yüzeylemeleri gözlenmektedir. Tüm bunların üzerine Helvesiyen-Tortoniyen yaşındaki sığ deniz fasiyesi özelliklerini kapsayan çökeller(Kızıl dere Formasyonu) gelmektedir. Bu çökeller içerisinde yer yer resifal merccekler izlenmektedir (Şekil 4.10.). Misis-Andırın baseni olarak tanımlanan kaya birimleri, Kretase-Tersiyer zaman aralığında çökelmiştir (MTA, 07.01.2014, www.mta.gov.tr).

4.6.2. Yaylaların Jeomorfolojik Yapısı

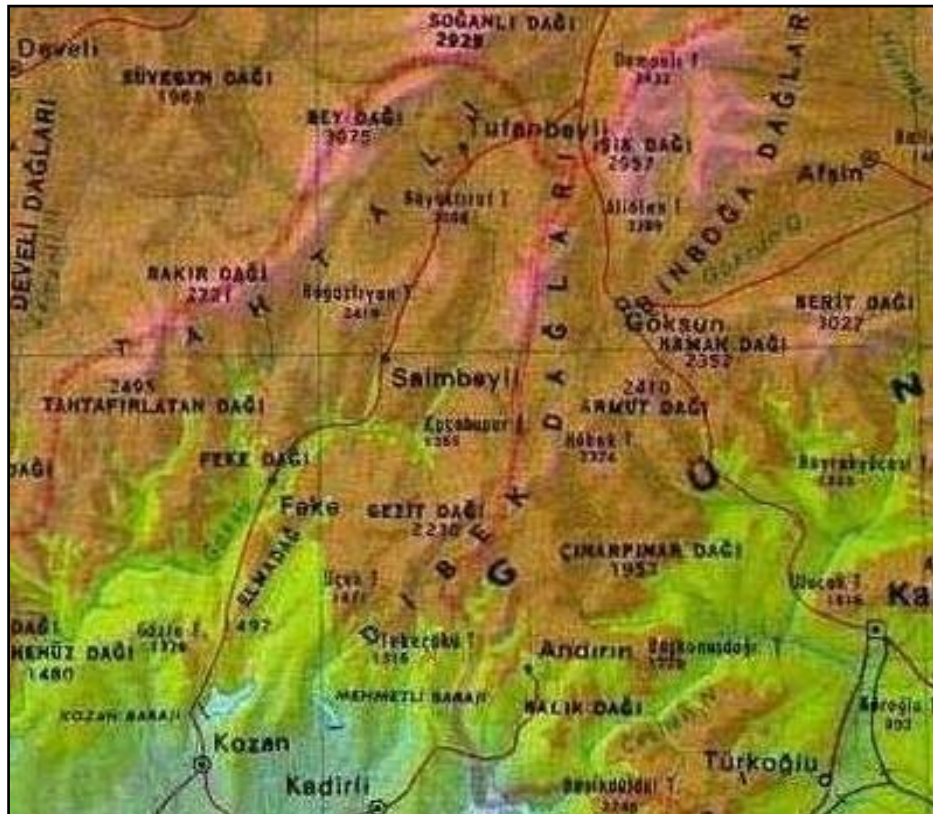
Kadirli ilçesi, kuzeyden Toroslar, doğudan Amanos dağları ve güneyden Akdeniz ile çevrelenmiş, Türkiye'nin en büyük alüvyal ovası olan Çukurova'nın ve Osmaniye ilinin de kuzeyinde yer almaktadır. Lokasyonun sağlamış olduğu avantajlar buranın tarihin en eski zamanlarından beri yerleşmelere sahne olmasına yol açmıştır. Kadirli'nin kuzeyi yüksek ve engebeli, plato ve dağlıktır. Engebenin ve yükseltinin en fazla olduğu alanlar 500-2000 metreler arsında bulunan kuzey kesimlerdir ve bu alanlar bütünüyle orman sahası içerisinde kalmaktadır. Kuzeydeki alanlarda geçim zirai aktivite dışında hayvancılık ve ormancılık olarak karşımıza çıkar (Üçeçam Karagel, 2009:2).

Şekil 4.10. MTA tarafından 1/500.000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritasından sadeleştirilmiş Osmaniye İli Jeoloji Haritası

Kaynak: (MTA, 07.01.2014, www.mta.gov.tr)

Bölge yeryüzü şekillerinin belirlenmesinde en etkili olan faktörlerin başında ise savrun çayı gelir. Savrun çayı ve havzasında yer alan dereler, yaylalarda yer alan dağlık araziye hala aşındırmaya devam etmektedir. Bununla birlikte bölgede yer alan dağlar Orta Toroslar üzerinde yer alan Dibek Dağları içerisinde yer almaktadır. Burada yer alan dağların yükseltisi yer yer 2200 m.'leri geçmektedir (Şekil 4.10.).

Şekil 4.11. Kadirli ve çevresinin fiziki haritası

Kaynak: (23.01.2014, www.uydu-harita.com).

Bölgede yer alan araziler genellikle karstik yapıda olduğu için burada yer alan yaylalarda karstik arazilerde görebileğimiz birçok yeryüzü şeklini de görebiliriz. Yaylalarda mağara, lapy, dolin ve uvala'lara sık sık rastlanmakla birlikte, karstik su kaynakları da oldukça fazladır (Foto 4.26.).

Yaylaların da içerisinde yer aldığı dağlık kesimlerde, değişik akarsu şekilleri ve bunların meydana getirdiği vadi yarmaları, dik yamaçlar, akarsuların yatak değiştirmesiyle oluşmuş küçük adacıklar dikkati çeken morfolojik şekillerdir. Osmaniye ilinin ve Kadirli'nin kuzey kısmında yer alan yaylalarda Mesozoyik kireçtaşı serileri, şiddetli erozyonlar dolayısıyla orta Paleozoyik'e kadar kazılmış ve çok derin vadi oluşumlarına sebep olmuştur (MTA, 07.01.2014, www.mta.gov.tr) (Foto 4.27).

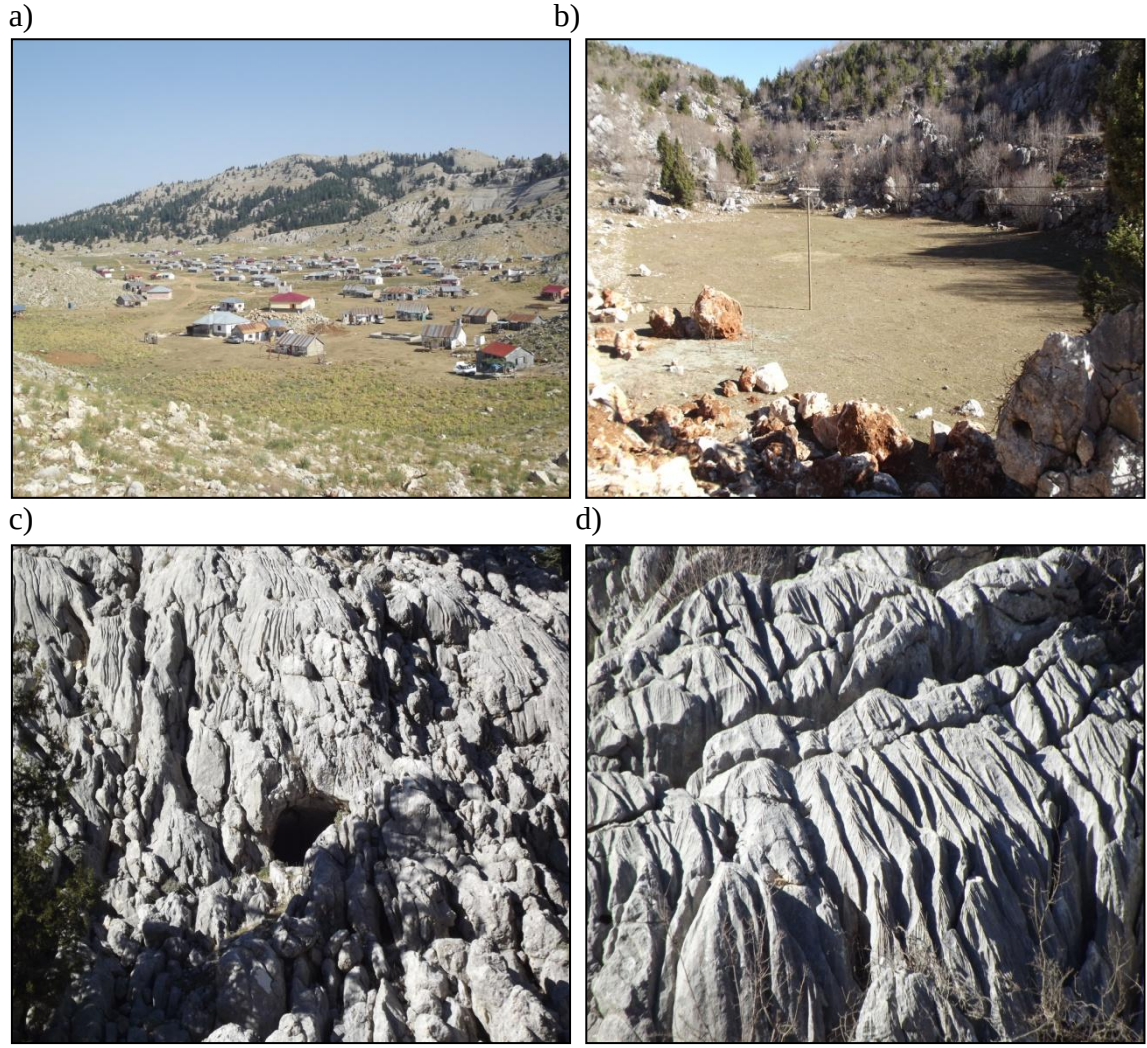

Foto 4.26. a) Uvala içerisinde kurulan yirce yaylası b) Karaçalı yaylasında bir uvala sahası c) Turna yaylasında karstik kayalar üzerinde yer alan bir mağara d) Karaçalı yaylasında karstik kaya üzerinde yer alan lapyalar

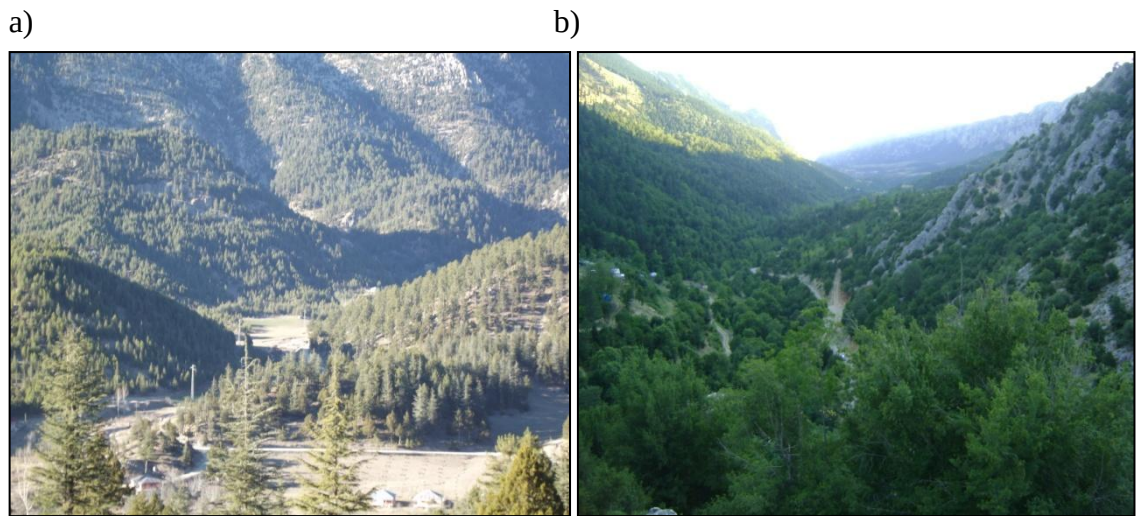

Foto 4.27. a) Tuvaras deresi yaylasında savrun çayının bir kolu olan tuvaras deresinin oluşturduğu vadi b) Bağdaş yaylasının güneyinde yer alan vadi

4.7. Kadirli'nin Başlıca Yaylaları Ve Özellikleri

Kadirli'de yapılan yaylacılık faaliyetleri ilçenin kuzeyinde kalan dağlık kesimdeki köylerde yapılmaktadır. Bu köyler Kösepinarı, Değirmendere, Tahta, Avluk, Yoğunoluk ve Yenigün köyüdür. Çalışma sahamız olan yaylalarda bu köy sınırları içerisinde olmakla birlikte sayı bakımından en fazla yayla Kösepinarı ve Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu çalışmamızda 30 tanesi Kadirli sınırlarında ve 17 tanesi de Kadirli sınırları dışında yer alan 47 adet yayla yerleşkesi hakkında inceleme yapılmıştır.

4.7.1. Kösepinarı Köyü Yaylaları

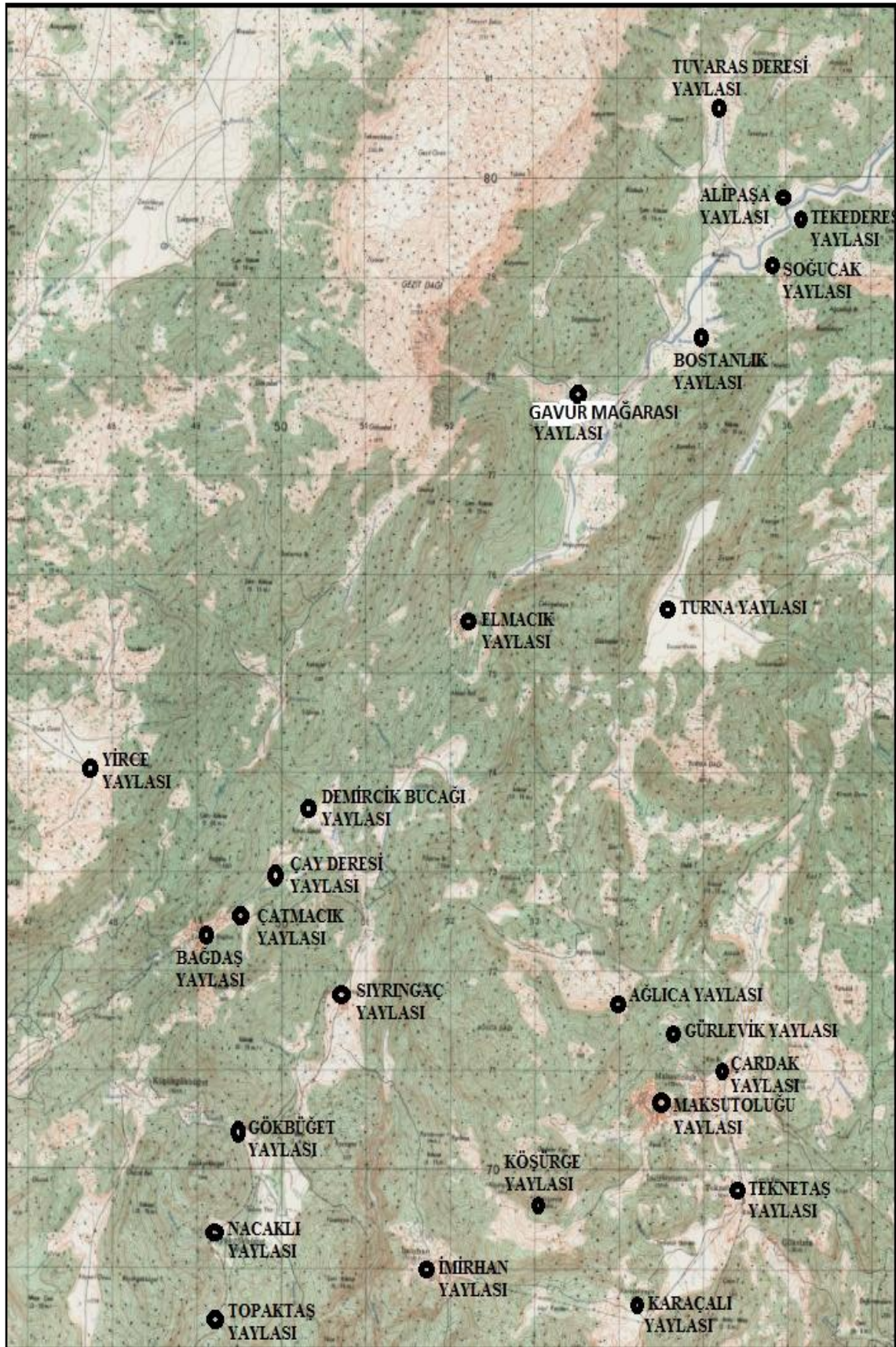
Kösepinarı köyü Kadirli'nin kuzeyinde yer almakta olup, kapladığı alan bakımından Kadirli'nin en büyük köylerinden birisidir. Ortalama 900 m yüksekliğinde yer alan Kösepinarı köy merkezinin Kadirli'ye olan uzaklığı 35 km ve Osmaniye il merkezine olan uzaklığı ise 80 km'dir. Köy nüfusu 2011 yılı verilerine göre 759 kişiden oluşmaktadır. Köy oldukça dağlık bir yapıya sahip olup, köy sınırları içerisinde de dağınık yerleşme tipi hakimdir.

Kösepinarı köyü halkının temel geçim kaynağını ise tarım, hayvancılık ve orman ürünleri oluşturmaktadır (Tablo 4.8.). Köyün batısından geçen savrun çayı Kösepinarı köyü ile Değirmendere ve Yoğunoluk köyleri arasında da doğal sınır oluşturmaktadır. Ayrıca köy sınırları içerisinde yer alan savrun çayı vadisi üzerinde 2 adet hidroelektrik santrali yer alırken, 1 adet santralin de yapım çalışmaları hala devam etmektedir.

Kösepinarı köyü sınırları içerisinde yer alan başlıca yaylalar ise; Bağdaş, Çatmacık, Çayderesi, Topaktaş, Nacaklı, Gökbüğet, Sıyrıncaç, Demircik Bucağı, Elmacık, Gavur Mağarası ve Tuvaras deresi yaylalarıdır (Şekil 4.12.).

4.7.1.1. Bağdaş Yaylası

Bağdaş Yaylası en eski, en büyük ve en önemli yaylalardan birisi olup, Kösepinarı ve Esenli Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Yaylada yer alan doğu kısmı Kösepinarı köyü sınırları içerisinde yer alırken, yolun batısı ise Sumbes ilçesi Esenli köyü sınırları içerisinde yer alır. Yaylanın doğusunda Kabaktepe (1681 m), batısında ise Bağdaş tepesi (1563 m) yer alır.

Şekil 4.12. Kösepinarı ve Değirmendere Köyleri yaylalarının 1/25.000 ölçekli topografya haritası

Yaylanın adı “bağlıtaş” dan gelmektedir. Osmanlı döneminde Akdeniz ile İç Anadolu’yu (Çukurova-Kayseri) bağlayan geçit durumunda olan yaylada taşlarla yol bağlanıp, gelip geçenlerden vergi alındığı ifade edilmektedir. Yaylaya başta Kadirli’den olmak üzere, Sumbas ilçesi, Alibeyli Beldesi, Küçükçınar, Taşköprü, Kızılömerli ve Kabayar köyü sakinleri gelmektedir (Uydu 4.2.).

Uydu 4.2 Bağdaş yayla merkezi ve çevresinin uydu görüntüsü (2013)(earth.google.com)

1350 m. yüksekliğinde yer alan yaylada toplam 360 mesken bulunurken, yaklaşık 2230 kişi yaşamaktadır (Foto 4.28.). Yaylaya iki ayrı yol güzergahından ulaşmak mümkündür. Çiçeklidere Köyünden Kadirliye 44 km mesafede yer alan yayla, Yeşilyayla köyü üzerinden ise 40 km mesafededir. Yol durumuna göre her iki güzergah da kullanılmakta olup, her iki güzergah üzerinde de yol yapım ve genişletme çalışmaları hala devam etmektedir. Ard bölgede kalan diğer yaylalardan gelen dolmuşlar ve otomobiller buradan geçmek zorunda oldukları için yaylada herhangi bir ulaşım sorunu bulunmamaktadır.

Yayla kuzey-güney istikametinde uzanan boğaz içerisinde kurulmuştur. Evler boğazın doğu ve batı yamaçlarında yer almaktadır. Yaylada arsa sıkıntısı oldukça yüksek olup, ev yapacak alan kalmadığı için, evlerin bir kısmı iki katlıdır ve neredeyse birbirine yapışık haldedir. Yaylada eski ahşap evlere ve çadırlara nadiren rastlanır, çünkü bu eski yapılar yıkılarak yerlerine daha lüks ve modern evler yapılmaktadır.

Kenar kısımlarda, dağların yamaçlarına doğru ormanlık arazisi içerisinde azda olsa çadır kuran yaylacılara rastlanmaktadır. Ancak yaylanın kuzeydoğusunda yer alan Koyunağılı adlı bölgenin tapu sorunun çözülmesi ile birlikte yayla kuzeydoğuya, Çatmacık yaylasına doğru kaymıştır (Foto 4.29.). Bu bölgeye çok lüks ve kaliteli evler yapılmış olup, yaylanın arsa sorununu da azda olsa çözüme kavuşturmuştur. Yaylada hala birçok ev orman arazisi içerisinde yer almaktadır ve bu evlerin tapu sorunları henüz çözüme kavuşturulamamıştır. Orman arazisi dışarısında kalan evlerde ise tapu sorunu bulunmamaktadır.

Foto 4.28. Bağdaş yaylasından bir görünüm

Ayrıca Bağdaş yaylasının en önemli jeomorfolojik özelliklerinden birisi ise Sumbas ilçesi Kesik Suyu ile Kadirli ilçesi Savrun Çayı arasında Su Bölümü Çizgisi özelliği göstermesidir. Yayla savrun suyu havzası ile kesik suyu havzasını birbirinden ayırmasıdır. Yaylanın güneyinde kalan saha kesik suyu havzası içerisinde yer alırken, kuzeyinde yer alan saha ise savrun suyu havzası içerisinde yer almaktadır.

Yaylada içme suyu problemi bulunmamaktadır. Kırkpınar adlı bölgeden yaylaya getirilen su şebekesi her eve ulaşmaktadır. Yaylada bulunan dernek tarafından haftanın belirli günlerinde çöpler toplanmaktadır. Yaylanın en önemli problemlerinin başında kanalizasyon sıkıntısı yer alır. Yaylada kanalizasyon alt yapısı olmadığı için her evin bahçesinde lağam çukuru (fosseptik) bulunmaktadır.

Foto 4.29. Kış aylarında karla kaplanan Bağdaş Yaylası Koyunağılı mevkiindeki çoğunluğu prefabrik şeklinde olan yeni ve lüks konutlar.

Yaylanın bir boğaz üzerinde yer alması nedeniyle Akdeniz iklimi ile Akdeniz Yakını Dağ İklimi arasında geçiş alanı durumunda olmasına neden olmuştur. Özellikle ilkbahar aylarında ve yaz başlarında yaylada sıkça yağış ve pus görülmektedir (Foto 4.30.). Pus olayı yaylada özellikle haziran ve temmuz aylarında nerdeyse her gün öğleden sonra tekrarlanmaktadır. Görüş mesafesi zaman zaman birkaç metreye kadar da düşmektedir.

Bağdaş yaylası, Maksutoluğu yaylasından sonra Kadirli'nin en büyük ve en hareketli yaylası durumundadır. Hemen her türlü imkana sahip olan yaylada 4 bakkal, 2 kasap, 2 berber, 2 kebabçı, 2 fırın, 1 nalbur, 3 kahvehane, 1 cami ve 1 adet de sağlık ocağı bulunmaktadır. Ancak sağlık ocağı yalnızca yayla mevsimi olan temmuz ağustos aylarında hizmet vermektedir. Her hafta Cuma günü yaylada bir de halk pazarı kurulmakta olup, yayla sakinleri her türlü ihtiyaçlarını bu pazardan karşılayabilmektedir ve pazarda her türlü mefruşat, meyve, sebze ve köy ürünleri satılmaktadır. Ayrıca yaylada iletişim sorunu da bulunmamaktadır. Yaylada üç GSM şirketinin de vericisi yer almaktadır ve diğer birçok yayladan farklı olarak kış aylarında da bu vericiler hizmet vermeye devam etmektedirler. Bunun yanı sıra yaylada 3 tane de internet cafe çalışmaktadır. Ayrıca yaylada “Bağdaş Yaylasını Yaşatma ve Koruma Derneği” adı altında bir de dernek faaliyet göstermektedir.

Foto 4.30. Bağdaş yaylasında Kabaktepe dağının güney yamacında puslu bir hava

Arazi yetersizliği nedeniyle yayla merkezinde ekili dikili alan bulunmamaktadır. Bazı evlerin bahçelerinde seyrek de olsa meyve ağaçlarına rastlamak mümkündür. Yayla sakinlerinden hayvancılık ile uğraşan pek olmayıp, hayvanları ile gelen aileler genellikle yaylanın kenar kesimlerine, ormanlık alana yakın yerlere yerleşmeyi tercih etmektedirler. Bununla birlikte yaylada arıcılık faaliyetinde bulunanlar vardır. Arı kovanlarını yaylanın kenar yamaçlarına yerleştiren arıcılar, yaylada ikamet etmektedirler.

Yaylada kalıcı olarak 2 aile yaşamaktadır. Bu ailelerin temel geçim kaynağı ise tarım ve hayvancılıktır. Bu aileler aynı zamanda yaylacıların süt, yoğur, peynir ve yumurta gibi temel gıda ihtiyaçlarını da karşılamakla birlikte, kış aylarında buraların bekçilik görevini de üstlenmektedirler.

Yaylada en sık görülen ağaç türü ise halk arasında mezla adı ile bilinen göknar ve karaçam ormanlarıdır. Yaylanın özellikle doğusunda kalan kabaktepe bölgesi ile batısında yer alan bölge göknar ormanları ile çevrelenmiş durumdadır. Zaten yaylaya yapılan evlerin önemli bir kısmı da hala bu ormanlık arazi içerisine kaçak bir şekilde durmaktadır.

4.7.1.2. Çatmacık Yaylası

Kösepinarı köyü sınırları içerisinde bulunan yayla, 1315 metre yüksekliğinde olup, Kadirliye olan uzaklığı ise 45 km'dir. Yaylada 100 adet mesken yer alırken, yaklaşık 620 kişi yaşamaktadır. Çatmacık yaylası, Bağdaş - Çığışar yaylasını birbirine bağlayan ana yolun hemen yanında ve doğusunda bulunur. Vadi yamacı boyunca kurulmuş yayla Bağdaş yaylası ile neredeyse birleşmiş durumdadır. Bağdaş ile çatmacık yaylasının arasındaki mesafe 1 km bile değildir (Uydu 4.3.) (Foto 4.31.).

Yaylanın ismi “çatmak” teriminden türemiştir. Eskiden Bağdaşta ahşap ve betonarme evlerin yapıldığı dönemlerde, Çatmacık yaylasında yer alan yaylacıların tamamına yakını çadırda yaşamaktaydı. Dolayısı ile çadır kurarken ağaçtan yapılan ve üzerine de çadırın geçirildiği direklerin bir birine çatılmış şeklinden dolayı buraya çatmacık yaylası adı verilmiştir.

Uydu 4.3. Çatmacık yaylasının uydu görüntüsü (earth.google.com) (15.11.2013).

Yaylada 100 kadar ev vardır ve her geçen gün ev sayısında artış devam etmektedir. Bunda etkili olan en önemli faktör ise, yaylanın Bağdaş'a yakın olması, Bağdaş'ta ev yapabilecek arsa kalmaması ve geriye kalan arsa fiyatlarının da buraya oranla çok daha yüksek olması Çatmacık yaylasını da bir cazibe merkezi haline

getirmiştir. Yaylada yeni yerleşim alanları genellikle kuzeyde yer alan tarım alanları ve vadi yamaçları üzerinde yer almaktadır. Çünkü yaylasının batısı ve doğusu zaten dağlık ve eğimli bir yapıdadır. Güneyde derin bir vadi ve ormanlık bir alan ile bağdaş yaylası yer almaktadır ve yerleşmeye elverişli değildir. Geriye de yalnızca yaylanın nispeten yerleşmeye daha elverişli bölgesi olan, yeryüzü şekillerinin daha sade olduğu ve savrun vadisine doğru uzanan kuzey kesimleri kalmıştır. Bu sebeple de yeni yerleşim alanları her geçen gün kuzeye doğru kaymaktadır.

Foto 4.31. Doğusu ve batısı göknar ormanları ile çevrili Çatmacık yaylasından görünüm

Yaylaya gelenlerin tamamına yakını Kadirli’li olmakla birlikte, çoğunlukla Kabayar Köyü sakinleri yaylayı tercih etmişlerdir. Yaylada hiçbir esnaf veya iş yeri bulunmamakta olup, bunun da sebebi yaylanın Bağdaş’a olan yakınlığıdır. Yayla sakinleri her türlü ihtiyaçlarını Bağdaş yaylasında karşılamaktadır.

Yaylada su, yol, elektrik ve iletişim sorunu bulunmamakla birlikte, yaylada su kaynakları da oldukça boldur. Ancak yaylanın en önemli problemi tapu ve diğer bütün

yaylalarda olduğu gibi kanalizasyon sorunudur. Çünkü Çatmacık da yer alan evlerin önemli bir kısmı orman arazisi içerisinde yer almaktadır. Bazı yıllarda orman işletme genel müdürlüğü bu evlere girmeyi yasaklamış olsa bile, son yıllarda halkın evlerine girmelerine müsaade edilmektedir. Ancak bu geçici bir çözüm olup, uzun vadede bu problem devam edecek gibi görünmektedir. Halk diğer yaylalarda olduğu gibi kanalizasyon sorununa da evlerinin bahçelerine fosseptik çukuru açmak suretiyle çözüme kavuşturmaya çalışmıştır.

Yaylaya özellikle Kabayar köyünden gelen yaylacılar yanlarında hayvanlarını da getirmektedirler. Ancak bu sayı da çok fazla değildir. Gerçek anlamda hayvancılık amaçlı olarak bu yaylaya çıkan yaylacıda bulunmamaktadır. Zaten hayvancılık yapmak isteyen yaylacılar merkezi yaylaları değil de, daha kenarda kalan, otlakları daha bol ve yerleşmenin daha az olduğu yaylaları tercih etmektedirler. Hayvancılık amacı ile yaylaya gelen aileler daha ziyade yaylanın kuzeybatısında yer alan, su ve otlak alanların daha geniş yer kapladığı Kırkpınar ve Çanakpınarı yaylalarını tercih etmektedirler.

Yaylada bir aile devamlı olarak burada ikamet etmektedir. Bu aile hem tarım, hem de hayvancılık ile uğraşmakta, aynı zamanda da yaylanın bekçiliğini yapmaktadır. Yayla halkının süt, yoğurt, peynir, yumurta gibi ihtiyaçlarına da cevap vermektedir. Bu aile haricinde de bahçe veya tarla tarımı ile uğraşan başka yaylacı bulunmamakta olup, yayla sakinleri vakit geçirmek ve hobi amaçlı olarak evlerin bahçelerinde en azından ihtiyaçlarını karşılayacak kadar da olsa çeşitli meyve ve sebzeler yetiştirilmektedir.

Yayladaki evlerin tamamına yakını taş temel üzerine oturtulmuş, gövdesi briketten ve çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Eski yapı evler tek katlı olmakla birlikte, yeni yapılarda genellikle çok katlı evlerin tercih edildiği de görülmektedir. Bunun yanı sıra özellikle yaylanın kuzey kesimlerinde yer alan sahada azda olsa çadır kuran yaylacılara rastlamak mümkündür. Yaylaya genellikle haziran ayı sonlarında çıkılır ve eylül ayı başlarında da yayladan inilir.

Yaylada herhangi bir dernek bulunmamakla birlikte, halk pazarı ve sağlık ocağı da yer almaz. Daha öncede değindiğimiz gibi yanı başında Bağdaş gibi büyük ve yakın bir yayla olması halk pazarı ve sağlık ocağı gibi ihtiyaçlarında giderilmesinde yeterli görülmüştür.

Yaylanın merkezinde, hemen yol kenarında bulunan ve 1964 yılında Tahsin Çapar adına yaptırılan bir de hayrat yer almaktadır. Bu hayrat içme suyu olarak yayla sakinleri ve yoldan gelip geçenler tarafından kullanılmaktadır. Ancak bölgenin karstik

arazi üzerinde yer alması ve ağustos aylarının kurak geçmesi nedeniyle bu kaynak suyu kuruma noktasına gelmektedir (Foto 4.32.).

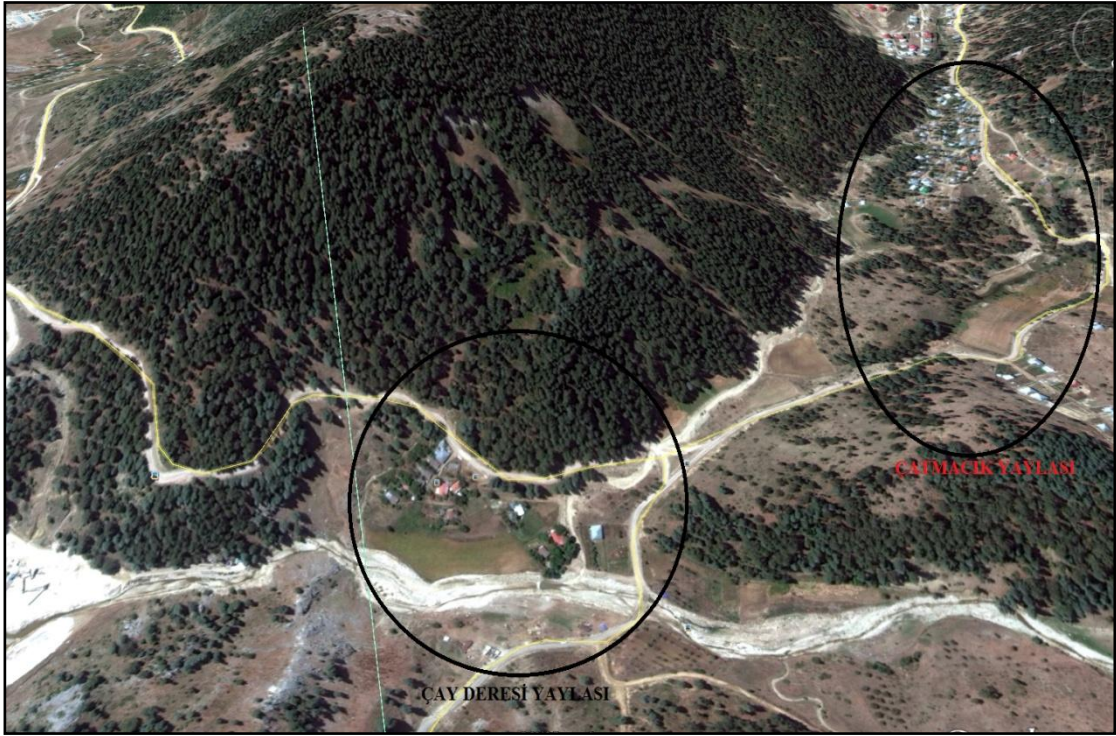

Foto 4.32. Çatmacık yaylasında yol kenarında Tahsin Çapar adına yaptırılan su çeşmesi

4.7.1.3. Çay Deresi (Kınalı Gedik) Yaylası

Çay deresi (Kınalıgedik) yaylası Kösepinarı Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Kadirliye 46 km uzakta yer alan yayla, 1255 metre yüksekliğinde bulunmaktadır. Yaylada 23 adet mesken yer alırken, yaklaşık 145 kişi yaşamaktadır. Yayla “Çayderesi” adını, savrun çayının kolu olan ve kaynağını Gezit dağının eteklerinden alan Kırkpınar ve Çanakpınarı deresinin sularını taşıyan çay’ın yaylanın hemen yanından geçtiği için bu ad ile anılmaktadır. Ayrıca yaylaya Kınalıgedik adı da verilir. “Kınalıgedik” Yaşar Kemal’in “İnce Memed” adlı romanına da konu olmuştur ve İnce Memed, Kınalıgedik adlı mevkide öldürülmüştür (Uydu 4.4.).

Çay deresi yaylası, batıdan gelen Kırkpınar ve Çanakpınarı’nın sularını da içine alan derenin her iki yamacında, 1682 m. yüksekliğinde yer alan kabaktepe dağının kuzey eteklerinde kurulmuştur. Yayla çok büyük bir yayla olmayıp, yalnızca 23 evden oluşmaktadır. Yayla sakinlerinin hemen tamamına yakını soyadı Karabörk olan ailelerden oluştuğu için, yayla halk arasında “karabörkler yaylası” olarak da ifade edilmektedir. Yayla sakinlerinin büyük çoğunluğunu Kadirli’den gelen aileler oluşturmakta olup, Kösepinarı köyünden gelen yaylacılar da bulunmaktadır (Foto 4.33.).

Uydu görüntüsü 4.4. Çay deresi ve Çatmacık yaylaları uydu görüntüsü (earth.google.com) (15.11.2013).

Foto 4.33 Kabaktepe'nin kuzey yamacında Göknar ormanları ile kaplı ve Kırkpınar deresinin yanında kurulan Çayderesi (Kınalıgedik) Yaylasından bir görünüm

Çay deresi yaylası Kösepınarı köyü Sıyrıncaç Yaylası yolu ile Çiçeklidere - Yeşilyayla köyleri Bağdaş Yaylası üzerinden gelen yolun kesiştiği noktadır. Bu kesişme noktasından itibaren ana yol kırkpınar deresini geçerek, savrun vadisi boyunca kuzeye doğru kıvrıla kıvrıla Andırın ilçesi Çığışar köyüne kadar ilerlemektedir. Yaz aylarında hem kuraklığın etkisi, hem de Kırkpınar ve Çanakpınarı suyunun yayla sakinleri tarafından kullanılması sonucunda, derenin suları kuruma noktasına gelmektedir. Ancak ilkbaharda kar erimeleri ile ve yaz aylarında da şiddetli sağanaklarla taşkın bir şekilde akmaktadır. Dere üzerinde taşkın sırasında araç geçişi oldukça güç bir şekilde yaşanırken, 2012 yılında dere üzerine halk arasında “büz” olarak bilinen derme çatma bir köprü yapılmıştır.

Yaylanın hemen kuzeydoğusunda Kırkpınar deresinin, Savrun çayına kavuştuğu yerde elektrik üretmek amacıyla, küçük ölçekli bir de baraj kurulmuştur. Barajın suları burada toplanmakta ve kanallar yardımı ile taşınarak daha aşağı kesimde elektrik üretimi yapılmaktadır. Baraj 2012 yılında tamamlanmış ve aynı yıl elektrik üretimine de geçilmiştir. Ayrıca baraj gölünün ilerleyen dönemlerde yaylanın iklimi üzerinde de kısmi bir etkisi olacağı düşünülmektedir (Foto 4.34.).

Foto 4.34. Çayderesi yaylasının kuzeydoğusunda yer alan baraj gölü

Bu yaylamızda da yine Bağdaş Yaylasına yakın olmasından dolayı herhangi bir esnaf bulunmamaktadır. Çünkü yaylanın Bağdaş'a olan uzaklığı yalnızca 2 km kadardır ve yayla sakinlerini her türlü ihtiyaçlarını Bağdaş'tan karşılayabilmektedir.

Yaylada su, elektrik, yol, iletişim ve tapu sorunu bulunmamaktadır. Buna karşılık birçok yaylada olduğu gibi evsel atık ve kanalizasyon sorunu bulunmamaktadır.

Yaylaya hayvancılık amaçlı olarak çıkan yalnızca iki aile bulunmaktadır. Bu ailelerin hayvanları da büyükbaş olup, sayıları da oldukça azdır ama yaylaya da ilk önce çıkan ailelerde bunlardır. Bu aileler yaylanın süt ve yoğurt ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Yaylada Kırkpınar deresi boyunca kiraz bahçelerine rastlanmaktadır. Ancak bahçelerden istenilen verimin alınamadığını da ifade etmemiz gerekiyor. Özellikle son yıllarda bu bahçelere hastalık düşmüş ve ağaçların kurumasına neden olmuştur. Bununla birlikte evlerin bahçelerinde her aile kendi ihtiyacını karşılayacak kadar sebze üretimi gerçekleştirmektedir. Hiç kuşkusuz ki bu bahçelerin yapılmasında yaylacıların vakit geçirmek istemeleri ve meşgul olacak bir iş yaratma arzusudur.

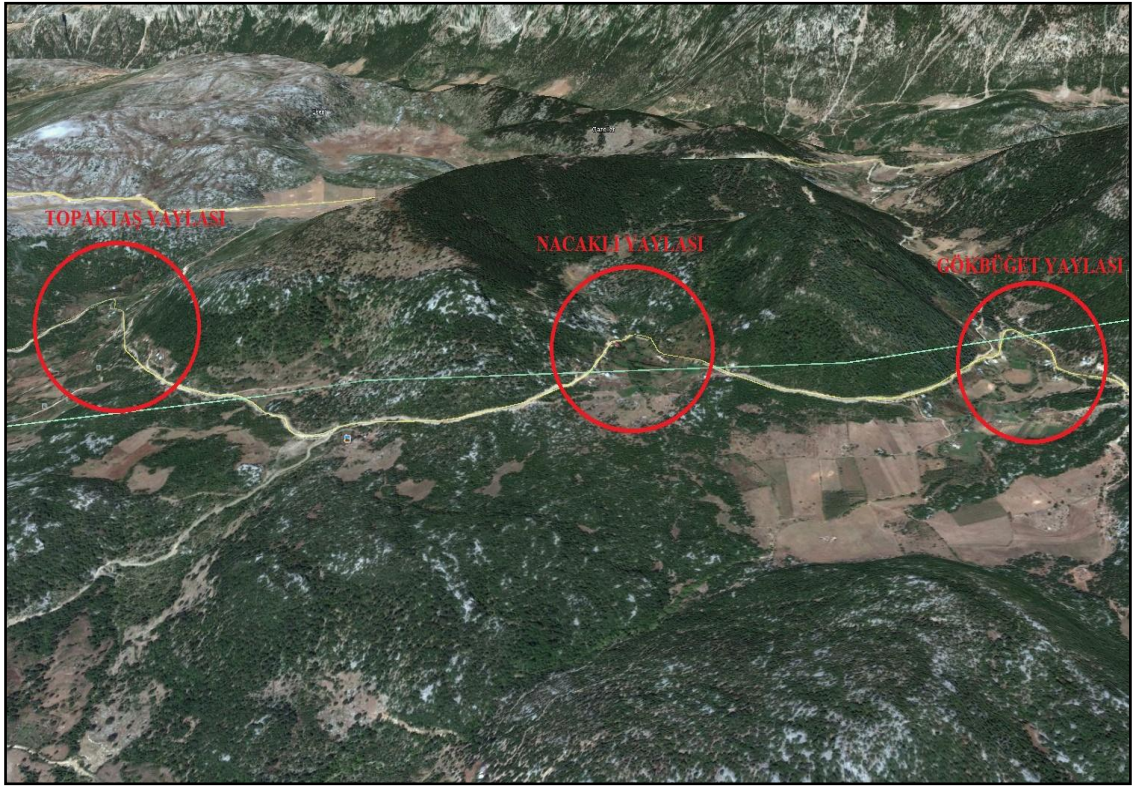
Yaylada bulunan evlerin büyük çoğunluğunu betonarme evler oluşturmaktadır. Yaylada özellikle hayvancılık yapan ailelerin de çadır kurdukları görülmektedir. Ancak son yıllarda yayladaki çadırların yerini bir bir betonarme evler almaktadır. Yaylada sürekli bir yerleşme de bulunmamakla birlikte, yaylada toplu yerleşme tipi görülmektedir.

4.7.1.4. Topaktaş Yaylası

Topaktaş yaylası, Kösepinarı köyü sınırları içerisinde, 1400 m. yüksekliğindeki Büyükgökbüğüt tepesinin (1500m) güneydoğu yamacında yer almaktadır. Kadirli'ye 34 km uzaklıkta yer alan yaylanın yükseltisi ise 1190 m'dir. Yaylada 35 adet mesken yer alırken, yaklaşık 220 kişi yaşamaktadır (Uydu 4.5.) (Foto 4.35.).

Yayla sakinlerinin neredeyse tamamını aslen Kösepinarı köyünden olup, Kadirli'de yaşayan aileler oluşturmaktadır. Yaylaya çıkan ailelerin neredeyse tamamı "İspir ve gürelek" soyadını taşıyan aileler oluşturmaktadır. Yaylada toplam 35 adet ev yer almakta olup, bu evlerden 8 tanesinde yaşayanlar devamlı olarak burada yaşamaktadır. Yaylada devamlı yerleşmelerin tamamının temel geçim kaynağını ise tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Yaylada özellikle bahçe tarımı yapıldığı için yayla sakinleri Mayıs Haziran aylarında hemen her hafta sonu yaylaya çıkmaktadırlar. Özellikle çilek tarımı yapan

Uydu 4.5. Büyükgökbüğet tepesinin batısında yer alan Topaktaş, Nacaklı ve Gökbuğet yaylaları uydu görüntüsü (earth.google.com) (15.11.2013).

Foto 4.35 Gürgen (Demircik) ormanları ile kaplı Topaktaş Yaylasından bir görünüm

aileler bu dönemde hemen her gün yaylaya çıkarak çileklerini toplamakta ve Kadirli’de satmaya inmektedirler. Ancak asıl yayla sezonu okulların kapandığı haziran ayı sonlarında ve temmuz ayı başlarında başlamaktadır.

Yayla sınırları içerisinde birde mermer ocağı bulunmaktadır. 2000 yılında işletmeye açılan mermer ocağı 2010 yılına kadar işletilmiş, çıkartılan mermerin kalitesinin düşük olması nedeniyle 2010 yılında kapatılmıştır. Ocakta halen kesilmiş mermer taşlarını görmek mümkündür. Bununla birlikte diğer birçok mermer ocaklarında olduğu gibi bir doğa katliamı yapıldığını ve görüntü kirliliği oluşturduğunu da söylemeden geçemeyeceğiz (Foto 4.36.).

Foto 4.36. Topaktaş yaylasında kaderine terk edilen bir mermer ocağı

Yaylada herhangi bir iş yeri bulunmamakla birlikte, yaylacıların ve devamlı yerleşme yapan halkın temel geçim kaynağını da tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Tarla tarımı olarak en yoğun şekilde buğday ve arpa yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca yaylada özellikle son yıllarda meyveciliğin ön plana çıktığını görmekteyiz. Bunda etkili olan faktör ise yaylada devamlı yerleşkenin az olması ve yaylacıların yaylaya çıkma dönemleri ile ağaçların hasat dönemimin birbirine uyumlu olmasından

kaynaklanmaktadır. Meyvecilikte ise, çilek yetiştiriciliği son yıllarda ön plana çıkmaktadır. Mayıs aylarında Kadirli'nin çilek ihtiyacını önemli ölçüde topaktaş, nacaklı ve gökbüget yaylaları karşılamaktadır. Bu yaylalarda yetiştirilen çilekler Kadirli halkı tarafından yoğun rağbet görmektedir. Bunda etkili olan faktör çileğin doğal ve kaliteli oluşudur. Yaylada ayrıca son yıllarda kiraz, elma ve ceviz bahçelerinde de artış olduğu görülmektedir.

Yaylanın temel bitki örtüsünü ormanlar oluşturmaktadır. Yayla özellikle halk arasında demircik ağacı olarak bilinen Gürgen ağacı ile kaplı durumdadır. Gürgen ağacının yanı sıra yaylada en sık görülen ağaç türleri ise meşe ve göknar'dır.

Yaylada su, yol, iletişim ve elektrik sorunu bulunmamaktadır. Son yıllarda İlbistanlı köyü içerisinde açılan yeni yol sayesinde ulaşım daha da kolaylaşmıştır. Hem yaylanın Kadirliye olan mesafesi 5 km kadar kısalmış, hem de yol üzerinde bulunan uzun ve eğimli rampalar önemli ölçüde azaltılmıştır. Ancak halen yayla yolunun büyük bir kısmı stabilize ve asfalt olan bölgelerde de önemli ölçüde bozulmalar söz konusudur. Yayla da su sıkıntısı da yaşanmamaktadır. Yaylanın hemen içerisinden akıp giden, halk arasında da “ebilhasan deresi” olarak bilinen dere bahar aylarında eşsiz bir manzara ve güzellik oluşturmaktadır. Yine bu derenin hemen yanı başında yetişen iki çınar ağacının dalları ise birbirine kaynamış durumda olup, yaylaya bu güzergahtan çıkan insanların dikkatini çekmektedir (Foto 4.36.).

Ancak diğer birçok yaylada olduğu gibi bu yaylada da evsel atıklar ve kanalizasyon sorunu halen devam etmektedir. Evsel atıklar ve kanalizasyonun olmaması çevre kirliliğine yol açtığı gibi temiz içme sularını da tehdit etmektedir. Yaylanın tapu sorunu önemli ölçüde halledilmiş olup, 2b olarak bilenen arazilerin satışı ise devam etmektedir.

Yaylada yer alan eski yapı evlerin büyük bir kısmı taş'tan yapılmıştır. Özellikle devamlı yerleşkelerin yapısı bu şekildedir. Evlerin hemen yanı başında alt katı ahır ve üst katı samanlık olarak kullanılan yapılar bulunmaktadır (Foto 4.36.). Alt katın ahır olarak kullanılmasının nedeni ise kış aylarında burasının daha sıcak olmasından kaynaklanmaktadır. Ahır ve samanlık evlerden çok uzak değildir. Çünkü kış ayları burada oldukça sert geçmektedir. Burada yer alan yoğun kar yağışları zaman zaman yaylanın Kadirli ile olan bağlantısını kesmekte ve yolların kapanmasına da neden olmaktadır.

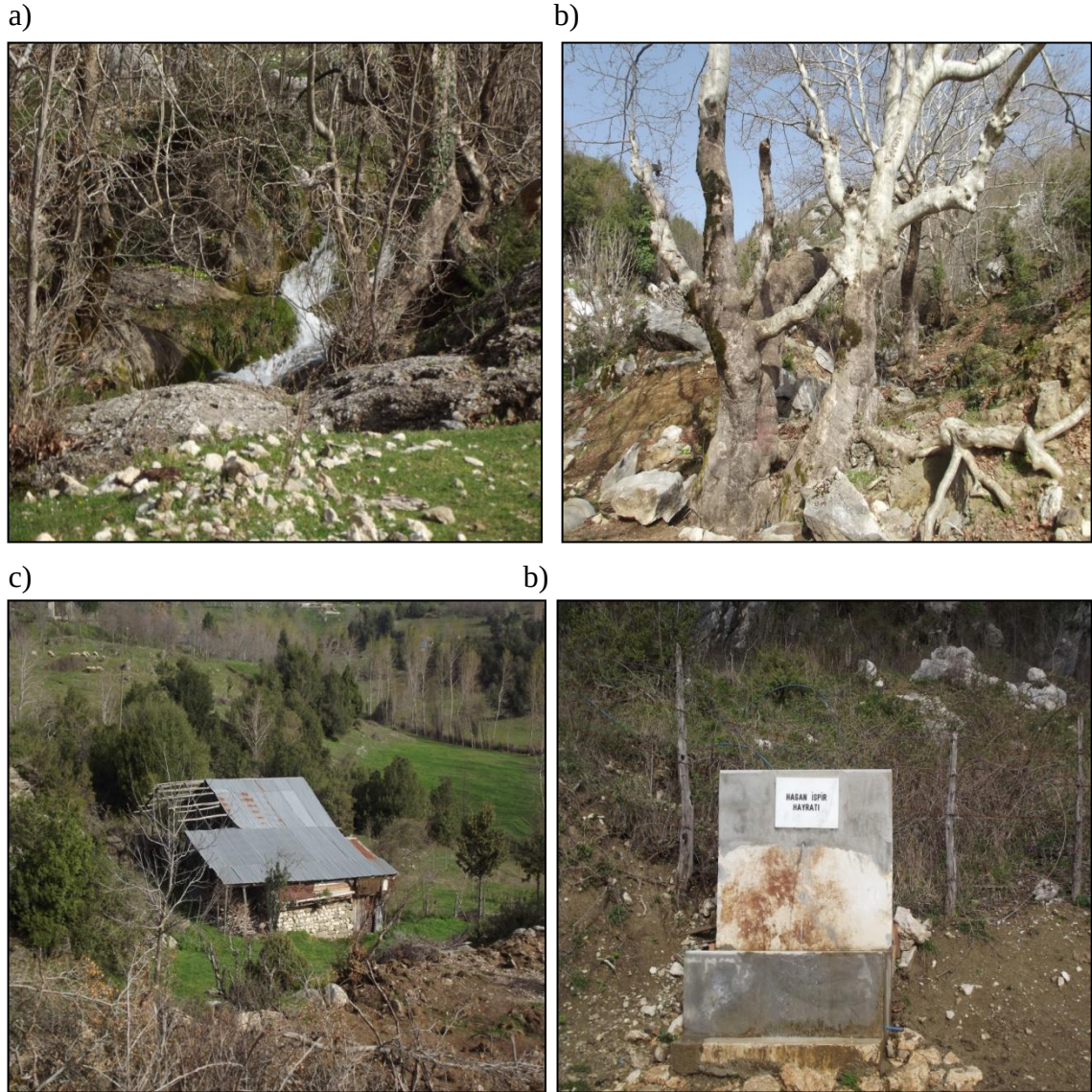

Foto 4.36 a) Ebilhasan deresi b) Ebilhasan deresi yanında dalları birbirine kaynamış iki çınar ağacı c) Taştan yapılmış, çatısı galvaniz sac olan, alt katı ahır, üst katı samanlık olarak kullanılan yapı d) Topaktaş yaylasında Hasan İspir adına yaptırılan hayrat

4.7.1.5. Nacaklı Yaylası

Nacaklı Yaylası, Kösepınarı köyü sınırları içerisinde, büyük gökböğüt tepesinin (1500 m.) doğusunda, 1155 yüksekliğinde yer almaktadır. 28 adet mesken bulunan yaylada, yaz aylarında yaklaşık 175 kişi yaşamaktadır. Yaylanın kuzeydoğu kısmında “Suluca Yazı” adlı düzlük saha yer almaktadır. Yaylanın Kadirliye olan uzaklığı ise 36 km’dir. Yaylacıların hemen tamamını, Kösepınarı köy sakinleri ile ya bu köyden Kadirliye, ya da Kadirli’nin Narlıkışla ve Kümbet köyüne göç ederek yerleşen aileler olmaktadır (Uydu 4.5.).

Yaylada 28 adet mesken yer almaktadır. Bu evlerden yalnızca bir tanesi devamlı olarak burada yaşamaktadır. Hemen her evin yanında çardak (hayma) yer almaktadır. Yaylada ayrıca bir cami ve iki de bakkal yer almaktadır. Halk arasında baltanın küçüğüne “nacak” adı verilmekte olup, yaylanın da isminin buradan geldiği ifade edilmektedir (Foto 4.38.).

Nacaklı yaylası da Topaktaş yaylasına benzer özellikleri arz etmektedir. Her iki yaylada da benzer bitki örtüsü ve yeryüzü şekilleri bulunmaktadır. Ayrıca burada yer alan yayla sakinlerinin de neredeyse tamamını “İspir ve gürlek” aileleri oluşturmakla birlikte, iki yaylada da yer alan yayla sakinlerinin yaylaya iniş ve çıkış tarihleri de benzer özellikler göstermektedir.

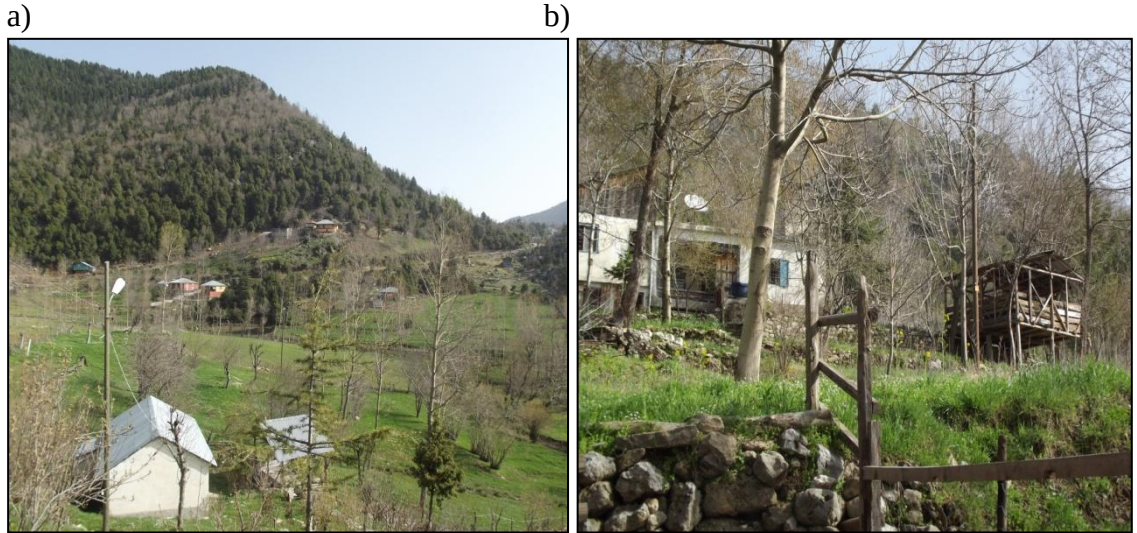

Foto 4.38. a) Gürgen ve Gök nar ormanları ile kaplı Nacaklı yaylasından bir görünüm
b) Nacaklı yaylasında yer alan bir ev hemen yanında yer alan çardak

Yaylada özellikle büyükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. Fazla olmamakla birlikte yer yer arı kovanlarına da rastlamak mümkündür. Hayvancılığın yanı sıra bu yaylamızda da yine meyve bahçeciliği ön plana çıkmaktadır. Çilek bahçeleri ile birlikte, kiraz, elma ve ceviz bahçelerini görmekteyiz. Ayrıca yol kenarlarında yayla sakinlerinin ürettikleri meyveleri satmak için kurdukları üzeri çinko ve etrafı ya ahşapla ya da kafes tel örgü ile çevrili barakaları da sık sık rastlanmaktadır.

Yaylada su sıkıntısı bulunmamaktadır. Yaylanın hemen içerinden Nacaklı (Göz) deresi akmaktadır. Dere özellikle bahar aylarında oldukça bol su taşımakta ve eşsiz bir manzara oluşturmaktadır. Ayrıca derenin hemen yanı başında bir de “Mehmet ve Havva İspir” hayrat yer almaktadır (Foto 4.39.).

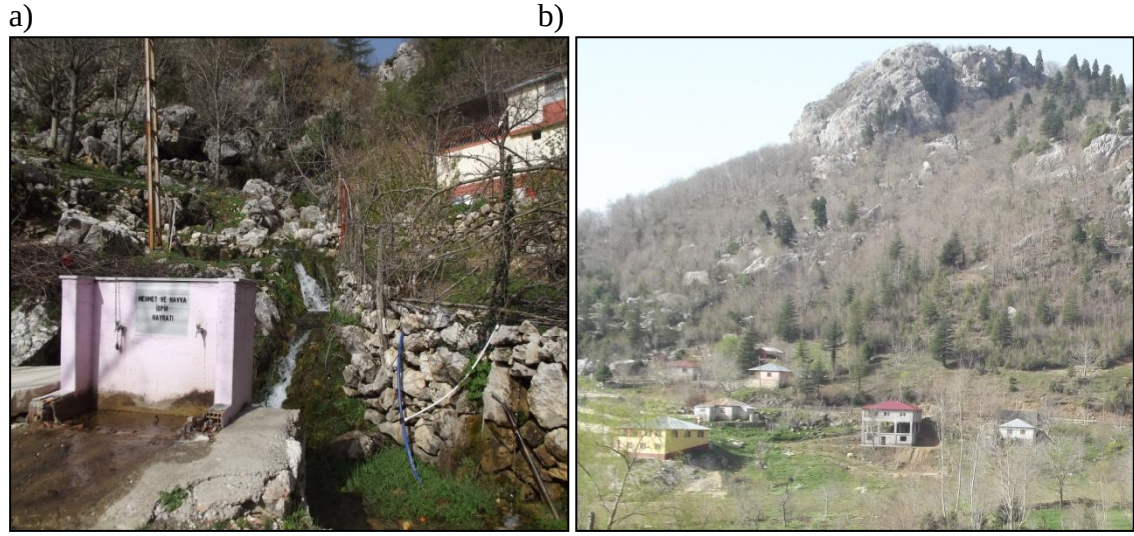

Foto 4.39. a) Nacaklı yaylasında nacaklı deresi kenarında yer alan Mehmet-Havva İSPİR hayratı b)Büyükgökbüğet tepesinin doğusunda yer alan nacaklı yaylası evleri

Yaylada içme suyunun yanı sıra iletişim, tapu, elektrik ve yol sorunu da bulunmamaktadır. Ayrıca yol yapım ve genişletme çalışmaları hala devam etmektedir. Buna karşılık en temel problemler ise evsel atık ve kanalizasyon sorunudur.

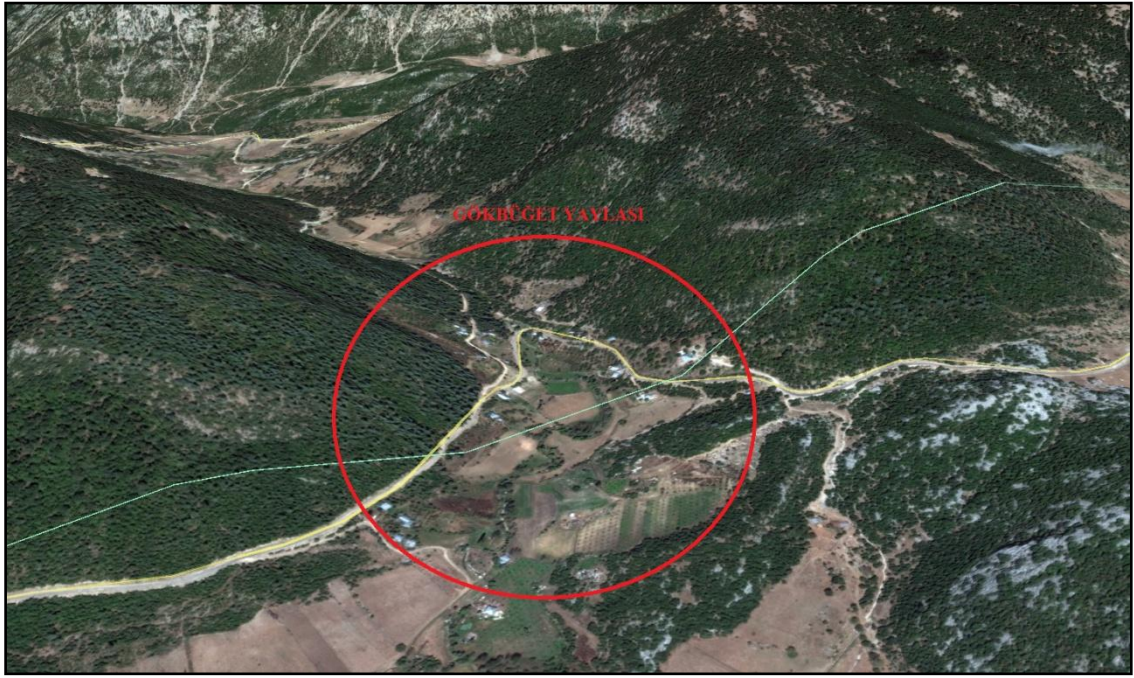
Nacaklı yaylasının da temel bitki örtüsünü ormanlar oluşturmaktadır. En sık görülen ağaç türleri Gürgen (Demircik), Gökmar, Ardiç ve Sedir ağaçlarıdır. Yaylalar içerisinde demircik ağacının en fazla görüldüğü yaylaların başında yer alır.

Diğer yaylarda olduğu gibi burada yer alan evlerinde çatısı galvaniz sac şeklinde, ana gövde briketten ve temeli de taştan yapılmıştır. Ancak son yıllarda yapılan evlerin de büyük bir kısmının arsa sıkıntısından dolayı iki katlı yapıldığı da gözden kaçmamaktadır (Foto 4.39.).

4.7.1.6. Gökbüğet Yaylası

Gökbüğet yaylası Kadirli'ye 38 km mesafede, 1200 m yüksekliğinde ve Kösepinarı köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. 18 adet mesken bulunan yaylada, 110 kişi yaşamaktadır. Yayla Büyükökbüğet tepesi (1500m) ile Küçükökbüğet tepesi (1450m) arasında kalan boyunun doğu kısmında yer alır. Yaylanın doğu kesimlerinde ise "Suluca Yazı" adlı geniş düzlük sahada yer almaktadır. Yayla adını ise, hemen içerinden geçen deredeki su birikintisinden almaktadır. Dere üzerinde yer alan çukur bir sahada su birikintisi oluşmuştur ve oluşan bu gölet'in renginden de dolayı yaylaya "gökbüğet" adı verilmiştir (Uydu 4.6.).

Yaylada toplam 18 tane ev, 3 çadır ve 1’de cami bulunmaktadır. İki aile devamlı olarak yaylada ikamet etmekte olup, bu evlerin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Aslında iklim koşulları burada oldukça sert geçmektedir. Kışın çoğu zaman yol kar nedeniyle trafiğe de kapalıdır. Burada devamlı yaşayan ailelerin en büyük sıkıntısı ise, kış aylarında yolların kapalı olması ve çocuklarının eğitimidir. Bu aileler çocuklarını mecburen çeşitli devlet yurtlarına vererek okutmaya çalışmaktadır (Foto 4.40.).

Uydu Görüntüsü 4.6. Gökbüğyet yaylası ve çevresinin (earth.google.com) (15.11.2013)

Foto 4.40. Gökbüğyet yaylasına ismini veren dere ve büğet (su birikintisi)

Yayla sakinlerinin temel geçim kaynağını ise tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Özellikle Kadirli Orman İşletme Müdürlüğü'nün orman alanlarına küçükbaş hayvanların girmesini önlemek için ormanlık alanların etrafını tel örgü ile çevirmesinden sonra halk tamamen büyükbaş hayvancılığa yönelmiştir. Burada yer alan aileler de yaylacıların yoğurt, süt, peynir, tereyağı ve yumurta gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yaylada hayvancılığın yanı sıra tarla tarımı ve bahçecilik de yapılmaktadır. Tarlalarda buğday ve arpa yetiştirilirken, bahçelerde de başta kiraz olmak üzere, çilek, ceviz ve elma yetiştirilmektedir (Foto 4.41.).

Yaylada su, yol, elektrik, iletişim ve tapu sıkıntısı bulunmamaktadır. Ancak özellikle kış aylarında meydana gelen yoğun kar yağışları yaylanın Kadirli ile olan bağlantısını da olumsuz etkilemektedir. Bu yoğun kar yağışı zaman zamanda elektrik kesintilerine neden olmaktadır. Tapu sıkıntısı olmamakla beraber, 2B arazilerin satışı da hala devam etmektedir. Bunlara karşılık evsel atıklar ve kanalizasyon sorunu henüz çözüme kavuşturulamamıştır.

Foto 4.41. Gökbüğet yaylasında ahşap bir mesken, çardağı ve kiraz bahçesi ile Sedir, Karaçam, Gökmar ve Gürgen (Demircik) ağaçlarından oluşan orman örtüsü

Yaylada en sık rastlanan ağaçlar gökmar, sedir, karaçam, gürgen (demircik) ve ardıç'tır (Foto 4.41.). Yayla sakinlerinden olup, devamlı olarak burada yaşayan ve emekli bir Orman Muhafaza Memuru olan Arif İSPİR'den (Arif Ağa) edindiğimiz bilgiye göre burada eskiden çok sık bir orman örtüsünün var olduğudur. Arif İspir çocukken burada yer alan ormanlardan gökyüzünün dahi zor görüldüğünü ifade etmektedir. Ayrıca o dönemlerde bu ormanlarda geyik, ayı, kurt, domuz gibi birçok

yaban hayvanının da yaşadığını, fakat bilinçsiz avlanma yüzünden geyik ve ayı neslinin tükendiğini belirtmiştir. Bununla birlikte o dönemlerde savrun çayında çok balık olduğunu söyleyen Arif İspir, eskiden kimsenin balık avlamadığını, insanların fazla balık da tüketmediklerini belirtti. Ancak son yıllarda bilinçsiz avlanma ve bahçelere yapılan ilaçlama sebebiyle ve özellikle bu ilaçlama makinelerin savrun çayında yıkanması yüzünden balıkların zehirlenip yok olduğunu, şimdi ise neredeyse hiç balık kalmadığını ifade etmiştir (A. İspir, Görüşme, 3 Ocak 2013).

4.7.1.7. Sıyrıncaç Yaylası

Sıyrıncaç Yaylası, Kösepınarı köyü sınırları içerisinde, Savrun çayı vadisinin batısı ile halk arasında Kabaktepe (1681 m.) olarak bilinen dağın doğu eteklerinde karaçam, sedir ve göknar ormanları içerisinde yer almaktadır. Yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı 40 km olup, 1285 m yükseklikte yer almaktadır. Yaylada 85 adet konut ile bir kahvehane ve bir de bakkal bulunmaktadır. Yaylanın nüfusu ise yaklaşık 530 kişidir. Yayla sakinlerin tamamına yakını Kadirli merkez ile Kadirli'nin köyleri olan Şabaplı ve Balıklıağ köyleri sakinlerinden, Karabörk ve Kara aileleri oluşturmaktadır. Yayla sakinlerinin önemli bir kısmının soyadı "kara" olduğu için, "Karaların yaylası" olarak da bilinmektedir (Uydu 4.7.) (Foto 4.42.).

Uydu 4.7. Sıyrıncaç yaylası uydu görüntüsü (earth.google.com) (15.11.2013).

Foto 4.42. Kabaktepenin doğusunda meyve ağaçları içerisinde yer alan Sıyırıncaç yaylası

Yaylada savrun çayı havzasında yer alan diğer yaylalar gibi su sorunu bulunmamaktadır. Kadirli-Kösepinarı-Çığışar köyü yolunun hemen kenarında kurulan yaylada yol sorunu olmamakla birlikte, yol genişletme çalışmaları da hala devam etmektedir. Ancak yine de yolun büyük bir kısmının stabilize ve oldukça bozuk olduğunu ifade etmeliyiz. Ayrıca yaylada elektrik ve iletişim sorunu da bulunmamaktadır. Buna karşın tapu ve 2B arazi sorunu hala devam etmektedir. Evsel atıklar haftanın belirli günlerinde toplanmaktadır. Ancak burada toplanan bu atıkların doğaya gelişigüzel bırakılması gibi bir sorun yer almaktadır.

Yaylada genellikle betonarme evleri görmekle birlikte ahşap yapıdaki evler de oldukça fazladır. Yaylada yer alan evlerin yaklaşık 1/3'ünü ahşap evler oluşturmaktadır. Ancak bu ahşap evlerin büyük çoğunluğunun eski yapı şeklinde olup, yeni yapılan bazı evlerinde otantik dokuya uygun olması ve daha sağlıklı olması dolayısı ile ahşabın tercih edildiği görülmektedir. Maksutoluğu yaylasından sonra ahşap evlerin en fazla olduğu yayladır (Foto 4.43.).

Yaylada özellikle köy yerleşkesinden gelen yaylacılar yanlarında büyükbaş hayvanlarını da getirmektedirler. Yaylada küçükbaş hayvancılık ise yer almamaktadır. Hayvancılık ile uğraşan aileler yayla sakinlerinin de süt, yoğurt, peynir ve çökelek gibi ihtiyaçlarını da karşılamaktadır.

Foto 4.43. Sıyırıncaç yaylasında yer alan eski ve modern yapıdaki ahşap konutlar

Ayrıca Kösepınarı köyünün son devamlı yerleşkesi de Göğbüğet yaylası ile Sıyırıncaç yaylası arasında kalan kesimde yer almaktadır. Burada iki aile devamlı olarak ikamet etmektedir. Buradan itibaren daha kuzeyde devamlı bir yerleşme durumu söz konusu değildir.

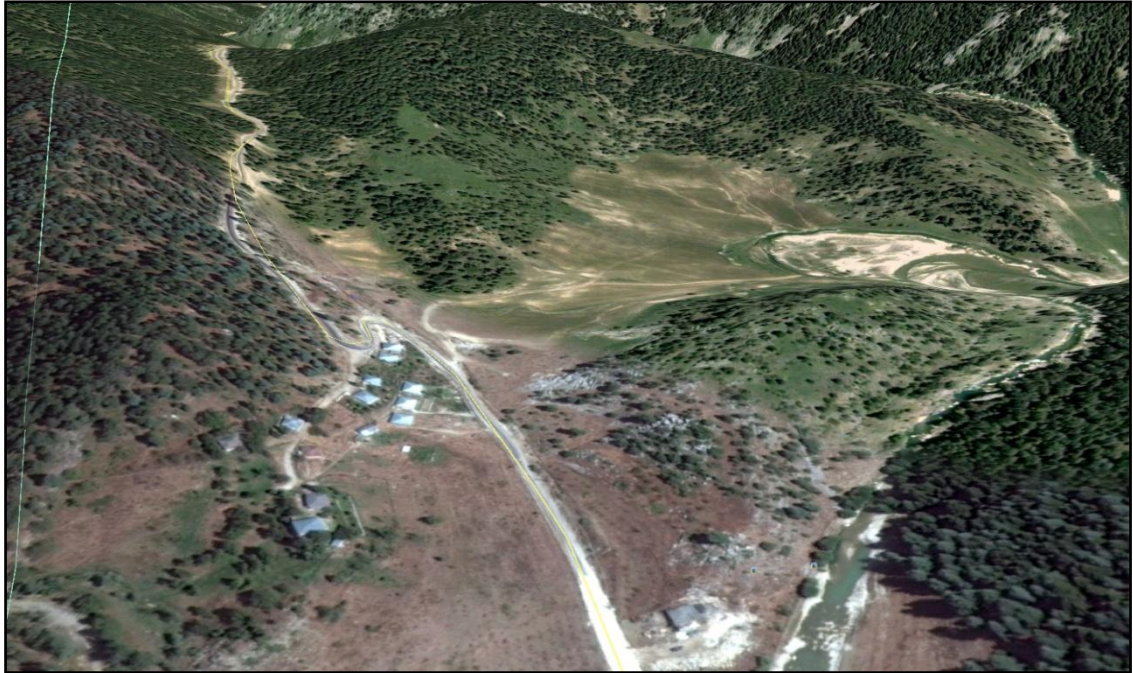
Sıyırıncaç yaylasının batısı tamamen göknar, sedir, karaçam ve ardıç ağaçları ile kaplı bir ormanlık sahadır. Yaylanın doğusunda yer alan kesim de ise nispeten eğim az olup, meyve bahçeleri kaplıdır. Başta kiraz ve ceviz bahçeleri olmak üzere, çilek bahçelerine de rastlamak mümkündür.

4.7.1.8. Demircikbucağı (Özeserler) Yaylası

Demircikbucağı (Özeserler) Yaylası, Kösepınarı köyü sınırları içerisinde yer almakta olup, 1255 m yüksekliğindedir. Yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı 48 km'dir. Yaylada 14 adet mesken yer alırken, yaklaşık 90 kişi yaşamaktadır ve nüfus hafta sonları çok daha artmaktadır. Yayla Almalıbeli tepesinin (1407 m.) güneyinde, Kekeçler tepesinin (1588 m.) doğusunda, Kınalıgediğ'in kuzeyinde ve Savrun çayının batı kesiminde yer alır. Savrun çayı üzerine kurulan baraj gölünün hemen kuzey batı kısmındadır (Uydu 4.8.). Yayla ismini de çevresinde sıkça görülen gürgen (demircik) ağacından almaktadır. Yaylanın batı kısmı Sedir ve Gökmar ormanları ile çevrilidir. Yaylanın güneyinde Çayderesi yaylası ve kuzeyinde de Elmacık yaylası yer almaktadır (Foto 4.44.).

Yayla sakinlerinin çoğunluğunu "özeser" soyadlı aileler oluşturmaktadırlar ve yayla "özeserler" yaylası olarak da bilinmektedir. Yaylaya gelenlerin büyük çoğunluğunu Kadirli ilçesi ile Şabaplı Köyü sakinleri oluşturmaktadır. Yaylada 14 tane mesken yer almaktadır. Ayrıca yaylada iş yeri olarak yalnızca küçük bir bakkal olup, başka bir işyeri de bulunmamaktadır. Yayla sakinleri tüm ihtiyaçlarını kendilerine yaklaşık 4 km uzaklıkta yer alan Bağdaş yaylasından karşılamaktadır.

Yaylada iletişim, tapu, yol ve su sorunu bulunmamakla birlikte, hala kanalizasyon ve evsel atık sorunu devam etmektedir.

Uydu 4.8. Savrun çayının batısında Demircikbucağı yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü (2013) (earth.google.com).

Foto 4.44. Savrun vadisi yamacında yer alan Demircikbucağı yaylasında bir görünüm

Ayrıca yaylanın hemen doğusundan geçen Savrun çayı üzerine kurulan baraj gölü yaylaya ayrı bir güzellik katmış ve yaylaya olan ilginin de artmasına neden olmuştur. Yaylada bulunan evler göl manzaralı bir hale gelirken, kış aylarında yağan kar yaylaya ayrı bir güzellik katmaktadır (Foto 4.45.).

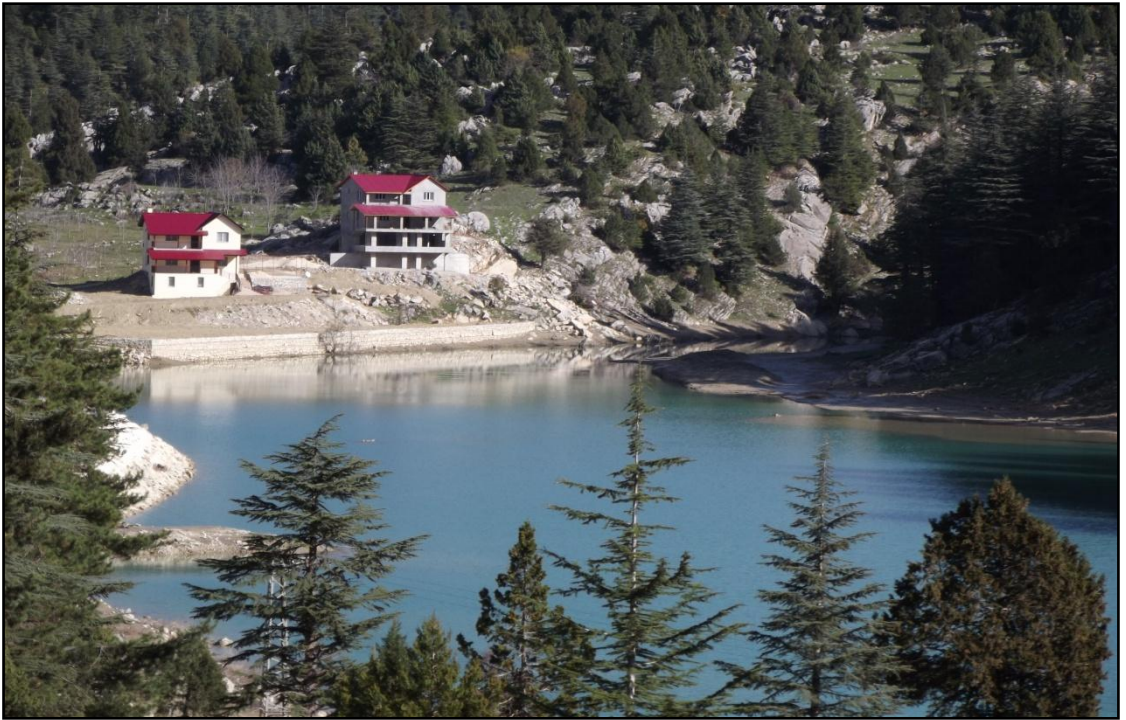

Foto 4.45. Demircikbucağı yaylasında baraj gölü kenarında yer alan lüks konutlar

Arsa sorunu olmayan ender yaylalardan bir tanesi olup, yaylanın özellikle kuzeydoğu kesiminde oldukça geniş düzlükler yer almaktadır ve bu araziler tarım arazi olarak kullanılmaktadır. Genellikle tahıl ekilen bu arazilere, bazı yıllarda domates, biber, salatalık ve turp ekildiği de olmuştur.

Ayrıca yaylanın ismi, ünlü yazar Yaşar KEMAL'ın eseri olan “İnce Memed” adlı romanda da geçmektedir. Romanda bir eşkıya ve aynı zamanda halk kahramanı olan İnce Memed (Safiye Mehmet) tuvaras deresinde bir çatışmada vurulduktan sonra Elmacık yaylası ile Demircikbucağı yaylası arasında kalan Kınalıgedik adlı yere yaralı bir şekilde, zorlukla gelir. Ancak İnce Memed'in yaralı olmasından faydalanan kişiler, İnce Memed'in parasının da olduğunu düşünüp onu orada öldürürler.

4.7.1.9. Elmacık Yaylası

Elmacık yaylası Kösepınarı Köyü sınırları içinde yer almakta olup, yaylanın Kadirliye olan uzaklığı 51 km'dir. Yaylanın ortalama yüksekliği yaklaşık 1370 m'dir. Yaylanın ismini daha önceden burada yer alan elma bahçelerinden aldığı ifade edilmektedir. Elmacık yaylası Almalıbeli tepesinin (1407 m.) kuzeyinde, Çekirgekaya tepesinin (1625 m.) ve savrun çayının batısında yer alır (Uydu 4.9.).

Elmacık yaylası iki parçadan oluşmaktadır ve asıl yaylalık saha Elmacık tepesinin (1884 m.) güneydoğusunda sedir ve göknar ormanları ile çevrilidir. İkinci kısım ise savrun vadisi boyunca kuzeye doğru uzanmaktadır ve Gavur Mağarası yaylası ile sınır oluşturmaktadır (Foto 4.46.).

Yayla sakinlerinin büyük çoğunluğunu Kadirli merkezden gelenler ile Sumbas ilçesi Alibeyli Beldesi sakinleri oluşturmaktadır. Yaylada 150 kadar mesken bulunmaktadır ve yaklaşık nüfusu 930 kişidir. Son dönemde yapılan evler Elmacık yaylasının merkezinde arsa sıkıntısı bulunması nedeniyle büyük çoğunluğu savrun vadisi boyunca kuzeye doğru ilerleyecek bir şekilde yapılmaktadır. Yaylada herhangi bir işyeri bulunmamaktadır, çünkü Bağdaş yaylası gibi her türlü imkana sahip olan bir yayla buraya yalnızca 6 km uzaklıkta yer almaktadır.

Yaylada ormanlık araziye yakın bölgelerde hayvancılık yapan ailelere rastlanmakla birlikte, yaylacıların tamamına yakını Çukurova sıcağından kaçan ve dinlenmek için yaylaya çıkanlar oluşturmaktadır. Yaylada özellikle kiraz bahçelerine rastlanmaktadır. Evlerin bahçelerinde de sebze tarımı yapılırsa da, bu ancak yaylacıların kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir.

Uydu 4.9. Savrun çayı kenarında, yol güzergahı boyunca uzanan Elmacık yaylası uydu görüntüsü(15.11.2013) (earth.google.com).

Foto 4.46. Almalıbeli tepesinin kuzeyinde, Gökmar ve Sedir ormanları ile çevrili Elmacık yaylasından bir görünüm

Mevcut yaylalar içerisinde su sıkıntısını en az hisseden yaylaların başında gelir ve su kaynakları oldukça boldur. Yaylada bulunan arazi karstik yapıda olduğu için kaynak suları da oldukça fazladır. En meşhur su kaynakları ise Temralı Pınar, Çaşaklıoluk ve Kocaoluk pınarlarıdır. Ayrıca yaylada elektrik ve ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Ancak yaylanın tapu, iletişim, evsel atıklar ve kanalizasyon sorunu hala çözüme kavuşturulmuş değildir.

Yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğunu taş temelli, gövdesi briketten ve çatısı da galvaniz saçtan oluşan yapılardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra seyrek de olsa ahşap ve çinko prefabrik evlere de rastlayabiliriz. Evlerin çoğunluğu tek katlı olmakla birlikte, iki katlı evlere en fazla rastlayacağımız yaylaların başında gelmektedir. Hiç kukusuz ki bunda etkili olan faktör arazi ve arsa yetersizliğidir. Özellikle savrun vadisinin hemen kıyısında yer alan evlerin bahçelerinde ise yemek pişirmek için bir ocak yapılmıştır. Ayrıca bu ocağında etrafı rüzgar ve yağmurdan korunmak için ahşap ile üstü de galvaniz sac ile kaplanmıştır (Foto 4.47.).

Yaylaya okulların kapanma sezonunda, yani haziran ayı veya temmuz ayı başlarında çıkılır ve ağustos ayı sonlarında veya eylül ayı başlarında da yayladan inilir. Yaylada sürekli yerleşme bulunmamaktadır. Ancak yaylanın bir bekçisi olup, yaylaya kar düşünceye kadar burada kalmakta, karın yağması ile birlikte de yaylayı terk etmektedir.

a)

b)

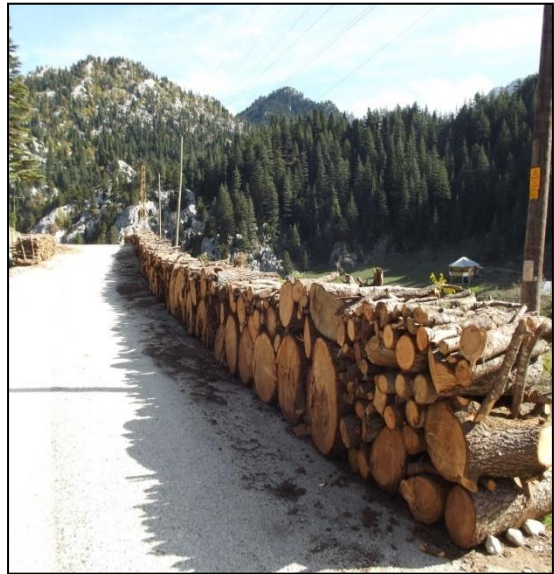

Foto 4.47. a) Elmacık yaylasında savrun çayı kenarında yer alan bir mesken ve hemen yanında yemek pişirmek için yapılmış bir ocaklık b) Elmacık yaylasında kesilen ve istiflenen orman ağaçları

Yaylanın çevresinin sedir ve göknar ormanları ile kaplı ve gür bir orman örtüsünün bulunmaktadır. Ormanlık arazi Kadirli Orman İşletmesinin kontrolü altında çok sık olan ve yıkılmış, yaşlanmış ağaçların kesilerek ormanlık arazinin seyrekleştirilmesine ve gençleştirilmesine çalışılmaktadır (Foto 4.47.).

4.7.1.10. Gavur Mağarası Yaylası

Gavur Mağarası yaylası Kösepınarı Köyü sınırları içerisinde yer almakta olup, ismini de bu bölgede bulunan bir mağaradan almaktadır. Arazi karstik yapıda olduğu için bu tür mağaralara zaman zaman rastlanmaktadır. Yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı 53 km'dir ve yayla 1350 m. yüksekliğinde yer almaktadır. Yaylada 65 adet mesken yer alırken, yaklaşık nüfusu da 400 kişidir. Gavur Mağarası yaylası savrun çayının batısında ve Gezit dağı'nın (2230 m.) doğusunda, Söğütlüçatal tepesinin (1657 m.) güneyinde, Söğütbeli deresinin ise her iki yamacında yer almaktadır (Uydu 4.10.).

Yayla boyu ardıç, karaçam, sedir ve göknar ormanları ile çevrilidir. Yaylanın kuzey kesimleri tamamen ormanlık arazi ile kaplı durumdadır. Gavur mağarası yaylasının güneyinde Elmacık yaylası, kuzeyinde ise Bostanlık yaylası yer almaktadır. Yayla sakinlerinin büyük çoğunluğunu Kadirli ve köyleri olan Yusufizzettin (binboğa) ve Harkaçtı köyü sakinleri oluşturmaktadır (Foto 4.48.).

Yaylada herhangi bir işyeri bulunmamaktadır. Yayla sakinleri ihtiyaçlarını genellikle yaylaya çıkarken yanlarında götürmektedir. Acil ihtiyaçlar ise yaklaşık 8 km uzaklıkta bulunan Bağdaş yaylasından karşılanmaktadır. Ayrıca diğer yaylalarda da olduğu gibi hemen her gün minibüslerle gelen satıcılar yayla sakinlerin birçok ihtiyacına da cevap vermektedir.

Hayvancılık amaçlı olarak yaylaya çıkanların sayısı oldukça fazladır. Yaylanın hemen ormanların kıyısında yer alması ve geniş otlak alanlarına sahip olması burada hayvancılığa olanak sağlamaktadır. Yaylada genellikle büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Hayvancılıkla uğraşan aileler özellikle de ormanlık alanların kıyısına yakın yerlerde yaşamaktadır. Ayrıca ormanların iç kesimlerine doğru da yer yer tapulu araziler yer almakta ve buraya gelen yaylacıların tamamı hayvancılık amaçlı olarak yaylaya çıkmaktadırlar. Hayvancılıkla uğraşan bu yaylacı aileler sadece Gavur Mağarası yaylası sakinlerinin değil Elmacık, Alipaşa, Bostanlık, Bağdaş gibi diğer yayla sakinlerinin de peynir, tereyağı, süt, yoğurt gibi ihtiyaçlarını da karşılamaktadırlar. Bu

aileler daha mayıs ayı içerisinde karlar erimeye başlar başlamaz yaylaya çıkarlar ve ancak ekim ayı sonunda tekrar karlar başlamadan yayladan inerler.

Uydu 4.10. Savrun çayının batısında yer alan Gavur Mağarası yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada ulaşım, elektrik, su sorunu bulunmazken, iletişim, kanalizasyon, evsel atık ve tapu problemleri hala devam etmektedir. Birçok yaylacı hala ya orman arazisi içerisinde ya da B2 olarak adlandırılan arazi içerisinde yaşamaktadır. Yaylada arsa sıkıntısı bulunmamakla birlikte oldukça geniş araziler yer almaktadır.

Yaylada oldukça verimli ve geniş tarım arazileri bulunmaktadır. Bu arazilerde bahçe tarımı ve tarla bitkileri yetiştirilmektedir. Bahçe tarımı içerisinde akla gelen ilk üründe kiraz bahçeleridir. Tarla bitkilerinde ise buğday ilk sırayı almaktadır (Foto 4.48.). Buğdayın yanı sıra sebze tarımı da yaylada yoğun bir şekilde yapılmaktadır. Sebze tarımında domates, biber, turp, maydanoz ve tere yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır.

Foto 4.48. Gezit dağı'nın doğu eteklerinde ardıç, göknar, karaçam ve sedir ormanları ile çevrili Gavur Mağarası yaylası ve Savrun çayı kıyısında yer alan bir tarım arazileri

Yaylada bulunan evlerin hemen tamamına yakını taş temelli, briket gövdeli ve çatısı galvaniz sacla kaplıdır. Bir orman yaylası olmasına rağmen, yayla sakinlerinin orman ürünü alamaması nedeniyle, yeni yapılan evlerde ahşap yerine briket veya prefabrik yapı tercih edilmektedir ve de evler çoğunlukla tek katlıdır. Bununla birlikte hayvancılık amacıyla yaylanın ormana yakın kenar kesimlerinde çadır kuran yaylacılara rastlamak da mümkündür. Yaylada sürekli bir yerleşme durumu da söz konusu değildir. Hayvancılık amaçlı yaylaya çıkanlar hariç diğer yaylacıların çoğunluğu haziran ayı sonunda yaylaya çıkmakta, eylül ayı başlar başlamazda yayladan inmektedir.

4.7.1.11. Tuvaras Deresi Yaylası

Tuvaras deresi yaylası Kösepinarı Köyü sınırları içerisinde, Kadirli'ye 58 km mesafede ve 1490 m. yüksekliğinde yer almaktadır. 22 adet meskenin yer aldığı yaylada, yaklaşık 135 kişi yaşamaktadır. Yaylanın batısında Oğlakkayası tepesi (2150 m.), doğusunda ise Tuvansın ve Arpalık ağıllı tepeleri yer almaktadır. Yayla ise tuvaras deresinin her iki yamacında kurulmuştur (Uydu 4.11.).

Ayrıca Tuvaras deresi vadisi Kadirli ile Andırın ilçesi arasındaki doğal sınır olup, vadinin batısı Kadirli ilçe sınırlarında, doğusu ise Andırın ilçe sınırlarında yer alır. Tuvaras deresinin suları savrun çayının önemli kollarından biri olup, ilkbaharda oldukça bol su taşırken, ağustos ayı sonlarına doğru kuruma noktasına ulaşır. Yayla çok büyük bir yayla olmayıp, 22 tane ev vardır. Yaylada herhangi bir işyeri bulunmamaktadır. Yayla halkı ihtiyaçlarını en yakında bulunan Alipaşa yaylasından karşılamaktadır.

Uydu 4.11. Tuvaras Deresi Yaylası uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

Yayladan tapu kadastro geçmiş olmasına rağmen henüz tapu sorunu tam anlamıyla çözülmüş değildir. Yaylada su sorunu olmayıp, doğal su kaynakları bakımından en zengin yaylalardan birisidir. Yaylada ulaşım sorunu yoktur, ancak

yolların stabilize olması ulaşımı da güçleştirmektedir. Ayrıca yaylada kanalizasyon, iletişim ve çevre kirliliği diğer alt yapı sorunları da hala devam etmektedir. Ancak hiç kuşkusuz ki yaylanın en önemli sorunu elektrik sorunudur. Yaylada yer alan evler birbirinden biraz uzak kaldığı için henüz tüm evlere elektrik verilebilmiş değildir.

Bu yaylaya gelen yaylacıların hemen tamamını Yeşilyayla köylüleri oluşturmaktadır ve hemen her ev hayvancılık ile uğraşmaktadır. Evlerde birkaç büyük baş hayvan olmasına rağmen yaylacılar asıl küçükbaş hayvancılık ile uğraşmaktadır ve özellikle keçi yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yaylada ayrıca arıcılık faaliyeti de yapılmaktadır (Foto 4.49.).

Foto 4.49. Tuvaras deresinde kiraz bahçesi ve yaylacıların hayvanları için kış hazırlığı

Yaylada yer alan eski evler taştan yapılmış olup, yeni yapılan evler ise taş temel üzerine, briket gövdeli ve çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Burada yer alan yaylacılardan 2 tanesi de çadırda yaşamaktadır. Evler tek katlı olup, her evin yanında hayvanlar için gövdesi ahşaptan, çatısı sac'dan yapılmış ahır yer almaktadır.

Yayla, Oğlakkayası tepsinin (2150 m.) doğu etelerinde, orman sınırında ve tuvaras deresi vadisi içerisinde kurulmuştur. Yayla hayvancılık yapmaya oldukça elverişlidir. Yaylacıların hayvancılık yapmaları nedeniyle dağınık bir yerleşme durumu söz konusudur. Yaylaya gelenler çoğunlukla Yeşilyayla köylüleri olduğu için Mayıs ayı

içerinde yaylaya çıkılır ve ancak ekim ayı sonlarına doğru yayladan inilir. Yaylada sürekli yerleşme bulunmamaktadır.

Yaylanın en önemli özelliklerinden birisi ise, Kadirli’li yazar Yaşar Kemal’in yazmış olduğu “İnce Memed” adlı romana konu olmasıdır. İnce Memed, yani yöre halkı deyimi ile “Safiye Memmed” bir eşkıya olup, tuvaras deresinde yer alan “köşger taşı” adlı kayanın dibinde vurulmuştur. Buradan yaralı olarak kurtulan İnce Memed Kınalı Gedik’de yaralı halde bulunmasına rağmen burada öldürülmüştür (Foto 4.50.).

Safiye Memed okur yazar

Kalleş Halil fişek düzer

Çok sıkışmış aslanlarım

Elleriyle mezar kazar

Tuvaras’ın boz yılanı

Akar dolanı dolanı

Safiye Memed’i vurmuşlar

Kana bulanı bulanı

Anonim olan İnce Memed Ağıdı’nda Safiye Memed’in vurulması bu dizelerle ifade edilmiştir (Akyiğit ve Can, 2002:39).

Foto 4.50. Tuvaras Deresinde İnce Memed’in vurulduğu yer (Köşger taşı)

4.7.2. Değirmendere Köyü Yaylaları

Değirmendere köyü Kadirli'nin kuzeyinde yer almakta olup, Kadirli ilçesi Değirmendere köyü ile Andırın ilçesi Rifatiye köyü arasında yer alan Keşiş suyu doğal sınırı oluşturmaktadır. Kadirliye 40 km uzaklıkta yer alan köyün Osmaniye'ye olan uzaklığı ise 85 km'dir. 2007 yılı verilerine göre köyün nüfusu 600 kişidir.

Oldukça engebeli olan Değirmendere köyünde tarıma elverişli topraklar fazla değildir. Köyün temel geçim kaynağını tarım, hayvancılık ve orman ürünleri oluşturmaktadır. Arazinin yapısından dolayı köyde dağınık yerleşme tipi görülmektedir.

Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer alan başlıca yaylalar ise; Teknetaş, Çardak, Maksutoluğu, Köşürge, Karaçalı, Ağlıca, Gürlevik, Turna, Söğütoluğu, Soğucak ve Bostanlık yaylalarıdır (Şekil 4.12. ve 4.13.).

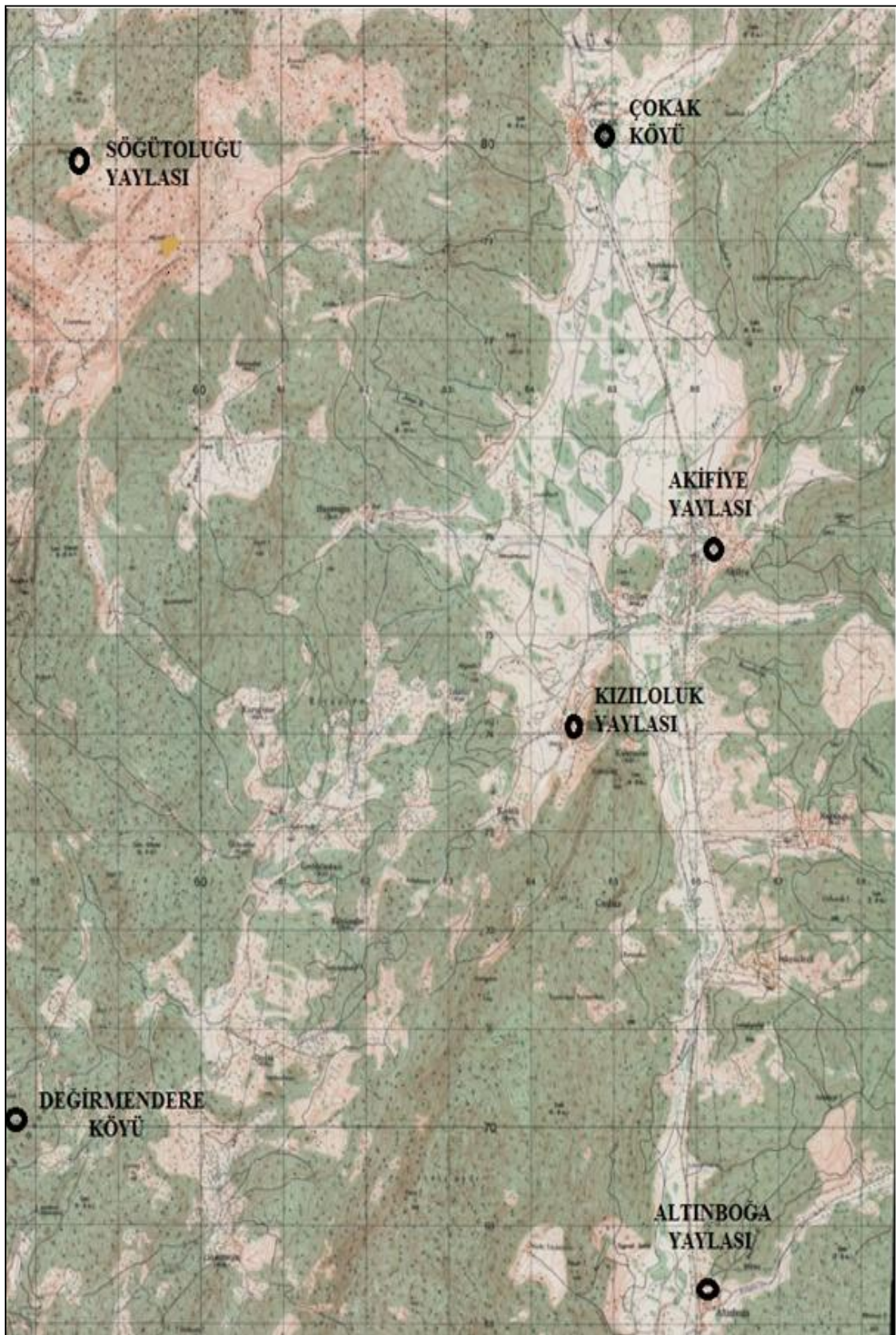
4.7.2.1. Teknetaş Yaylası

Kadirliye 42 km. uzaklıkta yer alan Teknetaş yaylası 1290 m yüksekliğinde, Değirmendere köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. Yaylada 50 adet mesken bulunurken, 310 kişi yaşamaktadır. Yayla kuzey güney doğrultuda uzanan Yedioluk ovası içerisinde ve çevresinde, Çalın tepesinin (1401 m.) kuzeyinde ve Kesik tepesinin (1400m.) güneydoğusunda yer alır ve etrafı yüksek tepeliklerle çevrilidir (Foto 4.51.). Yayla Bektaşlar, İспенler ve Yağızlar'ın yurdu olarak bilinmektedir (Uydu 4.12.).

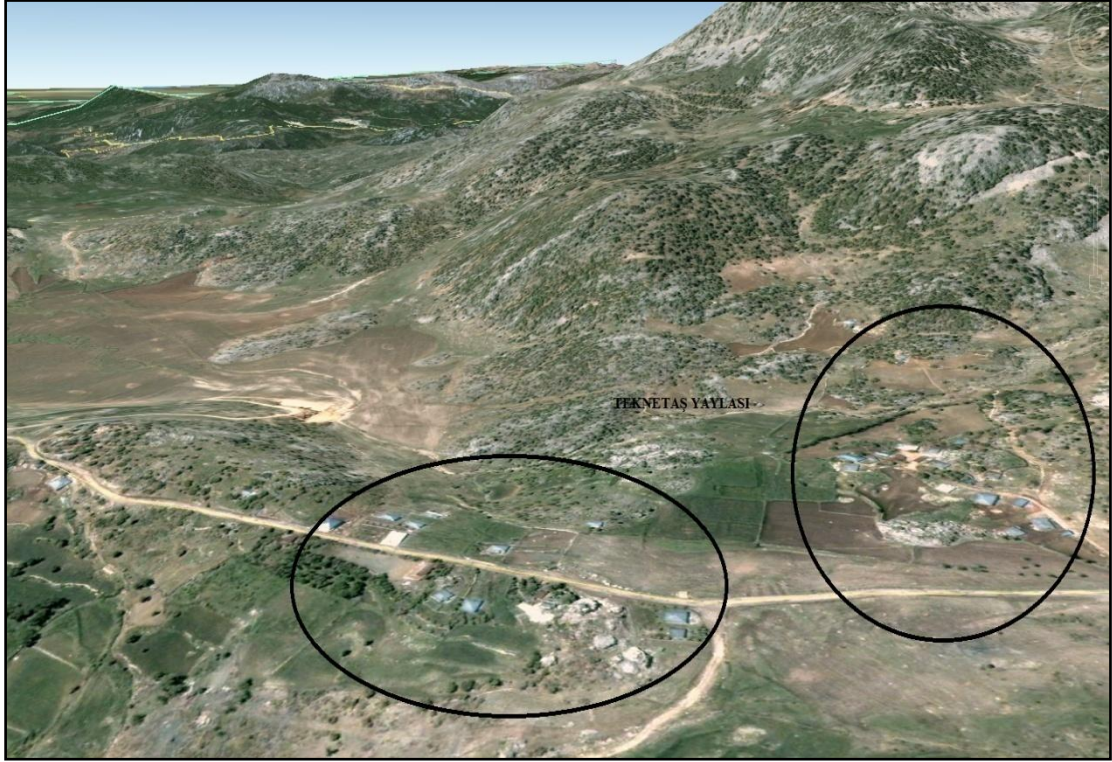
Teknetaş yaylasında yer alan bir kayanın üzerinde oyma lahit (mezar taşı) yer almaktadır ve bu lahit tekne şeklindedir. Bu yüzden de yaylaya Teknetaş Yaylası isminin verildiği ifade edilmektedir (İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2014).

Teknetaş yaylası aslında Değirmendere köyünün bir mahallesi durumundadır. Ancak mahallenin coğrafi konumu burasının bir yayla merkezi haline dönüşmesine de sebep olmuştur. Özellikle de Maksutoluğunda yaşanan arsa sıkıntısı ve mevcut arsaların ise fiyatlarının çok yüksek olması birçok yaylacının da burasını tercih etmesine sebep olmuştur. Yayla, Çardak yaylasına 1 km, Maksutoluğu yaylasına da yalnızca 2 km uzaklıktadır. Yaylada devamlı yerleşmeler ile yaylacıların sayısı da biri birine yakındır.

Yaylada bir ilkokul, bir cami ve bir de bakkal bulunmaktadır. Teknetaş yaylası Maksutoluğu yaylasına yalnızca 3 km'lik bir mesafede yer aldığı için yayla sakinleri her türlü ihtiyaçlarını Maksutoluğu yaylasından karşılayabilmektedir.

Şekil 4.13. Değirmendere köyü ve çevresi ile Andırın ilçesinin köy ve yaylalarının 1/25.000 ölçekli topografya haritası

Uydu 4.12. Teknetas Yaylası ve Yedioluk ovası (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada tapu sorunu bulunmamakla birlikte 2B arazilerin satışı da hala devam etmektedir. Aynı zamanda elektrik, iletişim ve yol sorunu da bulunmamaktadır. Kadirli ile Maksutoluğu arasında kalan sahada yol yapım, genişletme ve asfaltlama çalışmaları da hala devam etmektedir. Buna karşılık yaylanın en problemlerinin başında ise içme suyu yer almaktadır. Gürlevik yaylasından gelen içme suyu temmuz ayı sonlarından itibaren yetersiz kalmaktadır. Bununla birlikte kanalizasyon ve evsel atıklar hala çözüme kavuşturulmaya beklemektedir.

Yaylanın güneyinde karstik bir şekil olan Yedioluk ovası bulunur. Aynı zamanda bu düzlüğün güneyinde bir de su batan yer almaktadır. Bu alan bir uvala sahası durumunda olduğundan, ovanın çevresinde yer alan kayalarda da lapyra ve dolin gibi karstik şekilleri de görmekteyiz. Ova oldukça verimli bir tarım alanı genellikle buğday, arpa veya mısır ekimi yapılmaktadır.

Yaylada yerli halkın çok olması hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvancılığın yapılmasını sağlamıştır. Yerli halk yalnızca Teknetas yaylasının değil, hem Çardak, hem de Maksutoluğu yayla sakinlerinin her türlü peynir, süt, tereyağı ve çökelek gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Foto 4.51. Tekneş yaylası merkezi ile yaylasının batısında yer alan yayla evleri ve yaylasının güneyinde, bir uvala sahası olan Yedioluk ovası

Yaylada yer alan devamlı yerleşkelerin haricinde kalan yaylacılar temmuz ayı başlarında yaylaya çıkmakta ve eylül başlarında da okullar açılmadan yayladan inmektedirler. Az da olsa hayvancılık amaçlı yaylaya çıkanlar ise haziran ayı başlarında yaylaya çıkarken, ancak ekim başlarında yayladan inmektedirler.

Yaylada yer alan evler çoğunlukla tek katlı olmakla birlikte, devamlı olarak kalan köy halkından bazılarının evleri iki katlı olup, alt katın ahır olarak da kullanıldığı görülmüştür. Yayla evlerinin hemen tamamının taş temelli, briket gövdeli ve çatısının da galvaniz sac'dan yapıldığı tespit edilmiştir. Az da olsa yaylanın kenar mahallerinde çadır kuran yaylacılara rastlamak da mümkündür. Yayla ve köy halkı genellikle Değirmendere köyü sakinler ile Kadirli ilçe merkezinden gelenlerden oluşmaktadır. Yaylacıların büyük çoğunluğu “ispenoğlu” ve “pektaş” aileleridir.

Yaylada genellikle gürgen, ardıç, göknar ve sedir ormanları yer almaktadır. Bu ormanlık saha yaylanın çevresini sarmış durumdadır.

4.7.2.2. Çardak Yaylası

Çardak yaylası Kadirliye 43 km uzaklıkta ve 1370 m yüksekliğinde yer alır. Yayla Değirmendere köyü sınırları içerisinde kalırken, tamamen Maksutoluğu yaylası ile birleşmiş durumda olup, aralarında her hangi bir boş alan da kalmamıştır ve sanki Maksutoluğu yaylasının bir mahallesi görünümündedir. Çardak yaylası, Selçuk dağının (1866 m) güneydoğu eteklerinde ve Kesik tepenin (1400 m.) kuzey doğusunda yer alır. (Foto 4.52.) Yaylada 375 adet mesken vardır ve bu mesken sahiplerinde ikisi devamlı olarak burada yaşamakta ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Ayrıca yaylada yaklaşık 2325 kişi yaşamaktadır (Uydu 4.13.).

Uydu 4.13.Çardak yaylası ve hemen batısında yer alan Maksutoluğu yaylasının uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

Çardak yaylasında da Maksutoluğu yaylası ile iç içe olmasından dolayı fazla bir esnaf bulunmamaktadır ve yaylacılar ihtiyaçlarını Maksutoluğu yaylasından karşılayabilmektedirler. Ancak yaylada yine de bir bakkal, bir fırın, bir kahvehane ve bir de cami bulunmaktadır. Yayla sakinlerinin tamamına yakını Kadirli ilçesinden gelen yaylacılardan oluşmaktadır.

Foto 4.52. Maksutoluğu yaylasının hemen doğusunda yer alan, etrafı sedir, göknar, gürgen ve ardıç ağaçları ile çevrili Çardak yaylasından görünüm.

Yaylada tapu sorunu bulunmamakla birlikte 2B olan arazilerin satışı da hala devam etmektedir. Yaylada su sorunu da fazla yaşanmamakta olup, yaylanın suları Gürlevik yaylasından ve Zorkun mahallesinden getirilmiştir. Ayrıca yaylada elektrik, iletişim ve yol sorunu da bulunmamaktadır. Yayla sakinleri evsel atıklarını ise para karşılığı tutulan bir kişiye toplatmaktadır. Çardak yaylası da Maksutoluğu yaylası gibi Kadirli belediyesi mücavir alanı içine dahil edilmiştir. Yaylanın göze çarpan en önemli problemi ise kanalizasyon sorunudur.

Yaylanın etrafı sedir, göknar, gürgen ve ardıç ağaçları ile çevrili durumdadır. Genellikle bu ağaçlar yaylanın çevresinde olmakla birlikte, bazı yaylacıların bahçelerinde de bulunmaktadır (Foto 4.53.).

Foto 4.53. Çardak yaylası içerisinde yanında göknar ve ardıç ağacı bulunan ahşap bir yayla evi ile sedir ve göknar'lardan oluşan ormanlık saha

Yaylada hayvancılık uğraşan aile sayısı oldukça az olup, yalnızca birkaç aile hayvancılık yapmaktadır. Hayvancılık ile uğraşan aileler de yaylanın doğusunda kalan ve mesken sayısının az olduğu alanlara yerleşmişlerdir. Bu aileler genellikle de büyükbaş hayvancılık yapmakta ve yayla sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Yaylada tarla tarımı ve bahçecilik ise bulunmamaktadır. Ancak hemen evin bahçesinde çeşitli meyve ağaçlarına rastlanır. Bununla birlikte yaylacılar kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar bahçelerinde domates, biber, marul, turp, maydanoz gibi ürünleri yetiştirmektedirler.

Yaylada yer alan evlerin çoğunluğu betonarme ve ahşap şeklinde olup, kaşın yağın kar sebebiyle çatıları galvaniz sac şeklindedir. Çardak yaylası oldukça eski bir yayla yerleşkesi olduğu için ahşap evlerin de sayısı oldukça fazladır. Bununla birlikte yaylanın kenar kesimlerinde 7-8 ailenin de çadır kurdukları görülmüştür. Arazi yetersizliği nedeniyle yeni yapılan meskenlerde iki veya daha fazla katlı oldukları görülmüştür.

Yayla sakinlerinin hemen tamamına yakını rekreasyonel amaçlı olarak yaylaya çıkanlar oluşturduğu için temmuz ayı başlarında yaylada hareketlenme başlar ve eylül ayı başlarından itibaren de yaylacılar tekrar Kadirli'ye dönmeye başlar.

4.7.2.3. Maksutoluğu Yaylası

Maksutoluğu Yaylası, Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer almakta olup, Selçuk dağının (1866 m) güneydoğu eteklerinde karaçam, göknar ve sedir ormanları içerisinde yer alır. Yayla oldukça eğimli bir yapıya sahip olmasına rağmen toplu bir yerleşme dokusuna sahiptir. 1460 m yükseklikte yer alan yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı ise 44 km'dir. Yaylada toplam 600 adet mesken yer alırken, yaklaşık 3720 kişi yaşamaktadır ve Kadirli'nin en büyük yaylası durumundadır. Yayla aynı zamanda doğusunda yer alan Çardak yaylası ile de birleşmiş durumdadır. Ayrıca yaylada iki kasap, iki kahvehane, iki çay ocağı, iki fırın, üç bakkal ve bir cami ile bir de sağlık evi bulunmaktadır (Foto 4.54.).

Yaylanın en dikkat çekici özelliklerinden birisi ise yaylada yer alan evlerin çoğunluğunun ahşap olmasıdır. Yaylada yer alan ahşap ev sayısı diğer tüm yaylalardaki ahşap evlerin sayısından dahi daha fazla olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Yayla otantik dokusunu korumakla birlikte, yeni yapıların meskenlerin de birçoğunun yapımında ahşabın tercih edildiği görülmektedir. Diğer yaylalarda olduğu gibi burada

yer alan evlerinde çatısı kışın kar yağışı nedeniyle galvaniz sac şeklindedir. Son dönemlerde yapılan evlerde kat sayısının artması söz konusudur. Bunda etkili olan faktör ise elbette yaylada yer alan arsa yetersizliğidir. Yaylada nadiren de olsa çadır kuran yaylacılara rastlamaktayız. (Uydu 4.14.)

Foto 4.54. a) Selçuk dağının güneydoğusunda etrafı göknar, ardıç ve sedir ormanları ile çevrili Maksutoluğu yaylası b) Maksutoluğu yayla merkezinde yer alan çok katlı evler c) Maksutoluğu yaylası merkezinde işyerlerinin bulunduğu sokak d) Maksutoluğu yaylasında yer alan ahşap bir mesken

Yaylanın toplam nüfusu temmuz-ağustos aylarında 4000'i geçmektedir. Hatta diğer bütün yaylalarda olduğu gibi hafta sonları yaylanın nüfusu ikiye katlanmaktadır. Çünkü hafta içerisinde yalnızca emekliler, çocuklar ve izinde olan kişiler yaylada bulunurken, hafta sonu tatili ile birlikte yaylaya doğru bir akın yaşanmaktadır. Yaylaya gelenlerin tamamına yakını Kadirli'den gelmekte olup, Adana, Ankara, İstanbul gibi şehirlerde yaşayan, ancak tatillerini burada geçirmek isteyen ailelerde bulunmaktadır.

Uydu 4.14. Maksutoluğu yaylasının uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylanın tapu sorunu olmamakla birlikte, 2B arazilerin satışı devam emektedir. Yaylanın kalabalık olması beraberinde de su sorunu getirmiştir. Aslında haziran, temmuz aylarında yeterli su vardır, ancak ağustos ayı ile birlikte su sıkıntısı ortaya çıkmaktadır. Yayla sakinleri de evlerin bahçelerine su depoları yaparak su sıkıntısından en az şekilde etkilenmeye çalışmaktadır (Foto 4.55.). Ayrıca yaylada “Maksutoluğu yaylasını güzelleştirme derneği” adı altında bir de dernek yer almaktadır. Yaylaya içme suyu bu derneğin çalışmaları ile getirilmiştir ve haftada üç günde evsel atıkların toplanmasını sağlamaktadır.

Foto 4.55. Maksutoluğu yaylasında yaz aylarında yaşanan su sıkıntısı nedeniyle bir yaylacının bahçesinde yer alan su deposu

Ayrıca yaylada iletişim ve elektrik sorunu da bulunmamaktadır. Fakat yaylanın en önemli problemlerinden birisi ise kanalizasyon sorunudur. Her ev bahçesine bir fosseptik çukuru kazmak suretiyle ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Yaylanın yolları asfalt olmakla birlikte, yol yapım ve genişletme çalışmaları da hala devam etmektedir. Özellikle de Akarca-Avluk Köyü arası genişletme çalışmalarının sona ermesi ulaşımı da kısmen rahatlatmıştır.

Yayla merkezinde yer alan yaylacılar arasında hayvancılık ile uğraşan bulunmamaktadır. Hayvancılık yapanlar genellikle yaylanın daha kenar kısımlarında yer almaktadır. Ayrıca birkaç ailede kovanlarını yaylaya getirmek suretiyle hem yayla yapmakta, hem de arıcılık faaliyetinde bulunmaktadır (Foto 4.56.).

Foto 4.56. Maksutoluğu yaylasında devamlı olarak kalan bir köylünün hayvanları için yapmış olduğu kış hazırlığı (ot hayması)

Yayla merkezinde tarladan bahsetmek mümkün değildir. Ancak yaylanın çevresinde kalan tarım alanlarında yüksekliğinde etkisi ile buğday, arpa, çavdar ve nohut gibi soğuğa dayanıklı ürünler yetiştirilmektedir. Yayla merkezinde yer alan evlerin bahçelerinde ise, halk tüketeceği sebzeleri yetiştirmektedir. Nadiren de olsa bahçelerde, kiraz, vişne, ceviz, elma ve ayva gibi meyve ağaçlarına rastlanmaktadır.

Yaylada hayvancılık ile geçim sağlayan fazla olmadığı için, yaylaya haziran ayı sonlarına doğru çıkılmakta ve eylül ayı başlarında da yayladan inilmektedir. Burada aslında etkili olan unsur okulların kapanma ve açılma tarihleridir. Yaz tatili ile yayla sezonu da açılmakta, eylülde okulların açılması ile de yayla sezonu sona ermektedir. Yol durumunun iyileşmesi ve artık hemen her evde bir otomobil olması nedeniyle, hafta

sonları yayla oldukça kalabalıktır. Yaylada altı meskende yer alan aileler devamlı olarak yaylada yaşamaktadır. Bu kişiler aynı zamanda da yaylanın da bekçiliğini yapmaktadırlar.

Yaylada bazı yıllarda yaylalar arası voleybol turnuvası yapılmakta olup son yıllarda bu gelenek de yok olup gitme tehlikesi ile karşı karşıyadır.

4.7.2.4. Köşürge Yaylası

Köşürge Yaylası, Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer almakta olup, Selçuk dağının (1866 m) tam olarak güneye bakan yamaçlarında kurulmuştur. Yaylaya Maksutoluğu yaylasının içerinden geçerek ulaşılabilir. Kadirliye 44 km uzaklıkta olan yaylanın yüksekliği de 1450 m'dir. Yayla çevresine göre oldukça yüksek bir sahada kurulmuş olan yaylanın güney cephesi tamamı ile açıktır (Uydu 4.15).

Divan-u Lügati't Türk'e göre 'Köşige' 'açık gölge, zayıf gölge, gölgemsi' anlamlarına gelmektedir (www.sozce.com) (26.02.2014). Köşürge yaylası Selçuk dağının güney yamacında yer almakta ve etrafı tamamı ile açık olup, orman örtüsü de oldukça zayıftır. Çevresinde gölgelik bir alan bulunmamaktadır. Devamlı güneşi gören yaylaya, gölgesi az olduğu için Köşürge isminin verildiği düşünülmektedir.

Uydu 4.15. Selçuk dağının güney yamacında kurulan Köşürge yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Köşürge yaylası, Şabaplı köyü Sarıcaferli ve Yanarateş ailelerin yaylasıdır. Yaylada yalnızca 40 adet mesken yer alırken, yaklaşık 250 kişi yaşamaktadır ve küçük yaylalardan birisidir. Yaylada nüfusun az olması ve Maksutoluğu'na yakın olması nedeniyle bakkal, fırın veya kasap gibi bir esnaf da bulunmamaktadır. Yayla sakinleri tüm ihtiyaçlarını Maksutoluğu yaylasından karşılamaktadır (Foto 4.57.).

Foto 4.57. Selçuk dağının güney yamacında yer alan Köşürge yaylasında etrafı meyve bahçeleri ile çevrili ahşap bir mesken

Yaylada tapu, yol, kanalizasyon, evsel atıklar ve su sorunu bulunmaktadır. Özellikle ağustos ayında su sıkıntısı kendini iyiden iyiye hissettirir. Buna karşılık yaylada iletişim ve elektrik sıkıntısı bulunmamaktadır.

Yaylaya sakinlerinin hemen tamamı rekreasyonel amaçlı olarak yaylaya çıkmaktadırlar. Hayvancılık amacı ile yaylaya çıkan aile ise bulunmamaktadır. Yaylanın hemen yakın çevresi bodur çalı ve ağaçlarla kaplı olup, kuzeyinde Selçuk dağının eteklerinde ardıç ağaçlarına, güney cephede ise yer yer sedir ve karaçam ağaçlarına rastlanmaktadır. Ayrıca yaylada herhangi bir tarla veya meyve bahçesinden de bahsetmek mümkün değildir. Ancak evlerin bahçelerinde kiraz, elma, ceviz gibi birkaç meyve ağacını görebiliriz (Foto 4.58.).

Yaylada yer alan meskenlerin önemli bir kısmı betonarme şeklinde iken, prefabrik, ahşap ve galvaniz sacdan da yapılmış evler bulunmaktadır. Ancak evlerin tamamının çatısı kış aylarındaki yoğun kar yağışı sebebiyle galvaniz sac şeklindedir.

Yaylaya gelenlerin tamamını Kadirli'den gelenler oluşturmaktadır ve yaylaya haziran-temmuz aylarında çıkılmakta, eylül ayı içerisinde de yayladan inilmektedir.

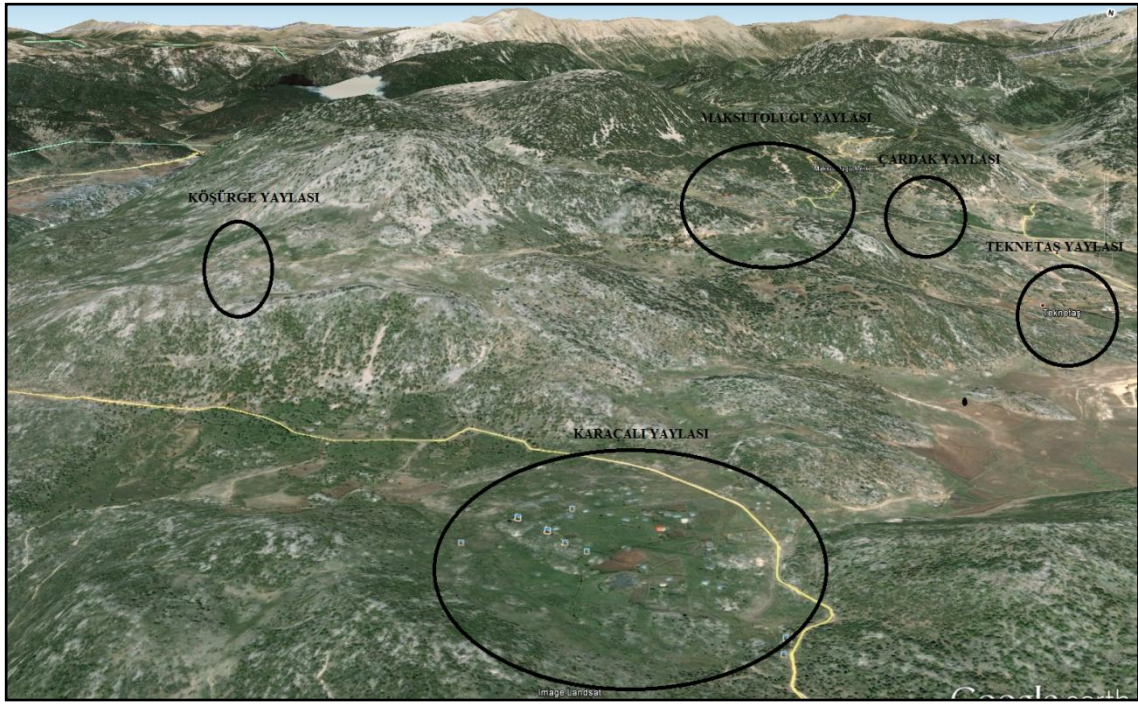

Foto 4.58. Selçuk dağının (1866 m) güney yamacında kurulu olan Köşürge yaylasından bir görünüm

4.7.2.5. Karaçalı Yaylası

Karaçalı yaylası Kadirli'ye 40 km uzaklıkta ve 1260 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yerinde yapmış olduğumuz tespite göre yaylada 45 adet mesken yer alırken, 280 kişi yaşamaktadır. Yaylanın adı ise bölgede bulunan ve halk arasında 'Karaçalı' olarak bilinen bitkiden gelmektedir. Yaylada en fazla Kadirli ilçesi Menziletli köyü ile Topraktepe köyü sakinleri yer almaktadır (Uydu 4.16.).

Yayla, Selçuk dağının (1866 m) güneyinde, Harkayası tepesinin (1343 m) kuzey doğusunda, çalın tepesinin (1401 m) batısında, İmirhan yaylasının doğusunda ve Yedioluk ovasının güneybatında yer alan düzlükte kurulmuştur. Etrafı yüksek dağ ve tepeler ile çevrilidir. Yaylanın çevresinde en fazla gürgen, karaçalı ve ardıç ağaçları yer alırken, etraftaki dağlık alanlarda sedir ve göknar ağaçları yer alır (Foto 4.59.).

Uydu 4.16. Karaçalı ve çevresindeki diğer yaylalar (15.11.2013) (earth.google.com).

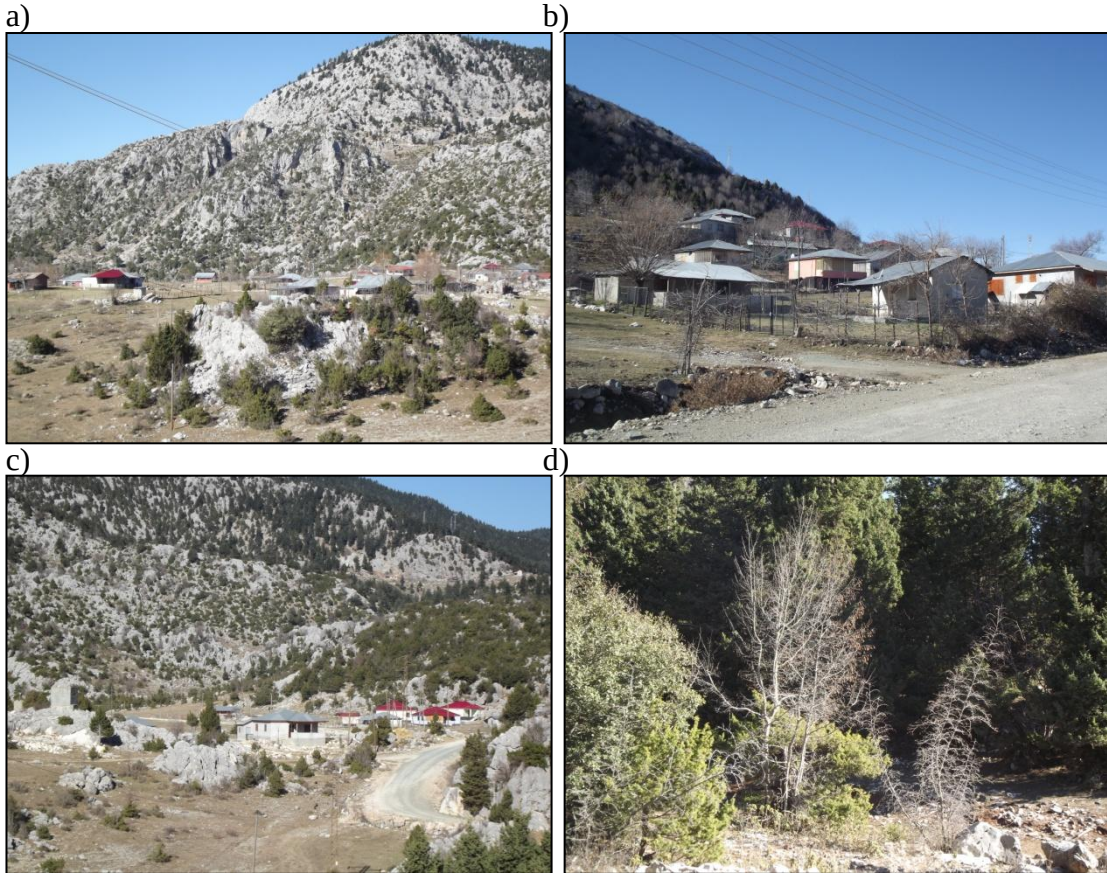

Foto 4.59. a-b-c) Selçuk dağı'nın güney eteklerinde, karstik arazi içerisinde karaçalı ve ardıc ağaçları ile çevrili Karaçalı yaylasından görünüm d) Karaçalı bitkisi

Karaçalı yaylasında elektrik, tapu, yol ve iletişim sorunu bulunmamaktadır. Buna karşılık temmuz aylarında başlayan yaz kuraklığı, ağustos ayından itibaren kendini iyiden iyiye hissettirir ve su sıkıntısı yaşanır. Yaylanın orta kısmında bir su deposu yer almaktadır. Ayrıca yaylada kanalizasyon ve evsel atıkların depolanma sorunu hala devam etmektedir.

Yaylaya hayvancılık amaçlı olarak çıkan aile bulunmamakla birlikte, bazı aileler yanında büyükbaş hayvanları ile birlikte yaylaya çıkmaktadırlar ve diğer yayla sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Yaylanın kuzeyinde yer alan verimli tarım alanlarında tarla tarımı yapılmaktadır. Ama bu tarımsal faaliyeti yayla sakinleri değil de Değirmendere köylüleri yapmaktadır. Bununla birlikte hemen her evin bahçesinde çeşitli meyve ağaçlarına ve yaylacıların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar da sebze bahçelerine rastlanmaktadır.

Yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğu betonarme, çatıları ise galvaniz sac şeklindedir. Evlerin yapımında temelde yaylada bol miktarda bulunan taş tercih edilmektedir. Bununla birlikte çadır kuran yaylacılara rastlamak da mümkündür. Yayla çevresine göre daha aşağıda, düz bir saha üzerinde yer aldığı için ve su kaynaklarının da yetersiz olması nedeniyle meskenler birbirine oldukça yakın yapılmıştır.

Yaylada nüfusun yetersiz olması nedeniyle yaylada herhangi bir esnaf bulunmamaktadır. Ancak çevre yaylalardan günlük Karaçalı yaylasına ekmek gelmektedir. Zaten yayla sakinleri çoğu zamanda kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar yufka ekmek yapmakta, özellikle de sabah kahvaltıları için de halk arasında ‘Göçmen sobası’ olarak bilinen sobalarda da çörek pişirmektedirler.

4.7.2.6. Ağlıca Yaylası

Ağlıca yaylası Selçuk dağının (1866 m) kuzey yamaçlarında ve Ağlıca düzlüğünün içerisinde yer almaktadır. Yaylanın Kadirli’ye olan uzaklığı 48 km, Maksutoluğu yaylasına olan uzaklığı ise 4 km’dir. Ayrıca Ağlıca yaylası 1590 m yüksekliğinde yer almaktadır (Uydu 4.17.).

Yaylada devamlı olarak kalan aile bulunmamakla birlikte, yaylacılara ait 20 adet mesken ve bu meskenlerde yaşayan yaklaşık 120 kişi yer almaktadır. Yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğu Selçuk dağının yamacında, eğimin fazla olduğu alanda yer almaktadır. Yaylacılar Avluk köyü, Süleymanlı ve Kalealtı mahallesi sakinlerinden oluşturmaktadır (Foto 4.60.).

Uydu 4.17. Selçuk dağının kuzeyinde Ağlıca yaylası ve çevresinde yer alan diğer yaylalar (15.11.2013) (earth.google.com).

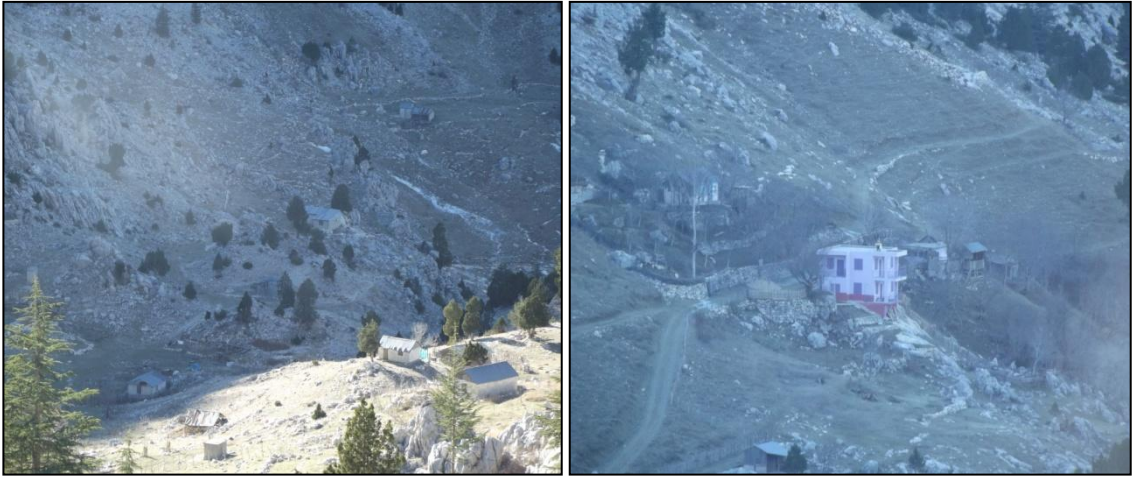

Foto 4.60. Selçuk dağının (1866 m) kuzeyindeki vadi içerisinde kurulmuş, etrafı sedir, göknar ve ardıç ağaçları ile çevrili Ağlıca yaylasından görünüm

Yaylanın içinde bulunduğu alanda karstik arazi yapısı görülmekle birlikte, etrafı göknar, ardıç ve sedir ormanları ile çevrilidir. Özellikle yalanın içerisinde yer aldığı taşlık vadi ve çevresinde iklime ve toprağa en iyi uygun uyum sağlamış ardıç ağacı sıkça görülmektedir. Yaylada arazinin yapısından dolayı tarım tarla tarımı yapılmazken, evlerin bahçelerinde kiraz, elma ve ceviz gibi meyve ağaçları bulunmaktadır.

Yayla karstik arazi içerisinde yer almasından dolayı ağustos ayı ortalarından itibaren su sıkıntısı yaşanmaktadır. Ayrıca yaylada halen elektrik bulunmamakta,

iletişim sorunu da yaşanmaya devam etmektedir. Ulaşımda ise Maksutoluğu yaylasına kadar bir sıkıntı yaşanmazken, Maksutoluğu yaylasından itibaren 4 km boyunca yollar oldukça bozuktur ve ulaşım zorlukla sağlanabilmektedir. Bunların yanında yaylada tapu, evsel atıklar ve kanalizasyon sorunu da hala devam etmektedir.

Yayla sakinlerinin büyük çoğunluğu hayvancılık ile uğraşmaktadır. Bu kadar alt yapı eksikliğine rağmen yaylanın tercih edilmesi de hayvancılığa elverişli olmasından kaynaklanmaktadır. Yaylacıların tamamına yakını hayvancılık yapan aileler oluşturmaktadır. Yaylada hem büyükbaş, hem de küçükbaş hayvancılık yapılmakla birlikte, 50 kadar büyükbaş hayvan, 700 kadar da keçi ve koyun yer almaktadır. Yaylacılar özellikle de Maksutoluğu ve Çardak gibi iki büyük yaylanın hemen yanı başında yer almasını bir fırsata çevirmişler ve her türlü süt, yoğurt, peynir gibi ürünleri bu yaylalara satmaktadırlar.

Yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğunu taş temelli, briket gövdeli ve galvaniz sac'dan oluşan evler oluşturmaktadır. Bunun yanında az da olsa çadır kuran yaylacılar ile ahşaptan yapılmış meskenlere de rastlanmaktadır. Yaylada yalnızca bir ev iki katlı olup, diğerleri tek katlıdır.

Yayla oldukça küçük bir yayla olduğu için herhangi bir işyeri de bulunmamaktadır. Yayla sakinleri ihtiyaçlarını kendilerine yalnızca 4 km uzaklıkta yer alan Maksutoluğu yaylasından, ya da araçlarla gelen satıcılardan karşılamaktadırlar.

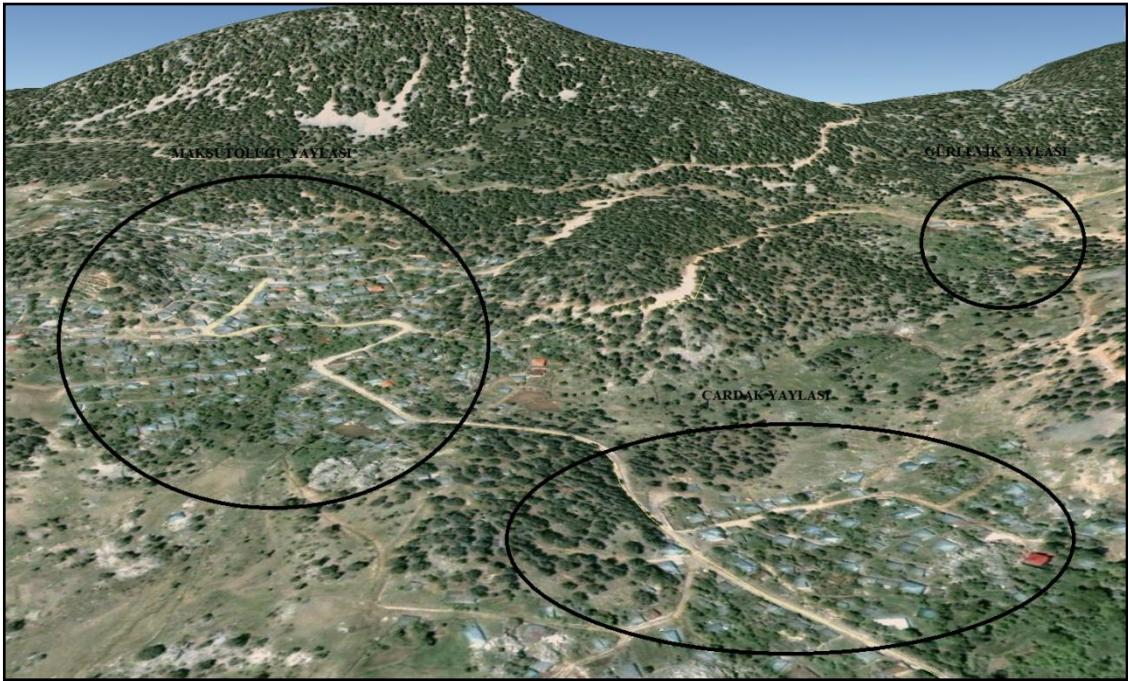
4.7.2.7. Gürlevik Yaylası

Gürlevik Yaylası Değirmendere köyü sınırları içerisinde, Kadirli ilçe merkezine 46 km uzaklıkta ve deniz seviyesinden 1500 m yukarıda yer almaktadır. Yaylada 21 adet mesken bulurken, yaklaşık da 130 kişi yaşamaktadır. Yaylaya Kadirli-Akarca-Yoğunluk-Maksutoluğu yolu güzergahından ulaşılmaktadır. Yayla Maksutoluğu yaylasının hemen kuzeyinde, yalnızca 2 km uzaklıkta yer almaktadır. Yaylayı daha çok Kadirli ilçesi Topraktepe köyü sakinleri tercih etmektedir (Uydu 4.18.).

Gürlevik yaylasının ismi burada yer alan bir su pınarından gelmektedir. Kaynak suyu gürleyerek çıktığı için, yaylanın ismi de Gürlevik olarak anılmaya başlamıştır. Yaylanın batısında Selçuk dağı (1866 m), kuzeybatısında vadisi, kuzeydoğusunda Akkale tepesi (1590 m) eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır. Ayrıca yaylanın etrafı tamamıyla sedir, göknar ve ardıç ormanları ile kaplıdır (Foto 4.61.).

Foto 4.61. Gürlevik yaylasının kuzeyinde Akkale tepesi ile yayla merkezinde yer alan sedir, göknar ve ardıç ağaçları

Uydu 4.18. Gürlevik yaylası ve güneyinde yer alan Maksutoluğu ve Çardak yaylaları (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada çoğunluğu ahşap olmak üzere toplam 21 adet mesken yer almaktadır ve bu meskenlerin çoğu ahşaptan yapılmış, eski meskenlerdir. Yaylada eğimin fazla olmasının bir sonucu olarak yaylacılar evlerin bahçelerini taş duvarlarla örerek taraça haline getirmişlerdir. Bu mesken sahiplerinden yalnızca birisi devamlı olarak burada yaşamakta, diğerleri yaylacılara aittir. Devamlı olarak burada kalan tek aile ise

hayvancılık ile uğraşmakta, yayla sezonu dışında kalan dönemlerde de yalanın bekçilik görevini üstlenmektedir. Sarioluk pınarı yayla sakinlerinin su ihtiyacını karşılamaktadır (Foto 4.62.).

Foto 4.62. a) Eğimli bir arazi üzerinde yer alan Gürlevik yaylasında evlerin bahçelerine taştan yapılan taraçalar b)Gürlevik yaylasında yer alan devamlı bir yerleşkenin hayvanları için yaptığı çatısı toprak dam olan bir ahır c) Gürlevik yaylasında ahşaptan yapılmış bir mesken d)Yaylanın su ihtiyacını da karşılayan ‘sarioluk’ pınarı

Oldukça küçük bir yayla olduğu için yayla sakinleri ihtiyaçlarını daha çok Maksutoluğu yaylasından karşılamaktadır ve yaylada herhangi bir işyeri ise bulunmamaktadır.

Yayla neredeyse tamamıyla ormanlık arazi içerisinde yer alır ve bu nedenle de tüm mesken sakinlerin tapu problemi bulunmaktadır. Yaylanın çevresindeki arsaların bir bölümü ise 2B arazisi olup, satışı hala devam etmektedir. Yaylanın yolu ise ulaşım oldukça elverişlidir olup, yaylada su sorunu da bulunmamaktadır. Yaylanın hemen

içerisinde yer alan Sarıoluk Pınarı yaylacıların içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır. Yaylanın hemen kuzeyinde yer alan ve yaylaya da ismini veren kaynağın oldukça eşli, gür bir pınar olduğu ifade edilmekte ve bu su borularla Maksutoluğu yaylasına taşınmaktadır.

Yayla diğer tüm yaylalardan farklı olarak merkezi bir kanalizasyon sistemine sahiptir. Yayla sakinleri kendi imkanları ile merkezi bir kanalizasyon sistemi yapmışlar ve tüm evlerin atık suların bu borulara bağlanarak daha aşağıda yer alan bir yerde depo edilmektedir. Bunun yanı sıra yaylada elektrik, iletişim ve evsel atık problemi de yaşanmamaktadır.

Yaylada havyacılık yapan üç aile bulunmaktadır. Bu aileler hem büyükbaş, hem de küçükbaş hayvancılık ile uğraşmakta olup, Gürlevik, Çardak ve Maksutoluğu yaylalarının süt, yoğurt, peynir gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

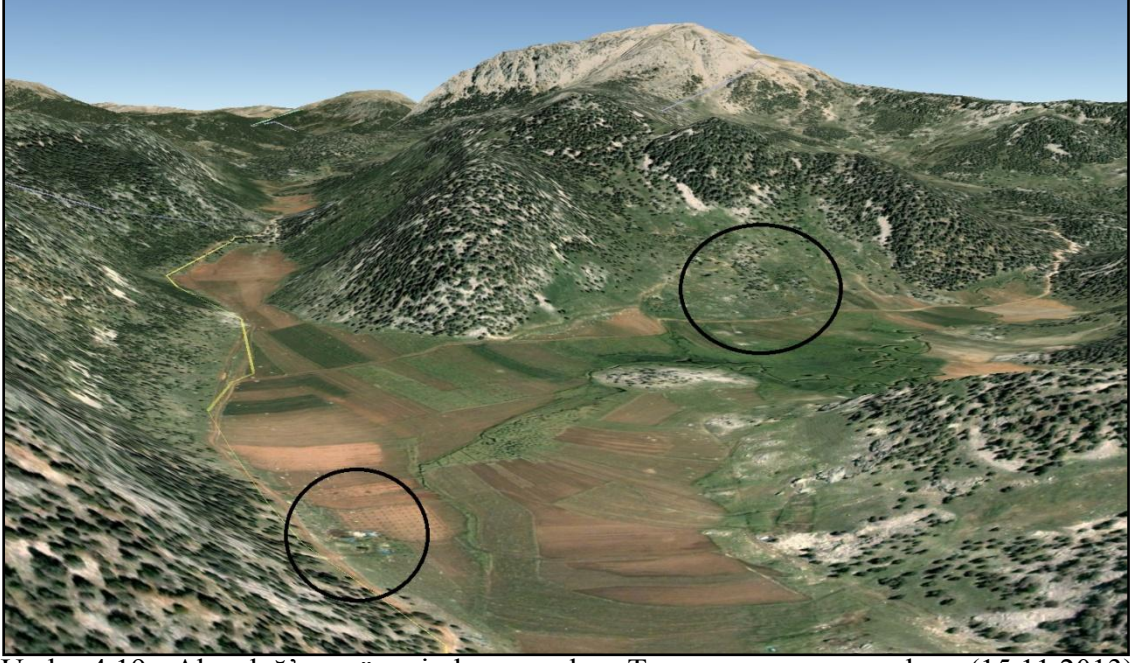
Yayla hem orman arazisi içerisinde, hem oldukça eğimli bir arazi üzerinde yer aldığı için tarım alanı bulunmamaktadır. Ancak yaylanın batısında orman örtüsünün az olduğu kısmen açıklık saha taraça haline getirilerek buraya kiraz ve ceviz gibi çeşitli meyve ağaçları dikilmiştir.

Yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğu ahşaptan yapılmış olmakla birlikte, taş temelli, briket gövdeli evler de yer almaktadır. Ancak evlerin tamamının çatısı galvaniz sac şeklindedir ve evlerin tamamı tek katlıdır. Devamlı olarak burada yaşayan ailenin ise evinin hemen yanı başında çatısı toprak dam olan bir hayvan barınağı bulunmaktadır (Foto 4.62.).

4.7.2.8. Turna Yaylası

Turna Yaylası Değirmendere köyü sınırları içerisinde, Kadirli'ye 51 km mesafede ve deniz seviyesinden 1660 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yayla, Turna ovası olarak adlandırılan karstik bir aşınım şekli olan uvala sahası içerisinde yer almaktadır. Yaylanın güneyinde Turna dağı (1970 m), batısında Gökhöpur tepesi (1731 m), kuzeyinde Ziyaret tepesi (1800 m) ve doğusunda Ahır tepesi (1700 m) yer alır. Yaylanın etrafı tamamıyla sedir, göknar ve ardıç ağaçları çevrilidir (Uydu 4.19.).

Turna yaylası İslice, Küçük Turna ve Büyük Turna olmak üzere üç küçük yaylanın birleşiminden oluşmaktadır. En güneyde etrafı tamamen ormanlarla çevrili ve yalnızca 3 meskenden oluşan İslice, ortada kesimde 6 mesken bulunan Küçük Turna ve en kuzeyde de 13 meskenden oluşan Büyük Turna yer almaktadır (Foto 4.63.).

Uydu 4.19. Akçadağ'ın güneyinde yer alan Tırna ovası ve yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

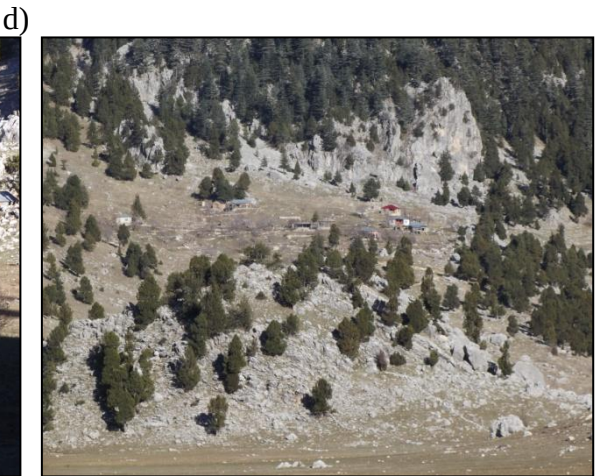
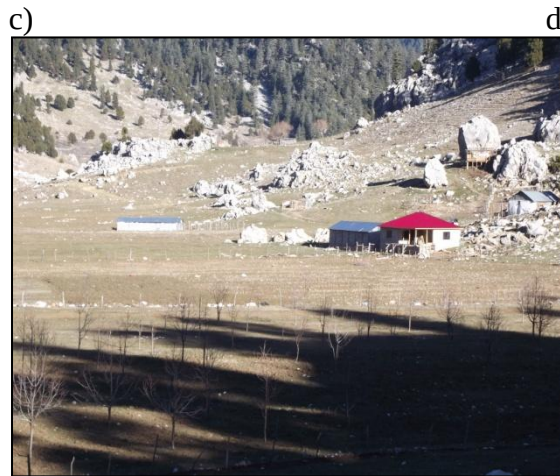
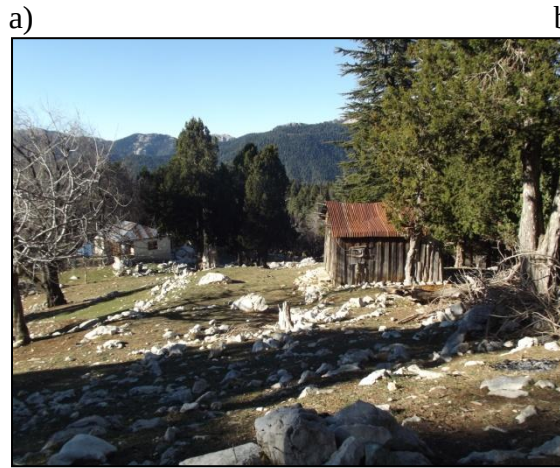

Foto 4.63. a) Etrafı ardıc ağaçları çevrili İslice yaylası b) Küçük Tırna'da yer alan bir mesken ve çardak c-d) Büyük Tırna ovası içerisinde ve kenarında kurulan yayla evleri

Yaylada tapu sorunu bulunmamakla birlikte, 2B olarak adlandırılan arazilerin satışı da hala devam etmektedir. Büyükturna karstik arazi içerisinde yer almasına karşın üç tane pınar bulunmaktadır ve su sorunu yaşanmamaktadır. Ancak yaylada ulaşım, iletişim, kanalizasyon, evsel atıklar ve hatta elektrik sıkıntısı hala devam etmektedir. Henüz elektriğe kavuşamayan birkaç yayladan birisidir.

Yaylanın da içerisinde yer aldığı Turna ovasına arpa, buğday ve nohut gibi tarım ürünlerinin ekimi yapılmaktadır. Ayrıca yaylada özellikle turna ovası içerisinde kiraz bahçeleri yer almaktadır (Foto 4.64.).

Yaylada betonarme, ahşap ve çadır meskenler yer almaktadır. Özellikle de küçükbaş hayvancılık yapmak amacıyla yaylaya çıkanların bir kısmı çadır meskenleri tercih etmektedir. Yaylada yer alan ahşap ve betonarme evlerin çatıları ise galvaniz sac şeklindedir.

Foto 4.64. Etrafı yüksek dağlarla çevrili, içerisinde yayla evlerinin, tarım alanlarının ve kiraz bahçelerinin bulunduğu ve bir uvala sahası olan Turna ovasından bir görünüm

Yaylaya daha çok Yoğunluk köyünden, İспенler adlı aileler hayvancılık yapmak amacıyla çıkmaktadır. Bu aileler özellikle keçi yetiştiriciliği yapmaktadırlar ve ağca dağın yamaçlarında yer alırlar. Yaylaya hayvancılık amacı ile çıkıldığı için daha Mayıs ayı ortalarında yaylaya çıkılır ve ancak Ekim ayı ortalarından itibaren yayladan inilir. Bazı yaylacılar ise kış aylarında ilk kar düşene kadar yaylayı terk etmezler. Yaylada kış aylarının oldukça sert geçmesi nedeniyle sürekli bir yerleşme ise yer almamaktadır.

Yaylanın etrafı tamamıyla sedir, karaçam, göknar ve ardıç ormanları ile çevrili olan Turna yaylasında, Kadirli Orman İşletme Müdürlüğü'nün kontrolü altında kesim ve seyrekleştirme çalışmaları da hala devam etmektedir (Foto 4.65.).

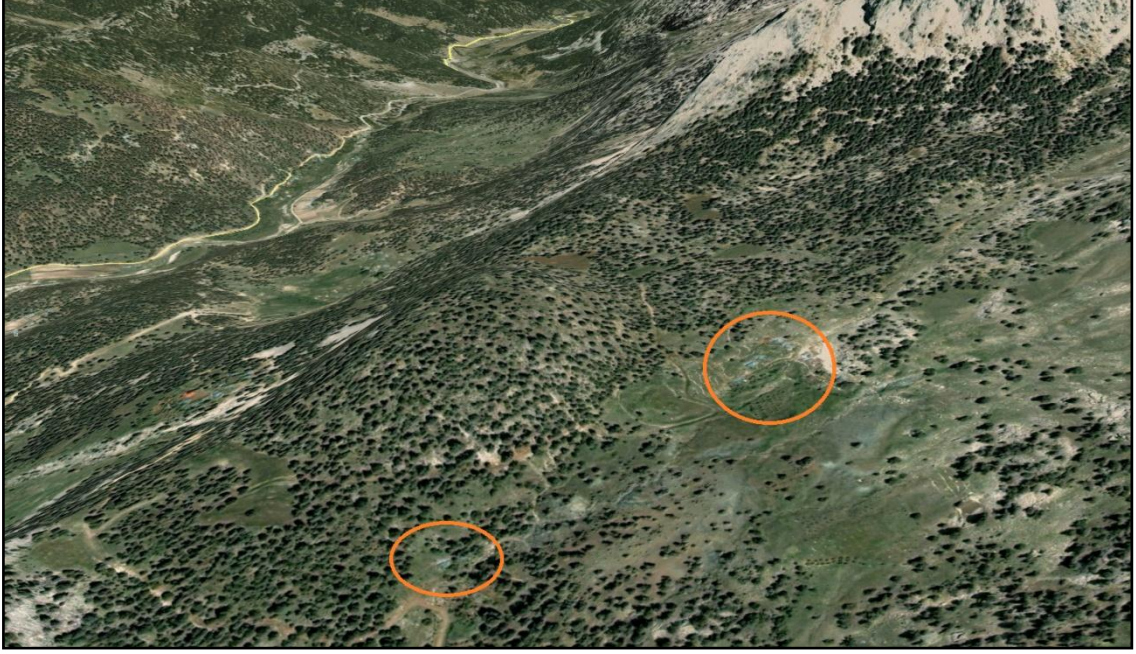
Foto 4.65. Büyükturna yaylasında kesilmiş ve istiflenmiş sedir ve ardıç ağaçları

4.7.2.9. Söğütoluğu Yaylası

Söğütoluğu yaylası Kadirli'nin Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer alır. Yayla deniz seviyesinden 1660 m yüksekliğinde yer alır ki Kadirli'nin yaylaları içerisinde en yüksekte yer alan yayla durumundadır. 17 adet mesken bulunan yaylada, yaklaşık 100 kişi yaşamaktadır. Yaylaya iki ayrı yol güzergahından ulaşmak da mümkün olup, Kadirli'ye olan uzaklığı Maksutoluğu yaylası üzerinden 54 km iken, Bağdaş yaylası yolu üzerinden ise 60 km'dir. Yayla sakinleri her iki yolu kullanmaktadırlar (Uydu 4.20.).

Söğütoluğu yaylası adını burada yer alan bir oluktan almaktadır. Yaylanın batısında Kuşkaya tepesi (1800 m), kuzeyinde Akçadağ tepesi (2285 m), doğusunda ise Bozcüce tepesi (1882 m) yer alırken, yaylanın güneyinde söğütoluğu deresinin de içerisinde aktığı, bir uvala sahası olan söğütoluğu düzlüğü (1535 m) yer almaktadır (Foto 4.66.).

Söğütoluğu yaylası ormanlık bir saha içerisinde yer alır. Yaylanın etrafında yer yer göknar, karaçam, ardıç ve özellikle de sedir ağaçları ile çevrilidir. En fazla olan ağaç türü sedir ağaçlarıdır. Sedir ağaçları burada bir kuşak olarak devam etmektedir. Burada yer alan sedir ağaçlarının Kadirli Orman İşletme Müdürlüğü'nün kontrolü altında kesim ve seyrekleştirme çalışmaları da hala devam etmektedir.

Uydu 4.20. Akçadağ güneyinde yer alan Söğütoluğu Yaylası ve batısında yer alan savrun çayı ve vadisi (15.11.2013) (earth.google.com).

Foto 4.66. Akçadağın güneyinde, uvala sahasının içerisinde ve çevresinde yer alan, etrafı sedir ve ardıç ağaçları ile çevrili Söğütoluğu yaylasından görünüm

Söğütöluğu yaylasını en fazla Kadirli ilçesi Avluk köyü sakinleri ile Sumbas ilçesi Yeşilyayla köyü sakinlerinden Yeşilyurt ailesi tercih etmektedirler. Yaylada toplam 17 adet mesken yer almaktadır ve bu meskenlerin çoğunluğu taş temelli, briket gövdeli ve çatısı da galvaniz sac'dan oluşmaktadır. Çünkü burada kış ayları çevre yaylalara oranla çok daha sert geçmekte, kar yağışı daha fazla olmaktadır. Ancak yinede yaylada üç aile çadırları ile yaylaya gelirken ve bir ailenin ise meskeni tamamıyla galvaniz sac şeklindedir.

Oldukça küçük bir yayla olduğu için, yaylada herhangi bir işyeri veya esnaf da bulunmamaktadır. Yayla sakinleri ihtiyaçlarını kendisine en yakın büyük yayla olan Alipaşa yaylasından veya minibüsler ile gelen satıcılardan karşılamaktadırlar.

Yaylada yalnızca su ve elektrik sorunu bulunmamaktadır. Yaylanın en önemli özelliği havasının ve suyunun serin ve güzel olmasıdır. Ayrıca yayla elektriğe ancak 2013 yılının yaz aylarında kavuşabilmiştir. Bunun haricinde yaylada tapu, ulaşım, iletişim, kanalizasyon ve evsel atıklar bir problem olarak devam etmektedir. Yaylanın yolları oldukça bozuktur. Bağdaş yolu güzergahından geldiği takdirde Alipaşa yaylasına kadar kısmen bozuk da olsa, asfalt olan kısımdan sonra kuzeye dönölmekte ve yaklaşık 5 km'lik bir kısım oldukça bozuk ve dik bir rampa şeklindedir. Yine aynı şekilde Maksutoluğu yaylasından itibaren 10 km'lik bir mesafede yer alır ve bu yolda hem stabilize hem de çok bozuk bir yoldur. Ayrıca yaylada iletişim de büyük bir problemdir ve yayla sakinleri yakınları ile görüşmek için telefonun çektiği diğer yaylalara giderek buralardan görüşme yapmaktadırlar.

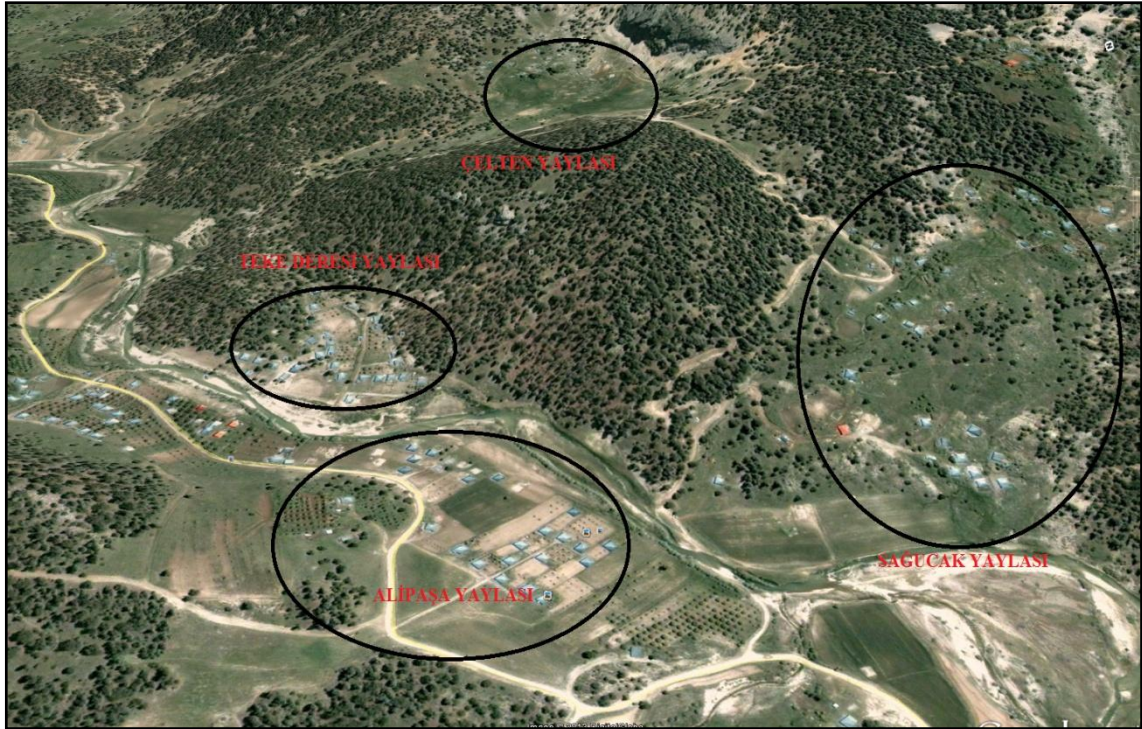
Yayla ormanlık saha içerisinde yer almasına karşılık hayvancılık için yaylaya gelenlerin sayısı fazla değildir. Yalnızca iki aile hayvancılık amaçlı olarak yaylaya çıkmakta, bunlarda hem büyükbaş, hem de küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapmaktadır. Geri kalan yayla sakinleri ise rekreasyonel amaçlı olarak yaylayı tercih etmektedirler. Hayvancılık amaçlı olarak yaylaya gelenler mayıs ayı sonunda yaylaya çıkarken, ancak ekim ayı sonuna doğru yaylada inmekte, rekreasyonel amaçlı yaylayı tercih edenler ise temmuz ayı başında yaylaya çıkmakta ve eylöl ayı başlar başlamazda tekrar dönüş yapmaktadır. Yaylada sürekli bir yerleşme ise bulunmamaktadır.

Yaylada yer alan uvala sahası içerisinde tarla tarımı da yapılmakta ve buğday veya arpa yetiştirilmektedir. Ayrıca yaylada çilek ve kiraz bahçelerini de rastlanmaktadır. Hemen her evin yanı başında mutlaka çeşitli meyve ağaçlarını görmek mümkündür.

4.7.2.10. Soğucak Yaylası

Soğucak yaylası da Değirmendere Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Yaylanın ortalama yükseltisi 1420 m olup, Kadirliye olan uzaklığı da 55 km'dir. 82 adet mesken yer alan yaylada, 510 kişi yaşamaktadır. Yayla Değirmendere köyü sınırları içerisinde olmasına karşılık yaylaya daha çok Bağdaş yaylası yolu üzerinden ulaşım sağlanmaktadır. Yayla adı ise havasından ve suyundan almaktadır. Yaylanın havası ve suyu oldukça soğuk olduğu için bu isim verilmiştir (Uydu 4.21.).

Soğucak yaylası akça dağın (2285 m) hemen güneybatı eteklerinde, savrun çayı vadisinin ise doğusunda yer almaktadır. Yaylanın tam batısında ise Tuvaras deresi yer alır. Yayla Kadirli ile Andırın ilçeleri arasında da sınır oluşturmaktadır. Yaylanın etrafı ve özellikle de doğusu ile kuzeyi karaçam, göknar ve özellikle de sedir ormanları ile kaplı durumdadır. Yaylanın eğimi oldukça fazladır ve yaylada yer alan evlerin büyük çoğunluğu eğimli arazi üzerinde ve yol boyunca sıralanmış durumdadır. Bu yol Alipaşa ve Soğucak yaylasını Maksutoluğu yaylasına kadar, oradan da Kadirli'ye birleştirmektedir. Fakat stabilize olan bu yol güzergahı oldukça bozuktur ve fazla kullanılan bir yol değildir.

Uydu 4.21. Akçadağ'ın güneybatısında yer alan Soğucak yaylası ve Andırın ilçe sınırlarındaki Çelten, Alipaşa ve Teke Deresi yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Yayla üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Birincisi savrun vadisinin batısında yer alan vadi tabanı ve çevresinde yer alırken, ikincisi batı-doğu istikametinde yol boyunca uzanan eğimli ve engebeli saha üzerinde ve son olarak da daha doğuda karaçam, göknar, sedir ve ardıç ağaçları içerisindeki ormanlık saha içerisinde yer alır (Foto 4.67.).

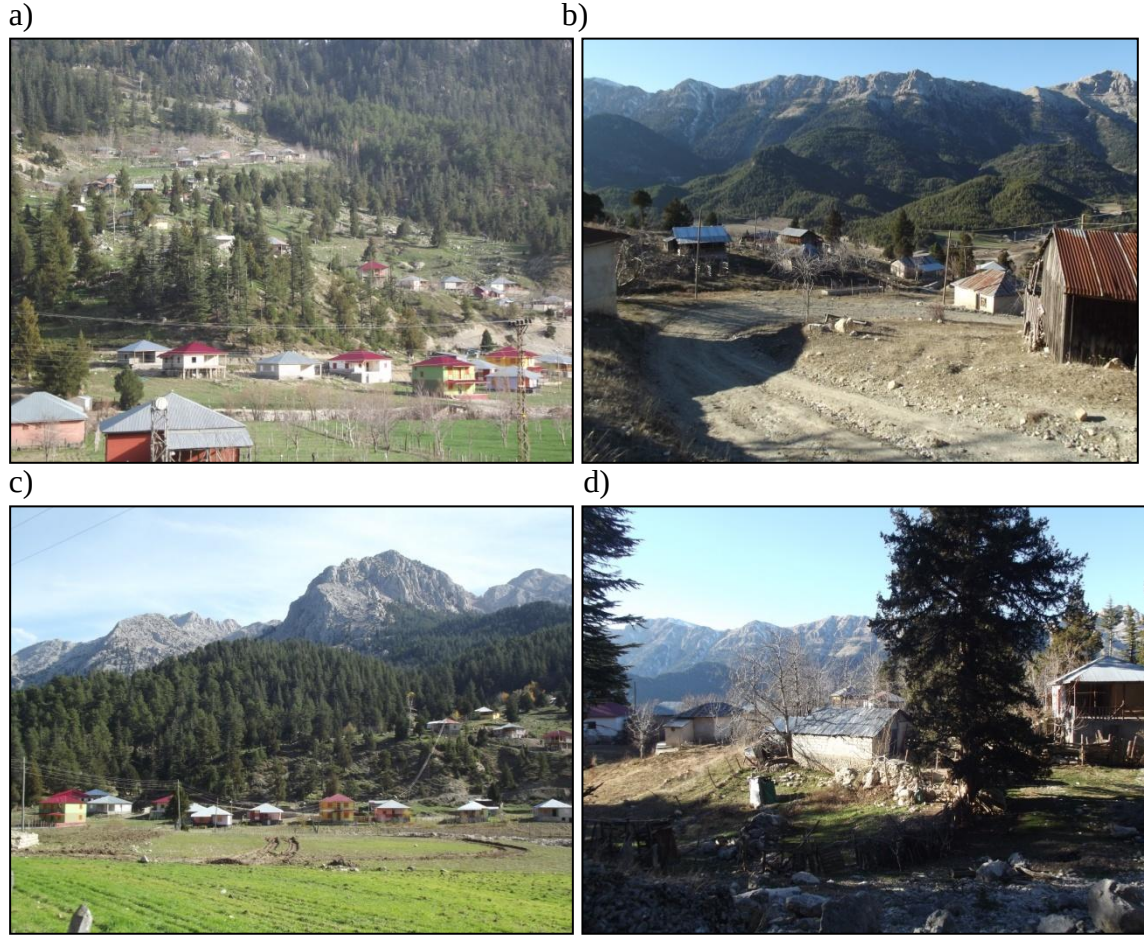

Foto 4.67. a-b-c) Akçadağın güneybatısında, savrun çayının kuzeyinde, eğimli bir sahada üzerinde, sedir ve ardıç ormanları içerisinde yer alan ve yol boyunca uzanan Soğucak yaylasından çeşitli görünüm d) Soğucak yayla merkezine 1 km uzaklıkta yer alan karaçam, sedir ve ardıç ağaçları içerisinde Deligöz Mahallesi

Soğucak yaylasında toplan 82 adet mesken bulunmaktadır ve bunun büyük çoğunluğu taş temelli, briket gövdeli ve çatısı galvaniz sac'tan oluşmaktadır. Eski yapılan evler içerisinde ahşap meskenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ancak yeni yapılan meskenlerin daha modern ve bir kısmının da iki katlı olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Yaylada herhangi bir iş yeri bulunmamakta olup, yayla sakinleri ihtiyaçlarını yaklaşık 2 km uzaklıkta yer alan ve oldukça merkezi yayla durumunda olan Alipaşa

yaylasından karşılamaktadır. Yine Soğucak yaylası sakinleri ibadet etmek için de camiye Alipaşa yaylasına gitmektedirler.

Soğucak yaylasında yer alan tarım arazileri daha çok yaylanın doğusunda, savrun çayı vadisi boyunca uzanır ve buralarda bahçecilik ve tarla tarımı yapılmaktadır. Özellikle son yıllarda yaylacılığın gelişmesi ile birlikte bu tarım alanlarına domates, biber, patlıcan, salatalık, maydanoz ve turp gibi ürünler yetiştirilmekte ve yayla sakinlerinin ihtiyaçlarını gidermektedir. Ayrıca bu aileler hayvancılık yapmakta ve hem Soğucak yaylasının, hem de Alipaşa ve Tekederesi yaylası sakinlerinin süt, yoğurt, tereyağı ve peynir ihtiyaçlarını karşılamakta, hem de aile bütçelerine katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte yaylada hemen her evin bahçesinde az da olsa meyve ağaçlarına ve bostanlıklara da rastlamak mümkündür.

Yayla sakinlerinin hemen tamamı Kadirli’li olmakla birlikte, özellikle Azaplı, Dedefakılı ve Yusufizzettin köyü sakinleri çoğunluğu oluşturmaktadır. Hayvancılıkla uğraşan aileler hariç, geriye kalan yaylacılar haziran ayı sonunda yaylaya çıkmakta ve eylül ayı da başlar başlamaz yayladan inmektedirler. Yine yaylayı tercih edenlerin büyük bir bölümünü de emekli olmuş insanlar oluşturmaktadır. Ayrıca ağır kış şartları yüzünden yaylada devamlı bir yerleşke de bulunmamaktadır.

Yaylanın hemen doğusunda ve yaklaşık 1 km mesafede bulunan ‘Deligöz’ pınarı yer almaktadır. Suları oldukça soğuk olan bu pınardan, diğer yayla sakinlerini de bidonlarla gelip su doldurmakta ve bu suları içme suyu olarak kullanmaktadırlar. Elbette ki burada bu pınarın sularını soğuk olması yanında, sularının kirlenmemiş olması ve suyun tadı önemli bir faktördür (Foto 4.68.a.).

Yaylaya ulaşım problemi bulunmamakla birlikte, yaylaya çıkan yolun son 2 km’si stabilize olup, oldukça da bozuktur. Bununla birlikte birkaç yıl öncesine kadar ilkbahar aylarında sular taşkın olduğu dönemlerde karşıya bir köprü olmadığı için yayla sakinleri ulaşımında güçlük çekmekteydi. Ancak yaylacılar kendi imkanları ile derme çatma da olsa savrun çayı üzerine bir köprü inşa ederek bu problemi gidermeye çalışmışlardır (Foto 4.68.b.).

Bununla birlikte yaylada hala iletişim, kanalizasyon, tapu ve evsel atık problemi devam etmektedir. Elektrik ve su sorunu yaşanmamasına rağmen, suların paylaşımı konusunda da bir dengesizlik yaşandığı da bir gerçektir. Yaylaya eskiden beri çıkan yayla sakinleri önemli su kaynaklarını sahiplenmişler ve diğer yayla sakinleri ile kullanmaya yanaşmamaktadırlar. Oysa merkezi bir sistemle bu su kaynakları tüm yayla sakinlerine fazlasıyla yetecektir.

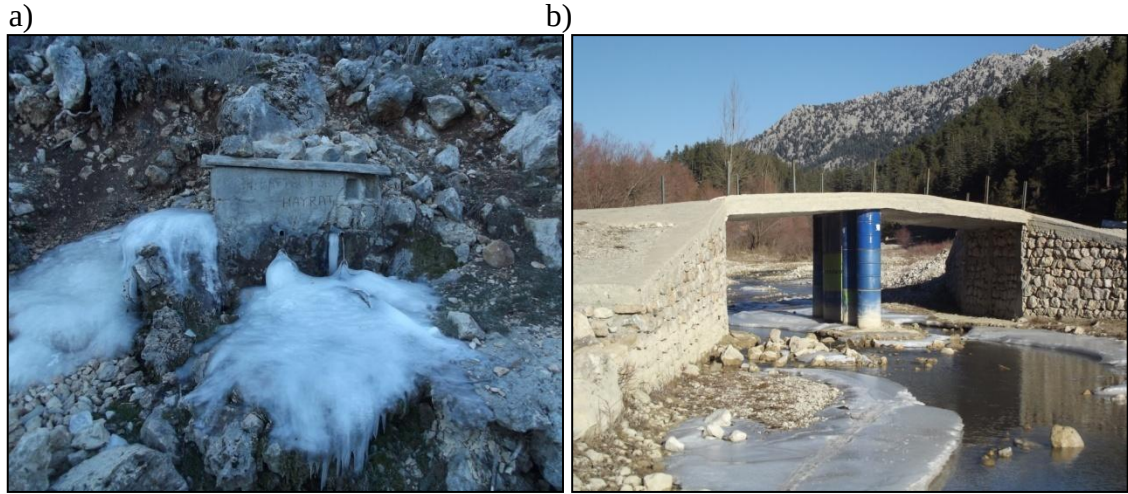

Foto 4.68. a) Soğucak yaylasında yer alan Deligöz Pınarı b) Soğucak yaylası yolunda Savrun çayı üzerinde yaylacıların kendi imkanları ile inşa ettikleri köprü

4.7.2.11. Bostanlık Yaylası

Bostanlık yaylası, Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer almasına karşılık, ulaşım tamamıyla Kösepinarı veya Çiçeklidere köy yolları üzerinden gerçekleşmektedir. 1325 m yüksekliğinde olan yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı ise 54 km'dir. Eski Türkçe'de halk arasında bostanlık, 'sebze yetiştirilen yer' anlamında kullanılmaktadır. Yaylada oldukça geniş ve verimli tarım alanlarında her türlü sebze yetiştirilmekte olup, yaylanın ismi de buradan gelmektedir (Uydu 4.22.).

Uydu 5.22. Bostanlık yaylası ve Savrun Çayı çevresi (15.11.2013) (earth.google.com).

Yayla Akça dağın (2285 m) güneybatısında, Kuşkaya tepesinin (1900 m) batısında, Gezit dağının (2230 m) doğusunda ve Savrun çayının doğu kesiminde yer almaktadır. Yaylanın hem doğusu, hem de batısında kalan sahalara göknar, karaçam, ardıç ve sedir ormanları ile kaplıdır. Zaten yaylada bu orman arazileri arasında, savrun vadisinin doğu yamacı boyunca kuzey-güney istikametinde uzanmakla birlikte, az da olsa vadinin batı kesimlerinde de meskenler yer almaktadır (Foto 4.69.).

Foto 4.69. Akçadağ'ın güneybatısında, Gezit dağının doğusunda, Savrun çayı kıyısında yer alan Bostanlık yaylasından bir görünüm

Bostanlık yaylasında hem tarım, hem hayvancılık ve hem de rekreasyonel amaçlı olarak yaylaya çıkanlar bulunmaktadır. Yaylada hem büyükbaş, hem de küçükbaş hayvancılık yapan aileler yer almakla birlikte, yaylacıların çoğunluğunu da diğer yaylaların çoğunda olduğu gibi rekreasyonel amaçlı yaylacılar oluşturmaktadır. Tarımsal faaliyet savrun çayı vadisi kıyılarında oldukça verimli ve geniş tarım arazileri üzerinde yapılmaktadır. Bu arazilerde tarla tarımı ve bahçecilik yapılmaktadır. Tarla tarımında

tahıl yetiştiriciliği ve sebze tarımı ön plana çıkarken, bahçe tarımında da çilek, kiraz ve ceviz yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Yayla hemen savrun çayının kıyısında kurulduğu için yaz aylarında da kuraklıktan fazla etkilenmemekte, su sıkıntısı yaşamamaktadır, bu da sebze yetiştiriciliğini olumlu yönde etkilemektedir (Foto 4.70.a.).

Yaylada ahşap, prefabrik ve betonarme evler ile çadır kuran yaylacılar yer almaktadır. Aslında mesken tipleri yayla sakinlerinin de ekonomik durumunu yansıtmaktadır. Son yıllarda oldukça ekonomik olan tamamı galvaniz sac'dan oluşan yalnızca iki odalı meskenleri arttığı görülmektedir (Foto 4.70.b.).

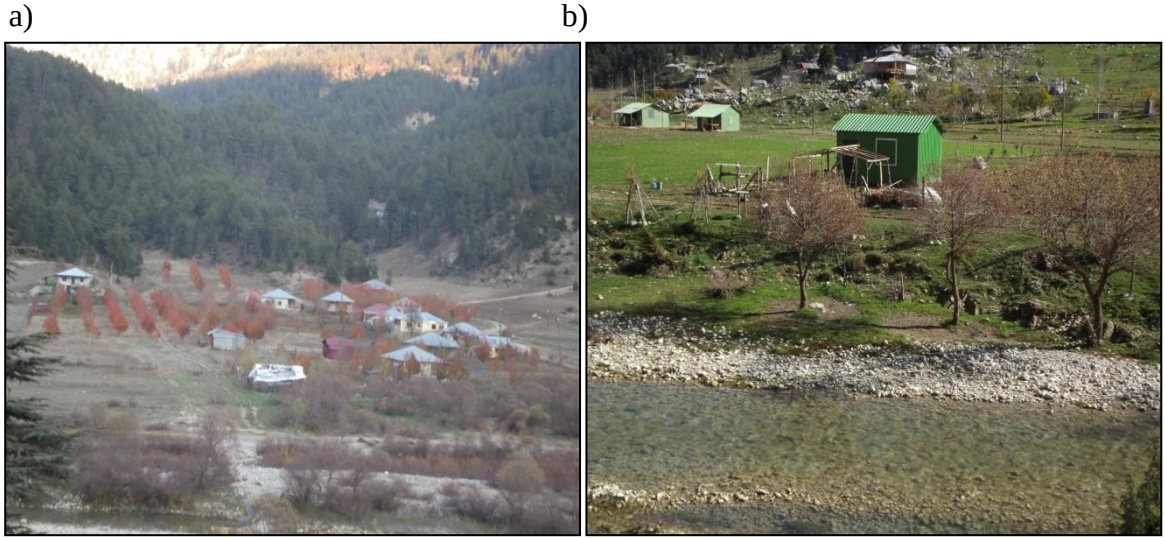

Foto 4.70. a) Savrun çayının doğu kıyısında yer alan kiraz bahçeleri b) Savrun çayının doğusunda içersine galvaniz sac'dan mesken yapılmış tahıl tarımı yapılan arazi

Bostanlık yaylasında 90 adet mesken yer alırken, bir cami, bir bakkal, bir fırın ve bir de demirci esnafı bulunmaktadır. Ancak bu işyerlerinin tamamı savrun çayının batısında, yol kenarında yer almaktadır. Yayla sakinlerinin hemen tamamını Kadirli ve köylerinden gelen yaylacılar oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra aslen Kadirli'den olup da Adana'da yaşayan ailelerde buraya yaylaya çıkmaktadır. Genellikle Kadirlinin köyleri olan Yusufizzettin (Binboğa) ve Harkaçı köyü sakinleri buraya yerleşmişleridir.

Yaylada tapu, yol ve su sorunu bulunmamakla birlikte, hala kanalizasyon, iletişim ve evsel atık sorunu devam etmektedir. Yaylada devamlı bir yerleşme bulunmamakla birlikte, yaylaya rekreasyonel amaçlı çıkan aileler temmuz ayı başlarında yaylaya çıkarlar ve eylül ayı başlar başlamaz da yayladan geri dönüş başlar.

4.7.3. Tahta Köyü Yaylaları

Tahta köyü Kadirli ilçesinin kuzeyinde dağlık ve engebeli sahada yer alır. Tahta Köyü Kadirliye 32 km, Osmaniye il merkezine ise 74 km uzaklığında yer alır. Köyde 2010 yılı TÜİK verilerine göre 609 kişi yaşamaktadır. Köyün merkezi 700 m yüksekliğinde yer almaktadır. Köyün temel geçim kaynağını tarım, hayvancılık ve orman ürünleri oluşturmaktadır (Tablo 4.8.).

Oldukça dağlık ve engebeli bir köy olmakla birlikte, kuzeye doğru gidildikçe yükseltide artmaktadır. Dolayısı ile yayla olarak kullanılan alanlar köyün kuzeyinde bulunmakta olup, en önemli yaylaları Yanalak ve İmirhan yaylalarıdır (Şekil 4.12.).

4.7.3.1. Yanalak (Özkaleler) Yaylası

Yanalak yaylasının 1185 metre yüksekliğinde yer alır ve Kadirli'ye olan uzaklığı da 36 km'dir. Yayla Tahta köyü sınırları içerisinde yer alan yaylada 50 adet mesken yer alırken, 310 kişi yaşamaktadır ve iki aile devamlı olarak burada ikamet etmektedir. Yaylaya çıkanların hemen tamamını Kadirli ilçesi Karabacak Köyü 'Kale' ve 'Özkale' aileleri oluşturmakta olup, yayla Özkaleler yaylası olarak da bilinmektedir (Foto 4.71.).

Yaylanın güneyinde Yüce tepe (1427m), kuzeydoğusunda Keltaş tepesi (1248m) ve batısında da Kızıl tepe (1160 m) yer alır. Yayla Yüce tepenin kuzeyinde yer alan düz bir zemin üzerinde kurulmuştur (Uydu 4.23.).

Eski Türkçe'de 'yanal' yan tarafta kalan anlamında kullanılmaktadır. Şu an kullanılan Yanalak yaylasının yolu açılmadan önce Değirmendere ve Tahta köyleri yolları kullanılmaktaydı ve bu yollar Yanalak yaylasına sapa kaldığı için 'Yanalak' adının verildiği ifade edilmektedir (İ. Can, Görüşme, 01 Ocak 2014).

Yüce tepesinin kuzey yamacında kurulmuş olan yayla oldukça düz bir zemin üzerinde yer alırken, yaylanın etrafı meşe, ardıç ve gürgen ağaçları ile çevrili durumdadır. Maksutoluğu yaylası ile birlikte Değirmendere köyü yaylarına giden yol Yanalak yaylasının hemen içerisinden geçmekte olup, Yanalak yaylası ile Maksutoluğu yaylası arasındaki uzaklık ise 8 km'dir. Yaylada yer alan meskenlerin temelinde taş, gövdenin yapımında ise genellikle briket tercih edilmektedir. Meskenlerin çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Ayrıca yaylada çok az da olsa çadır kuran yaylacılara rastlamak mümkündür. Meskenler çoğunlukla tek katlı olmakla birlikte, son yıllarda yapılan meskenlerin bazılarının da iki katlı olarak yapıldığı görülmüştür.

Foto 4.71. Yanalak (Özkaleler) yaylasından çeşitli görünüm

Uydu 4.23. Yüce tepenin kuzeyinde yer alan Yanalak yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada herhangi bir işyeri bulunmamakta olup, yalnızca bir cami yaz aylarında yayla sakinlerine hizmet vermektedir. Yaylada tapu, ulaşım, iletişim ve elektrik problemi bulunmamaktadır. Bir çok yaylayı birbirine bağlayan ana yol güzergahında yer alan Yanalak yaylasında yol yapım ve genişletme çalışmaları ise hala devam etmektedir (Foto 4.72.). Ancak yaylada evsel atıklar depolanması, içme suyu ve kanalizasyon sıkıntısı yaşanmaktadır. Yaylada içme suyu için derin kuyular açılmıştır.

Foto 4.72. Kadirli'yi Maksutoluğu yaylasına da bağlayan Yanalak yolu yapım çalışması

Yayla rekreasyonel amaçlı olarak tercih edilmekte olup, hayvancılık yapan aile bulunmamaktadır. Ama bazı yayla sakinleri yayla döneminde yanlarında birkaç büyükbaş hayvanı da getirmektedirler. Yarıca yaylanın etrafında tarıma elverişli bir alan olmamakla birlikte, yaylanın kuzeyinde yer alan tarım alanlarına tahıl ekimi yapılmaktadır. Evlerin bahçelerinde de meyve ağaçlarına rastlanmaktadır.

4.7.3.2. İmirhan Yaylası

İmirhan yaylası Tahta köyü sınırları içerisinde yer almakta olup, aslen Tahta köyünün bir mahallesi durumundadır. Yaylanın yükseltisi 1210 m olup, Kadirli'ye olan uzaklığı ise 42 km'dir. 40 adet mesken yer alan yaylada, yaklaşık 250 kişi yaşamaktadır. Savrun çayı yaylanın hemen batısından akmakta olup, kuzeyinde Ağılca dağı (1800 m), doğusunda ise Har kayası tepesi (1343 m) yer almaktadır (Uydu 4.24.).

Yaylanın doğusunda Değirmendere köyü Karaçalı yaylası ve batısında ise savrun çayının hemen kıyısında Kösepinarı köyü Gökbüget yaylası arasında yer

almaktadır. İmirhan yaylası başka ifade ile de Yoğunoluk, Değirmendere ve Tahta köylerini Kösepınarı köyüne bağlayan yol üzerinde bulunur.

İmirhan yaylası aynı zamanda Tahta köyünün bir mahallesi olduğu için, yaylacıdan daha fazla yerli köy halkı yaşamaktadır. Ancak yaz aylarında yaylanın nüfusu daha da artmaktadır. İmirhan yaylasının Sarıveliler aşiretinin yaylalığı olduğu ifade edilmekte olup, yaylaya günümüzde Şabaplı, Tahta ve İlbistanlı köyü sakinlerinin çıktığı ifade edilmektedir (İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2013).

Uydu 4.24. İmirhan yaylası ve çevresi uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylanın temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Yaylada hem büyükbaş, hem de küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca yaylada tarım alanlarına tahıl ekimi yapılırken, kiraz, ceviz ve ayva gibi çeşitli meyve bahçeleri de bulunmaktadır (Foto 4.73.).

Yaylada tapu, iletişim, içme suyu, elektrik ve ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Yaylaya hem Kösepınarı köy yolu güzergahından, hem de Yoğunoluk köy yolu güzergahından ulaşım sağlanmaktadır. Ancak yollar oldukça bozuktur ve stabilize değildir. Bununla birlikte yaylada kanalizasyon ve evsel atıkların depolanması sorun oluşturmaktadır.

Foto 4.73. İmirhan yaylasında yer alan bir ayva bahçesi

Yaylada yer alan meskenlerin tamamın yakını taş temelli, briket gövdeli ve çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Meskenlerin hemen hepsi tek katlı olup, hayvancılık ile uğraşan bazı ailelerin evlerinin altında ahır da yer almaktadır. Yaylada yaz aylarında az da olsa çadır kuran yaylacılara rastlanmaktadır.

Ayrıca İmirhan yaylasının hemen batısında bir de hidroelektrik santrali bulunmaktadır. Çayderesi ve Demircik Bucağı yayla sınırlarındaki baraj gölünde toplanan sular, kanallar yardımı ile İmirhan yaylası üzerinden tekrar Savrun çayı vadisinde yer alan hidroelektrik tesisine aktarılır (Foto 4.74.).

Foto 4.74. İmirhan yaylasının hemen kuzeyinde yer alan hidroelektrik santrali için su taşıyan ve depolama yapılan su kanalları

4.7.4. Avluk (Koçlu) Köyü Yaylaları

Avluk (Koçlu) köyü Kadirli ilçe merkezinin ve Çukurova'nın kuzeyinde yer alır. Köye Kadirli - Andırın karayolunun 13 km'sinden sonra kuzeye dönerek ulaşılabilir. Avluk köy merkezi ortalama 700 m yüksekliğinde yer alır. Köy kızılçam, gürgen, defne ve meşe ormanları ile kaplı bir orman köyüdür.

Avluk köyü Kadirli'ye 22 km, Osmaniye il merkezine ise 65 km uzaklığında yer alır. TÜİK verilerine göre köyün 2012 yılı nüfusu ise 1077 kişiden oluşmaktadır. Avluk köyü Dede tepesinin (991 m) güneyinde yer alırken, köyün batısında yer alan savrun çayı Avluk köyü ile İlbistanlı köyü arasında da sınır oluşturmaktadır. Oldukça engebeli bir araziye sahip olan Avluk köyünde dağınık yerleşme tipi hakimdir.

Avluk köy halkın temel geçim kaynağını tarım, hayvancılık ve orman ürünleri oluşturmaktadır. Köyde küçük ve büyükbaş hayvancılıkla birlikte (Tablo 4.8.), tarla tarımı yapılmaktadır. Ancak köy dağlık ve engebeli olduğu için tarım parçalanmış ve orman arazileri arasında kalmış alanlarda yapılır. Avluk bir orman köyü olduğu için halkın önemli geçim kaynakları arasında orman ürünleri ön plana çıkmaktadır. Özellikle de sonbahar aylarında defne (har) hasadı köylülerin yüzünü güldürmektedir. Yıllık 3000 ton defne sürgünü üretimi gerçekleştirilmekte olup, kilosu yaklaşık 40 kuruşa alıcı bulmaktadır ve orman köylüsüne 1 milyon 300 bin TL kadar gelir sağlamaktadır. Ayrıca defne üretiminde Türkiye dünya lideri olup, üretimin % 95'ini gerçekleştirmektedir. (www.kadirлитarım.gov.tr.) Bununla birlikte köy sınırları içerisinde bir kum ocağı ve bir de terk edilmiş mermer ocağı yer almaktadır. (Foto 4.75.) Köyde yer alan başlıca yaylalar ise Paşaoğlu ve Cıllık yaylalarıdır (Şekil 4.14.).

Foto 4.75. Koçlu köyü sınırlarında, Paşaoğlu yaylası yolu üzerinde yer alan taş ocağı ve yine bu yol üzerinde kaderine terk edilmiş bir mermer ocağı

Şekil 4.14. Avluk ve Yoğunoluk köyleri ve yaylalarının 1/25.000 ölçekli topografya haritası

4.7.4.1. Paşaoğlu Yaylası

Kadirli ilçe merkezine 24 km. uzaklığında yer alan Paşaoğlu yaylası 720 m yüksekliğinde yer almaktadır. 40 adet mesken yer alan yaylada 250 kişi yaşamaktadır. Yayla Avluk köyü Çıtırıklı mahallesi mevkiinde bulunur. Yaylanın güneyinde Cıllık tepesi (990 m), doğusunda Göde tepesi (1084m) ve Çıtırıklı sırtı, batısında ise Ayıtaşı dağı (950 m) yer almaktadır (Uydu 4.25.) (Foto 4.76.).

Paşaoğlu yaylasının adı ise, Kurutuluş Savaşı yıllarında Binbaşı Hüseyin Hüsnü Bey'in çadırını burada yer alan bir oluğun yanı başına kurduğu ve daha sonraları burasının adının 'paşaoğlu' olarak kullanılmaya başladığı ifade edilmektedir (İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2014).

Yayla Sayman ve Aslansofuoğlu soyadlı ailelerin yurdu olup, bu ailelerin eskiden Paşaoğlu yaylası (720 m) ve çevresini kışlak olarak kullanırken, daha kuzeyde yer alan Tahta yaylasını (820 m) ise yazlak olarak kullandıkları söylenmektedir.

Uydu 4.25. Paşaoğlu yaylası ve çevresi (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada 40 adet mesken yer almakta olup, oldukça küçük bir yayladır. Yaylada bir cami, bir bakkal, bir fırın, bir çay bahçesi ve bir de değirmen yer almaktadır. Yaylanın tercih edilmesindeki en önemli faktör ise Akarca yaylasından sonra Kadirli'ye en yakın yayla konumunda olmasıdır. Kadirli'ye günlük gidiş dönüş mesafesinde yer alır ve yaylada ulaşım sorunu da bulunmamaktadır.

Foto 4.76. Paşaoğlu yayla merkezinden bir görünüm

Yaylada tapu, iletişim, su, ulaşım ve elektrik sorunu bulunmamaktadır. Özellikle Akarca yaylasında sonra ulaşım en rahat yapılabildiği yayladır. Buna karşılık evsel atıkların depolanması ve kanalizasyon sorunu hala devam etmektedir.

Yayla genellikle rekreasyonel amaçlı olarak tercih edilmekte olup, direk hayvancılık amaçlı olarak yaylaya çıkan bulunmamakla birlikte, yaylada yer alan tarım arazilerine tahıl ekimi yapılmaktadır. Yaylada devamlı yerleşmeler de bulunmaktadır. Ayrıca burada yer alan meskenler ise betonarme şeklinde olup, çatıları galvaniz sac'dır.

Paşaoğlu yaylası ile Kastal yaylası arasında kalan yol güzergahında 2011 yılında Ülkü ve Ali Atçı adına yaptırılan 'Şoförler Çeşmesi' bulunmaktadır (Foto 4.77.).

Foto 4.77. Ülkü ve Ali Atçı tarafından 2011 yılında yaptırılan Şoförler Çeşmesi

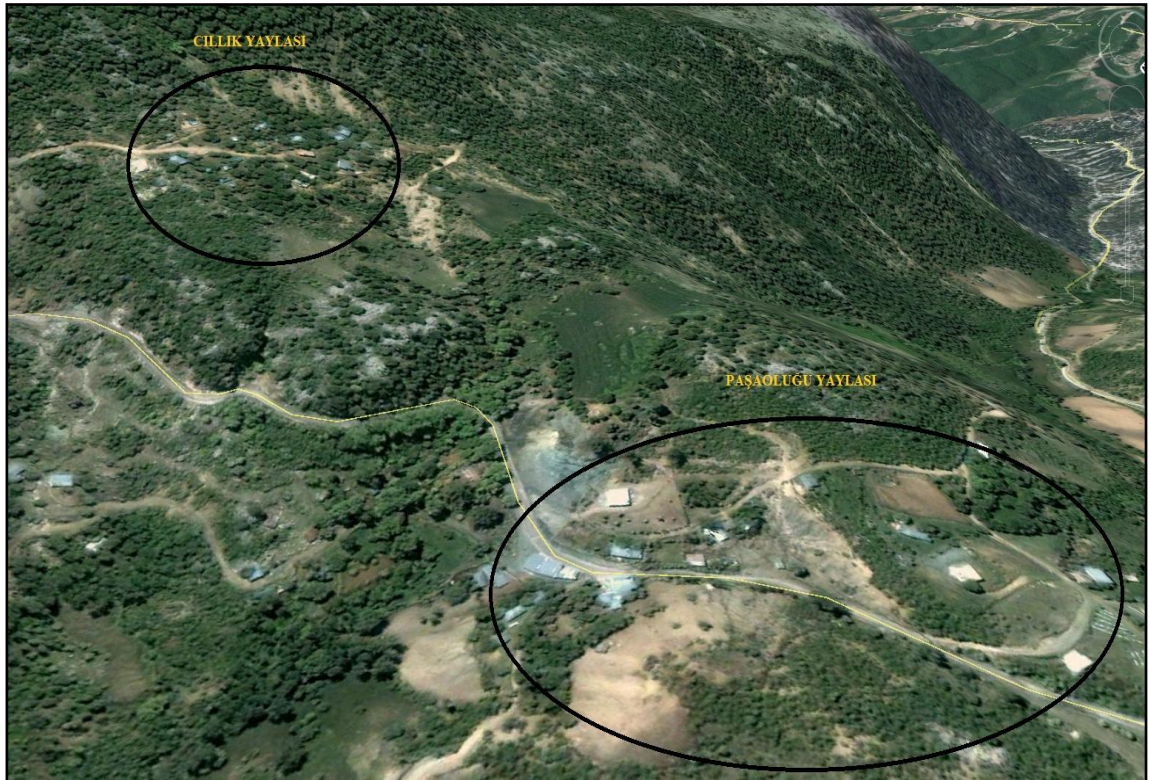
4.7.4.2. Cıllık Yaylası

Cıllık yaylası, Avluk köyü sınırları içerisinde, 910 m yüksekliğinde ve Kadirli'ye 25 km, Osmaniye il merkezine ise 68 km uzaklığında yer alır. 25 adet mesken yer alan yaylada 155 kişi yaşamaktadır. Bölgede kuzeye doğru çıktıkça yükselti artmasına rağmen, Cıllık yaylası (910 m), Paşaoğlu yaylasına(720 m) göre daha güneydedir ve yükseltisi daha fazladır (Uydu 4.26.).

Yayla 990 m yüksekliğinde yer alan Cıllık tepesinin kuzey yamacında oldukça eğimli bir sahada kurulmuştur. Yaylada 25 adet mesken yer almakta, ancak herhangi bir esnaf bulunmamaktadır (Foto 4.78.).

Cıllık yaylasına Kadirli-Akarca-Yoğunluk yolu güzergahından gidilir ve Paşaoğlu yaylasına yaklaşık 1 km kala sola dönmek suretiyle yaylaya ulaşılır. Yayla sakinlerinin hemen tamamını Kadirli ilçesi Karakütük köyünden 'Tokgöz' soy isimli aileler oluşturmaktadır.

Ayrıca Cıllık yaylasının güneyinde kalan Dede dağında (991 m) halk kurak geçen dönemlerde yağmur duasına çıkmaktadır (İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2014).

Uydu 4.26. Cıllık tepesinin kuzey yamacında yer alan Cıllık yaylası ve daha aşağıda yer alan Paşaoğlu yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Foto 4.78. Cıllık tepesinin (990 m) kuzey yamacında kurulmuş olan Cıllık yaylasından bir görünüm

Yaylanın tercih edilmesindeki en önemli faktör ise, Akarca ve Paşaoğlu yaylaları gibi Kadirliye günlük gidiş dönüş mesafesinde yer almasından kaynaklanır. Ancak yaylanın yükseltisinden ve coğrafi konumundan dolayı havası çevresinde yer alan diğer yaylalara oranla oldukça serindir.

Yaylada tapu, ulaşım, iletişim ve elektrik sorunu bulunmamaktadır. Ancak ağustos ayı sonlarına doğru su sorunu yaşanmaktadır. Ayrıca yaylada diğer yaylalarda olduğu gibi evsel atıklar ve kanalizasyon sorunu hala devam etmektedir.

Yayla sakinlerinin hemen tamamına yakını rekreasyon amaçlı olarak yaylaya çıkmakla birlikte birkaç aile yaylaya çıkarken yanlarında büyükbaş hayvanlarını da getirmektedirler. Yaylada küçükbaş hayvancılık ise yapılmamaktadır. Yaylanın çevresinde yer alan tarım arazilerinde ise tahıl tarımı yapılmaktadır.

Yaylada yer alan meskenler birbirine oldukça yakın yapılmıştır. Meskenlerin yapımında briket, çatısında ise galvaniz sac tercih edilmiştir. Yaylaya haziran ayı sonlarında çıkılmakta ve eylül ayı başlar başlamaz da yayladan geri dönüş yapılmaktadır.

4.7.5. Yoğunluk Köyü Yaylaları

Yoğunluk köyü Kadirli ilçeye 28 km, Osmaniye il merkezine ise 70 km uzaklıkta yer alır. Köy aynı zamanda bir yayla olup, 910 m yüksekliğinde yer alır.

Köy merkezinde bir sağlık evi, bir cami, bir ilkokul ve bir de ortaokul yer almaktadır. Köyde daha 2012 yılına kadar yer alan karakol ise günümüzde kapatılmış durumdadır. Köyün ismi su kaynaklarından gelmektedir.

Köyde Akdeniz iklimi hüküm sürmekle birlikte, bazı yıllarda kar yağışları yaşanmaktadır. 2007 yılı TÜİK verilerine göre köyün nüfusu ise 2862 kişi olup, Kadirlinin büyük köylerinden bir tanesidir. Köyün genel geçim kaynağını ise tarım ve hayvancılık oluşturur. Köyde 1371 büyükbaş, 4470 koyun ve 4660 keçi bulunur ve 129 aile de küçükbaş hayvancılık ile uğraşmaktadır.

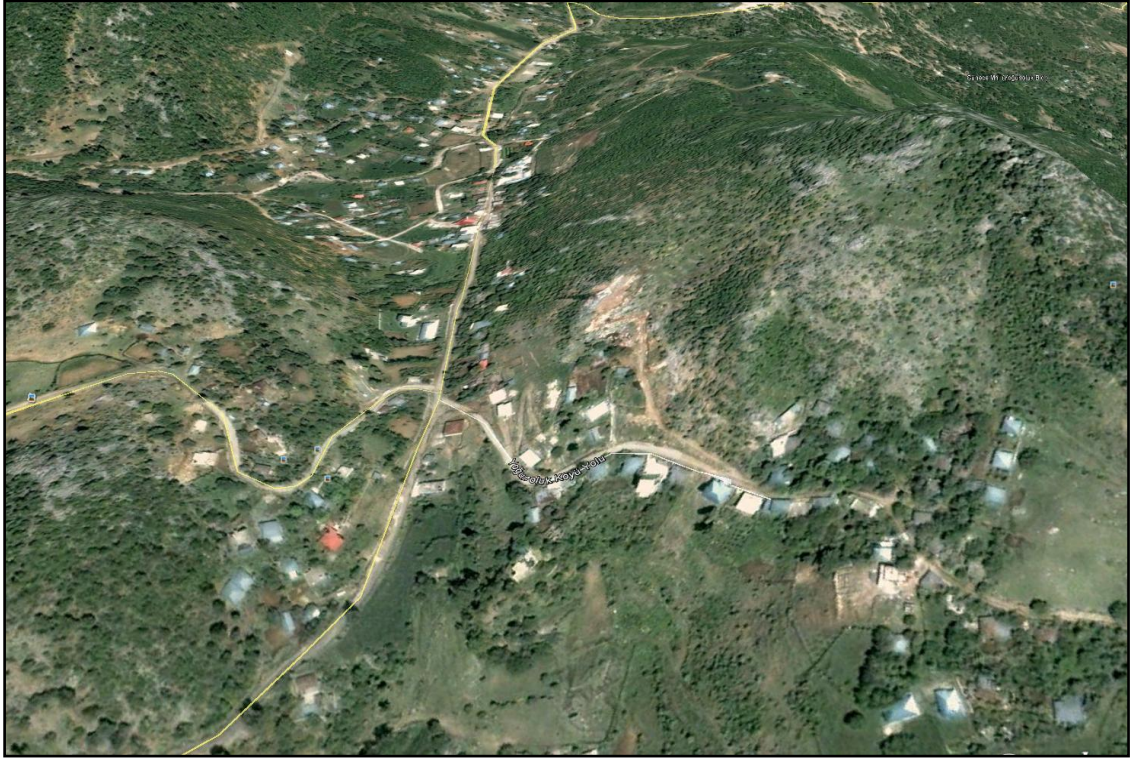
Katıralağı, Elmalı Kayseri ve Kastal, Yoğunluk köyünün başlıca yaylaları durumundadır (Şekil 4.13.).

4.7.5.1. Yoğunluk (Katıralağı) Yaylası

Yoğunluk (Katıralağı) yaylası Kadirliye 28 km mesafede yer alırken, 910 m yüksekliğinde bulunmaktadır. Yayla aynı zamanda köy merkezi konumunda olup, halk arasında Katıralağı yaylası ismi ile anılmaktadır. Yaylada 330 kadarı köy merkezinde olmak üzere toplam 500 kadar mesken yer almaktadır ve bu meskenlerde yaklaşık 3500 kişi yaşamaktadır. Zaten yoğunluk köy merkezinin nüfusu 2800 kişinin üzerinde yer almaktadır. Yaylacıların birçoğu yine bu köyden olup da Kadirlide yaşayan aileler oluşturmaktadır (Uydu 4.27.) (Foto 4.79.).

Eski Türkçe’de su birikintisinin olduğu yere ‘su alağı’ denilmekte olup, burada ise katırların bol miktarda olmasından dolayı da Katıralağı denildiği ifade edilmektedir (İ. Can, Görüşme 1 Ocak 2014). Ayrıca ‘katıralağı’ katırların dinlendirildikleri, yüklerini boşalttıkları veya yüklerinin tekrar yüklendikleri yer anlamında da kullanılmaktadır. Yoğunluk ismi de yörede bol miktarda bulunan oluklardan gelmektedir. Halk arasında Oluk; kaynak sularının önüne içi boş olan ve içinden su akan ahşaptan yapılmış akarlar olarak bilinmektedir.

Yaylanın tercih edilmesindeki en önemli faktörlerin başında Kadirliye yakın olması yer almaktadır. Yayla rahatlıkla Kadirliye günlük gidiş dönüş mesafesinde yer almaktadır ve Kadirlide iş yeri olan birçok esnaf da bu yaylayı tercih etmektedir.

Uydu Görüntüsü 4.27. Yoğunoluk (Katıralağı) yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Yayla aynı zamanda bir köy merkezi olmasından dolayı, yaylada bir ilkokul, bir ortaokul, bir sağlık ocağı, bir orman gözetleme kulesi, iki cami yer almaktadır. Ancak köyde yer alan Jandarma karakolu 2012 yılında kapatılmıştır. Bununla birlikte yaylada iki değirmen, bir demirci, üç fırın, bir kasap, beş bakkal, iki kahvehane, bir tatlıcı ve iki de berber yer almaktadır. Bu bakımdan diğer yaylalara oranla imkanlarının oldukça fazla olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca yaylada Kadirli kaymakamlığına hizmet veren bir de lojman yer almaktadır. Yaylanın orman köyü olmasından dolayı yaylada bir de Tarımsal Kalkınma Kooperatifi yer almaktadır.

Yaylada tapu sorunu olmamakla birlikte arsa fiyatlarının da m²'si 15 ile 30 lira arasında değişmektedir. Yoğunoluk-Kadirli arasında ulaşım sorunu olmamakla birlikte, yaylanın merkezinde yer alan yollar da ya beton, ya da parke taşı ile kaplanmış durumdadır. Ayrıca yaylada iletişim ve elektrik sorunu da yaşanmamaktadır.

Yaylada yaz mevsiminde oldukça önemli bir su sorunu yaşanmaktadır. Özellikle temmuz ayında yaylacılarında yaylaya çıkması ile birlikte başlayan su sıkıntısı, özellikle de ağustos ayından itibaren daha da artmaktadır. Ayrıca yaylada kanalizasyon problemi hala devam etmektedir. Evsel atıklar ise yaz aylarında köy muhtarlığının kendi imkanları ile toplatılmaktadır.

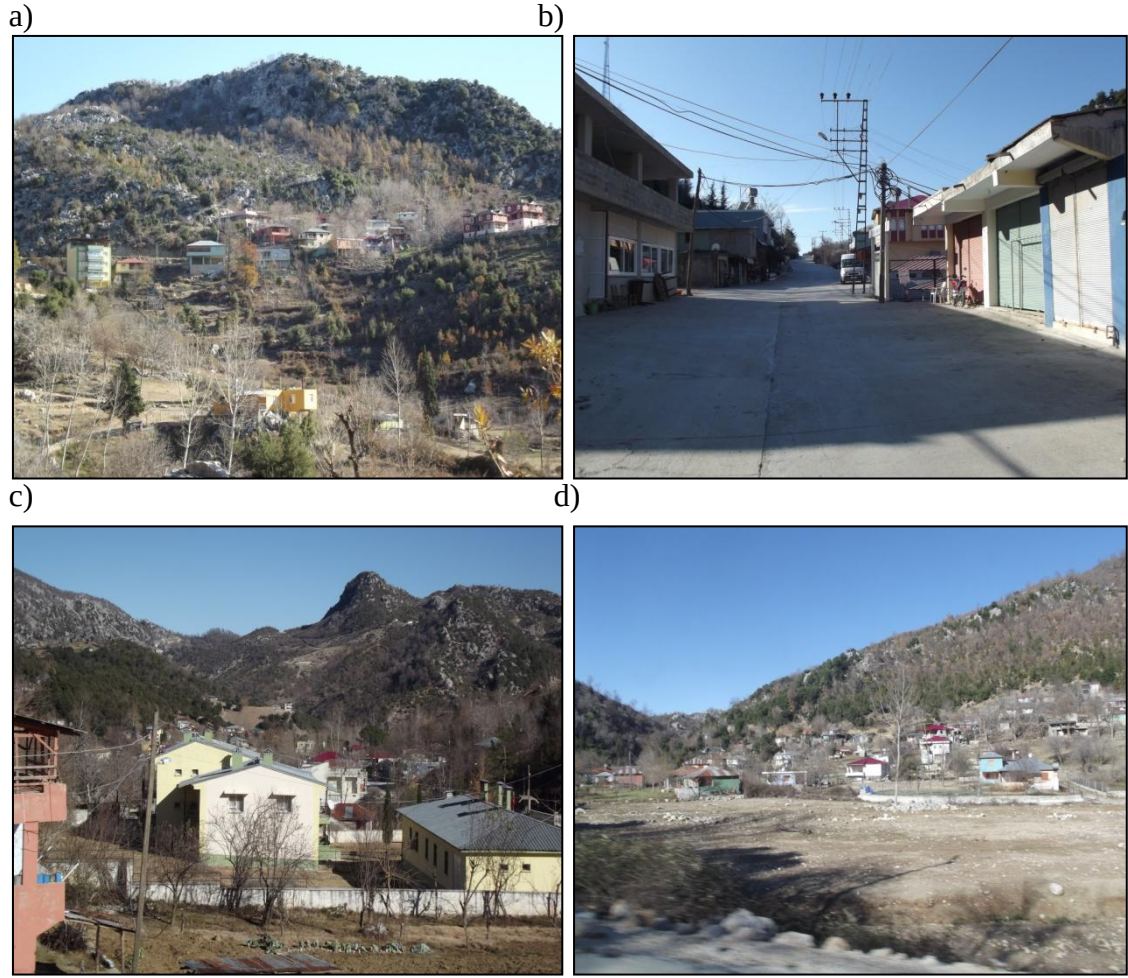

Foto 4.79. a)Yoğunluk (Katıralağı) yaylası Çıtırıklı mevki b) Yoğunluk çarşı merkezi c-d) Yoğunluk merkezde yer alan meskenler

Yayla kuzey güney istikametinde uzanan düz bir saha içerisinde yer almaktadır. Yaylanın doğusunda Sümbüllü sırtı (1000 m) ve batısında ise Karaoğlan dağı (1170 m) yer almaktadır. Yaylanın doğusunda Keşiş suyu bulunurken, aynı zamanda da Kadirli ile Andırın ilçe sınırını da oluşturmaktadır. Yaylanın batısında ise Savrun çayı yer almakta ve İlbistanlı köyü ile sınır oluşturmaktadır. Yaylada yer alan en meşhur içme suyu ise Kirazoluğu'dur. Yoğunluk yaylası Çıtırıklı mevki civarında ise Osmaniye eski vali Celalettin Cerrah tarafından yapılan bir de çeşme yer almaktadır (Foto 4.80.). Ayrıca yayla sınırları içerisinde Karapınar suyu üzerinde 2x6.15 MW gücünde Özgür Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait bir de hidroelektrik tesisi bulunmaktadır.

Yaylada Cuma günleri halk pazarı kurulmaktadır ve yayla sakinleri her türlü ihtiyaçlarını bu pazardan karşılamaktadır. Ayrıca yaylada bazı yıllarda yaz aylarında koç ödüllü voleybol ve güreş turnuvası yapılmaktadır.

Foto 4.80. Osmaniye eski valisi Celalettin Cerrah adına yaptırılan su çeşmesi

Yaylada devamlı yerleşmenin fazla olmasından dolayı hayvancılıkla uğraşan aile sayısı da oldukça fazladır. Ancak yaylacılar arasında bu oran oldukça düşük olup, yok denecek adar azdır. Yayla sakinlerinin her türlü hayvansal ihtiyaçlarını yaylada devamlı oturan köylüler karşılamaktadır. Bununla birlikte yaylada genellikle büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca arıcılık yapanlar ilkbaharda mayıs ayı sonunda yaylaya çıkmakta, ancak eylül ayında yayladan inmektedirler.

Yaylada yükseltinin fazla olmaması ve diğer yaylalara oranla da tarım alanların fazla olmasının bir sonucu olarak tarımsal üretimin arttığını söyleyebiliriz. Bölgede en fazla buğday ve arpa tarımı ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte hem yerli köy halkı, hem de yayla sakinleri kendi ihtiyaçları için evlerin bahçelerinde meyve ve sebze yetiştiriciliği yapmaktadır. Yaylada sonbahar aylarında yaşanan defne (har) hasadı ise yaylacılar ve köy halkı için yan gelir oluşturmaktadır.

Yaylada yer alan evlerin hemen tamamına yakını taş temelli, briket gövdeli ve çatısı galvaniz sac'dan oluşan yapılardır. Bununla birlikte az da olsa ahşap evlere ve eskisi kadar olmamakla birlikte çadır kuran yaylacılara rastlamaktayız. Evlerin çoğunluğu tek katlı olup, son yıllarda yapılan evlerin bazıları iki veya daha çok katlı olarak da yapılmaktadır. Ayrıca son yıllarda yapılan yayla evlerinde prefabrik ve galvaniz sac da tercih edilmektedir.

Ayrıca Yoğunluk yaylasında 2001 yılında kurulmuş olan “Yoğunluk Yaylası Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği” adı altında bir de dernek faaliyet göstermekte olup, yaylanın eksikliklerini gidermeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.

4.7.5.2. Kastal Yaylası

Kastal yaylası, Yoğunoluk köyü sınırları içerisinde Ayıtaşı dağının (950 m) batısında ve Paşaoluğu sırtının (1000 m) batısında yer alır. 910 m yüksekliğinde yer alan yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı ise 27 km'dir. 80 adet mesken yer alan yaylada yaklaşık 500 kişi yaşamaktadır. Yaylaya ulaşmak için Paşaoluğu yaylasından yaklaşık 3 km sonra sağa dönmek gerekir. Ayrıca yayla 'sayman' ve 'aslansofuoğlu' ailelerinin yaylalığı olarak bilinmekle birlikte, son yıllarda bölgeden arsa satın alarak mesken yaptıran diğer yaylacılara da rastlanmaktadır (Uydu 4.28.) (Foto 4.81.).

Eski Türkçede 'Kastal' çeşme anlamında kullanılmaktadır ve burada yer alan bir çeşmeden yaylanın adını aldığı ifade edilmektedir. Ayrıca Kastal yaylasında 2004 yılında 'Kastal Yaylası Güzelleştirme ve Geliştirme Derneği' kurulmuş ve yaylaya içme suyu gelmesini sağlamıştır. Evsel atıklar da bu dernek aracılığı ile toplanmaktadır.

Yaylada tapu, ulaşım, iletişim, elektrik ve içme suyu sorunu yaşanmamaktadır. Kadirli ile olan ulaşımın en kolay yapıldığı yaylalardan biri olup, tercih edilmesinde de ulaşım önemli bir faktördür. Ancak diğer birçok yaylada olduğu gibi evsel atıkların toplanması ve depolanması ile kanalizasyon alt yapısının olmaması büyük sıkıntı yaratmaktadır.

Uydu 4.28. Kastal yaylasından bir görünüm (15.11.2013) (earth.google.com).

Yayla çoğunlukla rekreasyonel amaçlı olarak tercih edilmekte olup, hayvancılık yapmak için yaylaya çıkan aile ise bulunmamaktadır. Yaylada yer alan meskenlerin tamamına yakını briketten yapılmış ve çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Meskenlerin çoğunluğu tek katlı olmakla birlikte, son yıllarda bazı meskenler de iki katlı olarak yapılmıştır. Eskisi kadar olmasa da çadır kuran yaylacılara rastlamak da mümkündür.

Ayrıca yayla sınırları içerisinde ve Yoğunluk (Katıralağı) yaylası yol güzergahında bulunan, Kadirli eski kaymakamı A. Rauf Ulusoy tarafından yaptırılan çeşme yer almaktadır (Foto 4.82.).

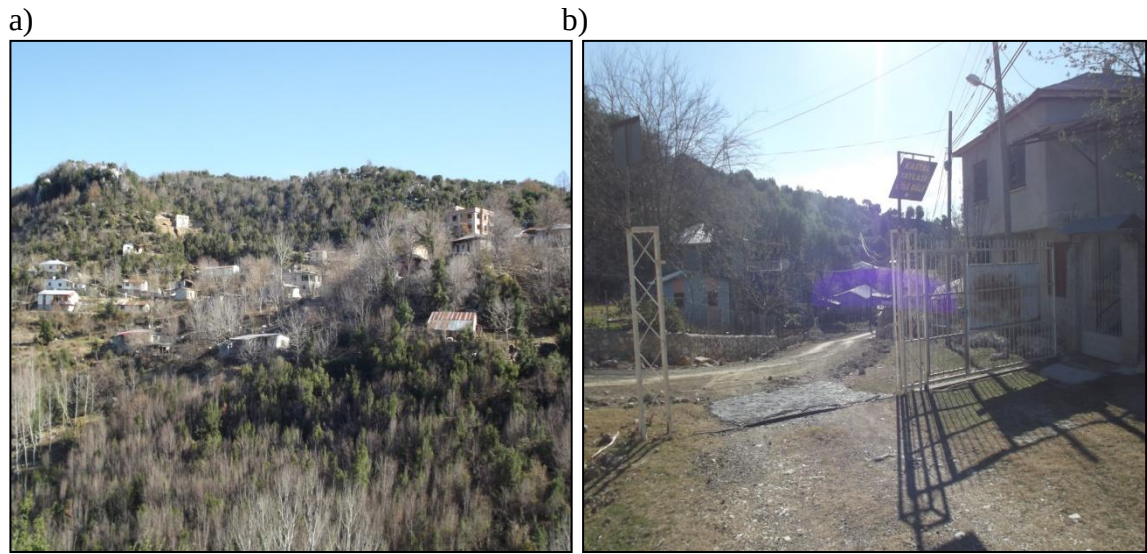

Foto 4.81. a) Gürgen ve meşe ormanları içerisinde yer alan Kastal yaylasından bir görünüm b) Kastal yayla merkezinden bir görünüm

Foto 4.82. Kadirli eski kaymakamı A. Rauf Ulusoy adına yaptırılan su çeşmesi

4.7.5.3. Elmalı Kayseri Yaylası

Elmalı Kayseri yaylası Kadirli ilçe merkezine 29 km uzaklıkta ve 940 m yüksekliğinde yer almaktadır. 435 kişinin yaşadığı yaylada, 70 adet de mesken yer alır. Yaylaya Yoğunluk köy merkezine girmeden önce sola dönülerek ve yaklaşık 1 km stabilize olan yolu takip ederek ulaşılmaktadır. Yaylayı genellikle Kadirli ilçesi Karabacak köyü sakinleri ile Yoğunluk köyü Çatalı soyadlı aileler tercih etmektedirler (Uydu 4.29.).

Kayseri imparatorlar şehri anlamı taşımakta olup, Elmalı Kayseri yaylasında da Roma İmparatorluğu döneminden kalma eski bir çeşme bulunmuştur. Ayrıca yaylada bol miktarda yabancı elma olmasından dolayı da yaylanın adı ‘Elmalı Kayseri’ olarak kullanılmaya başlanmıştır (İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2014).

Yaylanın batısında Göynük tepesi (1118 m) yer alırken doğusunda Cıllık tepesi (1052 m) yer almaktadır. Yayla etrafı yüksek tepeliklerle çevrili, güney-kuzey istikametinde çok az eğimli, oldukça düz bir zemin içerisinde yer almaktadır (Foto 4.83.).

Yaylada tapu, ulaşım, iletişim ve elektrik sorunu yaşanmamasına karşılık, evsel atıkların toplanması ve kanalizasyon sıkıntısı ile yaz aylarında yaylacılarında gelmesi ile birlikte büyük bir su sıkıntısı yaşanmaktadır. Yaylada bir su deposu bulunmasına rağmen yeterli gelmemektedir.

Uydu Görüntüsü 4.29. Elmalı Kayseri yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Foto 4.83. Elmalı Kayseri yaylasında yer alan meskenler

Yaylada 70 adet mesken bulunurken, bu meskenler de briketten ve çatısı da galvaniz sac'dan yapılmıştır. Yaylacıların hemen tamamı rekreasyonel amaçlı yaylayı tercih etmektedirler. 10 aile ise de burada devamlı olarak ikamet etmekte olup tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Devamlı yerleşen ailelerin hemen hepsinin evinde birkaç adette olsa büyükbaş hayvan beslenmektedir. Ancak yaygın olarak yapılan hayvancılık türü ise keçi ve koyun yetiştiriciliğidir (Foto 4.84.).

Yaylanın merkezinde ve çevresinde oldukça geniş düzlükler yer almaktadır. Bu sahalara genellikle tahıl ekimi yapılmaktadır. Evlerin bahçelerinde ise çeşitli meyve ağaçları ile sebze bahçelerine rastlamak mümkündür. Ayrıca yaylada bir de bodur elma bahçesi yer almaktadır.

Yaylada herhangi bir esnaf bulunmamaktadır. Elbette bunda en etkili faktör ise, Yoğunluk yaylası gibi imkanları en fazla olan yaylalardan birine yalnızca 1 km'lik bir mesafede yer almasından kaynaklanır. Yaylada herhangi bir kültürel etkinlik, sanayi yatırımı ve ya korumu derneği bulunmamaktadır.

Foto 4.84. Elmalı Kayseri yaylasında koyun sürüsü ve tarım arazisi

4.7.6. Akarca Yaylası

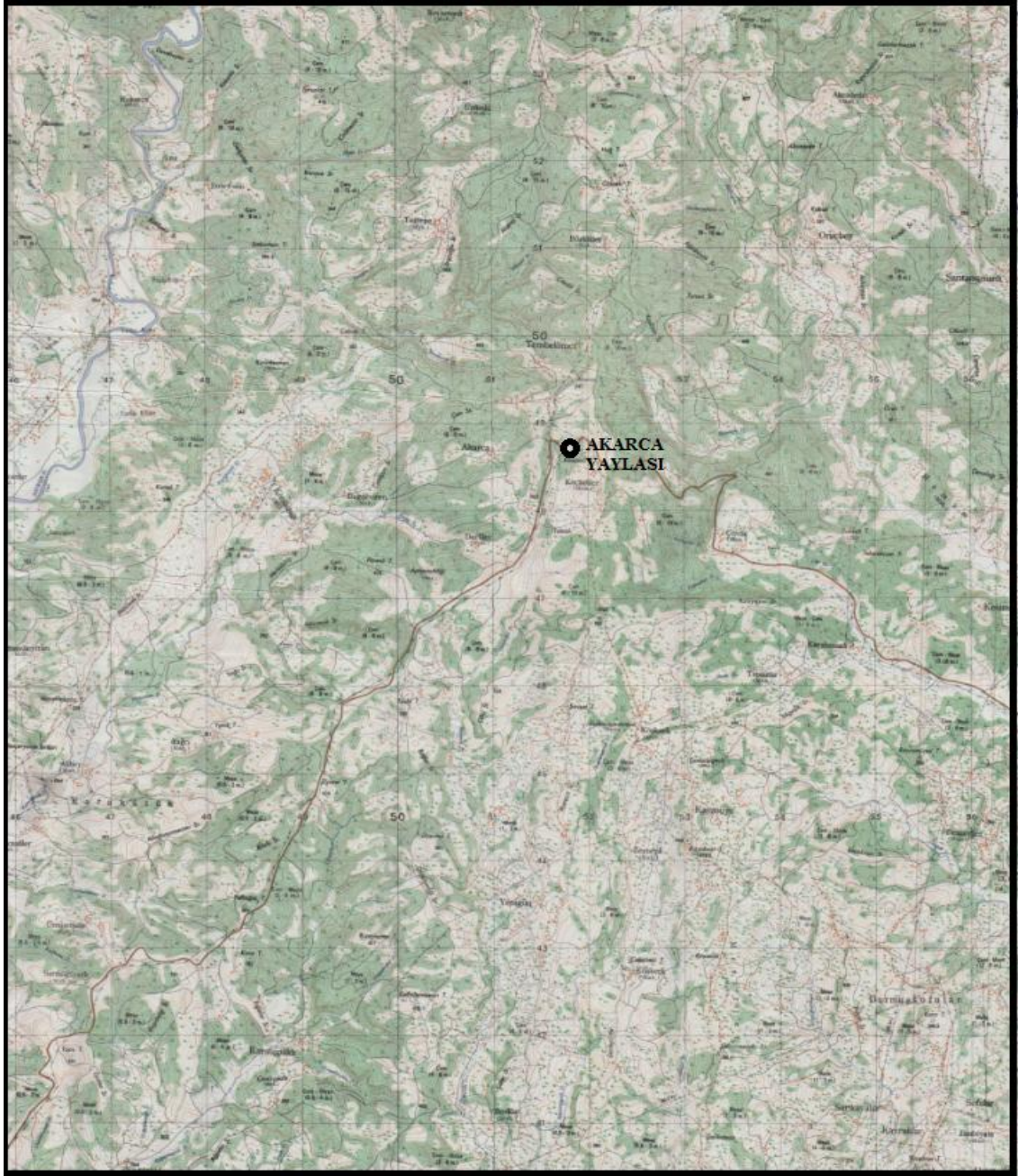
Akarca Yaylası, Kadirliye 12 km uzaklıkta, Kadirli-Andırın karayolu üzerinde, ortalama 550-600 m yükseklikler arasında yer alır (Şekil 4.15.). Ayrıca yayla Oruçbey, Yenigün ve Karakütük Köyü sınırları içerisinde yer alır (Uydu 4.30.).

Uzaklık bakımından Kadirliye en yakın yayla durumundadır. Yaylanın ortaya çıkmasında ve büyüyüp gelişmesindeki aslında en önemli faktörde Kadirliye olan yakınlığıdır. Aslında yaylanın iklim şartları incelendiği zaman diğer yaylalardan farklı olduğu hemen göze çarpar. Hiç kuşkusuz ki araştırma sahamız içerisinde yer alan yaylalar arasında ortalama sıcaklığın en fazla olduğu yayladır. Elbette ki burada sıcaklığın yüksek olmasında etkili olan faktör, yükseltinin diğer yaylalara nazaran daha düşük olmasıdır.

Yayla ortalama yükselti 550-600 metreler arasında olup, yükseltisi en az olan yayla durumundadır. Ancak her şeye rağmen, Kadirli ile Akarca yaylası arasında belirgin bir sıcaklık farkı da olduğu göz ardı edilmemelidir. Özellikle yaz aylarında gündüzleri her ne kadar sıcak da olsa, geceleri ve özellikle de sabaha karşı yayladaki hava oldukça serindir. Elbette burada yapmamız gereken kıyaslama Kadirli ile Akarca yaylası arasında olup, diğer yaylalarla Akarca yaylası arasında sıcaklık bakımından büyük farklar olduğu da bir gerçektir (Foto 4.85.).

Uydu görüntüsü 4.30. Akarca yayla merkezi (15.11.2013) (earth.google.com).

Şekil 4.15. Akarca yaylası ve çevresinin 1/25.000 ölçekli topografya haritası

Akarca yaylası, daha 1980 yıllarına kadar göçebe Yörüklerin daha yüksekteki yaylalara çıkış ve inişlerde kullandıkları bir ‘güzle’ yerleşmesiydi. 1980-1990 yılları arasında Kadirli şehrinden gelen bazı aileler çadırlar kurarak yaz mevsimini burada geçirmeye başlamışlardır. Akarca yaylası yaz mevsiminde sürdürülen yaylacılık faaliyeti dışında bir rekreasyon alanı olma özelliği ile diğer yayla alanlarından ayrılmaktadır. Sonbahar ve kışın da yayla alanı, genelde hafta sonları şehrin gürültüsünden kurtulmak, hafta sonunu piknik yaparak geçirmek isteyenler için de mesire alanı durumundadır (Üçeçam-Karagel, 2010:38).

Foto 4.85. Makilikler içerisinde yer alan Akarca yayla merkezinden görünüm

Yaylanın en önemli özellikleri arasında rekreasyonel bakımından en uygun şartlar taşımasıdır. Kent insanının, şehir hayatının stresinden kurtulmak ve yorgunluk atıp, dinlenmek için elverişli bir konumdur. Yapılan araştırmalar insanların en çok ilkbahar ve yaz mevsiminde, hafta sonları, öğleden sonra rekreasyonel alanlarını tercih ettikleri tespit edilmiştir. Akarca yaylası da coğrafi konumu, iklimi ve Kadirli'ye olan uzaklığı bakımından rekreasyonel bir merkez durumundadır. Yayla sakinleri zaten mevcut olan evlerine özellikle ilkbahar'da hafta sonları piknik yapmak ve stres atmak amacıyla da kullanılmaktadırlar (Akten, 2003:126).

Akarca yaylası, III. Jeolojik zamanda oluşmuş olan Alp-Himalaya kıvrım kuşağı üzerinde bulunan Toros Dağlarının eteklerinde bulunmaktadır. Yayla akarsular tarafından derin yarılmış vadiler arasındaki bir sırtın üzerinde kurulmuştur. Arazi fazla killi, çakıllı Oligo-Miyosen arazilerinden oluştuğu için zemin çok gevşek olup, şiddetli erozyonun yanında, yağışların fazla olduğu kış ve ilkbahar mevsimlerinde sık sık heyelanlar meydana gelmektedir. Gerçekten de Kadirli – Andırın karayolunun Akarca yaylasına kadar olan bölümünün bir çok yerinde sık sık heyelanlar olmaktadır (Koday, 1999:492).

Akarca yaylasının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde en önemli etken hiç kuşkusuz ki Kadirli'ye olan yakınlığıdır. Zaten yayla sakinlerinin tamamına yakını yaylaya Kadirli'den gelmektedir. Aslında halk arasında “sinekli yayla” olarak da ifade edilmektedir ve beğenilmemektedir. Ancak yaylanın Kadirli'ye yakın olması ve daha uzak yaylalara gidiş geliş yapmanın zor olması gibi nedenlerden bu yayla tercih edilmektedir. Özellikle yaz aylarında, Kadirli şehir merkezinde iş yeri bulunan esnaflar

ile devlet memurları bu yaylayı tercih etmektedirler. Çünkü günlük gidiş-geliş yapma imkanına sahip bir yayladır. Halkın sosyo-ekonomik yapısındaki iyileşmeyle birlikte hemen her evde bir binek araç bulunmakta, aracı olmayanlarda yaylanın Andırın-Kadirli karayolu üzerinde bulunması sebebiyle ulaşım sıkıntısı yaşamamaktadır.

Yaylada Kadirli'deki iklim şartlarına benzer bir iklim durumu bulunmaktadır. Ancak her şeye rağmen, son yıllarda Akarca yaylasına kış aylarında kar yağmaktadır. Fakat kar'ın yerde kalması süresi çok kısa olmaktadır. Yaz aylarında ise geceleri Kadirli'ye oranla oldukça serin geçmektedir, zaten yaylayı da cazip hale getiren Kadirli'ye oranla geceleri daha serin olmasıdır.

Yaylada Akdeniz ikliminin etkisi bulunmakta ve Akdeniz İklim şartlarında görülen bitki örtüsü yer almaktadır. Kızılçam, Mersin (halk arasında murt olarak bilinir), Meşe, Nar, İncir, gibi Akdeniz vejetasyonuna ait bitkiler bulunmaktadır. Yayla aslında birkaç yıl öncesine kadar Kızılçam ormanları ile kaplı bir durumdaydı. Ancak 2009 ve 2010 yıllarında üst üste iki yıl yaylanın da bulunduğu alana yoğun bir dolu yağışı gerçekleşmiştir. Bu yağışlar o kadar şiddetli gerçekleşmiştir ki, Kadirli-Andırın karayolunun dahi trafiğe kapanmasına neden olmuştur. Karayolu ancak grayderler ile açılabilmiştir. Bu yağış sonucunda da bölgede yer alan kızılçam ormanlarının neredeyse tamamı kurumuştur. Kadirli orman işletme müdürlüğü de kuruyan bu ağaçları keserek, yerlerine yeni fidanları dikmiştir (Foto 4.86.).

Yaylada “Akarca Yaylası Koruma ve Yaşatma Derneği” adı altında faaliyet gösteren bir de dernek yer almaktadır.

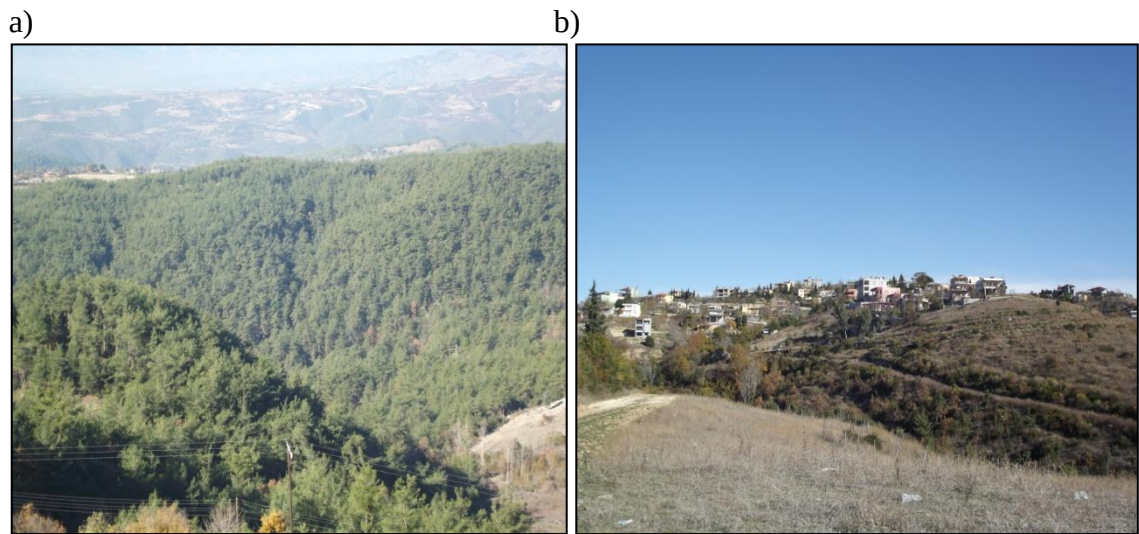

Foto 4.86. a) Akarca yaylasının batısında yer alan kızılçam ormanları b) 2009 yılında kızılçam ormanları ile kaplı iken kuruyan ve kesim yapılan saha

Yaylanın Kadirli'ye yakın olmasının ve yayla sakinlerinin günlük geliş-gidiş yapmalarından ve her türlü ihtiyaçlarını Kadirli'den karşılamalarından dolayı fazla bir esnaf olduğunu söyleyemeyiz. Ancak yinede iki lokanta ve üç'te bakkal yer almaktadır.

Yaylada diğer yaylalardan farklı olarak betonarme evlere rastlamaktayız. Burada yer alan evlerin çatıları diğer yaylalardan farklı olarak, galvaniz sac şeklinde olamayıp, beton dam şeklindedir. Bundaki etkende tabi ki yaylada kar tehlikesi olmamasından kaynaklanır. Oldukça modern, lüks ve çok katlı evlere burada rastlamak mümkündür. Hatta Kadirli dahi olamayan güzellikte ki evleri burada görebiliriz (Foto 4.87.). Ancak her şeye rağmen yaylanın kenarlarında kurulmuş çadırlara da rastlamak mümkündür.

Daha 1990'a kadar bir tek yayla evinin bulunmadığı Akarca'da 1992 yılından itibaren modern yayla konutları inşa edilmeye başlanmıştır. 1998 yılı itibarı ile yaklaşık 200 kadar yayla evi inşa edilmiş (Koday, 1999:490), 2007 yılı itibarı ile mesken sayısı 500'ü geçmiş (Üçeçam-Karagel, 2010:38) ve günümüzde ise yaylada yer alan mesken sayısı toplam 550'yi geçerken ve 20 kadar da çadırdan oluşmaktadır.

Foto 4.87. Akarca yayla merkezinde yer alan lüks konutlar

Akarca yaylası imkanları en fazla olan yaylaların başında gelmektedir. Yaylada tapu, yol, elektrik, iletişim ve su gibi sorunlar bulunmamaktadır. Aslında 2000’li yıllarda yaylada çok büyük bir su sıkıntısı yaşanmaktaydı. Ancak 2009 yılında, Karapınar’ın suyunun yaylaya getirilmesi ile su sorunu da büyük ölçüde halledilmiştir. Evsel atıklar da dernek tarafından toplatılmaktadır. Buna rağmen yaylada tüm yaylalarda olduğu gibi bir kanalizasyon sıkıntısının da olduğunu vurgulamak gerekmektedir.

Yaylada Akdeniz ikliminin etkili olmasında dolayı yazları sıcak ve kurak geçmektedir. Dolayısıyla da ekili dikili alanlarının tamamını, ya tahıl tarlaları, ya da zeytin ve nar bahçeleri oluşturmaktadır. Meyve ve sebze tarımı ise ancak evlerin bahçelerinde küçük çaplı olarak yapılmaktadır (Foto 4.88.a.).

Yaylaya hayvanları ile gelen aileler özellikle yaylanın kenar kesimlerine yerleşmişlerdir ve bu ailelerin bir kısmı da hala çadırlarda yaşamaktadırlar. Hayvanların tamamına yakını büyükbaş hayvanlar oluşmaktadır. Aslında burada tam bir hayvancılıktan da bahsedemeyiz. Çünkü buraya hayvancılık amaçlı olarak gelen ailede bulunmamakla birlikte, aileler yaylaya çıkarken havyalarını bırakacak veya emanet edecek kimse kalmadığından dolayı mecburen hayvanları ile birlikte yaylaya çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Yoksa diğer yüksek yaylalarda olduğu gibi yeni otlak alanları yaratma amacı bulunmamaktadır. Zaten yaylacıların hayvan sayısı da bir-iki hayvanı geçmemektedir. Ayrıca yaylada arıcık faaliyeti de yer almaktadır (Foto 4.88.b.).

a)

b)

Foto 4.88. a) Akarca yaylasında yer alan bir zeytin bahçesi b) Akarca yaylasında makilikler arasında bir zeytin bahçesi ve hemen kenarında yer alan arı kovanları

4.7.7. İlçe Dışı Göç Edilen Diğer Yaylalar

Kadirli halkının yaylacılık faaliyetleri yalnızca Kadirli ilçesi sınırları ile kalmamış başka il ve ilçelerin sınırlarını aşarak çok uzaklara kadar ulaşmıştır. Özellikle Kahramanmaraş ili Andırın ilçesinin yaylaları Kadirli'liler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Kadirli ilçe merkezinin bile nüfusunun önemli bir kısmını Andırın'lılar oluşturmaktadır. Kadirlinin güneydoğusunda yer alan mahalleler Maraşlı mahallesi olarak bilinir ve ilçede Andırın caddesinin yer alması ve Andırın'da da Kadirli caddesinin bulunması Kadirli ile Andırın'ın ne kadar iç içe olduğunu gösteren bir kanıt durumundadır.

Kadirli ilçe sınırları dışında kalan başlıca yaylalar ise Osmaniye ili Sumbas sınırları içerisinde Yirce, Adana ili Kozan sınırları içerisinde Göller, Kahramanmaraş ili Andırın ilçesi sınırları içerisinde ise Savrun çayı havzası içerisinde kalan Alipaşa, Tekederesi, Çelten, Hacı Kahya, Dokurcun, Büğüleyen, Savrun gözü, Mazgaç, Bey Oluğu, Çığışar yaylaları ile Akçadağ'ın doğusunda yer alan Çokak, Akifiye, Altınboğa, Kesik ve Halbur yaylaları (Şekil 4.16.) yer alır.

4.7.7.1. Yirce Yaylası

Yirce yaylası Sumbas ilçesi Esenli köyü sınırları içerisinde yer alır. Yayla coğrafi özellikler bakımından incelendiği zaman diğer yaylalardan farklı olduğu hemen görülebilir. Yirce diğer yaylalardan farklı olarak yalnızca Kızılömerli Köyüne ait olup, köy haklı hiç bir bedel ödemedi yaylaya ev yapabilmektedir. Yirce haricinde diğer yaylalarda bunu görmek mümkün değildir. Bazı köy ve ailelerin tek bir yaylada toplandığı görülmekle birlikte bu kişilerin tapulu arazileridir. Ancak yirce yaylası, Kızılömerli köyünün ortak malı, merası durumundadır (Uydu 4.31.).

Ayrıca yayla yükseltisi ile de hemen diğer yaylalardan ayrılmaktadır. Nitekim 1705 m. yükseltisi ile çevredeki en yüksek yayla durumundadır. Yaylaya iki ayrı yoldan ulaşmak mümkündür. Ancak her iki yolda stabilize olup, oldukça bozuk yollardır. Birinci yol Kadirli-Çiçeklidere-Bağdaş ve Yirce şeklinde uzanan yol olup 53 km. uzaklığındadır. Özellikle Bağdaş yaylasından sonra yaklaşık 10 km'lik kısım oldukça bozuk bir yoldur. İkinci yol ise Kozan ilçesi sınırlarından giden ve Kozan yaylası olan Göller üzerinde Yirce'ye ulaşan 65 km. uzunluğundaki yoldur. Bu yolunda son 8 km'si stabilize olup oldukça bozuktur.

Yayla da 125 adet konut ve yaklaşık 775 kişi yaşamaktadır. Yaylada bulunanların çoğunluğu çocuk ve yaşlılardan oluşmaktadır. Köy halkı anne ve babaları ile çocuklarını yaylaya bırakarak tekrar Çukurova'ya dönmekte ve tarla işlerini yapmakta, işleri bitirdikten sonra yaylaya çıkmaktadırlar. Yaylacılar dönem dönem yayla ile köy arasında gidip gelmektedirler (Foto 4.89.).

Foto 4.89. Uvala sahası içerisinde yer alan Yirce (1705 m) yaylasından bir görünüm

Uydu 4.31. Uvala sahası içerisindeki Yirce yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

Yaylada bulunan evlerin hemen hemen tamamı tek katlı, taş temelli, ana gövdesi briketten ve çatısı da galvaniz sac şeklidir. Çatının sac olmasının sebebi ise, yaylada kış aylarının oldukça sert geçmesi ve kar kalınlığının kış aylarında birkaç metreyi bulmasından kaynaklanmaktadır. Kar yaklaşık 7 ay süreyle yerden kalkmamakta ve kış aylarında hiçbir şekilde de yaylaya ulaşım yapılamamaktadır. Yaylada yalnızca iki ev prefabrik şeklinde yapılmış olup, yine bunların da çatısı galvaniz sac şeklindedir. Ayrıca evlerin hepsinde WC bahçede bir fosseptik çukuru üzerinde yer almaktadır. Yirce yaylası, Yirce Ovası olarak adlandırılan alan içersinde yer alır ve su kaynakları tek bir merkezde toplanmış durumdadır. Bunun sonucu olarak da toplu yerleşme dokusu görülmektedir.

Yirce'nin en önemli özelliklerinden bir tanesi de mevcut yaylalar içerisinde su problemini en fazla hisseden yayla olmasıdır. Yayla halkı su ihtiyacını hala mevcut olan 7 adet kuyudan karşılamaktadır. Kuyulardaki su yayla halkına sabah ve akşam olmak üzere her gün iki kez eşit bir şekilde dağıtılmaktadır. Suyun azaldığı dönemlerde ise çevre yaylalardan traktörlerle getirilen sular kuyulara boşaltılmakta ve buradan tekrar yaylacılara dağıtılmaktadır (Foto 4.90.).

Foto 4.90. Yirce yaylasında akşam saatlerine doğru yaylacılar su sırası beklerken

Köy halkı eskiden hayvancılık amaçlı olarak bu yaylaya çıkmakta iken günümüzde ailelerin neredeyse tamamı dinlenme amaçlı olarak yaylaya çıkmaktadır.

Ancak her şeye rağmen birkaç aile hala mayıs ayı gibi koyunlarını alarak yaylaya çıkmakta ve ağustos ayının sonuna doğru da köylerine tekrar dönüş yapmaktadırlar.

Yaylanın en dikkat çekici özelliklerinden biriside Gezit dağlarının zirvesinde bir uvala sahası içerisinde yer almasıdır. Yaylanın güneyinde Çiçekli dağı (1804 m) ve kuzeyinde Gezit dağı (2230m) doğusunda Bağdaş yaylası (1350 m) ve batısında da Adana ili Kozan ilçesi Göller yaylası (1490 m) yer alır. Bilindiği gibi toros dağları ülkemizde karstik arazinin en yaygın olduğu alanlar olup, Yirce yaylası da 330 ha'lık bir uvala sahası içerisinde kurulmuş bir yayla yerleşmesidir.

Ayrıca yaylada 4 tane de küçük göl bulunmaktadır. Yağmur ve kar suyu ile beslenen bu göllerin bazıları ağustos ayı sonlarına doğru kurumaktadır. Bu göletlerden yalnızca hayvanların sulanması amacı ile faydalanılmaktadır.

Yaylanın batısında Güneybatı – Kuzeydoğu istikametinde uzanan bir de boğaz yer almaktadır. Yöre halkı bu boğaza Bangraz Oluğu adını vermektedir. Bu alanda devamlı olarak hafif bir rüzgar esintisi bulunmaktadır. Çünkü burası bir boğaz durumunda olup, Akdeniz iklimi ile Karasal iklim arasında da geçiş alanı durumundadır. Ayrıca bu olukta yer alan kayın ormanları Karadeniz bitki coğrafyası bölgesinin bir parçası (anklav) olarak kabul edilir ve halk arasında da Banraz ağacı (Bangraz) olarak bilinir (Foto 4.91.).

Foto 4.91. Yirce yaylasının kuzeybatısında yer alan Kayın ormanı sahası (Bangrazlık)

Yaylada hala elektrik bulunmamaktadır. Ekonomik durumu iyi olan bazı yayla sakinleri güneş enerjisinden yararlanırken, bazıları araba akülerine bir ara kablosu ile ampul bağlayıp aydınlanma ihtiyacı karşılamaya çalışırken, bazı aileler de hala eski bir yöntem olan ya löküs adı verilen küçük piknik tüpü ile aydınlanmakta, bazıları da hala gaz lambası kullanmaktadırlar.

Yayla iletişim sorunu da bulunmaktadır. Yaylanın merkezinde telefon çekmemektedir. Yayla halkı da telefonun çektiği yaylanın merkezinden birkaç km daha uzak alanlara giderek buradan ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadır. Bunların yanı sıra yaylada evsel atıkların depolanması da sorun oluşturmaktadır. Yayla halkı evsel atıkları gelişigüzel ya bir çukura, ya da yaylanın biraz uzağında yer alan ormanlık sahaya atmakta bu da çevre ve görüntü kirliliğine neden olmaktadır.

Yaylada ekili dikili alan bulunmamaktadır. Evlerin bahçelerinde de meyve ağaçlarına veya sebze bahçelerine pek rastlanmaz. Bunun da sebebi yaylada çekilen su sıkıntısıdır. Ekonomik durumu iyi olan bazı yayla sakinleri bahçenin bir köşesine betondan üstü kapalı havuzlar ve evlerinin çatısının kenarına da oluklar yapmışlardır ve bu olukta toplanan suları depolarda biriktirerek içme suyu olmasa bile kullanma suyu sorununa çözüm bulmaya çalışmışlardır.

Yaylada küçükbaş hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Birkaç aile sayıları 150 ile 300 arasında değişen keçi ve koyun sürülerini mayıs ayında yaylaya çıkartmakta ve ağustos ayının sonuna doğru tekrar köylerine dönmektedirler. Küçükbaş hayvancılığın yanı sıra arıcılık da yaylada ekonomik faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yayla da bir cami ve bir kahvehane yer almaktadır. Başka bir iş yeri ise mevcut değildir. Ancak Kozan ve Kadirli'den minibüslerle gelen satıcılar yayla halkına hemen her türlü meyve, sebze ve diğer malzemeleri getirmektedir. Ayrıca yayla halkı özellikle Göller yaylasına Pazar kurulan gün olan Cuma günleri gitmekte ve ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Yaylada elektrik olmadığı için gençler akşamları yaylanın meydanında büyük bir ateş yakmakta, bu ateşin başında toplanarak bazen arabalardan açtıkları müziklerle, bazen de kendiler türküler söyleyerek eğlenmektedirler.

4.7.7.2. Göller Yaylası

Göller yaylası Adana ili Kozan ilçesi sınırları içerisinde 1490 m yüksekliğinde, Kadirliye yaklaşık olarak 57 km uzaklıkta yer alır. Kozanın ve çevre ilçelerinde en büyük yaylalarından birisi olan göller yaylasına Kadirli ve Sumbas ilçeleri ile köylerinde de büyük bir rağbet vardır. Yaylanın yoğun şekilde tercih edilmesinde ki en önemli faktörler ise, ulaşım kolay ve havasının temiz ve serin olması ile oldukça büyük bir yayla olmasından dolayı hemen her türlü ihtiyaçların rahatlıkla karşılanabilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca yaylada Cuma günleri de halk pazarı kurulmakta, sadece Göller yaylasının değil, diğer komşu yaylaların da ihtiyaçlarına cevap vermektedir. 1050 civarında mesken bulunan yaylada, yaklaşık 6500 kişi yaşamaktadır (Uydu 4.32.).

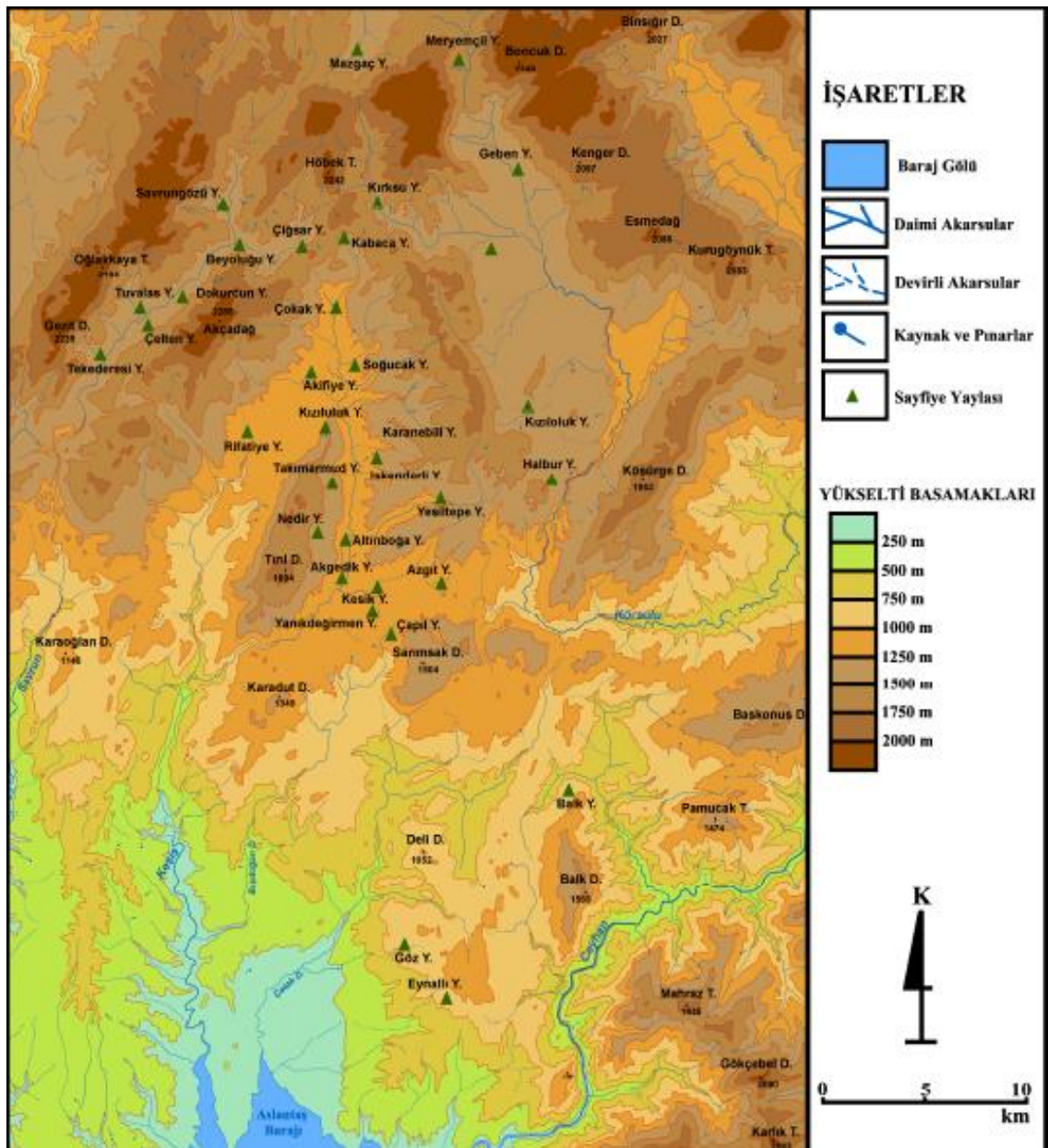
Göller yaylasına Sumbas ilçesi Akçataş köyü üzerinden Kozan ilçe sınırlarına geçilerek ulaşılmaktadır. Yaylanın yolu oldukça iyi durumda olup, ulaşım rahatlıkla yapılabilmektedir. Ayrıca yaylada iletişim, elektrik ve tapu sorunu bulunmamaktadır. Buna karşın yaylanın en büyük sıkıntısı ise temiz içme suyu ve kanalizasyon altyapısının olmamasıdır.

Uydu Görüntüsü 4.32. Adana ili Kozan ilçesi Göller yaylasından bir görünüm (15.11.2013) (earth.google.com).

4.7.7.3. Alipaşa Yaylası

Kahramanmaraş ili Andırın ilçe sınırları içerisinde, Kadirli'ye 56 km uzaklıkta ve 1340 m yüksekliğinde yer alır. Yayla savrun çayının hemen batısında, vadi içerisinde kuzey-güney istikametinde uzanmaktadır. Yaylanın doğusunda Akçadağ (2285 m) ve batısında da Gezit Dağları (2230 m) yer alır (Şekil 4.16.). Alipaşa yaylasının tam karşısında, savrun çayının doğu kıyısında da Teke Deresi yaylası bulunmaktadır (Uydu 4.33.) (Foto 4.92.).

Şekil 4.16. Andırın ilçesi ile çevresinde yer alan yaylaların fiziki haritası
Kaynak: Toroğlu, Gürbüz, 2008: 286.

Alipaşa yaylası Kadirli ilçe sınırının hemen yanında yer almaktadır. Zaten Kadirli ilçesi ile Andırın ilçe sınırını da Tuvaras deresi oluştururken, derenin güneyinde kalan sahalar Kadirli ilçesi sınırlarında, Alipaşa başlayarak derenin kuzeyinde kalan sahalar ise Andırın ilçesi sınırları içerisinde bulunur. Yaylada 80 kadar mesken yer alırken, bir cami, bir kahvehane, bir fırın ve iki de bakkal yer almaktadır.

Alipaşa yaylasına başta Kadirli ilçesi Binboğa Köylüleri, Sumbas ilçesi Yeşilyayla ve Reşadiye köylüleri tercih etmekte olup, günümüzde Adana dahil bir çok yerleşim merkezinden yaylacılar tercih etmektedir.

Foto 4.92. Akçadağ'ın hemen batısında Savrun çayı kıyısında yer alan Alipaşa yaylasından çeşitli görünüm

Alipaşa yaylası hemen savrun çayı kenarında yer almasından dolayı yaylada su sıkıntısı yaşanmamaktadır. Hemen her yaylacı bahçesine kuyu vurdurarak içme ve kullanma suyu ihtiyacını bu kuyulardan sağlamaktadır. Ayrıca savrun çayından da

bahçelerin sulanmasında faydalanılmakta olup, yaylada hemen her evin yanında meyve sebze bahçeleri yer almaktadır. Yaylanın merkezinde oldukça kaliteli vişne ve kiraz yetiştirilmektedir. Yaylayı hayvancılık amacı ile tercih eden yalnızca iki aile bulunmakta olup, bu yaylacılar hem yaylanın bekçiliğini üstlenmekte, hem de yaylanın süt, yoğurt, peynir gibi ihtiyaçlarına cevap vermektedirler. Bu aileler yaylaya ilk önce çıkmakta ve en son yaylayı terk etmektedirler.

Yaylaya sakinleri genellikle Bağdaş yaylası üzerinden gelen yolu kullanmaktadırlar. Yaylada ulaşım sıkıntısı yaşanmamasına rağmen, yollar oldukça bozuktur. Bununla birlikte son dönemde yaylada yer alan elektrik trafoları da yenilenmiş olup, elektrik sorunu da kalmamıştır. Ancak yaylada tapu ve 2B arazileri ile iletişim, kanalizasyon ve evsel atıkların depolanması hala sorun olarak devam etmektedir.

4.7.7.4. Teke Deresi Yaylası

Teke Deresi yaylası Alipaşa yaylasının hemen doğusunda yer alır ve iki yaylayı Savrun çayı birbirinden ayırır. Yayla Andırın sınırları içerisinde bulunur ve Kadirliye olan uzaklığı 57 km olup, 1340 m yüksekliğinde yer alır (Foto 4.93.).

Teke Deresi yaylası Akçadağ'ın (2285 m) hemen batısında yer alır. Yaylanın güneyinde Soğucak ve kuzeyinde de Çelten yaylası yer almaktadır. Yaylada, Alipaşa yaylasına çok yakın olmasından dolayı hiçbir işyeri bulunmazken, 40 adet mesken yer alır ve tamamının çatısı ağır kış şartları nedeniyle galvaniz sac şeklindedir. Yaylada yer alan evler kiraz bahçeleri içerisinde, Tekederesi olarak bilinen derenin sağında ve solunda yer almaktadır. Zaten yaylanın imsi de bu dereden gelmektedir (Uydu 4.33.).

Yayla en yoğun şekilde Yeşilyayla, Cıgıcık ve Reşadiye köylüleri tarafından tercih edilmektedir. Yaylada oldukça verimli kiraz ve ceviz bahçeleri yer almaktadır. Yaz aylarında bu bahçeler savrun çayından sulanmaktadır. Yaylada başta tapu problemi olmak üzere, iletişim, evsel atıklar ve kanalizasyon sıkıntısı devam etmektedir. İçme su ve kullanma suyu problemi olmayan yaylada iletişim problemi de yaşanmamaktadır. Yaylaya Alipaşa yaylası içerisinde ulaşılmaktadır. Ancak yayla savrun çayının ve dolayısı ile ana yolu karşısında yer aldığı için savrun çayı üzerine yaylacılar kendi imkanları ile derme çatma bir köprü yaparak ulaşımı sağlamaya çalışmaktadırlar.

Foto 4.93. Akçadağ'ın batısında ve Savrun çayının hemen doğusunda yer alan Teke Deresi yaylasından bir görünüm

Uydu 4.33. Savrun çayının solunda yer alan Alipaşa yaylası ve sağında yer alan Teke Deresi yaylasının uydu görüntüsü(15.11.2013) (earth.google.com).

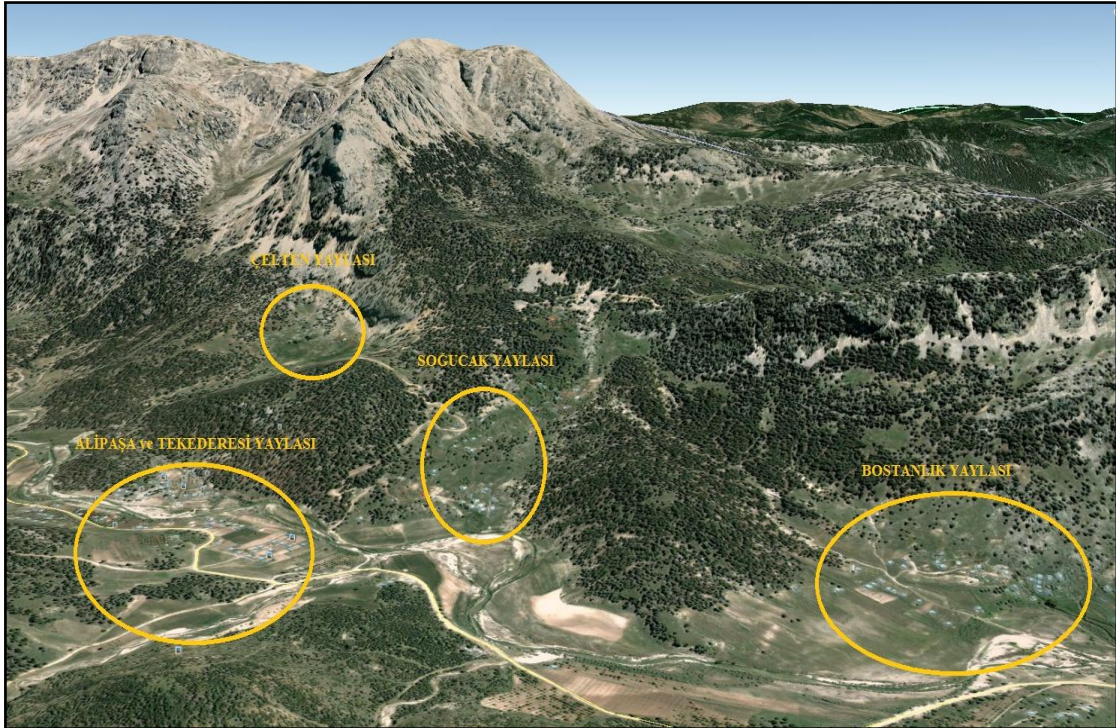
4.7.7.5. Çelten Yaylası

Çelten yaylası Andırın ilçe sınırlarında, Akçadağ'ın (2285 m) hemen batı yamacında 1470 m yüksekliğinde kurulmuştur. Yaylanın kadirliye olan uzaklığı 58 km olup, yaylaya Savrun çayı üzerine yapılan derme çatma bir köprüyü ve Soğucak yaylasını geçerek ulaşılmaktadır (Uydu 4.34.) (Foto 4.94.).

Yayla Kadirli ilçesi Dedefakılı köyü sakinleri tarafından kullanılmakta olup, yalnızca 15 adet mesken yer almaktadır. Yalnızca bir aile hayvancılık ile uğraşırken, diğerleri rekreasyonel amaçlı olarak yaylayı tercih etmektedirler. Ayrıca yaylada herhangi bir işyeri de bulanmamaktadır.

Yaylanın etrafı sedir, karaçam ve ardıç ağaçları ile çevrilidir. Yaylanın hemen merkezinde ulu bir çınar ağacı bulunur ve bu ağacın hemen yanı başından kaynağını akçadağ'dan alan bir de pınar yer alır. Yayla sakinleri içme suyu ihtiyaçlarını suyu oldukça serin ve tatlı olan bu pınardan karşılamaktadırlar.

Yaylada içme suyu hariç, tapu, ulaşım, evsek atıklar, iletişim ve elektrik sorunu yer almaktadır. 2014 yılında hala elektriği olmayan birkaç yayladan birisidir. Ayrıca yaylada yer alan evlerin önemli bir kısmı ise ormanlık arazide yer almaktadır.

Uydu 4.34. Akçadağ'ın batısında, Savrun çayı kenarında yer alan Çelten, Soğucak, Bostanlık, Teke Deresi ve Alipaşa yaylaları (15.11.2013) (earth.google.com).

Foto 4.94. Etrafı sedir ve ardıç ağaçları ile çevrili Çelten yaylasından bir görünüm

4.7.7.6. Hacı Kahya Yaylası

Andırın ilçe sınırları içerisinde yer alan yaylanın Kadirli'ye olan uzaklığı ise 58 km olup 1360 m yüksekliğinde yer almaktadır. Hacı Kahya yaylasının tamamına yakını Kadirli'nin Cıgıcık Köyünden, Özdoğan ve Gürsoy aileleri oluşturmaktadır.

Yaylada 45 adet mesken yer almakta olup, tamamına yakını taş temelli, briket gövdeli ve çatısı da galvaniz sac şeklindedir. Ayrıca son dönemde yapılan evlerde tamamı galvaniz sac veya prefabrik şekilde yapılan evler de bulunmaktadır (Uydu 4.35.).

Yayla hemen yol kenarında yer alır ve savrun çayının her iki yamacında kurulmuştur. Yaylada çok kaliteli meyvesi olan kiraz bahçeleri bulunmaktadır. Ayrıca bu bahçeler yaz aylarında savrun çayından sulanmaktadır.

Yaylada içme suyu, elektrik ve yer yollar bozuk ve stabilize de olsa ulaşım sıkıntısı yaşanmamaktadır. Ancak tapu ve 2B araziler ile evsel atıkların depolanması ve iletişim sorunu hala devam etmektedir.

Yaylada her hangi bir işyeri bulunmamakta olup, yayla sakinlerine kendilerine yalnızca 2 km uzaklıkta yer alan Alipaşa yaylasından ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Uydu 4.35. Savrun çayı vadisi içerisinde kurulmuş olan Hacı Kahya Yaylası (15.11.2013) (earth.google.com).

4.7.7.7. Dokurcun Yaylası

Dokurcun yaylası Andırın ilçe sınırları içerisinde yer almakta olup, Kadirliye 59 km uzaklıkta ve 1430 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yayla Savrun çayının yaklaşık 1 km kadar doğusunda ve Akçadağ'ın batı yamaçlarında yer alır. En eski ve tarihi yaylalardan biri olan Dokurcun yaylasının adı ise halk arasında dokurcun (dokuztaş) olarak bilinen oyundan geldiği ifade edilmektedir (Foto 4.95.).

Dokurcun yaylasında günümüzde oldukça eski ve tarihi olan iki ahşap ve birde taştan üç kalıcı mesken yer almaktadır. Ayrıca yaylada yedi de çadır olmak üzere toplam on mesken bulunur. Yayla oldukça küçük bir yayla olup herhangi bir işyeri yer almaz. Yaylacılar ihtiyaçlarını Alipaşa ve Bey Oluğu gibi büyük yaylalardan karşılamaktadırlar. Yayla günümüzde hayvancılık amaçlı olarak kullanılmaktadır. Eskiden ağaların, beylerin yaylası olan Dokurcun'da imkanların yetersiz olması nedeniyle halk imkanları daha fazla olan yaylalara göç etmiştir.

Günümüzde İlbistanlı ve Yeşilyayla köyü sakinleri yaylaya hayvanları ile birlikte gelmektedir. Yaylada keçi, koyun ve sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca yaylada arıcılık faaliyetleri de bulunmaktadır.

Yayla halkı içme suyu ihtiyacını yaylanın içerisinde yer alan Dokurcun Oluğu'ndan karşılamaktadır. Buna karşılık yaylada hala elektrik bulunmamaktadır. Ayrıca iletişim, ulaşım, tapu, evsel atıklar ve kanalizasyon sıkıntısı da bulunmaktadır. Yaylacıların birçoğu ormanlık arazi içerisinde yer aldığı için, Orman İşletme Müdürlükleri ile davalı duruma düşmüşlerdir.

Yaylada kiraz bahçeleri yer alır, ancak burası da orman arazisi içerisinde kalmıştır. Yine yaylada çok eski ve tarihi dut ağaçları bulunmaktadır.

Foto 4.95. Dokurcun yaylasında yer alan ahşap konutlar ve tarihi dut ağaçları ile hemen arkasında yer alan ardıç ağaçları

4.7.7.8. Büğüleyen Yaylası

Kadirliye yaklaşık 60 km uzaklıkta yer alan Büğüleyen yaylası 1400 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yayla Akçadağ'ın kuzeybatısında, Savrun çayı vadisi içerisinde ve Savrun çayının doğusunda bulunmaktadır. Yayla kiraz bahçeleri içerisinde yer alırken, etrafı başta sedir olmak üzere ardıç ve karaçam ormanları ile çevrili durumdadır. Ayrıca savrun vadisi kıyılarında bolca söğüt ağaçlarına da rastlanmaktadır (Foto 4.96.).

Andırın ilçesi sınırlarında kalan yaylada 40 adet mesken bulunur. Meskenler genellikle tek katlı olmakla birlikte iki katlı olanlarda vardır. Meskenlerin yapımında temelde taş, gövdesinde briket ve çatısında da galvaniz sac tercih edilmiştir. Ayrıca yaylada bir bakkal, bir fırın ve bir de cami yer almaktadır. Büğüleyen yaylası Köksalların yaylası olarak da bilinir ve Kadirli ilçesinin Köksal aileleri burada yer almaktadır.

Yayla daha çok rekreasyon amaçlı olarak tercih edilmekte olup, hayvancılık yapmak amacıyla yaylaya çıkanlar daha ziyade ormanlık akçadağ'ın eteklerine doğru ormanlık arazi içlerinde yer almaktadırlar.

Foto 4.96. Büğüleyen (Köksallar) yaylasında kış aylarında bir görünüm

4.7.7.9. Savrungözü Yaylası

Savrunğözü yaylası Andırın ilçesinin Çığışar Köyü sınırlarında, Kadirliye Bağdaş yaylası yolundan uzaklığı 65 km, Kadirli - Andırın kara yolu üzerinde ise 95 km uzaklıkta olup, 1440 m yüksekliğinde yer almaktadır. Savrunğözü yaylası savrun vadisi içerisinde ve savrun vadisinin her iki yamacında kurulmuştur. Yaylaya da ismini veren savrun çayıdır. Savrun çayı taşıdığı suyun önemli bir miktarını burada yer alan kaynaklardan almaktadır. Ayrıca yaylanın merkezinin 1 km kadar kuzeyinde ardıc ağacının yanından çıkan Karapınar suyu yer almaktadır (Foto 4.97.).

Savrunğözü yaylasına genellikle Kadirli ilçesi Cıgıcık Köyü sakinleri, Sumbas ilçesi Yeşilyayla köyü sakinleri ile Andırın ilçesi Çığışar köyü sakinleri gitmektedir. Yaylada kuru, koşar ve kırpık aileleri çoğunluğu oluştururken, rekreasyon amaçlı yaylayı tercih edenlerin çoğunluğunu Kadirli ve Adana merkezden gelenler oluşturmaktadır.

Yaylada meyvesi oldukça kaliteli kiraz bahçeleri yer alır. Ayrıca savrun çayının hemen yanında yer alan tarım arazilerinde meyve ve sebze tarımı yapılmaktadır. Yaylanın merkezinde rekreasyonel amaçlı yaylacılar yer alırken, ormanlık sahaya doğru keçi, koyun ve sığır yetiştiriciliği yapan yaylacılar yer almaktadır.

Yaylada bir fırın, iki bakkal, bir kasap, bir kahvehane ve bir de cami bulunmaktadır.

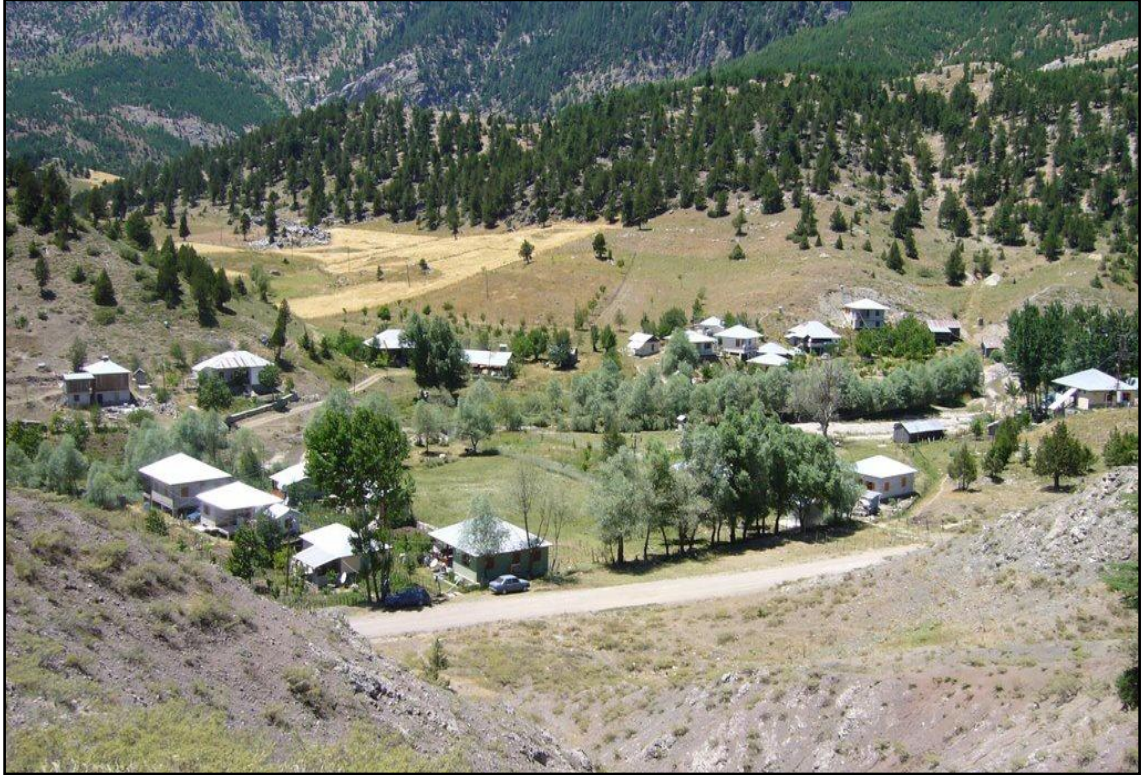

Foto 4.97. Savrun çayı vadisi içerisinde yer alan Savrun Gözü yaylasından bir görünüm

4.7.7.10. Mazgaç Yaylası

Mazgaç yaylası Andırın ilçesi Çığışar köyü sınırları içerisinde yer alır. Yaylanın Kadirliye olan uzaklığı Bağdaş yaylası yolu üzerinden 70 km iken, Andırın yolu üzerinden ise yaklaşık 100 km olup, 1700 m yüksekliğinde yer almaktadır. Mazgaç yaylası Kadirli ilçesinin Cıgcık köyü sakinlerinin yaylası durumundadır (Foto 4.98.).

Mazgaç yaylası, Mazgaç (1970 m) dağının batı yamacında eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır. Yaylanın en meşhur içme suyu ise ‘Ağoluk’ olarak bilinen suyudur.

Mazgaç yaylası iki ayrı mahalleden oluşmaktadır. Aşağıda Enişdibi Mahallesi (1560 m) yer alırken burada kiraz bahçeleri bulunmaktadır. Daha kuzeyde ve yukarıda ise Çiçek yurdu mahallesi (1700 m) yer alır. Ancak Çiçekyurdu mahallesi ormanlık arazi içerisinde yer aldığı için tapu sorunu bulunmaktadır. Her iki mahallede toplam 200'ün üzerinde mesken yer almaktadır. Yaylanın çevresi sedir, ardıç, göknar ve karaçam ormanları ile kaplı durumdadır.

Yaylada tarım ve hayvancılık yapılmakta olup, dağların yamaçlarına doğru olan bölgelerde keçi, koyun ve sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yaylanın daha aşağılarında savrun çayına yakın olan sahalarında ise kiraz bahçeleri bulunmaktadır. Yaylada içme suyu ve elektrik sıkıntısı bulunmazken, iletişim, ulaşım, kanalizasyon ve evsel atıkların depolanması sorun teşkil etmektedir.

Foto 4.98. Mazgaç dağının batısında yer alan Mazgaç yaylasının, Çiçekyurdu Mahallesinden bir görünüm

4.7.7.11. Bey Oluğu Yaylası

Bey Oluğu yaylası Andırın ilçesi Cıgışar köyü sınırları içerisinde yer alır. Yaylanın yüksekliği 1420 m olup, Kadirli'ye Bağdaş yaylası yolu üzerinden 64 km, Andırın ilçesi üzerinden ise 90 km uzaklıkta bulunur (Foto 4.99.).

Bey Oluğu yaylası Saygılı, Karamüftüoğlu ve Özdemir gibi Kadirli'nin köklü ailelerinin yaylası durumundadır. Kadirlinin eski beylerinin, ağalarının yaylası olarak da bilinir ve yaylanın ismin de buradan geldiği söylenmektedir. Eskiden burada yer alan bir oluk, beyin oluğu olarak bilinmekte ve yaylaya da isim vermektedir. Sadece Bey Oluğu yaylası değil çevrede yer alan birçok arazide bu ailelere aittir.

Yayla savrun çayının 1 km kadar doğusunda kalmaktadır. Yaylanın etrafı kiraz bahçeleri ile doludur ve oldukça kaliteli kirazlar yetiştirilmektedir. Ayrıca yaylada elma bahçeleri de yer alır. Bey Oluğu yaylası ile Çığışar yaylası arasında kalan sahalarda tahıl tarımı da yapılmaktadır.

Yayla en eski yaylalardan bir tanesi olup, yaylada bol miktarda ahşap mesken yer almaktadır. Günümüzde yapılan meskenler ise daha modern ve kullanışlıdır. Ayrıca yaylada bir fırın, bir bakkal, bir kasap, bir nalbur ve bir de cami yer almaktadır.

Yaylada ulaşım sıkıntısı yaşanmamasına rağmen Andırın güzergahında Çokak köyünden sonra, Bağdaş güzergahından ise Alipaşa yaylasından sonra yol stabilize durumdadır. Yaylada içme suyu ve elektrik problemi de yoktur.

Foto 4.99. Bey Oluğu yaylasından bir görünüm

4.7.7.12. Çığşar Yaylası

Çığşar yaylası, Andırın ilçe sınırlarında yer alır ve aynı zamanda bir köy merkezi durumundadır. Savrun çayı havzası içerisinde yer alan Alipaşa, Teke Dersi, Çelten, Hacı Kahya, Dokurcun, Büğüleyen, Bey Oluğu, Savrun Gözü ve Mazgaç yaylaları da Çığşar köyü sınırları içerisinde kalmaktadır.

Yaylanın Kadirliye olan uzaklığı Andırın yolu güzergahından 88 km iken, Bağdaş yaylası güzergahından ise 68 km'dir. Ayrıca yaylanın merkezi 1540 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yaylanın batısında Karagedik dağı (2210 m) ve kuzeybatısında da Höbek dağı (2225 m) yer almaktadır.

Çığşar isminin ise dağların yamaçlarında yer alan karların Çığ şeklinde, şarlayarak aşağıya doğru kayması, hareket etmesinden geldiği ifade edilmektedir.

Yaylanın asıl sahipleri köyün de ismi ile anılan Çığşar ailesidir. Kuru, Kertmen ve Erkek aileleri ise sonradan buraya yerleşmişlerdir. Kadirli ilçesinden İlbistanlı (Kuru ailesi), Cıgıcık ve Erdoğdu köyü sakinleri de yaylada yer almaktadır.

Yaylada yer alan en önemli pınarlar ise yayla merkezi içerisinde yer alan Hamamgözü pınarı ile yayla merkezinin 500 m kadar kuzeyinde yer alan Yazlak pınarlarıdır.

Yaylada toplam 250 kadar mesken yer almakta olup, özellikle eski meskenlerin taş'tan yapıldığı görülmektedir. Ayrıca eski meskenlerin çoğu iki katlı olup, alt katlar hayvancılık amaçlı olarak kullanılmaktaydı. Günümüzde ise hemen her tür mesken çeşidine rastlamak mümkündür. Bununla birlikte yaylada iletişim, ulaşım, içme suyu, elektrik ve tapu problemi de bulunmamaktadır. Ayrıca yaylada iki bakkal, bir kasap, iki kahvehane, bir berber ve bir de cami yer almaktadır.

Yaylanın en önemli özelliği geniş kiraz bahçelerinin yer almasıdır. Burada her yıl yaklaşık 1000 ila 1200 ton arasında kiraz üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu kirazların kilosu ise yıldan yıla değişmekle birlikte ortalama 3 lira'ya alıcı bulunmaktadır. Oldukça iri ve yüksek kalitede olan bu kirazlar direkt olarak yurt dışına ihraç edilmektedir. Ayrıca yaylada 'Çığşar Kiraz Kooperatifi' yer almaktadır.

Yaylada kiraz bahçelerinin yanı sıra ceviz ve elma bahçeleri de yer alır. Yaylanın güneydoğusunda yer alan düzlüklerde ise tahıl tarımı yapılmaktadır. Ayrıca dağların yamaçlarına doğru olan alanlarda da koyun, keçi ve sığır yetiştiricileri bulunmaktadır.

4.7.7.13. Çokak Yaylası

Çokak yaylası da tıpkı Çığsar yaylası gibi bir köy merkezi olup, aynı zamanda yayla olarak da kullanılmaktadır. Çokak köyünün Andırın'a olan uzaklığı 21 km ve Kadirli ilçe merkezine olan uzaklığı ise 76 km'dir. Ayrıca Çokak yaylası 1240 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yaylada yer alan en önemli akarsu Karasu olup, Nizam pınarı da önemli kaynak suyunu oluşturmaktadır (Foto 4.100) (Uydu 4.36.).

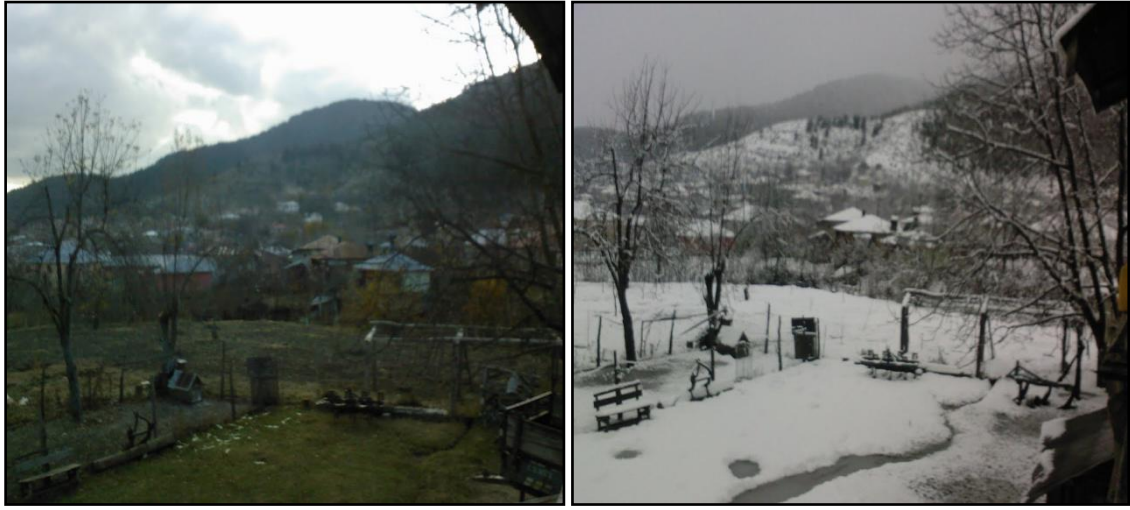

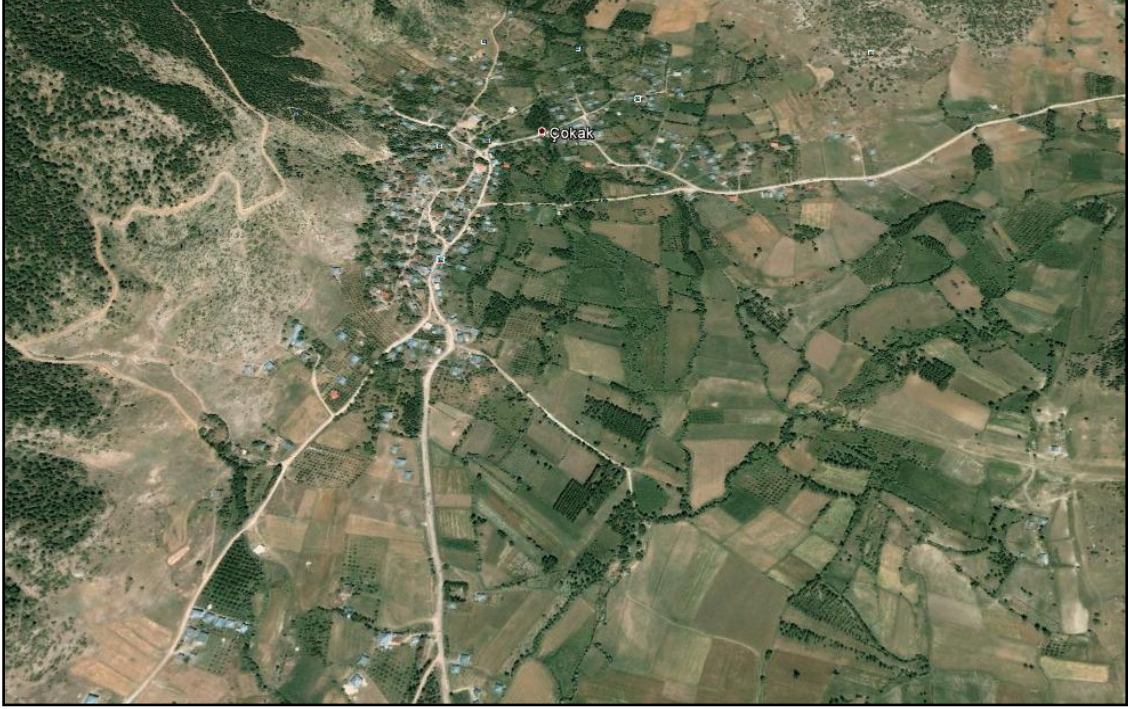
Foto 4.100. Çokak yayla merkezinin yaz ve kış aylarındaki görüntüsü

Yaylada köyün bulunduğu yerin önceleri bataklık bir şekilde olduğu için önceleri 'çökek' ismi ile anıldığı ve daha sonraları da Çokak isminin kullanılmaya başlandığı ifade edilmektedir. (06.12.2013, www.cokakkoyu.com)

Çokak yaylası Akçadağ'ın batısında oldukça düz bir saha üzerinde kurulmuş olup etrafı başta kiraz bahçeleri olmak üzere ceviz, elma ve şeftali gibi çeşitli meyve ağaçları ile doludur. Yaylada yer alan tarım alanlarına her geçen kiraz bahçelerine dönüştürülmektedir. Çığsar yaylası gibi Çokak yaylasının da kirazı oldukça kalitelidir ve yüksek fiyatlara alıcı bulmaktadır. Ayrıca yaylada yer alan geniş arazilerde tahıl tarımı da yapılmaktadır.

Çokak'da bir jandarma karakolu, bir sağlık ocağı, bir ilkokul ve bir de orman işletme binası bulunmaktadır. Ayrıca iki fırın, iki bakkal, bir kahvehane, bir değirmen ve bir de cami yer alan yaylada 291'de hane yer almaktadır. Yaylanın merkezinde yer alan meskenlerin büyük bir kısmı taş ve ahşaptan yapılmış olup, iki katlı olarak yapılmışlardır. Alt katlar ise genellikle hayvan barınağı olarak kullanılmaktaydı.

Günümüzde yapılan meskenlerde ise çoğunlukla briket ve prefabrik yapılar tercih edilmektedir. Ayrıca yayla aynı zamanda bir köy merkezi durumunda olduğu için kış aylarında da oldukça kalabalıktır. Ama yaz aylarında köyün nüfusu en az ikiye katlamaktadır.

Uydu 4.36. Akçadağ'ın doğusunda yer alan Çökak yaylası ve çevresindeki tarım arazilerinin uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

4.7.7.14. Akifiye Yaylası

Akifiye yaylası da aynı zamanda bir köy merkezi durumunda olup yaz aylarında nüfusu yaklaşık olarak üçe katlanmaktadır. Akifiye'nin Andırın ilçe merkezine olan uzaklığı 14 km, Kadirli ilçe merkezine olan uzaklığı ise 69 km'dir. Aynı zamanda Akifiye 1185 yüksekliğinde yer alan bir yayla durumundadır. Köyün tarihi hakkında elde kesin bilgiler mevcut olmayıp, daha önceleri Adana iline bağlı olduğu ve Andırın'ın ilçe olup Kahramanmaraş'a bağlanması ile birlikte Andırın ilçesine bağlandığı söylenmektedir. (Foto 4.101.)

Akifiye yaylasının özellikle kuzeyinde ve batısında çok geniş tarım alanları mevcuttur. Bu tarım alanları bir bir satılarak yayla merkezlerine dönüştürülmektedir. Köyün merkezi dışında kuzeyinde ve batısında köyden tamamen bağımsız yayla alanları oluşturulmuştur (Uydu 4.37.).

a)15.11.2013

b) 22.06.2007

c) 10.07.2009

Uydu 4.37. a) Akifiye ve çevresinde yer alan yayla evleri b-c) Akifiye yaylasında yer alan yayla sahasında 22.06.2007 tarihi ile 10.07.2009 tarihi arasında yaşanan değişim (15.11.2013) (earth.google.com).

285 hanelik köyde içme suyu, elektrik ve iletişim altyapısı bulunmaktadır. Ancak köyde yer alan bu 285 hanenin yanı sıra yaylacı olarak nitelendirilen kişilere ait yaklaşık 450 adet mesken yer almakta ve bu meskenlerde yaklaşık 2800 kişi yaşamaktadır.

Oldukça geniş tarım alanları olan Akifiye yaylasında meyve yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Meyve olarak kiraz ve ceviz bahçeleri ön plana çıkarken, tarlalık alanlara da daha çok buğday ekimi yapılmaktadır. Aynı zamanda bir köy merkezi olan yaylada başta büyükbaş hayvancılık olmak üzere keçi ve koyun yetiştiriciliği ve de arıcılık yapılmaktadır.

Foto 4.101. Akifiye köyünün kuzeyinde yer alan Soğulcak mahallesinden bir görünüm

4.7.7.15. Altınboğa Yaylası

Altınboğa yaylası da Andırın ilçesi sınırlarında yer alır. Yaylanın isminin ise köyde antik çağlardan kalma bir altın boğa heykelinin bulunduğu ve daha sonraları da köyün bu isimle anılmaya başlandığı ifade edilmektedir. Altınboğa yaylası Andırın ilçesine 8 km, Kadirli'ye ise 63 km uzaklıkta yer alır. Aynı zamanda yayla 1120 m

yüksekliğinde yer almaktadır. Yaylanın batısında Akçadağ ve güneybatısında ise Andırın Hes'e ait baraj gölü yer alır (Uydu 4.38.).

Yayla oldukça düz bir zemin üzerinde kurulmuştur ve özellikle yaylanın batısında kalan sahada verimli tarım alanları ve meyve bahçeleri yer almaktadır. Ancak diğer yaylalarda da olduğu gibi burada da yer alan tarım alanları arsaya dönüştürülmekte ve yaylacılara yüksek fiyatlara satılmaktadır.

Yaylada yaklaşık 250 adet mesken yer almaktadır ve bu meskenlerden 40 kadarı devamlı olarak burada ikamet etmektedir. Yaylanın nüfusu yaz aylarında 1550 kişiyi bulmaktadır. Ayrıca yaylada bir alabalık çiftliği ve lokanta, bir fırın, iki bakkal, bir kasap ve bir de kahvehane yer almaktadır. Yaylada ulaşım, iletişim, elektrik, tapu ve içme suyu problemi bulunmamaktadır.

Yaylada devamlı yerleşmeler hem tarım, hem de hayvancılık ile uğraşmaktadır. Tarım alanlarına tahıl ekimi yapılırken, yer yer meyve bahçelerine rastlanmaktadır. Köyün merkezinde ise genellikle büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

Uydu 4.38. Altınboğa yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

4.7.7.16. Kesik Yaylası

Kesik yaylası Andırın ilçesine 5 km, Kadirli ilçe merkezine ise 60 km mesafede ve 1100 m yüksekliğinde yer almaktadır. Yayla Yeşilyurt köyü sınırları içerisinde bulunur. 210 adet mesken bulunan yaylanın nüfusu ise 1300 kişidir (Uydu 4.39.).

Yaylada üç bakkal, bir kasap, bir kahvehane, bir tatlıcı, iki mermerci ve üç de fırın bulunur. Bakkal, kasap, fırın gibi esnaflar hemen her yaylada yer almasına rağmen, burada ayrıca mermercilerin yer alması dikkat çekmektedir. Andırın ile Çığışar köyü arasında onlarca yayla ve yeni yapılan yüzlerce mesken yer almakta, dolayısı ile burada yer alan mermerciler yayla sakinlerinin ihtiyaçlarına cevap vermektedirler.

Kadirli ile Andırın ilçesi arasında yer alan anayolun bakım ve genişletme çalışmaları hala devam etmekte olup, bu yolun bitmesi durumunda hem mesafe kısalmış hem de yol genişlemiş olacak ve böylece bu bölgelerde yer alan yaylalara olan talepte de bir patlamanın yaşanacağı tahmin edilmektedir.

Yaylanın güneybatısında yer alan ve Çınargeçidi olarak bilinen mesire alanı 2012 yılında Andırın Hidroelektrik santrali için yapılan baraj gölünün altında kalmıştır. Baraj gölünün çevrenin iklimi üzerinde de etkili olacağı düşünülmekle birlikte, doğal bir güzellik kattığı da bir gerçektir.

Uydu 4.39. Kesik yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

4.7.7.17. Halbur Yaylası

Halbur yaylası Andırın ilçesine 18, Kadirli ilçe merkezine ise 73 km uzaklıkta yer alır. Yayla 1450 m yüksekliğinde bulunmaktadır. Yayla Emirle ve Bostandere Köylerinin sınırları içerisinde yer alır. Kadirli – Andırın – Göksun karayolu üzerinde bulunan yaylada ulaşım sıkıntısı yoktur. Yaylanın güney doğusunda Karasu vadisi yer alır ve vadi üzerinde iki adet hidroelektrik santrali bulunur (Uydu 4.40.).

Yaylada 75 kadar mesken yer almaktadır. Yoğun kar yağışı nedeniyle meskenlerin tamamının çatısı galvaniz sac şeklidedir. Yaylanın merkezinde ve yakın çevresinde kiraz bahçeleri yer almaktayken, dağlara doğru sedir, karaçam, ardıç ve göknar ormanları ile çevrilidir.

Uydu 4.40. Halbur yaylası ve çevresinin uydu görüntüsü (15.11.2013) (earth.google.com).

5. YAYLALARIN BAŞLICA SORUNLARI

Çalışma sahamız içerisinde yer alan yaylalar her yıl onbinlerce insana ev sahipliği yapmaktadır. Yaylaların bu kadar insanı barındırmasına rağmen ne yazık ki bir çok altyapı eksikliği bulunmaktadır. Yaylanın sorunlarının bir çoğu ortak sorun olduğu gibi, kendi içlerinde de ayrı ayrı sorunları da bulunmaktadır.

Bir çok yaylanın ortak sorunlarının başında tapu problemi gelmektedir. Yaylaların çoğunda ve özellikle de eski yayla yerleşmelerinde meskenler orman arzisi içerisinde yer almakta ve bu da yaylacı ile Orman İşletme Genel müdürlüğünü karşı karşıya getirmektedir. Hala yaylacıların tapu ve B2 problemleri devam etmektedir. Ayrıca savrun çayı içerisinde yer alan akarsu yatağına da bazı yayla sakinlerinin mesken yaptığı, hatta bazı yaylacıların akarsuyun yolunu değiştirmek sureti ile buralarda arsa oluşturduğu ve tapusu dahi olmayan bu arsaları da diğer yaylacılara sattığı bilinmektedir. Bununla birlikte özellikle savrun çayı vadisinin hemen kenarlarında yer alan verimli tarım alanları yüksek fiyatlara satılmasından dolayı arsaya dönüştürülmektedir. Birkaç dönümlük arazi içerisinde birkaç tane ev yapılmakta ve satılmaktadır. Ancak bu alanlar tapuda hala tarla olarak görüldüğü için bu arazilerin paylaşımı sıkıntı doğurmaktadır. Yayla sakinlerinin satıcı ile yaptıkları muhtar onaylı senetten başka ellerinde de bir belge bulunmamaktadır.

“Sayfiye yaylalarında meskenlerin plansız, gelişigüzel inşa edilmeleri yaylaların panoramasını bozmakta ve görüntü kirliliğine neden olmaktadır. Son dönemlerde yaylacıların ihtiyacına binaen betonarme mesken yapımının çoğalması sayfiye yaylalarında doğa ile uyumlu olmayan hızlı bir betonlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Ayrıca denetimsizlik nedeniyle orman alanları arsa ve konut yapımı için tahrip edilmeye devam etmektedir. Halbuki doğa ile uyumlu modern meskenlerin inşa edilmesi ve ormanların korunması sayfiye yaylalarının rekreasyonel özelliklerinin kaybolmaması açısından oldukça önemlidir“ (Sandal, 2008:24).

Yaylacıların en büyük ve kendi imkanları ile çözemeyecekleri problemlerin başında alt yapı sorunu gelmektedir. Ne yazık ki Kadirli Belediyesi mücavir alanı içine dahil edilen Maksutoluğu yaylası dahil, hemen hiçbir yaylamızda kanalizasyon sistemi bulunmamaktadır. Ancak son yıllarda Andırın ilçesi sınırları içerisinde yer alan Altınboğa, Akifiye ve Çökak gibi yaylalara merkezi bir kanalizasyon sistemi döşeme çalışmaları devam etmektedir. Yayla sakinleri bu problemi evlerinin yanına kazdıkları fosseptik kuyusu ile çözmeye çalışmışlardır. Ancak hem tuvalet, hem de atık suları bu

kuyularda toplanmakta, zamanla da toprağa sızarak çevredeki içme sularına karışabilmektedir. Aslında savrun vadisi boyunca, Mazgaç ve Çığşar yaylalarından başlayarak Topaktaş yaylasına kadar olan kesim ile Maksutoluğu yaylasından Akarca yaylasına kadar olan bölüme döşenecek bir kanalizasyon sistemi çoğu yaylamızın alt yapı problemini çözdüğü gibi, çevre kirliliğinin de önüne geçilmiş olacaktır.

Bununla birlikte yine Bağdaş ve Maksutoluğu gibi büyük yaylalarımız başta olmak üzere, bir çok yaylamızda içme suyu sıkıntısı yaşanmaktadır. Oysa ki bu yaylalarımızın bulunduğu sahalar Türkiye'nin en fazla yağış alan yerlerindendir. Ayrıca bölgede bir çok kaynak (vadi, yamaç, karstik) suyu bulunmaktadır. Bu kadar bol kaynak suyu olmasına rağmen su sıkıntısı yaşanmasındaki sebep ise, ne yazık ki mevcut kaynakların eşit şekilde paylaşılmamasıdır. Aslında bölgede yaşanan su sıkıntısı değil, suların paylaşımı sıkıntısıdır. Bazı yayla sakinleri dağda devlet arazisi içinde bulunan suları kendi imkanları ile evlerine getirerek sahiplenmişleridir ve bu suları diğer yaylacılar ile paylaşmamaktadırlar. Bazı yayla sakinleri içme suyu sıkıntısı yaşarken, bazıları da temiz içme sularıyla bahçelerini sulamaktadır. Ayrıca onbinlerce yayla sakini su sıkıntısı çekerken bir çok pınardan çıkan doğal kaynak suları da savrun çayına karışmaktadır. Bununla birlikte bir çok yaylacı denetimsiz bir şekilde evlerinin bahçesine derinliği 30-40 m'leri bulan kuyular vurmakta, buda yer altı sularının bilinçsizce tüketimine sebep olmaktadır. Yaylalarda yaşanan diğer bir problemde evlerin tuvalet ve atık su kuyularının temiz içme sularına, özellikle de tatlı su kuyularına yakın yapılması ve bu içme sularının kirlenmesidir. Su sıkıntısı da, kanalizasyon sıkıntısı gibi ancak devlet eliyle çözüme kavuşturulabilecek bir sorun olup, yakın zamanda çözüme kavuşturulması için bir an önce gerekli çalışmaların başlatması gerekmektedir.

Yine yayla sakinlerinin en büyük problemlerinden birisi de ulaşım, yol sıkıntısıdır. Yaylacılar oldukça modern ve lüks araçlara sahip olmalarına rağmen ne yazık ki bu araçları kullandıkları yollar ulaşımına fazla elverişli değildir. Yol yapım çalışmaları bir çok yaylada hala devam etmekle birlikte, yapılan yol çalışmaları yeterli değildir (Foto 5.1.).

Yayla yollarında 50 km'lik bir mesafe bile normal bir hızla ancak 1,5 saat'te katedilmektedir. Bir çok yerde iki araç bile yan yana zor geçmektedir. Özellikle hafta sonları binlerce aracın gidip geldiği yayla yolları çok dar ve bozuktur. Bağdaş'tan başlayarak Andırın sınırlarında kalan Çığşar ve Mazgaç yaylasına kadar olan sahada yer alan onlarca yayla ve binlerce yayla sakini bu yolları kullanmaktadır. Yine aynı şekilde Akarcadan başlayarak Maksutoluğu yaylasına kadar bir çok yayla ve yayla sakini de bu

yolları kullanmak durumdadır. Acilen bu yollarda hem genişletme, hem de asfaltlama çalışması yapılmalı, bununla birlikte de bozulan yayla yolları yaz ayında tamir edilmesi gerekmektedir.

a)

b)

Foto 5.1. Yanalak yaylası yol yapım ve genişletme çalışması b) Bağdaş yaylası yolu genişletme çalışması

Ayrıca savrun vadisi içerisinde yer alan yaylaların bir kısmında savrun çayının karşı tarafında kalan yayla evlerine ulaşım özellikle savrun çayının taşkın olduğu ilkbahar aylarında oldukça güçlüklerle yapılmaktadır. Yaylacılarda karşıya geçebilmek için kendi imkanları ile çok da güvenli olmayan derme çatma köprüler inşa etmektedirler (Foto 5.2.).

Ne yazık ki 2013 yılında bile hala elektrik sıkıntısı çeken yaylalarımız bulunmaktadır. Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer alan Turna ve Söğütuluğu yaylası ile, Sumbas ilçe sınırlarında yer alan Yirce yaylası ve Andırın ilçe sınırlarında kalan Çelten ve Dokucun yaylalarında hala elektrik bulunmamaktadır. Bununla birlikte yaylaların her geçen gün kalabalıklaşması yüzünden elektrik direklerinde yer alan mevcut trafolar yetersiz kalmakta ve sık sık elektrik kesintileri yaşanmaktadır.

Yayla sakinlerinin en büyük problemlerinden birisi de evsel atıkların depolanması problemidir. Bağdaş, Maksutoluğu, Yoğunoluk ve Akarca gibi koruma ve yaşatma dernekleri bulunan yaylalar evsel atıkları kendi imkanları çerçevesinde haftanın belirli günlerinde toplayarak çözmektedirler. Ancak bu tür imkanları olmayan daha küçük yaylalarda ise, yaylacılar bir kişiye senelik belli bir miktar para ödemesi

yapmakta ve bu kişi çöpleri toplamaktadır. Ancak bu kişilerde ne yazık ki evlerden topladığı bu atıkları ormanın içlerine gelişigüzel bir şekilde bırakmaktadır. Bazı yaylalarda ise atıkları toplayan olmadığı için, yaylacılar bu atıkları ne yazık ki başta ormanlık arazi olmak üzere, buldukları her yere gelişigüzel atmaktadırlar. Hatta savrun çayı içerisinde dahi evsel atıklara rastlanmaktadır. Bu konuda yayla sakinlerinin bilinçlendirilmesi gerekmektedir birlikte, yine Kadirli Belediyesi aracılığı ile bu atıkların evlerden alınarak çevreye zarar vermeyecek bir şekilde daha uygun bir yerde depolanması gerekmektedir (Foto 5.3.).

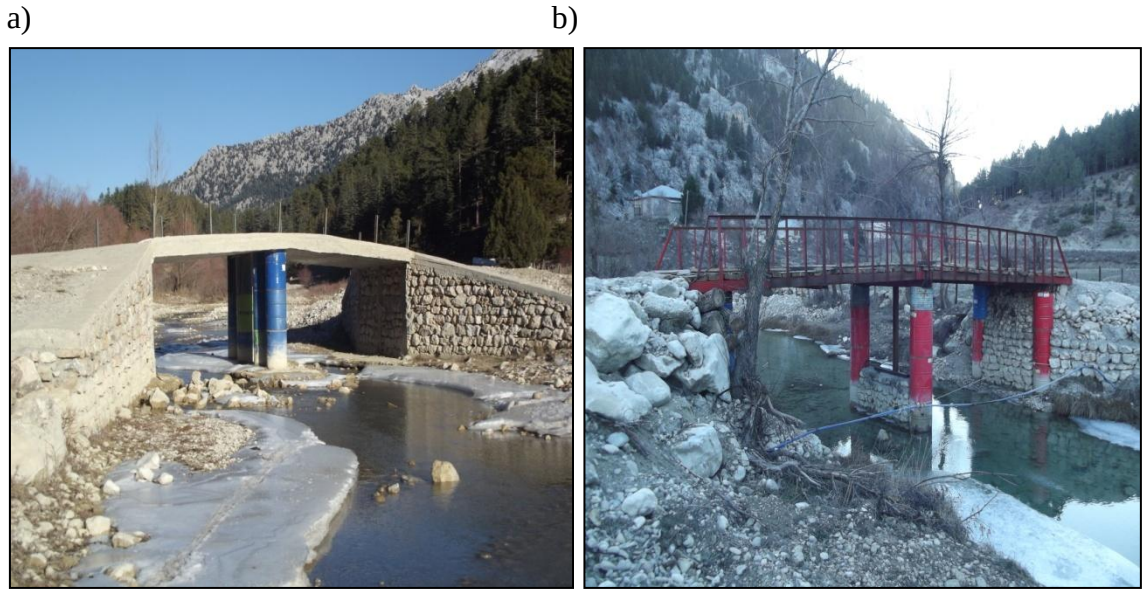

Foto 5.2. a) Savrun çayı üzerinde Soğucak, Çelten, Söğütoluğu ve Turna yaylalarını anayola bağlayan köprü b) Elmacık yaylasında savrun çayı üzerinde yer alan köprü

Özellikle küçük yaylaların en büyük problemlerinden biriside iletişim sorunudur. Ne yazık ki bazı yaylalarımızda telefonlar çekmemekte, yayla sakinleri yakınlarıyla görüşebilmek için büyük sıkıntı yaşamaktadır. Bazı yaylacılar bu sorunu çözmek için telefonların çektiği daha büyük yaylalara giderek yakınları ile iletişim kurmaktadır. Özellikle Elmacık yaylasından başlayarak, Gavur Mağarası, Bostanlık, Soğucak, Tuvaras Deresi, Alipaşa, Yirce, Çelten, Turna ve Söğütoluğu yaylalarında bu sorun hala devam etmektedir.

Hayvancılık ile uğraşan yaylacıların ise problemlerinin başında hayvanların ormanlık alana alınmaması gelmektedir. Orman İşletme Müdürlüğü, genç fidanları hayvanların yemesi yüzünden özellikle keçi yetiştiricilerini ormanlık alana almamakta ve bu kişilere ormanlık alanın ihlali durumunda ceza kesimi uygulamasına gitmektedir.

Bununla birlikte toklu ve gezit dağı üzerinde yer alan uvala sahalarında yer alan ve hayvancılık yapan yaylacılar ağustos ayındaki kuraklıktan olumsuz etkilenmektedirler. Hatta bu yayla sakinleri daha aşağılarda yer alan vadi yamaçlarındaki kaynak sularından traktörlerle getirdikleri suları hayvanlarına vermekte ve de kullanma suyu olarak tüketmektedirler (Foto 5.4.).

Foto 5.3. a) Elmacık yaylası ile Demircik Bucağı yaylası arasında kalan ormanlık sahaya gelişigüzel bırakılan atılan evsel atıklar b) Yirce yaylasında evsel atıklar

Foto 5.4. Toklu dağı üzerinde yer alan uvala sahalarında hayvancılık yapan bir yaylacının yaz kuraklığı nedeniyle hayvanlarına traktörlerle su taşınması

Savrun çayı havzasında özellikle Elmacık yaylasından Mazgaç yaylasına kadar olan saha ile Andırın kuzeyinde kalan Altınboğa yaylası ile Çığşar yaylası arasında kalan sahada yoğun şekilde çok kaliteli kiraz üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu üreticilerin tarımsal girdileri oldukça yüksek olduğu için kar oranı çok düşük kalmaktadır. Devletin bu üreticileri desteklemesi gerekmektedir. Ayrıca bu üreticiler pazarlama konusunda sıkıntılar yaşamakta, hemen her yıl bu üreticilerin bir kısmı ne yazık ki dolandırılmaktadır. Devletin pazarlama ve satış konusunda bu üreticilere yardımda bulunması gerekmektedir. Bununla birlikte özellikle de savrun çayı havzasında kalan bazı kiraz bahçeleri ormanlık saha içerisinde kaldığı gerekçesi ile Orman İşletme Müdürlüğü tarafından bu bahçelerin kullanılmasına izin verilmemektedir. Bu kişilere en azından mevcut arazinin belirli bir yıl karşılığında kiraya verilmesi, problemi kısmen de olsa çözüme kavuşturacaktır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Kadirli’de yaylacılık faaliyetleri yöre halkının sosyo-kültürel bir gerçeğidir. Yüz yıllardır sürdürülen bu gelenek günümüzde şekil değiştirerek hala yoğun bir şekilde devam etmektedir. Kadirli’de yaşanan iklim şartları böyle devam ettiği müddetçe, yaylacılık faaliyetleride devam edecektir. Yaz aylarında yaşanan aşırı sıcaklıklar ve bunaltıcı nem yaylacılığın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bölgede yüz yıllardır yaylacılık faaliyeti yapılmaktadır. Yöre halkı Kadirli ve içerisinde yer alan Çukurova’nın aşırı sıcak ve bataklık olmasından dolayı toros dağlarında yer alan yüksek yerleri tercih etmişlerdi. Ancak halk devlet tarafından Kadirli ilçesi ile köylerine yerleşmeye zorlanmıştır. Hal böyle olunca insanlar da en azından yaz aylarında Çukuroava’nın sıcağından kurtulmak için kendilerini yaylalara atmışlardır.

Eskiden yaylacılık faaliyetleri tarım ve hayvancılık amaçlı olarak yapılmaktaydı. Ama günümüzde tarım ve hayvanlık amaçlı olarak yaylacılık faaliyetinde bulunanların sayısı oldukça azalmıştır. Yaylacılık rekreasyonel şekle dönüşmüştür. Artık halk şehrin boğucu havasından, gürültüsünden ve stresinden kaçmak için yaylalara çıkmaktadır.

Çukurova’da yaylacılığı ortaya çıkartan unsurlar ise, Türk kültürünün bir parçası olmasının yanı sıra, başta yüksek sıcaklıklar ve nem, çeltik tarımı ile ortaya çıkan sivrisinek ve sıtma hastalığı, pamuk tarımının ve beyaz sineğin artması, tarımda makineleşme, halkın sosya ekonomik durumunun ilerlemesi, ulaşım araçlarının gelişmesi ve tarımda makineleşme şeklinde sıralanabilir.

Kadirli’nin yaylaları ilçe merkezinin kuzeyinde, 600 m ile 1660 m yükseltileri arasında yer almaktadır. Yoğunluk köyü ve güneyinde yer alan yalnızca altı adet yaylanın yükseltisi 1000 m’nin altında olup, geriye kalan diğer tüm yaylaların yükseltisi 1000 m’nin üzerindedir. Yer yer bu yükseklikler 1500 m’nin bile üzerine çıkmaktadır ve yöre halkı bu yüksek yaylaları tercih etmektedir. Çünkü yaylacılar en çok yaylalarının havası ve suyunun soğukluğu ile övünmektedir. Buna karşılık 1000 m’nin altında olan yaylalar ise genellikle Kadili’ye günlük gidiş dönüş mesafesinde yer alan yaylalar olup, özellikle de şehirde işi olup da geceleri yaylaya gelip rahat bir uyku çekmek isteyen kişilerce tercih edilmektedir. Bu çerçevede ulaşım olanakları en rahat olan yayla Akarcadır ve Kadirli’ye yalnızca 12 km uzaklıktadır.

Bağdaş, Çatmacık, Çay Deresi, Topaktaş, Nacaklı, Gök Büğët, Sıyrıncaç, Demircik Bucağı, Elmacık, Gavur Mağarası ve Tuvaras Deresi yaylaları olmak üzere

toplam onbir yayla yerleşmesi Kösepinarı köyü sınırları içerisinde yer alırken, Çardak, Köşürge, Maksutoluğu, Gürlevik, Karaçalı, Teknataş, Ağlıca, Turna, Söğütölü, Soğucak ve Bostanlık yaylaları olmak üzere yine toplam onbir yayla yerleşmesi de Değirmendere köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu iki köy sınırları içerisinde yer alan yaylaların tamamı 1000 m'nin üzerinde yer almaktadır.

Tahta köyü sınırları içerisinde Yanalak ve İmirhan, Avluk köyü sınırları içerisinde Cıllık ve Paşaoğlu, Yoğunluk köyü sınırları içerisinde ise Katıralağı, Elmalı Kayseri ve Kastal yaylaları yer alır. Ayrıca Akarca yaylası Yenigün, Karakütük ve Oruçbey köyü sınırları içerisinde kalmaktadır.

Kadirli'de yapılan yaylacılık faaliyetleri bu saydığımız yaylalarla sınırlı kalmamaktadır. Başta Andırın ilçesinin Kesik, Akifiye, Altınboğa, Çokak, Çışar, Beyoluğu, Büğüleyen, Hacı Kahya, Alipaşa, Teke Deresi, Çelten, Savrun Gözü ve Mazgaç yaylaları olmak üzere, Sumbas'ın Yirce yaylası, Kozan'ın Göller yaylası ve Osmaniye'nin Zorkun yaylaları Kadirli'liler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır.

2014 yılında dahi Yirce, Çelten ve Turna gibi hala elektriği olamayan yaylalar bulunmaktadır. Ayrıca su kaynaklarının bol olmasına ve savrun çayı gibi oldukça büyük bir akarsu yer almasına rağmen yaylalarda içme suyu sıkıntısı yaşanmaktadır. Yaylalarımızın bir çoğunun yolu hala çok kötü durumda olup, devam eden yol yapım ve genişletme çalışmaları çok ağır ilerlemekte, yapılan bu yollar her sene tekrar bozulmakta, bu da ulaşımı güçleştirmektedir. Özellikle savrun çayının doğusunda kalan yaylalarda ise karşıdan karşıya geçişlerde büyük zorluklar yaşanmakta, halk bu problemi kendi imkanları doğrultusunda derme çatma yapılan ve pek de güvenli olamayan köprüler ile çözüme kavuşturmaya çalışmaktadır. Ayrıca yaylalarımızın yine en büyük problemlerinden biri de kanalizasyon problemidir. Evlerin bahçelerinde yer alan foseptik çukurları temiz içme sularının da kirlenmesine sebep olmaktadır. Yaylaların bir kaçı hariç çoğunda yaz aylarında yararlanılabilecek bir sağlık kuruluşu da bulunmamaktadır.

Bir çok yaylada tapu ve 2B arazilerinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca yaylalarda yer alan meskenler tapusu dahi alınmadan birkaç kişi arasında el değiştirmektedir. Yine en büyük problemlerden birisi de evsel atıkların depolanması konusunda yaşanmaktadır. Yaylacılar ya kendi imkanları ile bu atıkları depolamakta, yada ücret karşılığında bir yaylacı tarafından bu atıklar toplanmaktadır. Ancak bu atıklar çevreye gelişigüzel bırakıldığı için çevre kirliliğine neden olmaktadır. Bu saydığımız problemlerin hemen hepsi ancak devlet tarafından halledilebilecek sorunlar

olup, her şeyden önce devletin acilen kapsamlı bir yayla kanunu çıkartması gerekmektedir.

Araştırma sahamızda başta Akarca yaylası olmak üzere Yoğunluk köyünün güneyinde kalan ve yükseltisi 1000 m'nin altında kalan yaylalarda Asıl Akdeniz İklimi görülmekte olup, genel bitki örtüsünü kızılçam ormanları ile, meşelikler ve makilik alanlar oluşturmaktadır. 1000 m'nin üzerinde kalan sahalarda ise Akdeniz Yakını Dağ İklimi görülmektedir. Bu yüksek sahalarda kış ayları oldukça sert geçmekte, yağış kara dönüşmektedir. Yaz aylarında oldukça serin geçerken, yıllık yağış toplamı 1000 mm'lerin oldukça üzerinde yer almaktadır. 1000 m'nin üzerinde yer alan sahalarda genel bitki örtüsünü ise sedir, karaçam, ardıç ve göknar ormanları oluşturmaktadır.

Yaylalarda geniş uvala düzlüklerinin bulunduğu sahalar ile başta savrun vadisi olmak üzere bahçe tarımının yapıldığı alanlardır. Savrun çayının kenarında yer alan tarım arazilerinde sulama da yapılmakta olup, meyve sebze yetiştiriciliği önem kazanmaktadır. Özellikle bölgede çilek, kiraz, elma ve ceviz bahçelerine rastlanmaktadır. Ayrıca kurak alanlarda yer alan tarım arazilerinde ise buğday ve arpa yetiştirilmektedir. Akarca yaylasında ise yükseltinin düşük olması sebebiyle zeytin bahçeleri ön plan çıkmaktadır.

Her ne kadar da artık yaylacılık rekreasyonel amaca dönmüş olsada, özellikle köylerden yaylaya çıkanlar yanlarında az sayıda da olsa büyükbaş hayvanlarını getirmektedirler. Ancak Akçadağ ve Gezit dağının zirvelerinde ve eteklerinde hayvancılık yapmak amacıyla yaylaya çıkan bir çok aileyide görmek mümkündür. Bu ailelerin en büyük problemi ise hayvanların orman arazisine girişine izin verilmemesi ve ağustos ayından itibaren su kaynaklarının yetersiz kalmasıdır. Ayrıca bu dağlık alanlarda ulaşım da oldukça güç şartlarda gerçekleşmektedir.

Araştırma sahası içerisinde yer alan en önemli akarsu Savrun çayıdır. Savrun çayına kavuşan onlarca dere bulunmakta ve hemen her yaylada bir çok da pınar yer almaktadır. Bu su kaynakları aynı zamanda bir çok yaylaya da (Söğütoluğu, Paşaoğlu, Maksutoluğu, Yoğunluk, Gürlevik, Savrungözü vb.) isim olmuştur. Bununla birlikte şu ana kadar Savrun çayı üzerine iki hidroelektrik tesisi inşaa edilmiş, birinin de yapımı hala devam etmektedir. Tahta ve Yoğunluk köylerinin doğusunda ise Keşiş suyu yer alır ve üzerinde hidroelektrik tesisleri inşaa edilmiştir.

Araştırma sahasında yükseltinin nispeten düşük olduğu Akarca yaylası ile Yoğunluk yaylası arasında kalan sahada Terra Rossa toprakları yaygın olarak görülürken, yağışın ve orman örtüsünün arttığı yüksek dağlık kesimde ise Kahverengi

Orman toprakları yer alır. Ayrıca yüksek dağlık sahada Kolüvyal topraklar da bulunmaktadır.

Yaylalarda eskiden kalma ahşap ve taş meskenlerin yerini günümüzde modern konutlar almıştır. Bir çok evin temelinde taş, ana gövdesinde briket ve Akarca yaylasındakiler hariç hemen bütün yaylalarda evlerin çatılarında ise galvaniz sac kullanılmaktadır. Günümüzde çadır kuran yaylacıların sayısı hızla azalmakta olup, galvaniz sac'dan ve prefabrikten yapılan meskenlerin sayısında ise artış gözlenmektedir. Ayrıca yaylaların en kullanışlı alanı ise ya evlerin önünde bulunan uzun ve geniş balkonlar, ya da evlerin hemen bitişiğinde yer alan çardaklardır.

Andırın ilçesinin kuzeyinde kalan saha tamamıyla yayla yerleşmesine elverişli bir alandır. Burada yer alan yaylalar 1100 m'den (Kesik) başlayıp 1500 m'lere (Çığşar) kadar çıkmaktadır. Özellikle de Altınboğa yaylasından başlayarak Akifiye ve Çokak yaylasına kadar olan sahada çok geniş araziler yer almaktadır. Ayrıca ileriki tarihlerde bu arazilerin de yaylacılara arsa olarak satılacağını söylemek yanlış olmaz. Bununla birlikte Kadirli ile Andırın ilçeleri arasındaki yol yapım çalışmaları hala devam etmekte olup, bu yol yapım çalışmasının bitiminde hem Kadirli Andırın arasındaki mesafe 10 km kadar kısalacak, hem de zamandan büyük bir kazanç sağlanacaktır. Kadirli ilçesi ile Andırın'ın yaylaları ile olan ulaşım da yaklaşık yarım saatlik bir zaman kazanılmış olacaktır. Bu yolun tamamlanması ile bölgede yer alan yaylalara olan talepte de artış olacağı düşünülmektedir.

Her yıl yüz binlerce kişiyi etkileyen bu yaylacılık faaliyeti hala Çukurova ve çevresinde yer alan yerleşim birimlerine hizmet vermekten öteye gidememektedir. Doğal güzellikler içerisinde yer alan bu yaylaların bir an önce ülke turizmine açılması için çalışmaların da başlatılması ve gerekli yatırımların yapılması için özel sektörün teşvik edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- AKTEN, M., 2003. "Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı 2, ss. 115-132
- AKYİĞİT, M., CAN, İ., VAYISOĞLU İ.S., İSAOĞLU, D., 2000. "Kadirli 2000", Kadirli Belediyesi Kültür Hizmetleri 2, İzmir, 209s.
- ALAGÖZ, C.A., 1993. "Türkiye’de Yaylacılık Araştırmaları", Türkiye Coğrafyası Dergisi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 45s.
- AYDINÖZÜ, D., SOLMAZ, F., 2003. "Doğu Karadeniz Yaylacılık Faaliyetlerine Bir Örnek: Giresun Kümbet Yaylası", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 23 (3), ss. 55-69.
- ATALAY,İ.,1994. "Türkiye Vejetasyon Coğrafyası", Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir, 352s.
- CAN, İ., AKYİĞİT M., 2002. "Şiirlerle Kadirli", Kadirli Belediyesi Kültür Hizmetleri, Adana, 246s.
- DOĞANAY, H., 1997. Türkiye Beşeri Coğrafyası, MEB Yayınları, İstanbul, 539s.
- EMİROĞLU, M., 1977. "Bolu’da Yaylalar ve Yaylacılık", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara, No 272, 27s.
- ERİNÇ, S., 1996. Klimatoloji ve Metodları, ALFA Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 538s.
- EROL, O., 1993. Genel Klimatoloji, Gazi Büro Yayıncılık, Ankara, 399s.
- İZBIRAK, R., 1978. "Akarsular ve Göller", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Erol Ofset Matbaacılık, Ankara, 123s.
- _____, 1996. TÜRKİYE 1, MEB Yayınları, İstanbul,450s.
- Kadirli Belediyesi, 2012. "Geçmişten Geleceğe Kadirli", Ajans Tanıtım Basın ve Yayım, İzmir, 144s.
- KOCA, H., 1995. "Gözne’de Yayla Turizmi", Doğu Coğrafya Dergisi, 1(1), ss.281-301
- KOCA, N., 2011. "Doğal ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri Açısından Osmaniye Yaylaları", Pagem Akademi, Ankara, 224s.

- KODAY, Z., 1999. Türk Coğrafya Dergisi, "Akarca Yaylası", Sayı 34, İstanbul, ss. 489-503
- MATARACI, T., 2004. "Ağaçlar", Tema Vakfı Yayınları, İstanbul, 382s.
- MEB, 2007. Ortaöğretim Coğrafya, Semih Ofset, Ankara, 250s.
- ORAL, Z., 2010. "Geleneksel Yaylacılıktan Yayla Turizmine: Ordu Çambaşı Yaylası Örneğinde Halk Bilimsel Bir İnceleme", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 122s.
- Osmaniye Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2005. Osmaniye İl Çevre Durum Raporu, 308s.
- ÖZDEMİR, T., 2010. Turizm ve Rekreasyon Coğrafyası, Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, ss. 301-310.
- SANDAL, E., 2008. "Çukurova'nın Kuzeyinde Sayfiye Yaylacılığı: Analitik Bir Yaklaşım", Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, DOA Dergisi, Sayı 14, ss. 89-118
- SARI, C., 2013. "Batı Toroslar'da Yaylaların Fonksiyonel Değişim Süreci ve Yayla Şenlikleri", Marmara Coğrafya Dergisi, İstanbul, Sayı 27, ss.242-261.
- SEVGİ, C., 1984. "Adana İlinin Kuzeydoğu Kesiminde Yaylacılık", Ege Coğrafya Dergisi, İstanbul, Sayı 2, ss. 177-198.
- SUBAŞI, B., 2004. "Yayla Turizmi Sektör Profili", İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 22s.
- TAPUR, T., 2008. "Barcın Yaylası" Türk Coğrafya Dergisi, İstanbul, Sayı 51,ss. 33-52.
- TIRAŞ, M., 2009. "Yarpuz Çayı Havzasında Yayla Yerleşmeleri", Doğu Coğrafya Dergisi, Erzurum, Sayı 22, ss. 17-28.
- TOLUN DENKER, B., 1977. Yerleşme Coğrafyası, Kır Yerleşmeleri, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 2275, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 241s.
- TOROĞLU, E., GÜRBÜZ, M., 2008. "Andırın İlçesinde Sayfiye Yaylaları", Doğu Coğrafya Dergisi, 13, (19), ss. 281-300
- TUNÇEL, H., GÜRGEN, G., ÇİÇEK, İ., DOĞU, A.F., 2004. "Doğu Karadeniz Dağlarında Yaylacılık", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ, Sayı 2, ss. 49-66.

- ÜÇEÇAM KARAGEL,D., 2008. "Kadirli İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası",
Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi-Elazığ, 395s.
- ÜÇEÇAM KARAGAL, D., KARAGEL, H., 2010. "Kadirli İlçesinde Yaylacılık
Faaliyetleri", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ, 20 (1), ss. 29-54
- ÜNAL, M., Nisan 2011. "Toprak Oluşumu ve Ülkemizde Çeşitleri", Bilim ve Aklın
Aydınlığında Eğitim, Sayı 134, ss. 12-18.
- YURTSEVER, C., 1999. Kadirli Tarihi, Kadirli Hizmet Birliği Kültür Yayınları, Dizgi
Ofset, Adana, 141s.
- ZAMAN, M., 2010. Yerleşme Coğrafyası, Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya,
Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, ss. 109-131.
- A. İspir, Görüşme, 3 Ocak 2013.
- İ. Can, Görüşme, 1 Ocak 2014.
- MTA Doğu Akdeniz Bölge Müdürlüğü, Osmaniye İli Jeolojik Özellikleri,
www.mta.gov.tr (07.01.2014).
- <http://www.cografyamiz.com/turkiyedeki-toprak-tipleri.html> (02.05.2014).
- www.cokakkoyu.com (06.12.2013).
- earth.google.com (15.11.2013).
- www.kadirlitarim.gov.tr (29.04.2014).
- <http://www.meteor.gov.tr/FILES/iklim/klimatoloji2.pdf> (02.04.2014).
- maps.google.com (15.11.2013).
- www.mgm.gov.tr (01.04.2013)
- www.orman.gov.tr (10.05.2014).
- www.resmigazete.gov.tr (05.12.2013).
- www.sozce.com (26.02.2014).
- www.uydu-harita.com (23.01.2014)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soaydı : Yücel YONCA
Doğum Yeri ve Tarihi : Kadirli – 04.08.1976

Eğitim Durumu

Lisan Öğrenimi : Selçuk Üniversitesi Eğitim Fak. Coğrafya Öğrt.
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı
Doktora Öğrenimi : -
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : -
Projeler : -
Çalıştığı Kurumlar : Küçükçınar İlköğretim Okulu
Rasim Ünal ilköğretim Okulu
Kadirli Anadolu Öğretmen Lisesi
Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesi

İletişim Bilgileri

E-Posta Adresi : yzyonca@gmail.com
Tel. : 5054879988
Tarih :21.05.2014